

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 436

פנינים לפרשת בהעלותך תשפ"ד

כל הנושא של 'אמירה לנכרי', אנשים לא מבינים את חומרת הדבר וקוראים לגוי על כל שטות. בא אלי יהודי עם שאלה, מאחר והוא כבר קנה בשר ועופות ודגים לכל ימי חג הפסח אבל אחד הילדים עבר ליד ובטעות יצא התקע של המקפיא, האם מותר לו לקרוא לגוי שיחברו לחשמל?

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א על ההזדמנות הגדולה להצטרפות ללימוד הלכות שבת במסגרת ה'דף היומי בהלכה'

ומי יתן פל עם ה' נביאים (יא כט)

לרגל תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית הלימוד 'הדף היומי בהלכה', פנינו לשוחח עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנז בירושלים, נשיא ארגון 'הגפן' ומגדולי מרביצי התורה בדורנו.

ביקשנו לשמוע מהרב שליט"א כמה דברי חיזוק ועובדות שיש בהן כדי לעורר את הלבבות להתחזק בלימוד זה עבור אלו שכבר החלו, וכן דרבון לאלו שעדיין מהססים ומתלבטים אם להצטרף לרכבת שכבר יצאה לדרך, אבל חוששים לקפוץ למים ולקבל על עצמם את עול לימוד ההלכה.

"האמת שיש בהלכות שבת דבר מאוד מיוחד", פותח הרב שמרלר שליט"א את השיחה, "אני תמיד אומר לאברכי הכוללים הלומדים הלכה שיש משהו שונה בהלכות שבת משאר המקצועות ההלכתיים הנלמדים בהיכלי התורה. כך למשל מי שנכנס לכולל שבו לומדים הלכות 'בשר וחלב' או 'תערובות' וכדו', הוא לא יכול להשתלב באופן מיידי בלימוד, יהיה עליו להשלים את הסימנים שלמדו עד כה ורק אחר כך יוכל להשתלב יחד עם שאר האברכים, כי מדובר בנושאים רחבים שהם חטיבה אחת גדולה.

"לעומת זאת, בהלכות שבת, כל סימן או שניים זה נושא חדש. יש 'מוקצה' ויש 'בורר', יש 'אמירה לנכרי' ויש 'מבשל', כל אחד מהם הוא נושא בפני עצמו.

"בכלל, כל הנושא של 'אמירה לנכרי' פרוץ מאוד אצל חלק מהאנשים, לא מבינים את חומרת הדבר וקוראים לגוי על כל שטות. רק באחרונה, בשבת הגדול בא אלי יהודי עם שאלה, מאחר והוא כבר קנה בשר ועופות ודגים לכל ימי חג הפסח ואף מעבר לכך, המקפיא שלו גדוש עד להתפקע בהרבה מאוד בשר קפוא, אבל אחד הילדים עבר ליד ובטעות יצא התקע של המקפיא מהשקע, ויש פה חשש להפסד מרובה של אלפי שקלים. האם מותר לו לקרוא לגוי שיחבר את התקע לחשמל.

"שאלתי אותו מתי יצא התקע מהשקע, והוא אמר לי שזה קרה

בזמן שהוא היה בבית הכנסת, בערך בשעה עשר בבוקר. "אמרתי לו, ידידי היקר, הרי אתה בעצמך אומר שהמקפא גדוש במוצרים קפואים. אתה חושב שבתוך עשר שעות הבשר יפשיר? בוודאי שלא! אין שום סיכוי בעולם שזה יפשיר, ולכן כל מה שאתה צריך לעשות זה פשוט לחבר בעצמך את התקע לשקע - אחרי שתצא השבת!

"נענה אותו אברך ואמר לי, "אבל הרב, בני הבית שלי מאוד לחוצים, אולי רק בשבילם מותר לי לקרוא לגוי???"

"לענייננו, אני רוצה לומר למי שחושב לעצמו שכבר התחילו את הלימוד והוא לא הצטרף, ואולי עכשיו כבר מאוחר מדי. חלילה מלומר כזאת! קודם כל מדובר בעמוד אחד של משנה ברורה ליום ואפשר להשלים את זה בלי קושי מאוד גדול, אבל מעבר לכך, בהלכות שבת אפשר להצטרף בכל יום, זה תמיד נושא חדש שאינו תלוי בנושאים הקודמים אליו, אף שיש כמובן חוט מקשר בין כל המלאכות ויש כללים הלכתיים שהם תקפים בכל הלכות שבת."

• **למעשה אחרי שלמדנו את התחלה חלק ג' של המשנה ברורה, על הלכות כבוד שבת ועונג שבת שהן הלכות מאוד מעשיות לכל אחד ואחד, מגיעות הלכות של שכירות לנכרי וכו', שזה הרבה פחות מעשי לרוב האנשים. האם יש חשיבות ללמוד את ההלכות הללו או שאפשר לדלג על הסימנים הללו?**

"אכן, אומרים שהלכות שכירות בכרך ג' עושה למשנה ברורה מה שמסכת עירובין עושה לש"ס, זה נראה נושא רחוק מהעין ורחוק מהלב, וזה גורם לרבים ליפול ולוותר על הלימוד היומיומי.

"אבל אנחנו רואים את התוצאה. מי שמדלג על מסכת עירובין בדרך כלל לא מגיע לסיום הש"ס עם שאר המסכתות. לעומת זאת מי שמתעקש ולומד גם מסכת עירובין, הסיכויים שלו ללמוד את כל שאר המסכתות הרבה הרבה יותר גדולים.

"לגופו של עניין, צריכים לדעת שכל הלכה רלוונטית לכל יהודי. אני לא מדבר על זה שיש מצווה של ידיעת התורה ובוודאי שכל אחד מאיתנו מחויב ללמוד את הכל, גם בלי זה. יש בהלכות הללו פרטים שונים שכן נוגעים לחיי היום יום שלנו, ומי שילמד בוודאי ימצא נקודות כאלו. בוודאי יהודים שגרים בין הגויים או אנשי עסקים, אבל גם אנשים רגילים, אברכי כולל ובעלי בתים תושבי ארץ ישראל.

"אני אתן כמה דוגמאות קטנות: למשל אדם שרוצה להשכיר דירה שקנה להשקעה, האם מותר להשכיר למי שאינו שומר שבת? מי שמכניס אוטו למוסך של גויים לתיקון, מותר להכניס בערב שבת אף שהוא יודע שהם יתקנו את האוטו בשבת? אם הילד שלך אוסף את הספרים בבית הכנסת מדי שבת, מותר לו לקבל מהגבאי תשלום על זה? ואם הוא מקבל רק ממתק? כשעושים שבת שבע ברכות, איך מותר לשלם למלצרים עבור העבודה, זה כזה פשוט שאומרים 'הבלעה' ובה נגמר הסיפור או שצריכים לתת להם משימות לעשות גם לפני ולאחר השבת? האם מותר לנסוע ברכבת כשאנחנו יודעים שאת השיפוצים הם עושים בשבת רח"ל?

"אז נכון שאין לך מרחץ ואתה לא משכיר אותו לגוי, אבל בין לבין

יש הרבה מאוד דברים שנוגעים גם אלינו ושמנוחים בסימנים הללו. "ובכלל, מדובר בסך הכל בכמה דפים, זה לוקח שבוע וחצי כשלומדים כל יום עמוד, אז ההשקעה משתלמת מאוד כדי שיהיה בידינו דבר שלם בסייעתא דשמיא כשנסיים את כל הלכות שבת."

• **למה באמת יש כזאת התעוררות בציבור דווקא ללימוד הלכות שבת יותר מכל שאר הנושאים ההלכתיים?**

"ידוע מה שאומר הרבי ר' יונתן אייבשיץ והביאו המשנה ברורה בהקדמה לכרך ג', שמי שאינו בקי בהלכות שבת לא ימלט שלא יעבור על איסורי שבת החמורים.

"בשאר הנושאים, אדם יכול לפעמים למנוע את עצמו מאיסור על ידי שהוא מחמיד על עצמו בכל דבר, ואינו אוכל כל מה שיש לו ספק קל שבקלים לגבי מה מברכים עליו וכדו'. אבל בהלכות שבת לא שייך להימלט מהאיסור אם לא לומדים ויודעים את ההלכות על בורין.

"וידוע המעשה שהיה בתקופתו של הרה"ק בעל ה'דברי חיים' מצאנו זיע"א, שיהודי אחד שלא היה תלמיד חכם שמע על חומרת האיסורים של שבת קודש, ומאחר והיתה בו יראת שמים יתירה הוא ציווה על בני ביתו שבכל יום שישו יקשרו אותו למיטה באופן שלא יוכל להזיז את ידיו ואת רגליו מכניסת השבת ועד צאתה, וכך ניצל מחילול שבת.

"שמע זאת הרה"ק מצאנו ואמר שהיהודי הזה אמנם לא חילל שבת, אבל הוא גם לא שמר שבת כהלכתה, כי הוא התבטל ממצוות עונג שבת... כך שבלי ללמוד אין שום עצה אחרת!"

• **ומי שכבר למד משנה ברורה חלק ג' כן יכול להימנע מכל האיסורים? הרי צריכים לחזור על זה שוב ושוב?**

"אכן, כלל זה צריכים אנו לנקוט בידינו, אין שום לימוד שאינו צריך חזרה. בלי לחזור אי אפשר לזכור את הכל.

"כמובן שצריכים ללמוד, ויש מעלה גדולה מאוד בלימוד בקצב מהיר יחסית של עמוד ליום, ואתיחס לכך בהמשך, אבל זה לא מוריד מחשיבות החזרה.

"אני אספר לכם מעשה נורא ששמעתי מפי מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מצאנו זיע"א: בעיר דווינסק היו שני גדולי עולם שחיו באותה התקופה. האחד היה הגאון בעל ה'אור שמח' והשני היה הגאון מרוגטשוב שיצא שמו לשם ולתהילה בכל קצווי תבל כבעל מוח חריף במיוחד.

"אפשר לספר אינספור סיפורים שיעידו על גודל שכלו וחריפות וזכרונו המדהים של הרוגטשובער, אבל אני רק אומר מה שאומרים בשמו של איינשטיין שנחשב לאחד מגדולי הגאונים בהיסטוריה האנושית המודרנית, שאמר בעצמו שמהמוח של הגאון מרוגטשוב יכולים היו לחצוב עשרה איינשטיינים!

"אמר ה'אור שמח' לאנשי העיר: מה אתם חושבים שרבי יאשה - היה זה הכינוי של הרוגטשובער רבי יוסף רוזין - אתם חושבים שהוא זוכר את כל התורה כולה בגלל הראש הגדול שלו? לא! הוא זוכר

את כל התורה כולה מפני שמדי חודש הוא חוזר על בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא וכל התורה כולה!
"זה הרי מבהיל על הרעיון! האיש עם הראש הכי חזק והכי גאוני שהיה פה במאות השנים האחרונות זכר את לימודו רק מפני שהוא חזר עליו! מה נענה אנחנו אזובי הקיר שלא מגיעים לאפס קצה גאונותו של הרוגטשובר, איך אנחנו נוכל לזכור משהו בלי לחזור ולשנן שוב ושוב?"

"בוודאי כשמדובר בלימוד של הלכות שבת שצריכים הרבה פעמים לדעת הלכה למעשה בתוך רגע, בדברים דחופים מאוד, כמו למשל מה שהמשנה ברורה מביא בהקדמה לחלק ג', במקרה שפורצת דליקה חלילה בשבת, מה מותר לעשות ומה אסור לעשות. כמובן שבזמנינו מסכימים הפוסקים שצריכים להזמין את מכבי האש, בגלל שיש בניינים רבי קומות עם גז וחשמל והשריפות יותר מסוכנות ממה שהיה בתי העץ הפשוטים - אבל הרעיון הוא אותו רעיון, צריכים לדעת מה מותר ומה אסור ורק על ידי לימוד וחזרה אפשר לדעת."

היו לי שני חברי ילדות שהיה להם ויכוח גדול בדרך הלימוד

"היו לי שני חברי ילדות שהיה להם ויכוח גדול בדרך הלימוד. אחד מהם היה מרבה לחזור על תלמודו. היה לו חוק ולא יעבור שבכל יום שישו ושבת הוא חוזר על כל מה שלמד בחמשת הימים הראשונים של השבוע, חוק ולא יעבור."

"בנוסף, בראש חודש היה לו סדר כזה שהוא היה לומד בערב ראש חודש, בראש חודש עצמו וגם יום אחד לאחר ראש חודש - שלושה ימים מדי חודש בהם היה חוזר פעם נוספת על מה שלמד במשך כל החודש."

"לא זו בלבד, אלא שבחודש תשרי הוא חזר על כל תלמודו מראש חודש אייר ועד ראש השנה, ובחודש ניסן הוא חזר על כל תלמודו מראש חודש חשוון ועד ראש חודש ניסן. כך עשה שנה אחר שנה, ולא ויתר על זה."

"החבר השני לעומתו, אמר שלא זו הדרך. הוא אמר "אני קודם כל רוצה להקיף את כל כדור הארץ, ולאחר מכן אצא לטיול נוסף ואיטי בו אחקור כל ארץ וארץ לעומקה. אני אלמד קודם את כל התורה כולה ואחר כך אלמד שוב בקצב איטי יותר עם חזרות מרובות."

"הראשון מבין השניים הוא היום תלמיד חכם מופלג מאוד שהעפיל הרבה מעבר לשאר החברים, והשני עוד לא סיים להקיף את כדור הארץ אפילו פעם אחת. והאמת שאין זה פלא, כי הגדלות היא תוצאה של חזרה על הנלמד שוב ושוב."

"אלא מה, אנשים חושבים שזה מאוד מאוד קשה עד בלתי אפשרי, אבל האמת שזה לא כזה קשה כמו שחושבים מי שלא הורגלו בחזרות. שהרי מי שלומד משנה ברורה והבין את תלמודו היטב, אם הוא יחזור מחר על העמוד של היום, כמה זמן זה יתפוס לו? אחרי שאתמול למד במשך עשרים דקות והבין היטב, יספיקו לו עכשיו

חמש דקות, ואם יחזור על זה בשבת פעם נוספת זה ייקח לו שלוש דקות, כך אפשר בחצי שעה לחזור על כל חמשת העמודים שלמד במשך השבוע. כנ"ל לגבי דפי גמרא, מי שלמד את הדף היטב יכול לחזור עליו במהירות בכמה דקות בודדות, זה לא קשה, זה בר ביצוע, ומי שמרגיל את עצמו לכך זוכה להרגיש מתיקות נפלאה בלימוד, אי אפשר לתאר את הטעם המתוק שיש בחזרות הללו."

• אם חשוב כל כך לחזור, אולי לא יהיה זה נכון ללמוד בקצב לימוד יומיומי???

"חלילה וחס. לא זו היתה כוונתי. צריכים ללמוד וצריכים לחזור. זה לא סותר בכלל, ואדרבה, התוכנית של 'דף היומי בהלכה' מתוכננת מלכתחילה כך שלומדים בימים ראשון עד חמישי דפים חדשים ובערב שבת קודש ובשבת קודש עצמה חוזרים עליהם, ורק ביום ראשון שלאחר מכן ממשיכים ללמוד את הדף הבא."

"אבל גם מי שלא יכול לקבל על עצמו את עול החזרות, אל ירפו ידיכם מללמוד לפחות פעם אחת כל דבר, ובוודאי שמי שלומד יחד עם עוד רבבות אלפי ישראל באותו הקצב כמו כולם, יש לו סייעתא דשמיא עצומה, זאת גם הצלחה סגולית שלא ימאס הקב"ה לימוד של רבים, וגם הרגשה טובה ברמה הכי פשוטה, כי כל אחד מרגיש שהוא חלק מדבר גדול וזה נותן לו עוז ותעצומות להמשיך וללמוד."

"ועוד נקודה שחשוב לזכור, מובא בספרים הקדושים שכל מה שיהודי לומד בעולם הזה, אפילו פעם אחת, הוא ידע אותו בעולם הבא ויכול לחזור עליו ולהתענג עליו, כך שגם מה שלא זוכרים כאן, נכנס לזיכרון הנצחי בעולם הבא."

"בנושא זה של החזרות, אפשר לקחת דוגמה ממה שקורה בקרב חסידי גור שבשנים האחרונות לומדים 'מזומנים' וחוזרים שוב ושוב, ואני יכול להעיד שהוזמנתי לבחון פעמיים, פעם אחת בבית המדרש הגדול בירושלים ופעם אחרת בערד, בשתי הפעמים השתוממתי מההיקף של הידע ומכמות האברכים והבחורים שיכולים להיבחן על חלקים נרחבים מהש"ס ואף על הש"ס כולו."

במבחן בערד בחנתי אותם יחד עם הגאון הגדול רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א

"במבחן בערד בחנתי אותם יחד עם הגאון הגדול רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, השתתפו 150 אברכים שכל אחד מהם יודע את כל הש"ס, אבל היה שם אחד שהתבלט באופן מיוחד בידיע המופלג שלו בכל רחבי הש"ס. שאלתי אותו, אימא לי איזי גופא דעובדא, איך הגעת לכזאת ידיעת הש"ס מופלגת? הוא אמר לי "אני חוזר על הגמרא בלי סוף, אני אוכל גמרא, שותה גמרא וישן גמרא!!!"

"כשבחנתי בירושלים הגיע אלי בחור צעיר שנבחן על כל סדר מועד וידע באופן מופלא. הוא אמר לי בתמימות גדולה שהוא לא יודע מה לעשות, כי תשעה באב מתקרב, והרי ידוע מה שאומר מרנא החתם סופר זיע"א שהסיבה שאסור ללמוד תורה בערב תשעה באב אחר הצהרים היא כדי שהאדם לא יחשוב בליל תשעה באב

אני אספר לכם סיפור שהוא פלא גדול, ועד היום אני לא מבין אותו לאשורו. היה זה ממש בערוב ימיו של רבינו, ביום מן הימים בא אלי אברך בכולל ואומר לי: "ישראל, הרב קורא לך, הוא רוצה ללמוד איתך בחברותא". חשבתי שאני הוזה, מה זאת אומרת הרב רוצה ללמוד איתי?

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, על עמל התורה של מרן הגר"ש בעדני זצ"ל, ועל התייחסותו המיוחדת לקירוב רחוקים | חלק ב

אני אספר לכם סיפור שהוא פלא גדול

אבל איך זכה מרן לכזאת מתיקות התורה? אני אספר לכם סיפור שהוא פלא גדול, ועד היום אני לא מבין אותו לאשורו. היה זה ממש בערוב ימיו של רבינו. ביום מן הימים בא אלי אברך בכולל ואומר לי: "ישראל, הרב קורא לך, הוא רוצה ללמוד איתך בחברותא". חשבתי שאני הוזה. מה זאת אומרת הרב רוצה ללמוד איתי? הרי הרב אף פעם לא לומד עם חברותא, הוא תמיד לומד לבד. מיד ניגשתי לרב: "אומרים לי שהרב רוצה ללמוד איתי", אמרתי לו בתמיחה, והוא מאשר: "נכון, אני רוצה ללמוד איתך, אתה מעוניין?". כמובן שמיד אמרתי שבוודאי שאני רוצה, מה זאת אומרת, איזו זכות. שאלתי איזה ספר להביא. "אני לומד קבלה", אמר לי הרב, "אתה רוצה ללמוד קבלה???". הוא אמר את המילה 'קבלה' בהברה אשכנזית, בהטעמה מלעיל. האמת שזאת לא היתה עבורי הפתעה גדולה שהרב לומד קבלה. במשך שנים לא ידעתי על זה, אבל פעם נסע הרב בנסיעה של

בשבע שבוע שעבר הבאנו את החלק הראשון של השיחה הרה"ג ר' ישראל דחבש, שמשך שנים רבות זכה להיות מהאנשים הקרובים ביותר למרן קדוש ישראל רבי שמעון בעדני זצוק"ל. הרב דחבש הסביר כי החיבה היתירה לה זכה אצל מרן זצ"ל, מקורה אך ורק בפעילותו לקרב רחוקים, במסגרת עבודתו כפעיל ותיק בארגון 'אחינו', זרוע החיזוק של 'דרשו'. בשיחה שקיימנו אתו הפליג הרב דחבש על גלי זכרונו לימים שבהם זכה לצקת מים על ידיו של אותו גאון וקדוש. "כשהיה רבינו יושב ולומד, שום דבר בעולם לא יכול היה להזיז אותו מלימודו", מספר הרב דחבש. הוא היה לומד עד כלות הכוחות כפשוטו, שקוע בגמרא ולא מוציא את עיניו ממנה במשך שעות. ממשיך הרב דחבש את שיחתו: "בשנים האחרונות, היתה תורנות בין בני המשפחה מי ישן עם הרב בלילה. פעם סיפר לי נכדו שלומד איתנו בכולל שהלילה זה התור שלו לישון עם הסבא. ביקשתי ממנו שיבדוק אם הרב עולה על יצועו, כי בכולל התרוצצה שמועה שהרב אף פעם לא ישן על מיטה ואני החלטתי שאני חייב לבדוק אם זה נכון או לא. "למחרת סיפר לי הנכד שהוא החזיק מעמד עד שלוש וחצי לפנות בוקר, אבל אז הוא התעייף ופרש לשנת לילה, לכן הוא לא יודע לומר לי אם הרב ישן על מיטתו או לא. שאלתי אותו, איפה היה הרב בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר? והוא השיב לי שבאותו מקום שבו היה כבר בשעה תשע ועשר בערב, ישב במקומו הקבוע ולמד בשקידה. "ביקשתי ממנו שישאל את אמו, בתו של הרב זצ"ל, אם היא זוכרת שאביה היה ישן על מיטתו, והיא השיבה שמעולם לא ראתה אותו שוכב במיטה. עוד כשהיתה ילדה היא זוכרת שהוא היה יושב על הספה ומנמנם כשהתגברה עליו העייפות. מסתבר שיש רגליים לשמועה הזאת שמרן אכן לא עלה על יצועו במשך שנים רבות. אולי אפילו מיום עמדו על דעתו. "הוא היה אומר לנו לפעמים, שאצלו העונג הכי גדול זה לימוד התורה, והוסיף שהגן עדן שלו יהיה סטנדר עם גמרא, לא רק שהוא לא צריך יותר מזה, אלא שאין שום דבר שיכול להיות תענוג יותר גדול!".

אני חשבתי שאני מתפוצץ...

כשסיימנו את הקטע השישי וחזרנו עליו שלוש או ארבע פעמים, אומר לי הרב: "עכשיו תדפדף אחורה, ותקרא שוב מהקטע הראשון ועד פה!".

אני חשבתי שאני מתפוצץ... "אבל הרב, אני כבר יודע מה כתוב שם", אמרתי לו, "הרי כבר קראתי וסיכמתי שלוש פעמים, אחרי שהבנתי הכל כבר בפעם הראשונה...".

אבל הרב בשלו: "בסדר, קראת שלוש פעמים ועכשיו תקרא עוד פעם!". נאלצתי לעשות כדבריו, אבל כשהרב ביקש ממני אחר לקרוא עוד פעם כבר הרגשתי שאני לא יודע מה קורה לי... "הרב, מה העניין? שאלתי אותו בתחינה. "כבר הבנתי הכל חזרתי על זה כבר חמש פעמים, אני אעשה מה שהרב יורה לי לעשות אבל אולי הרב יסביר לי מה העניין לומר שוב את מה שאני כבר יודע!".

הרב נעץ בי מבט ואמר לי: "ישראל, דע לך! כל דבר שאתה לומד תחזור עליו לפחות עשר פעמים!".

ואז הוא סיפר לי סיפור נפלא: "שמעתי על הגאון רבי צבי פסח פראנק?" שאל אותי מרן. "בטח ששמעתי, הוא היה רבה של ירושלים עיר הקודש", השבתי לו.

"טוב, תקשיב, לפני שנים רבות פגשתי יהודי שסיפר לי שהוא היה לומד עם רבי צבי פסח פראנק בחברותא בזמן שהם היו אברכי כולל צעירים.

"שניהם היו באותה רמה לימודית פחות או יותר, אברכים טובים, תלמידי חכמים, לא היה ביניהם פער גדול.

"הרב פראנק היה רגיל לחזור על תלמודו שוב ושוב ושוב. כל פעם שגמרו קטע הוא היה חוזר גם על הקטע הקודם. כל דף שהוא למד, הוא היה חוזר אחורה ולומד אותו עוד פעם לפני שלומד את הדף הבא, ולאחר מכן עושה עוד חזרה ועוד אחת, כך היה חוזר עוד ועוד. "סיפר לי החברותא שלו, שהוא לא יכול היה לסבול את זה. הוא אמר "די, כבר הבנו את הכל מצויין, למה לחזור עכשיו עוד פעם, רק הרגע למדנו את זה כל כך טוב!".

"אבל הרב פראנק התעקש על החזרות, מה שהפריע לו מאוד עד שבסופו של דבר נפרדה החבילה והחברותא התפרקה. הרב פראנק המשיך לחזור שוב ושוב על תלמודו, והיהודי הזה שסיפר לי את הסיפור עבר ללמוד עם מישהו אחר שלמד 'נורמלי' בלי יותר מדי חזרות.

"תראה מה יצא ממנו ותראה מה יצא ממני!"

"תראה מה יצא ממנו ותראה מה יצא ממני!", כך אמר לי אותו אברך, "הוא נהיה רבה של ירושלים, ואני נשארתי אברך פשוט באותה רמה כמו שהייתי לפני עשרות שנים...".

"אתה רואה ישראל", אמר לי רבינו בחביבות, "החזרה על הלימוד מקנה אהבת תורה! אין הרגשת מתיקות בתורה אלא על ידי חזרות.

"בהתחלה זה מאוד קשה", הסכים איתי מרן, "בהחלט, זה לא קל לחזור על משהו שאתה כבר יודע, אבל אחרי תקופה זה נהיה מלא

'דרשו' לציונו של מרנא החפץ חיים בראדין, ואני זכיתי להתלוות אליו לנסיעה ולהיות המשב"ק שלו בכל אותם ימים. לפני שיצאנו שאלתי את הרב אילו ספרים הוא רוצה שאני אביא לו שיהיה לו בזמן שהוא בחו"ל, ואז הוא נתן לי רשימה של ספרי קבלה, כך שידעת שזה לימוד מאוד מרכזי אצלו, אלא שכשהוא היה בין אנשים הוא למד רק בתורת הנגלה. גם במהלך הנסיעה זה היה מעניין לראות איך הוא הצליח ללמוד קבלה בלי שמישהו ישים לב, למרות שהיו עוד אנשים רבים באוטובוס.

נקלעתי למבוכה גדולה. מה לי ולקבלה?

בכל מקרה כשהרב שאל אותי אם אני רוצה ללמוד קבלה, נקלעתי למבוכה גדולה. מה לי ולקבלה? אבל הרב הרי לא שואל סתם, הוא רוצה להגיע למשהו, אז שיתפתי פעולה: "אני אלמד מה שהרב רוצה ללמוד", אמרתי.

דרכו של הרב היתה שכל פעם שהחליט מה הולכים ללמוד הוא היה מתייעץ עם התלמידים. לפני כל תחילת זמן הוא היה שואל אותנו איזו מסכת אנחנו רוצים ללמוד בזמן הבא. הוא אמר שכך היה עושה גם מרן הרב שך, וכמו שאמרתי הוא היה תלמיד מובהק של הרב שך. "איזה ספר אתה רוצה ללמוד?", הוא שאל אותי, ואני השבתי שמאחר ואני בכלל לא יודע קבלה, אין לי מושג בכלל באיזה ספר לבחור. שהרב יבחר מה שהוא רואה לנכון.

"מה אתה יודע בקבלה?", הוא שאל אותי, ואני עניתי את האמת, כלום! הרב ניסה בכל זאת, "מה אתה כן יודע?", אמרתי לו שאני לא יודע כלום, באמת שלא!

"בסדר, תביא ספר 'שומר אמונים' הקדמון", הורה לי הרב וכמו שמייהרתי לעשות כדברו. ספר זה, כך התברר לי אחר כך נכתב לפני קרוב ל-300 שנה על ידי המקובל הקדוש רבי יוסף אירגס זיע"א. הוא מכונה 'הקדמון' כדי להבדיל בינו ובין הספר 'שומר אמונים' של הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א שנכתב הרבה שנים אחריו.

מדובר בספר שהוא מעין מבוא לתורת הקבלה, כל מי שרוצה להתחיל ללמוד קבלה לומד קודם כל את 'שומר אמונים' הקדמון, זה ממש הבסיס של הבסיס.

כשהבאתי את הספר אמר לי מרן, "לא כאן בבית המדרש, בוא נלמד במשרד". הלכנו למשרד, שם ישב על כסאו, חלוש ותשוש, ממש באפיסת כוחות. התיישבתי ממול, הרב מורה לי לפתוח את הספר ואומר לי: "טוב, תקרא!".

קראתי את הקטע הראשון, הרב שומע אותי ושואל, "הבנת???" אמרתי לו כן, אני חושב שהבנתי. "תסכם!" סיכמתי בקצרה מה שכתוב שם, ואז אמר לי הרב, "יופי, מצויין, עכשיו תקרא שוב!", סיימתי פעם שנייה לקרוא את הקטע הראשון, הוא שוב שואל "הבנת? תסכם! יופי, תקרא שוב!".

קראתי פעם שלישית, סיכמתי והרב הורה לי להמשיך לקטע השני, שוב שלוש או ארבע פעמים אמר לי לקרוא ולסכם בכל פעם, ולאחר מכן קטע שלישית, רביעי חמישי ושישי, אותו הדבר כל פעם הייתי צריך לעצור, לסכם ולחזור על הקטע עוד פעם.

לא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין. אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך הבחור הלז נפגע מאוד, בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א על כבוד הזולת ואהבת ישראל

וְהִיֵּיתָ לָנוּ לְעֵינַיִם (י"א)

בבתי נייטין התגורר הדיין הנודע רבי שלום אייזן זצ"ל, שעוד זכיתי להכירו היטב כשהתפלל בבית המדרש בבתי אונגרין, וגם אני התפללתי שם.

כאשר ערך רבי שלום בר מצוה לבנו בכורו בשבת קודש הלך אל רבי איסר זלמן מלצר בלוויית בנו, חתן המצוות, לקבל את ברכתו.

שאל רבי איסר זלמן היכן ומתי תערך שמחת בר המצווה, ורבי שלום השיבו שזמן בר מצוה הוא בשבת קודש בביתו בבתי נייטין, והיות והמרחק רב ממגורי רבי איסר זלמן במחנה יהודה לבתי נייטין, תיכף ומיד בקש ממנו שלא יטריח את עצמו לבוא.

אולם למעשה, ביום בר המצווה הגיע רבי איסר זלמן להשתתף בשמחה.

על אף שרבי שלום התגורר בקומה השלישית והמדרגות היו גבוהות וקשות לעליה, הטריח רבי איסר זלמן את עצמו לעלות ולברך את חתן המצוות.

לתמיהת רבי שלום הסביר רבי איסר זלמן, שהיות והיתה לו התעוררות לתשובה בזכות חתן המצוות, החליט לבוא ולהשתתף בשמחה.

"איזו התעוררות תשובה היתה לו מחתן המצוות?" תמה רבי שלום השיב רבי איסר זלמן: "כשבאת להזמיני לשמחה נזכרתי שכבר חלפו ארבע-עשרה שנים מיום נשואיך, וקלטתי כמה מהר חלפו השנים, וחשבתי לעצמי מה עשיתי בשנים אלו, מה הועלתי וכמה תורה למדתי, ועל ידי כך התעוררתי לתשובה, לנצל מהיום והלאה יותר ויותר את זמני. לכן החלטתי לבוא לשמחה".

אלו היו השגותיו של רבי איסר זלמן, בעיניים כאלו הוא הסתכל על הזמנה שגרתית לבר מצווה...

כך הוא מכיר טובה למי שהיטיב עמו וגרם לו תועלת! הוא לא חסך מאמץ וטרחה. וצעד דרך ארכה, שבסיומה היה עליו לטפס מדרגות רבות, כדי להכיר טובה למיטיבו...

הזכר נא במה שארע לפני עשר שנים

ראיתי דבר נורא מאוד על הסבא מסלבדקה זצ"ל:

פעם בא לפניו אחד ממקורביו, והתאונן שהיום התבייש עד מאוד בבית המדרש. הוא שאל את הסבא: "אמנם מה שארע לי הוא בוודאי לכפרת עוונות, אבל יש לחשוב מה הגורם אשר גרם שיארע

לי דבר כזה? רצוני לשוב בתשובה על כך! שהרי בוודאי עוונותי גרמו לי שיארעו לי בושות כאלו".

אמר לו הסבא מסלבדקה תכף ומיד:

"הזכר נא במה שארע לפני עשר שנים. למד כאן בישיבה בחור תלמיד חכם מיוחד, שהיה שקוע כל כולו בלימוד. פעם ארע שהגיע בשבת בבוקר לתפילת שחרית. מרוב שהיה שקוע בלימוד, הפשיל את שרוולו כדי להניח תפילין, למרות שלא היו התפילין לפניו. מאחר שהיה רגיל שבעמדו לתפילה הוא משפיל את שרוולו- מרוב שקיעותו בלימוד עשה כן בשבת קודש.

היות ולא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין.

אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך. הבחור הלז נפגע מאוד. בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

דע לך שלהשי"ת 'יש זמן', אבל העוון דאז לא נמחל לך! חלפו עשר שנים מאותו מעשה, והיום קיבלת את עונשך הראוי, על כך שחייכת אז וגרמת לחישות הדעת לאותו בחור!"

רבותי, ענין זה של גרימת חלישות הדעת לזולת- "אש אוכל" הוא! נדגיש, איך הבדל בין פגיעה באדם גדול לבין פגיעה בילד קטן!

אדרבה, הפוגע בילד קטן חמור יותר, שהרי "לאו בן מחילה הוא". ואף בבחור בישיבה קטנה, בבחור בישיבה גדולה, באברך בגיל העמידה או בשנות הזקנה, איך הבדל! איסור חמור לגרום חליה וחס צער או חלישות הדעת לאדם מישראל- ה' ישמרנו ויצילנו.

וכולם באמת פרצו בצחוק- איך הצליח הרב להישאר רציני?

במשנה באבות (ב,י) שנינו: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", ותכף אחר כך אמרו: "שוב יום אחד לפני מיתתך"- מה הקשר בין המשניות הללו?

אפשר לומר, שלעיתים קורה לאדם, שמזדמן לו לראות טעות גדולה ביותר של חברו, וקשה ביותר להתאפק שלא ללגלג על הטעות. אבל, זכור נא שאין אדם יודע עיתו וזמנו, ואין הוא יודע מתי יפטר מן העולם, לכן עליו לשוב בתשובה בכל יום. באותו רגע, שבו מזדמן לך ללגלג על חברך, חשוב על כך שיתכן, שזהו הרגע האחרון שנגזר עליך לחיות בהאי עלמא, ואם כן, איך תוכל שלא להיזהר בכבוד חברך?!

מרב הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. מי היה רבי יחזקאל? אנחנו יכולים לדבר ולא לגמור... כיהן כרב בכמה וכמה ערים בחוף לארץ, וכשהגיע לכאן היה ראש ישיבת סלבודקא. הוא סבל ייסורים נוראים ברוסיה אצל הקומוניסטים, ייסורי תופת שאי אפשר לתאר, וחיבר עשרים וחמישה חלקים של "חזון יחזקאל" על התוספתא.

פעם אחת התפלל בבית מדרש, ובעל התפילה שם לא ידע כל כך לקרוא. שגיאה אחת הציבור עוד יכול לסבול, אבל כשעוד פעם ועוד פעם היתה לו שגיאה ועוד שגיאה, החלו הכל לצחוק. כולם, מלבד רבי יחזקאל. הוא נאשר עומד בשיקול הדעת, ובכובד ראש. בדרך הטבע לא היה שייך לא לחיך, והוא עומד בשיא הרצינות.

אחרי התפילה שאלו אחד התלמידים: "מורנו ראש הישיבה, הצלחתי להבין הכל, אבל בטעות פלונית, שלא היה שייך להתאפק בה ולא לצחוק, וכולם באמת פרצו בצחוק- איך הצליח הרב להישאר רציני?"

הקשיבו, רבותי, לתשובה של גדול בישראל ושר התורה. כך אמר לו רבי יחזקאל: "באותה שניה שהוא אמר את הטעות הזו, שלא היה אפשרי לשמוע אותה בלי חיוך, צץ בראשי מאמר חז"ל: 'המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'. חשבתי לעצמי:

חצק'ל, חצק'ל, חיברת עשרים וחמישה כרכים חזון יחזקאל על התוספתא, חצק'ל, חצק'ל, הרבצת תורה, עשית כל כך הרבה. היית רב בלונדון, היית חביב, עשית כל כך הרבה עבודת ה' יתברך- כל זה כעת הולך לפח ר"ל. לכל זה אין זכר - אין חיי העולם הבא!

"באותו רגע ציירתי את מאמר חז"ל הזה לנגד עיני, וזה הביא אותי לכך, שכל מה שהבעל תפילה הזה עשה, נשארתי רציני. חשבתי מה הולך לקרות כאן"

כמובן, לא כל אחד הוא רבי יחזקאל אברמסקי, אבל כדאי לנו ללמוד את הנקודה הזאת. לחשוב כשאחד, חס וחלילה, גורם לשני בושח, מה זה עלול לגרום למבייש.

היזהרו והישמרו שלא תשוחחו עמו בלימוד

פעם ביקשו תושבי אחת מעיירות הפיתוח מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שיבוא לומר שיעור במקום מגוריהם. הגאון הגיע למסור שיעור בפני אברכי הכולל שבמקום. ביניהם היו כמה וכמה לומדים חריפים, ותלמידי חכמים עצומים. השיעור נמשך כשעה ומחצה, וקולי קולות הלכו בו במלחמתה של תורה, חידושים נפלאים חידש בפניהם נדבך על גבי נדבך, להנאתם היתרה.

בסיימו את השיעור אמר הגאון לשומעיו: "רבותי! השיעור שאמרתי לפניכם הנו טוב עד מאוד. אכן רצוני לומר לכם דבר חידוש אשר חשיבותו גדולה אלף מונים מן השיעור שאמרתי".

כמובן, השומעים עשו אזניהם כאפרכסת. ברצונם לשמוע את אשר יד בידו לחדש להם.

אמר להם רבי יחזקאל: "אתם בוגרי ישיבות, ודרך הלימוד שלכם מקורה מעולם הישיבות. אבל המרא דאתרא שבעירכם אינו מבין כלל את שפת הלימוד שלכם. דרכו בלימוד התורה שונה לגמרי מדרככם! הוא למד בצעירותו בישיבה שדרך הלימוד שם שונה לגמרי מדרככם! דעו לכם שיש לכבד את יהודי ישראל, ובפרט עליכם להיזהר בכבודו של המרא דאתרא, כדי שהציבור יכבד אותו כראוי לו".

"היזהרו והישמרו"- הזהירם רבי יחזקאל- "שלא תשוחחו עמו בלימוד, שהרי אתם לומדים על פי דרך הלימוד שלכם, והוא אינו רגיל לשפתכם ולדרך הלימוד שלכם. חלילה וחס, אפשר שתיגרם לו חלישות הדעת בחשבו שאולי הכוונה היא לפגוע בו, לכן אל תנסו עמו לשיחה בפלפול תורני לבל תביישוהו, חס וחלילה".

(מתוך הספר "כבודם של ישראל"-)

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

היה זה ביום שישי. בשעה 2:00 בצהריים כאשר כל הילדים שוהים בבית. ולפתע הגיעו לבית משפחת פלמן משלחת מאנשי משרד השיכון ובראשה מנהלת המחוז. עד היום לא ידוע מדוע הגיעו דווקא אז, אולי הם ציפו שהיא תראה בית יהודי מלא בילדים "מפוזר ומפורד", כפי שברוך ה' בדרך כלל נראה בית כזה בעיצומן של ההכנות לקראת שבת...

השיעור של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל על כיצד מוותרים ועד כמה מבליגים?

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנִיו מְאֹד (יבג)

המקום: רחוב זוננפלד 10 בני ברק. הזמן: חורף שנת תשל"ה. בצהרי יום בהיר אחד, נשמעו דפיקות קלות בדלת בית משפחת פלמן הם פתחו את הדלת, והנה על המפתן יהודי לא מוכר, מבוגר בגילו. "רק אמש נודע לי, ובאתי במיוחד לנחם אתכם" ... הבן שליט"א הביט בו בתמיהה כלשהיא. הם הכניסו אותו בכבוד. התיישב. נרגש. מאד. שמי הוא ... נקב בשמו ובשם משפחתו. אינני מכיר את גדלותו בתורה של אביכם. לא השתתפתי בשיעוריו, ולא עיינתי בספרים שלו. אבל באתי כעת לכאן במיוחד, כי ראיתי אותו ונפגשתי אתו פעם אחת, לפני כמעט ארבעים שנה. ומאז אני נוצר את דמותו בליבי. אל תכעסו עלי שאני כל כך מרוגש, קשה לי לדבר. וכאן החלו עינינו נוצצות דמעות מבוגרות. אלו הדמעות מהמוח. דמעות שמבינות היטב מדוע הן מגיעות. הוא עצר את שטף דיבורו, גנז בכוח את ההתרגשות, והמשיך לדבר כגבר בגוברין.

"במשך שנים רבות שימשתי בתפקיד 'מודד העיריה' במחלקת ההנדסה בעיריית בני-ברק. מאות תיקים של הרחבות בנייה היו מונחים על שולחני, ועברו תחת ידי". "אחד התיקים בשנת 71 (למניינם), היה התיק של הרחבת הדירה שלכם, משפחת פלמן - ברחוב סעדיה גאון".

אישורים להרחבת הדירה

ובכן. דברים כהווייתם.

בבית ברחוב סעדיה גאון הסתופפו 14 נפשות בשני חדרים, אחד לבנים, והשני לבנות, ועוד מרפסת קטנה שסגרו ל'חדר הורים'. בקומת מגוריהם, בדלת הסמוכה, התגוררו משפחת הרב יעקב פויפר זצ"ל. וכיון שמשפחת פויפר הכירו בצפיפות שבבית הרב, הציעו לר' בן ציון שהם מוכנים בשמחה רבה, לספח חדר אחד מביתם אל בית משפחת פלמן, על ידי שבירת הקיר המפריד - כך למשך כמה שנים. הרב פויפר בנדיבות לבו אמר לר' בן ציון: "תראה, ב"ה חיתנתי את הילדים, יש לי בית גדול וריק. לך יש בית צפוף, ברוך בילדים קטנים ב"ה. בבקשה, תספח לך חדר מדירתי לדירתך

עד שבעזרת ה' תחתן את הילדים, ואז תחזיר לי את החדר בחזרה. נעשה על כך הסכם כתוב וחתום כדת וכדין". ר' בן ציון מיאן ואמר כי אין לו צורך, וברוך ה' שלא חסר בביתו דבר.

בתו של הרב פויפר, מעידה על הימים ההם: "הבית הקרין עוצמה וחוזק פנימי, לא היתה שם תחושה שחסר משהו. הגרב"צ ידע לשמוח בשמחת התורה, ואשתו הרבנית בצדקותה וחכמתה ידעה לשמוח שבעלה לומד יומם ולילה. וכאשר יש שמחה פנימית וסיפוק, לא חסר דבר. עונג מיוחד היה לראות את הרב בשעות הלילה לומד בביתו בהול הקטן שהכיל ד' על ד' אמות, והוא יושב על כסא בלי משענת ושולחן קטן שעליו מנורה קטנה. והוגה בתורה בלי הפסקה. הכל צפוף, אבל הכל שמח, בכל המצבים".

תלמידים רבים הגיעו לשם ללמוד מפי הרב, והם החליטו כי יעשו משהו למען רבם.

אחד המשתתפים בשיעורים הקבועים בבית הרב פלמן, שהכיר את הצפיפות בבית יום שיחה עם הגאון רבי יודל בויאר במטרה שיבקש מאביו (ששימש כסגן ראש העיר בתל-אביב) שינסה להשיג אישור לתוספת בנייה להרחבת הדירה - עבור הרב פלמן.

אביו של ר' יודל ששמע על הצפיפות בביתו של הת"ח מבני ברק, לא

אמו של רבי בן ציון ע"ה, הגיעה במיוחד

אמו של רבי בן ציון ע"ה, הגיעה במיוחד מתל אביב לבני ברק כדי לשכנע את השכן הנ"ל שיסכים לבנייה, אבל השכן התנגד. ומביתו של השכן, היא נכנסה לדבר עם בנה, לספר לו כי השכן מדבר דברי הבל וריק. בנה אמר לה: "אמא היקרה לי, (כיבוד אם של ר' בן ציון היה כחד בדרא) אני מעדיף לא לדבר יותר על הנושא הזה. גם אני רציתי מאד לבנות, אבל כיון שהשכן לא מוכן, לכן, גם אחרי שדיברתם אתו, אני צריך למחוק מהמוח את העניין!".

אמו שהכירה את המוח שלו, הבינה שכאשר הוא חושש ממריבה, החשש הזה יותר חזק מלהזיז קיר ביטון. ואם הוא עוד מתנסח בלשון זו, שעליו למחוק את העניין מהמוח, זהו סוף פסוק.

החברותא של רב"צ אמר פעם, כי הדבר המופלא בכל הסיפור, כי לאחר שוויתר לשכן, לא נשאר לו שום קפיידא עליו, והמשיך לדבר אתו כידיד ממש, ותמיד כשנפגשו, דיבר אתו בשמחה, כאילו הוא חברו הטוב ביותר. המחיקה מתאי המוח הייתה לחלוטין.

בימים ההם, החלה להיבנות שכונת מפוארת בבני ברק. הנהלת צא"י ביקשו להביא רב חשוב לשכונה, הם נכנסו למרן הרב שך וצוק"ל כדי להתיעץ את מי להכתיר לרב. אמר להם הרב שך: "תיקח את הגרב"צ פלמן שהוא יהודי משכמו ומעלה. צדיק ומלא ביר"ש, ואיש הלכה".

ר' בן ציון מיאן כי היה סבור שתפקיד הרבנות יגרע מלימודיו. ניסו לשכנעו שיטול על עצמו את הכתר, אך הוא דחה את המשכנעים בכל לב. הם חזרו לרב שך במפח נפש. הוא הרהר רגע קצר ויעץ להם: תראו, ר' בן ציון חי בדירה קטנה מאד עם הרבה ילדים. תדאגו שהוא ירכוש דירה ב'שכונה', וכאשר יתגורר בשכונה, ממילא הכל יבואו לשאול אותו, ועם הזמן תבקשו ממנו גם למסור שיעור בשכונה וכו'. וכי יש צורך שיהיה רב רשמי? וכי את החזון איש מינו להיות רב? ועם זאת הוא היה רב של כלל ישראל, ללא כל מינוי רשמי. כך גם הוא, יהיה אתכם ויהיה רבכם.

ואכן ראשי הקהל נכנסו לרבי בן ציון בהצעה לבוא להתגורר ב'שכונה' בדירה מרווחת, והבטיחו כי ידאגו לדירה בעלת תנאים טובים, באופן שלא יצטרך לשלם לדירה החדשה יותר ממחיר דירתו הישנה, ובנוסף לכך הבטיחו כי ידאגו ל'משכנתא' משלימה על כל הדירה, כך שלא יאלץ למכור מיד את הדירה הישנה קודם שיכנס לדירה החדשה (אז עוד הייתה 'דירה על הנייר'). הוא השיב: אני מבין שהסיבה שאתם דואגים לי לדירה, היא המחשבה שבסופו של דבר אהיה שם רב, וכבר אמרתי לכם שאין רצוני בכך. הם ענו לו כי יחתמו לפניו שאין בכך שום מחויבות מצידו להיות רב, והסכים.

ביקור משלחת 'משרד השיכון'

ביני לבני, הביא הרב שלמה לורנץ את מנהלת המחוז של 'משרד השיכון' כדי שתראה את הצפיפות בבית. המטרה הייתה שהיא תשוכנע להעניק תנאים טובים למשכנתא זולה ונוחה עבור הדירה העתידית בשכונה החדשה.

היה זה ביום שישי. בשעה 2:00 בצהריים כאשר כל הילדים שוהים בבית. ולפתע הגיעו לבית משפחת פלמן משלחת מאנשי משרד

השתתה, ובמוצאי שבת נסע במיוחד מתל אביב לבני ברק יחד עם בנו ר' יודל לבית הגרב"צ, כדי לבדוק את האפשרות לתוספת בנייה. אביו של ר' יודל סרטט תכנית הרחבה, ולאחר מכן פנה עם התוכנית לראש העיר בני ברק, ואמר לו: זו בקשה אישית שלי לרישיון עבור הדירה של משפחת פלמן. והגלגלים החלו לנוע.

מוודד העירייה ממחלקת ההנדסה הנ"ל סיפר "במשך כמה ימים עסקנו ברציפות, אני ופקידים נוספים בתיק הזה. ראש העיר הבהיר לנו את דחיפות העניין. מי שלא ראה את הצפיפות ששררה בביתם לא יבין כמה מדובר. ואכן לאחר עבודה אינטנסיבית, כל השכנים של הרב פלמן שגרו בצד הבנין שלו קיבלו ראשונה רישיון לתוספת בנייה. אמנם, מטרת הרישיון לא נועדה להרחיב את דירת השכנים, אלא שכדי לאשר למשפחת פלמן חדר גדול ומרפסת, הייתה חובה לאשר תוספת בנייה גם לשכנים.

חלק מזירי הבנין מימשו במהירות את זכות הרישיון שניתן להם. אבל ר' בן ציון לא השיג כסף למימון הבנייה. חלפו הימים ונודע לאחד התלמידים משיבת פוניבז' כי עיריית בני ברק נתנה אישור בנייה והנה השכנים בונים, אבל לרב אין כסף לבנייה. הוא השיג הלוואה מאביו, גביר תושב צרפת.

כיון שיש כסף, החלו לטפל בעניינים וסוכם עם קבלן על בנייה ופרטי פרטיה: שלד, פנים, ריצוף, חשמל ומים.

ערב אחד, אחד השכנים נכנס לר' בן ציון

ערב אחד, אחד השכנים בבניין סמוך נכנס לר' בן ציון, והודיע לו, כי הוא מתנגד לבנייה. המדובר היה בשכן שהוא עצמו הצליח שנה קודם לכן לבנות, וקיבל אז רשות מהרב פלמן, והוא כמובן בנה כאוות נפשו, אבל כעת הודיע על התנגדותו הנחרצת. עד היום לא ברור מה היה המניע לסירוב התקיף.

ר' בן ציון שמע היטב בסבלנות את דבריו של המתנגד, וניסה להבין מה מפריע לו ולא הבין, אלא שהבין כי אין סיכוי שהוא יתפייס לא בממון ולא בתחנונים...

כאשר נפרדו הרהר כמה דקות ושוב הרהר. ואז הודיע לבני הבית בצורה מוחלטת: "לא בונים". הוא יצר קשר מידי עם הקבלן להודיע על ביטול התוכנית ושאל האם חייב בתשלומי קנס מסוים, שישולם על ביטול התוכנית.

המשיך המוודד מהעירייה לספר: "ואז קיבלתי פנייה מאחד מחברי העירייה שמבקשים ממני שאלך לרב פלמן להסביר לו שהשכן לא יכול להתנגד ואין לו זכות חוקית להתנגדות זו. היינו המומים כששמענו על כך. פניתי לרב פלמן לאמר "הרי כל האישור של השכנים כאן ניתן רק בשבילכם, ומבחינה חוקית אתם יכולים לבנות, ואין מי שיכול לעכב, וכי רק משום שקם עליך בעל מחלוקת או צר עין מבנין סמוך, לא תבנה!?"

"הרב ענה לי: 'לא שווה לבנות אפילו מטר אחד, אם משום כך תיווצר מחלוקת עם שכנים'. הוא הודה לי מאד על המאמצים ושיבח את טוב הלב שלנו. איחל וברך אותי בכל לב, ונפרדנו. לא נתקלתי בכל שנות עבודתי בעירייה בדבר כזה. לכן באתי במיוחד לספר לכם".

חוב הלוואתכם הלא צמודה" ובהמשך: "הננו להביא לידיעתכם כי הנהלת הבנק החליטה להפסיק את גביית הפירעון השוטף בהלוואתכם ... מכתב זה מהווה אישור על סילוק ההלוואה ותוך 90 יום מסוף חודש זה נשחרר את הערובות, אם קיימות, ששימשו לפירעון ההלוואה".

בינתיים, עוד קודם שהושלמה ממש בניית הדירה בשכונה החדשה, אותו שכן שהתנגד בתוקף לתוספת הבנייה בדירה הישנה שברחוב רבי סעדיה גאון, כבר עבר לגור בעיר אחרת, אבל הבניה כבר לא הייתה רלוונטית.

ר' בן ציון היה משוחח לפעמים על המקרה הזה, כדי לחזק ולעודד, וכה אמר כמה פעמים לידידיו בכולל: "כשמוותרים לא מפסידים, תמיד כשוותרתי - לא הפסדתי. ולדוגמא במקרה זה, לו היינו בונים, היינו מסתכסים עם השכן, הייתי נשאר בדירה אחת קצת יותר גדולה (3 חדרים) ועם סכסוך שכנים, שהרי לא היה עולה בדעתי להסכים לקנות דירה חדשה, ועכשיו שוויתרתי קיבלתי דירה גדולה של 4 חדרים חינם. בנוסף לכך את הדירה הישנה יכולתי לתת עבור נישואי בנותי שעמדו בפרק השידוכין, וחפצו בחתנים תלמידי חכמים".

הוא התנסח פעם באוזני החברותא שלו ואמר עיקרון זה בנוסח דומה: "הרב שך אמר לי כמה פעמים בהאי לישנא: אני יכול לומר בוודאות שבכל מה שוויתרתי במשך חיי, מעולם לא הפסדתי, ואדרבה תמיד בסופו של דבר הרוחתי, ואינני מתכוון בדבר שיש בו צדדים לכאן וצדדים לכאן. כוונתי בדברים שבוודאי מעיקר הדין לא הייתי צריך לוותר, אבל כשוותרתי - לא הפסדתי, רק הרווחתי".

(מתוך הספר 'ללא שם')

אחוז או המיליארדר שמוכר ברווח של שלושה אחוזים?
"כמובן שהעשיר הוא מרוויח הרבה יותר, כי בזמן שהיא מוכרת טון אחד של תפוחים, הוא מוכר אוניה שלמה שמכילה אלפי טונות...
"כך גם רבי מנחם זמבא", השלים הרב את דבריו, "גם אם נניח שהוא לוקח רק טיפ טיפה יראת שמים מתלמודו, הוא הרי לומד כל כך הרבה ומספיק לתלמוד כאלו הספקים אדירים, שבוודאי שהיראת שמים שלו גדולה לאין ערוך לעומת יראת השמים שלנו...".

"כלפי מה הדברים אמורים? רבותי, אין שום דבר שנותן ליהודי יותר יראת שמים מללמוד הלכה, ללמוד איך לעשות את רצון ה'. כל יהודי שילמד את המשנה ברורה חלק ג' מכריכה לכריכה, יקבלם מכך כל כך הרבה יראת שמים, זה יציל אותו מכל כך הרבה איסורי שבת, ויחבר אותו בקשר בל ינתק לתורה הקדושה ולשבת קודש.
"אני זוכר בשנים האחרונות לחיי של מורי ורבי הגה"ק בעל 'שפע חיים' מצאנו זיע"א, אבי מורי שהיה מאוד מקורב אליו, היה נכנס אליו כל יום, גם כשהרבי לא תפקד בכלל והחולשה שלו היתה נוראה. בכל שבת היה אבא חוזר הביתה ומספר: "נכנסתי לרבי ועל הפנים שלו אפשר לראות שעכשיו שבת!". הלוואי ונזכה גם אנו להגיע לאפס קצה היכולת להתקדש בקדושת השבת, שאם לא יראו על הפנים שלנו שעכשיו שבת, לפחות נרגיש את זה בלב שלנו שעכשיו שבת, ולזה אפשר להגיע אך ורק על ידי לימוד הלכות שבת!".

השיכון ובראשה מנהלת המחוז אישה חילונית המשתייכת למפא"י דאז. יחד עמם הגיעו ר' שמעון סירוקה, ר' שלמה לורנץ והרב לסקר. עד היום לא ידוע מדוע הגיעו דווקא ביום שישי, אולי הם ציפו שהיא תראה בית יהודי מלא בילדים "מפוזר ומפורד", כפי שברוך ה' בדרך כלל נראה בית כזה בעיצומן של ההכנות לקראת שבת...

חברי הוועדה ביקשו רשות מהרבנית שרק מנהלת המחוז תיכנס פנימה ו"תסתובב" בבית והם ישארו בפתח. קיבלו רשות לכך. מנהלת המחוז עברה בחדרי הבית, הציצה לכאן ולשם ומדדה.

היא יצאה נסערת: "אני לא מאמינה למראה עיני. כיצד יכולות 14 נפשות לחיות בתנאים כאלו, בדירה כזאת קטנה. וכזו שמחה ושלוה יש בבית...?! זה דבר לא מובן". הוסיפה לומר: "אני מקנאה בכם. יש לי בן ובת, וכלב, בבית גדול, ולמרות זאת אין לי בביתי אושר ושלוה כפי שיש כאן בבית של שני חדרים ובהם 14 נפשות. אני מתפעלת. ומודיעה בזאת, שמיד בשבוע הבא יהיה אישור של כל בקשה שתבקשו".

"ואכן היא חתמה על אישורים לתנאים טובים מאד, ודאגה לכל מה שביקשו מומנה בעניין" - אמר רבי שמעון סירוקה ז"ל. באותה תקופה החליפה מדינת ישראל את המטבע ובמקום לירות החלו להשתמש בשקלים. האינפלציה הייתה גדולה. וכיון שהמשכנתא המשלמה הייתה בנויה כתשלומים שאינם צמודים למדד (כך נקבע באישורים הנוחים של משרד השיכון) לכן בוטל מאליו כמעט כל החוב לבנק. הבנק מחק את המשכנתא, ונמצא בסופו של דבר, שמשפחת פלמן קיבלה בשכונה החדשה דירה של 4 חדרים חינם. מתוך המסמך הרשמי של הבנק מ"ד חשון תשמ"ז: "מחיקת יתרת על מה שלמד בשעות האחרונות, שהרי אסור ללמוד בתשעה באב. אני לא מסוגל להפסיק לחשוב על הגמרא", הוא אמר לי, "כל כך התרגלתי לחזור שוב ושוב, שהמוח שלי כל הזמן תפוס עם הגמרא, ואני לא יודע איך אוכל להינצל מהאיסור ללמוד בתשעה באב...".

לסיום מבקש הרב להעביר מסר חשוב:

"מספרים שפעם ישב אחד מגודלי פולין, כמדומני שהיה זה רבי מאיר שפירא זצ"ל, והוא דיבר עם תלמידיו על גאונותו המיוחדת של הגאון רבי מנחם זמבא זצ"ל, ואחד התלמידים שאל את רבו אם הוא יכול לספר על יראת השמים של הגר"מ זמבא זצ"ל.

"השיב לו הרבי, אמשול לך משל למה הדובר דומה: שמעת על הגביר הגדול מוורשה פלוני אלמוני??? השיב הבחור בחיוב, בוודאי שהוא שמע עליו, מי לא שמע על היהודי הכיר עשיר בפולין?

"ואתה מכיר את דוכן התפוחים של האלמנה שמוכרת תפוחים פה ליד בניין הישיבה??", הוסיף הרב לשאול את תלמידו, "כמובן שכן כולנו עוברים שם בכל פעם שיוצאים מהישיבה".

"היודע אתה שהאלמנה המבוגרת, קונה את התפוחים מדי בוקר מהאיכר שמוכר לה אותם, ולאחר מכן מוכרת אותם במחיר גבוה פי שלושה מהמחיר ששילמה, ואילו הגביר הגדול מוורשה קונה אוניות מלאות בסחורה ומוכר את סחורתו ברווח של אחוז אחד או שניים בלבד.

"ומי מבין השניים עשיר יותר, האלמנה שמוכרת ברווח של 300

מפיקים מדברים על פנים

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א

הגאון רבי אריה זילברשטיין שליט"א

הגאון רבי יצחק לוקסנבורג שליט"א

הגאון רבי אפרים סגל שליט"א

הגאון רבי מרדכי שלמה פריינד שליט"א

הגאון רבי ניסן קפלן שליט"א

(הרשימה עפ"י סדר הא"ב)

לרגל תהילת לימוד הלכות שבת

במסגרת ה'דף היומי בהלכה'

הכנו עבורכם

מגוון שיעורים
בהלכות שבת

עפ"י סדר 'הדף היומי

בהלכה', וסימני השו"ע

לשיעורים נוספים ב'דף היומי בהלכה':

'עמוד היומי' - מסכת שבת

שיעורים בענייני השבת

שיחות

האזינו גם אתם בכל שעה ב'קו השבת' של 'דרשו'... "כי היא מקור הברכה"

***4992 077-2222-666**

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ויעש כן אהרן אל מול פני המנוחה העלה נרתיק (במדבר ה).

מפרש רש"י: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". מפרשי התורה עמלים לפתור תעלומה זו. הלוא דבר פשוט הוא אשר מרוב פשיטותו אין צורך כלל לאומרו; וכי יעלה על הדעת שאהרן קדוש ד' ישנה כחוט השערה ממה שציווהו ה' יתברך? או שמא חס ושלום יתשל ממילוי תפקידו? הן הקדוש ברוך הוא ציווהו במפורש על מעשה המנוחה, עריכתה, הטבתה והדלקתה, ומהיכי תיתי שישנה ממה שנצטווה?

דרכים שונות נאמרו בביאור הדברים, מהן ניתן ללמוד הרבה על איכות עבודת הקודש של אהרן הכהן קדוש השם, ועל מדרגותיו הרחניות הנשגבות:

ישנו ישוב על דרך החסידות, והוא כי הלוא מצוה זו של הדלקת המנוחה והטבתה הצטווה אהרן הכהן לעשותה פעמיים בכל יום, בוקר וערב. שבחו של אהרן הוא, כי למרות שעשה זאת פעמיים בכל יום לא עשה זאת כמוצת אנשים מלומדה, אלא בכל פעם היתה עבודתו מלאה בתשוקה והתלהבות, כמי שעושה זאת בפעם הראשונה בחייו. זוהי הכוונה 'להגיד שבחו שלא שינה', שינה מלשון שונה וחוזר. כלומר, לא היתה התיישנות בעבודתו, אלא כל פעם התחדש בעבודת השם, וקיים רצונו בהתלהבות ושמחה.

המגיד מדובנא, רבינו יעקב קראנץ זצ"ל, בספרו 'אוהל יעקב', מיישב את הדברים באופן מעט שונה, על פי משל כדרכו בקודש: למה הדבר דומה, לשלושה חולים שחלו במחלה זהה, והרופא העניק לשלושתם את אותו סם רפואה להחלמתם השלימה.

החולה הראשון היה חסר מושגים בסיסיים בעניני רפואה, לא חקר ולא דרש מימיו ברפואה, ולא הבין מימינו לשמאלו בטיב הסם שקיבל. לכן סמך על הרופא בעינים עצמות, נטל את הסם כפי שהורה לו, וכעבור תקופה קצרה קם מחוליו והתהלך בחוץ כאחד האדם.

לעומתו, החולה השני היתה לו ידיעה כלשהי בעניני רפואה, והחליט כי הוא נשמע להוראות הרופא רק באופן חלקי; את התרופות שהכיר לקח במינון שהוא קבע כפי דעתו, ואילו את התרופות שלא עמד על טיבן נמנע מלקחת, ואף זרה אותם לרוח. לא ארכו הימים והוא מת מחוליו.

החולה השלישי, אף הוא הבין מעט בחכמת הרפואה, אלא שבשונה מקודמו השכיל להבין כי בכל זאת הרופא הוא אומן גדול ממנו, ובקי

בטיבן של תרופות טוב יותר ממנו, וכדאי לו לסמוך על שיקול דעתו. לכן למרות שלא כל התרופות מצאו חן בעיניו, הקפיד להישמע להוראות הרופא, וזכה לקום אף הוא מחוליו ולהחלים.

אומר המגיד מדובנא, הנה באמת שני החולים מילאו אחר הוראות הרופא, אולם למי מגיע השבח על כך שציית לרופא? לחולה הראשון חסר המושגים בעניני רפואה, או שמא לחולה השלישי שבאמת הבין מעט בחכמת הרפואה?

פשוט כי הצייתנות הזאת מהווה שבח רק לגבי החולה השלישי, אשר על פי תבונתו וחקירת שכלו היה עלול להיכשל בהמראת פי רופאו ולמות מחוליו, אילו היה מסתמך על עצמו וידיעותיו. נקטת זהירותו וצייתנותו למרות בינתו וחכמתו היא זו שהצילה את חייו. לעומתו, החולה הראשון אין לו כל הבנה בסיסית ברפואה, ואין בכח שכלו לחקור אחר הוראות הרופא אם כדאי לו להישמע להם או לא, ולכן אין זה שבח עבורו שציית להוראות.

הנמשל, אומר המגיד מדובנא, הוא אהרן הכהן. הוא היה מבין גדול בעומק המצוות סודותיהן וטעמיהן, ולבטח העמיק דעת בעומק פנימיות המצוות בעת עשייתן. שבחו הגדול של אהרן היה, כי למרות רוחב דעתו לא פעל מאומה על פי שיקול דעתו. מעולם לא שינה. מעולם לא התפתה להסיק מסקנות כלשהן מתוך הבנתו האישית. אך ורק מטרה אחת עמדה למול עיניו - למלא בדייקנות

את רצון קונו, ופעל בדיוק כפי שנצטווה.

מִרְן רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הַגְּרָא"מ שֶׁן זצ"ל הֵעֵלָה עַל נֶס אֶת אַחַת מִמַּעֲלֹתָיו הָעֲצוּמוֹת שֶׁל מִרְן הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז', הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף שְׁלֵמָה כְּהַנְמֵן זצ"ל, שֶׁהִקְפִּיד עַד מְאֹד לֹא לִשְׁנוֹת כְּמִלּוֹא נִימָה מִמְסוֹרֶת רַבּוֹתָיו הַגְּדוֹלִים מִצּוֹקֵי אֶרֶץ, וּמִמָּה שֶׁהוֹנְהַג בְּכֻלּוֹ יִשְׂרָאֵל וּבְעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת מְדוּר דוֹר.

הֶרֶב שֶׁן פִּתַח בְּקוֹשִׁיָא הַמְּפּוֹרְסָמֵת: מִהוּ הִשְׁבַּח הַגְּדוֹל שֶׁשִּׁיבַחָה הַתּוֹרָה אֶת אַהֲרֹן שֶׁלֹּא שִׁינָה, מֵהֵיכִי תִיִּי שִׁישְׁנָה? וְהַשִּׁיב, כִּי אִם הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת שֶׁזֶה שְׁבַח, בְּהִכְרַח צְרִיךְ לֹמַר כִּי הִיָּה לוֹ נִסְיוֹן גְּדוֹל לִשְׁנוֹת. מְדוּעָ? מִשּׁוּם שֶׁמוֹטְבֵעַ בְּאִדָּם רִצּוֹן חִזֵּק שְׁבוּעַר בּוֹ לִשְׁנוֹת, לְהַתְחַדֵּשׁ, לְהִתְקַדֵּם. אֲךָ שְׁבַחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הִכְהֵן הִיָּה שֶׁלֹּא עִירַב אֶת רִצּוֹנוֹ הַטְּבִיעִי, וְלֹא שִׁינָה מִעֲצָמוֹ וּמִדַּעְתּוֹ מֵאוֹמָה, אֲלֵא עָשָׂה בְּדִיּוֹק כְּפִי אֲשֶׁר צִוּוּהוּ הַשֵּׁם.

אֲךָ עַדִּיין קִשָּׁה, הַמְּשִׁיךְ הֶרֶב שֶׁן לְשִׁאוֹל, כִּי־צַד יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאֶהֲרֹן יִשְׁנָה? הַכִּי־צַד יֵשׁ הוּי אֲמִינָא לֹמַר שֶׁאֶהֲרֹן יַעֲדִיף אֶת רִצּוֹנוֹ הָאִישִׁי עַל פְּנֵי רִצּוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ? הֲרִי אֵינְנוֹ עוֹסְקִים בְּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים? מְדוּבָר כִּאֵן עַל אַהֲרֹן קְדוֹשׁ הַשֵּׁם?

אֲלֵא, אֲמַר הֶרֶב שֶׁן, הַנִּסְיוֹן שְׁבַעֲר בּוֹ לִשְׁנוֹת אֵינּוֹ לְגַרְיֵעוֹתָא, כִּי בִזָּה אֲכַן אֵינְנוֹ חִידוֹשׁ, פְּשׁוּט שֶׁלֹּא הִיָּה מִשְׁנָה, הִשְׁבַּח הוּא שֶׁלֹּא שִׁינָה לְטִיבוֹתָא!

נֶרְחִיב אִיפּוֹא מַעַט בְּכוּוֹנֵת הֶרֶב שֶׁן, מִהוּ הַרְצוֹן שְׁבַעֲר בּוֹ לִשְׁנוֹת לְטִיבוֹתָא, בְּתִיאוֹר שְׁקִרָתִי פַעַם בְּסַפֵּר נִפְלָא שֶׁהִתְמַקְּד בְּכָךְ: הִבֵּה נִתְאָר לְעַצְמֵנוֹ אֶת אַהֲרֹן הִכְהֵן עוֹמֵד לְבַדוֹ בְּקוֹדֵשׁ פְּנִימָה בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ, בְּתוֹךְ הֵיכַל הַמְּקַדֵּשׁ, הַמְּקוֹם הַמְּקוֹדֵשׁ בְּיֹתֵר לְעַם הַיְהוּדִי, וּמִתְכוּנֵן לְהַדְלִיק אֶת הַנְּרוֹת. הוּא עוֹמֵד מוֹלֵן וּמִתְבּוֹנֵן בְּזִכּוֹת הָעֲצוּמָה שֶׁנִּפְלָה בְּחֻלְקוֹ לְהֵאִיר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּמִנּוֹרֶת זֶהָב, וּבְעוֹמֵק מִשְׁמַעוֹת הַנְּרוֹת עַל כְּלִיָּהֵן וּפְרִטִיָּהֵן.

רִצּוֹנוֹ הַטְּבִיעִי כּוֹסֵף לְהוֹסִיף הַדָּר וּשְׁלִימוֹת, וּמַעוֹרֵר בּוֹ מִחֻשְׁבָּה וּשְׁאִיפָה לְפָאָר וּלְיִיפּוֹת אֶת הַמְּנוֹרָה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁנִּצְטוּוּהוּ. אוֹלֵי לְהוֹסִיף מַעַט זֶהָב עַל מִקְשֵׁת זֶהָב הַגְּדוֹלָה מִמֶּנָּה יִצְרוּ אֶת הַמְּנוֹרָה. אוֹלֵי לְהַדָּר בְּהוֹסַפְתָּ גְּבִיעַ, פֶּרַח אוֹ כִּפְתוֹר נוֹסָפִים. אוֹלֵי לֹמַר 'לְשֵׁם יְחֻד' בַּעַת הַהַדְלָקָה, אוֹלֵי לְהוֹסִיף בְּגַד נוֹסֵף לְכַבּוֹד הַמַּעֲמָד. אוֹלֵי לְהוֹסִיף דְּבָקוֹת מִיּוֹחַדָּת, וּלְהַתְנוּעֵעַ בְּרֹב עוֹצְמָה, בְּבַחֲיִנַת 'כֹּל עֲצוּמוֹתֵי תֵּאֲמַרְנָה'.

אֲךָ כֹּל הַרְגָּשׁוֹת הַלֵּב הַלָּלוּ, בְּשׁוֹנָה מִמִּצְוֹת הַנַּעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הַדִּיּוֹט, אֵינֶן תּוֹאמּוֹת עִם הַהֲלָכָה הַצְּרוּפָה בְּתוֹךְ בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ. שְׁכֵן יִשְׁנָה הֲלָכָה שֶׁל דֶּרֶךְ שִׁירוֹת. יִשְׁנָה הֲלָכָה שֶׁל יְתוֹר וְחִיסוֹר בְּגִדִים. יִשְׁנָה הֲלָכָה כִּי־צַד בְּדִיּוֹק אֲמוֹרָה לְהִירָאוֹת הַטְּבַת וְהַדְּלָקָת הַמְּנוֹרָה.

כֵּאֵן, מוֹל הַמְּנוֹרָה, עֹמֵד אַהֲרֹן הִכְהֵן בְּגִבּוֹרָה יוֹם יוֹם וְכִבֵּשׁ אֶת רִצּוֹנוֹתָיו הַבוֹעֲרִים לְטִיבוֹתָא. אֶת אוֹתֵן רִצּוֹנוֹת זְכִים שְׁבָאִים מִמְּקוֹר טְהוֹר. אֶת אוֹתֵן כּוּוֹנוֹת טְהוֹרוֹת לְהַדָּר, לְפָאָר וּלְרוֹמָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא שִׁינָה מִפְּנֵי שֶׁהֲלָכָה הַצְּרוּפָה מוֹרָה אַחֲרָת, וְהִבִּין בְּשִׁכְלוֹ כִּי אֵינֶן הַיְדוֹר גְּדוֹל יוֹתֵר, מֵאֲשֶׁר לְקִיִּים אֶת הַמִּצְוָה בְּדִיּוֹק כְּפִי אֲשֶׁר נִצְטוּוּהוּ, מִבְּלִי לְהַחֲסִיר אוֹ לְהוֹתִיר.

כֵּן גַּם הִיָּה הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז', אֲמַר הֶרֶב שֶׁן. שְׁבַחוֹ הַגְּדוֹל הִיָּה שֶׁלֹּא

שִׁינָה מִהֲקוֹ שֶׁל אֲבוֹתָיו וּרְבוֹתָיו הַגְּדוֹלִים אֲךָ לֹא לְטִיבוֹתָא. הוּא בִּנְה אֶת הַיְשִׁיבָה הַקְּדוּשָׁה, יְשִׁיבַת פּוֹנִיבֵז', כְּמַתְכוּנַת וּכְמִסוֹרֶת הֵיכְלֵי הַיְשִׁיבוֹת הַמְּפּוֹאָרִים בְּלִיטָא; גְּרוֹדְנָא, מִיר, וּוּאֲלוֹז'ין, לְלֵא שׁוֹם שִׁינּוֹ, וְלֵלֵא שׁוֹם זִיּוֹן. לֹא חִיפֵשׁ לְשִׁכְלָל, לְהַדָּר וּלְפָאָר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁקִּיבֵל מֵאֲבוֹתָיו וּרְבוֹתָיו, מִיִּסְדֵי עוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת.

סִיפֵר הֶרֶב שֶׁן, כִּי יוֹדַע הוּא בְּאוֹפֵן אִישִׁי

בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים, סִיפֵר הֶרֶב שֶׁן, כִּי יוֹדַע הוּא בְּאוֹפֵן אִישִׁי, שְׁכֵאֲשֶׁר הִקְיָם הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז' אֶת הַיְשִׁיבָה בְּאַרְץ הַקְּדוֹשׁ, הוּא קִיבֵל לֹא אַחַת הַצְּעוֹת מְגוֹרְמִים יוֹדְעִים שֶׁיִּצְרֵף לְמַסְגֶּרֶת הַלִּימוּדִים בִּישִׁיבָה לִימוּדֵי חוֹל לְמִינֵיהֶם. בְּתַמּוּרָה הַבְּטִיחוּ לוֹ מִימּוֹן מְלֵא שֶׁל תְּקִצִּיב הַיְשִׁיבָה, עִימוֹ הִיָּה יְכוֹל לְהַחֲזִיק אֶת הַיְשִׁיבָה מִבְּחִינָה כְּלָלִית בְּשׁוֹבָה וּנְחַת כֹּל הַשָּׁנִים, מִבְּלִי שֶׁיִּשְׁתַּרְגּוּ עַל צוּאָרוֹ חוֹבוֹת עֲצוּמוֹת. אֲךָ הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז' הַחֲזִיק בְּדַעְתּוֹ, וְדַחָה אֶת אוֹתֵן הַצְּעוֹת מִפְּתוֹת בְּשֵׁתֵי יָדִים, וְלֹא רָצָה אֲפִילוֹ לְשִׁמּוֹעַ עַל כֵּךְ. רִצּוֹנוֹ הִיָּה אֶחָד וְיָחִיד, לְהִקְיָם יְשִׁיבָה קְדוּשָׁה עַל טְהַרְתָּ הַקְּדוֹשׁ, לְלֵא כֹל שִׁינּוֹ מִהַמְּסוֹרֶת.

נְקוּדָה זוֹ שֶׁל שְׁמִירַת הַמְּסוֹרֶת, שִׁימּוֹר הַהֲנַהֲגָה וּנְיָחוּחַ הוֹד הַקְּדוּמוֹת מִהַדּוֹרוֹת שֶׁלְפָנֵינוּ, הִיָּתָה בְּנַפְשׁוֹ שֶׁל הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז', וְדִיבֵר עַל כֵּךְ הֶרֶבָה בְּהַתְּפַעְלוֹת.

אֲבִי מוֹרֵי זצ"ל סִיפֵר, כִּי פַעַם הִזְמִינוֹ אֶת הֶרֶב מִפּוֹנִיבֵז' לְמַסּוֹר שִׁיחָה בְּפָנֵי יְלָדֵי תְּלִמוּד תּוֹרָה צַעִירִים. לְאַחַר הַשִּׁיחָה שְׁרוּ הַיְלָדִים כְּמָה נִיגוּנִים מְעוֹרְרִים, וְהֶרֶב הִתְרַגֵּשׁ עַד דְּמַעוֹת. אַחַר כֵּךְ הִסְבִּיר אֶת פֶּשֶׁר הַתְּרַגְּשׁוֹתָיו: "אֲנִי מִתְרַגֵּשׁ לְרֵאוֹת כִּי 'נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקָר'. כְּשֶׁאֲנִי הִיָּתִי בְּחִידָר בְּגִילָם לְפָנֵי עֲשָׂרוֹת שָׁנִים בְּלִיטָא, גַּם כֵּן שְׁרוּ מִמֶּשׁ אֶת אוֹתֵם נִיגוּנִים... כֻּלּוֹ יִשְׂרָאֵל לֹא מַחֲדָשִׁים דְּבַר! עֲבָרוּ שְׁנוֹת דוֹר, עוֹד דוֹר וְעוֹד דוֹר וְעַדִּיין נִשְׂאָר אוֹתוֹ הַדְּבַר..."

בְּעֵינֵי זֶה שְׁמַחְלָקִים קוּגֵל בְּקִידוּשִׁים בְּשַׁבְּתוֹת

שְׁמַעְנּוּ עַל גְּדוּלֵי עוֹלָם שֶׁהִקְפִּידוּ לֹא לִשְׁנוֹת אֲךָ בְּמִנְהַגִּים וְהִנְהַגוֹת שׁוֹנוֹת, גַּם כְּשֶׁאֵינֶם גּוֹפֵי תּוֹרָה, מִצַּד 'אֵל תִּיטוֹשׁ תּוֹרַת אֲמֹךְ'. מָה גַּם שְׁכָל מְנַהֵג שִׁישׁ לוֹ מְקוֹר קְדוּם, כְּשֶׁמַּתְחַקֵּם אַחַר שׁוֹרְשׁוֹ מְגִלִים כִּי יֵשׁ לוֹ מְקוֹר בְּהֲלָכָה.

הַגָּאוֹן רַבִּי יְחִיאֵל מִיכָל שְׁטֵרֵן שְׁלִיט"א, רַב שְׁכוֹנַת 'עֲזֵרַת תּוֹרָה', מְסַפֵּר כִּי דוֹדוֹ עֹמוּד הַהוֹרָאָה מִרְן הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן אוֹיֶרְבַּאךְ זצ"ל, הִיָּה מְרַבֵּה לֹמַר כִּי כֹל מְנַהֵג יְרוּשָׁלַיִם בְּנוֹיִים עַל פִּי הַהֲלָכָה, אֲךָ בְּמַלְבוּשִׁים וּבְאוֹכֵל, וְלִכֵּן אֵינֶן לִשְׁנוֹת כְּקוֹצוֹ שֶׁל יו"ד מְכַפֵּי אֵיךְ שֶׁנַּהֲגוּ.

לְדוּגְמָא צִיִּין רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן, לְהוֹכִיחַ כִּי מְנַהֵגִים קְדוּמוֹת שׁוֹרֵשׁ הֲלָכָתִי יֵשׁ לָהֶם:

מָה שֶׁהִנְהִיגוּ אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם לְהַגִּישׁ דּוּקָא עוּגוֹת 'לְקַח' בְּבֵרִית, מְבוֹסָס עַל כֵּךְ שְׁדַאגוּ בְּעֵבֶר שְׁגוּדְלוֹ שֶׁל ה'לְקַח' הִיָּה כְּשִׁיעוֹר בְּרַכַּת 'עַל הַמַּחְיָה'. גַּם הִנְהִיגוּ כֵּן מַחְמַת הַמְּקַפִּידִים בְּשַׁבַּת לְקַדֵּשׁ עַל לֶחֶם מִשְׁנָה, וְכִשְׁמַקְדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנַסֶּת הֲרִי אֵינֶן לֶחֶם מִשְׁנָה, לִכֵּן הִנְהִיגוּ לְאֲכוֹל 'לְקַח' שֶׁאֲפִיָּתָה שְׁלֵמָה כְּדִי לְקַדֵּשׁ עֲלֵיוֹ.

בְּעֵינֵי זֶה שְׁמַחְלָקִים קוּגֵל בְּקִידוּשִׁים בְּשַׁבְּתוֹת, אֲמַר רַבִּי שְׁלֵמָה זְלַמֵּן

כשהיה רבי חיים אפשטיין זצ"ל זקן ושבע ימים, נכנס אליו יהודי וביקש לברר את אמיתות המעשה, ומשמע את האישור יוצא מפיו, שאלו: האם היה זה אליהו הנביא? אמר רבי חיים: אין לי מושג באליהו הנביא, ואינני יודע אם היה זה אליהו הנביא, אבל אם מוסרים נפש לדבר, אין מציאות שלא ישיגו אותה!!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה'
- על מהות חנוכת המזבח ודישון המנורה.

בְּהֶעֱלֵתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת (ה' ב')

רש"י הקדוש אומר בתחילת הפרשה שלנו, "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חיך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות". רבים תוהים כשלומדים את הרש"י הזה, מדוע חלשה דעתו של אהרן, הלא הנשיאים הקריבו כל אחד רק יום אחד, ולעומת זאת אהרן וזרעו עתידים להקריב יום יום במשך אלפי שנים?

ברור שהסיבה שחלשה דעתו היא בגלל שהם זכו לחנוך את המשכן ולא על עצם הזכות להקריב קרבנות, ואם כן אנחנו צריכים להתבונן מה משמעותה של חנוכת דבר חדש.

רש"י מסביר במקום אחר (בראשית יד יד) שחנוכה היא מלשון חינוך, כמו חנוך לנער חנוכת המזבח וחנוכת הבית...

המושג חנוכה פירושו התחלת כניסת הדבר ליעוד שהוא עתיד לעמוד בו, ורש"י מצטט את הפסוק במשלי 'חנוך לנער' הפסוק בשלמותו אומר "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" חינוך טוב הוא החינוך המכשיר את הנער שאותו חינוך לא יסור ממנו גם כי יזקין, זה ימשיך לפעול את פעולתו עד שיבה וזקנה.

כך הוא א"כ גם המושג חנוכת הבית, חונכים כלומר מחדירים את הכח אותו מייצגים בית זה שיעמוד מכח אותו חנוך ימים רבים, וזה מה שהיה בחנוכת המזבח ע"י הנשיאים הם שנסכו את הכח במזבח שמה שיעלה עליהם יעלו לרצון לפני אדון כל.

בזה נתקנא אהרן, הוא אמנם יקריב אחרי חנוכת המזבח קרבנות בכל יום, ודבר זה ימשיך גם אחר ביאת משיח אבל הכל יבוא מכח הקרבת הנשיאים, הוא א"כ משני לכח ההקרבה ועל כך חלשה דעתו.

מתעוררת אפוא השאלה, א"כ מה התשובה שנתן לו הקב"ה, מה עושה זה שהוא מדליק ומטיב את המנורה שזה נותן לו פיצוי הרי גם קרבנות הוא יקריב, אבל חסר לו את ה'חנוכה'?

נבאר בעז"ה העניין אבל לפני שנבוא לביאורו נחיד ונמחיש אותו בע"ה.

כשהגתי לנחם את בניה הגדולים הרבנית לאה אפשטיין ע"ה, גיליתי שם קונטרס קטן שהוציאו הנכדים לא מכבר על בעלה הגדול הגאון המופלא רבי משה זאב אפשטיין זצוק"ל.

רבי משה זאב שנוולד וגדל בעיר טבריה, עיר מחוז במערבה של ליטא, עיר זו שהיתה במרחק שמונה ק"מ מהגבול עם גרמניה נפלה בעת מלחמת העולם השנייה לידי הגרמנים כפרי בשל ביומה הראשון של המלחמה, ר' משה זאב היה כבר בחור בישיבת טלז המעטירה, ועם פרוץ המלחמה חזר לביתו, לא נאריך בתלאות שעברו הוא ובני משפחתו, אך זאת נספר שכשזאמו נשארה לבד עם ארבעת ילדיה והועלו לרכבות המשא בדרכם למחנות הכפייה, פעמיים הורידו אותם מהרכבת להחליף רכבת אחרת, וכפי התיאורים הידועים איך הועלו ואיך הורדו מהרכבות ע"י הנאציים הארורים.

כך שכב תחת המשאית במשך יממה שלימה

בעת שהחליפו בפעם השנייה, בתוך טירוף הצעקות ונביחות הכלבים האימתניים, נעלמו ממנו אמו ושלושת אחיו. בתושיה של רגע צדה עינו משאית שעמדה בסמוך לתחנת רכבת ושימשה ביום

יום את אחד הערלים לתובלה ואחסנה, משאיות אלו היו גבוהות ואפשרו להסתתר תחתיהם, הוא נשא תפילה חרישית, ובמהירות התכופף ומבריח בדרכו זוג חתולים עם גוריהם, נכנס תחת המשאית והמתין לבאות.

כך שכב תחת המשאית במשך יממה שלימה, עד שהיה בטוח שתחנת הרכבת התרוקנה מאותם רוצחים האורבים לראות לבל ימלט מהם אף יהודי, ואז יצא ונשא רגליו לעבר היער חזרה לשיבת טלז.

משהתקרבו הגרמנים לתוככי ליטא, החליט הגאון רבי חיים שטיין - שהיה בחור באותה שעה אך שימש כבר כר"מ בשייבה, לברוח עם קבוצה שהצטרפה אליו לכיוון רוסיה, הם הצליחו לעבור את הגבול ברגע האחרון ובמשך שבועיים ימים נסעה הרכבת אל תוככי רוסיה, כשבסוף הנסיעה הגיעו סמוך לעיירה נובוסביירסק שבדרום סיביר, שם לקחום בעגלות לקולחוז השוכן בלבן של יער עבות, לעבוד ולגור בו.

בחלופי החגים הלך הקור וגבר, ובפני הקבוצה שראו בכך סכנה בריאותית מוחשית, עמדו שתי ברירות, להישאר במקום שהיה נוח מבחינת התושבים שנהנו מעבודתם הזולה, ולהסתכן בבריאותם, או לעקור למדינה חמה יותר, אך יש סיכוי שהתושבים ירדפו אחריהם ויזיקו להם.

רבי חיים שטיין ערך גורל הגר"א והפסוק שעלה בידו הורה שעליהם לעקור למדינה חמה יותר, למחרת השכימו קום וחמקו ברגל אל העיר הסמוכה, שם עלו לרכבת ופנו למרכז אסיה אל מדינת אוזבקיסטאן, לאזור בוכרה.

כל תחנה ירדו עם הכוסית ורצו מגלגל לגלגל עד שאספו כמות מספיקה להדלקה

באותה רכבת ליווה אותם סיפור ההשגחה הנודע, עליה העיד רבי משה זאב:

בנסיעתם התקרב ימי החנוכה ולא היה בידם שמן או שעווה להדלקת נרות חנוכה. בחיפוש עמוק שעשו בין כל הנוסעים הצליחו למצוא אצל אחד היהודים כוסית עשויה מזכוכית. הציע אחד מהם, היות והרכבת יש לה כל חצי תחנה, ובין גלגלי הרכבת נוסף טיפות שמן מנוע, נרד בעת ההמתנה בתחנה וננסה לדלות לתוך הכוסית מטיפות השמן!...

וכך עשו. כל תחנה ירדו עם הכוסית ורצו מגלגל לגלגל עד שאספו כמות מספיקה להדלקה והדליקו בזה נר חנוכה, ככה שבעה ימים, אך לקראת הלילה האחרון של חנוכה כבר הגיעו לסיביר, שם כבר לא היה שייך להוציא שמן, הכפור הנורא גרם לכך שכל טיפת שמן שיצאה קפאה מיד! הצטערו היהודים שדוקא בזאת חנוכה תימנע מהם מצוות הדלקת נר חנוכה. אבל זאת היתה המציאות, ומשהגיע הלילה נשכבו כולם לישון מבלי שזכו להדליק את הנר.

כולם,,, חוץ מר' חיים וחברו, הם החליטו שאם אין להם נר להדליק לפחות יקיימו את מצוות פירסומא ניסא ב... לימוד סוגיות החנוכה

מתוך מסכת שבת והלכות חנוכה, וכך ישבו כל הלילה ולמדו את סוגיות החנוכה.

כארבעים דקות לפני עלות השחר עלה בתחנה אדם משונה, ברט לראשו הביט לכל הצדדים וראה שכולם ישנים, חוץ מאותן שני בחורים, ניגש אליהם ושאל האם הם זקוקים לנר! הם כמובן קפצו על המציאה כמוצאי שלל רב, קבלו מידו את הנר ומיד נגשו להדליקו.

משסיימו להדליק חפשו את האיש כדי להודות לו, הסתובבו בכל הקרונות, ולא מצאוהו... ופרח לו איש האמת!

לימים, כשהיה רבי חיים זקן ושבע ימים, נכנס אליו יהודי מארץ ישראל ובקש לברר את אמיתות המעשה, ומשמע את האישור יוצא מפיו שאלו: האם היה זה אליהו הנביא? אמר רבי חיים: אין לי מושג באליהו הנביא, ואיני יודע אם היה זה אליהו הנביא, אבל המסר הוא ברור:

אם מוסרים נפש לדבר, אין מציאות שלא ישיגו אותה!! היות ולא ויתרנו, לא הלכנו לישון כמו כולם, החלטנו לפחות ללמוד דיני חנוכה וסוגיותיה, יצרנו על ידי נר חנוכה!

עם סיום המלחמה ארע לו נס גדול

לא נאריך בעוד פרטי מסעותיו כנער צעיר ללא משפחה, אנו רוצים להגיע לחלק העיקרי והמסר הנורא שבסיפורנו, עם כל התלאות, כתב עליו הגאון רבי אלי' מאיר בלון זצ"ל: "לא פסיק פומיה מגירסיה למרות מצוקתו וסבל מחסור ורעב".

עם סיום המלחמה ארע לו נס גדול שהצליח לצאת בהיתר הקומוניסטים עם קבוצה בת 42 תלמידים לעבר לודז' שבפולין ומשם המשיכו בדרכם עד שהפליגו לאמריקה ונכנסו ללמוד בישיבת טלז שבעיר קליבלנד במדינת אוהיו שבארה"ב.

לימים כשכבר הגיע לארץ ישראל והצטרף לטובי הלומדים בישיבת מיר, כשהוצע למשפחת ברלין לשידוך, ביקש חמיו לברר עליו אמרו לו שהגה"צ רבי יצחק אולשוונג שכהן כמשגיח בקליבלנד והכיר את הבחור המדובר, עלה גם הוא ארצה וקבע את לימודו בישיבת סלבודקא שבב"ב וניתן לברר אצלו.

משבא אליו אמר לו הגר"י אולשוונג אספר לך על היכרותי עמו: כשעשה את המסע מפולין לאמריקה, יצאתי אני לקבל את פניו, עמדנו ברציף כשכל הציבור ירד בהתרגשות אחרי הפלגה ממושכת בין גלי הים. אני מתבונן ומתבונן, יורדים עשרות והבחור משה זאב לא יורד.

כן! הבחור הזה אכן עלה לאונייה והפליג איתנו, אבל נראה לי שכעת כל הספינה ריקה

עליתי לאונייה פניתי לרב החובל הראיתי את שמו ושאלתי אם היה לו נוסע כזה בהפלגה זו. רב החובל עונה בחיוב, כן! הבחור הזה אכן עלה לאונייה והפליג איתנו, אבל נראה לי שכעת כל הספינה ריקה. רבי יצחק נבהל והחל מתרוצץ בכל חלקי האונייה, עד שמצאו בקרן זווית כשעיניו תקועות בתוך גמרא קטנה ובולע שורה אחרי שורה,

הוא כלל לא שם לב שהגיעו לאמריקה!

עוד סיפר שביום שמחת תורה כשכולם רקדו סביב ספרי התורה, ראהו כשהוא רכון על הגמרא ללא הפסקה, ניגש אליו וגער בו בחמימות: "אם אינך רוקד עמנו, אף אחד מאתנו אין לו רשות לרקוד עוד!..."

כך היה כשהגיע לארץ והגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל קיבל על כך הודעה מראש, ביום בו היה אמור להגיע המתין לו ר' לייזר יודל, אך הוא בושש מלהגיע, הדאגה היתה גדולה, אולי איבד את דרכו, בחור בודד בעולם וכל מה שיש לו זה הכתובת של ישיבת מיר. ר' לייזר יהודה נכנס להיכל הישיבה וראה בחור יושב ולומד ולצדו שתי מזוודות, שאלו אם קוראים לו משה זאב, הבחור אישר!...

וכאן אנו מגיעים לנקודה המרכזית והמסר הנורא, רבי אליעזר יהודה פינקל שעמד על טיבו של המתמיד הגדול הצמיד לו חברותות, את הגאון רבי חיים קמיל בסדר א', ואת אחיינו הגאון רבי נתן צבי פינקל בסדר ב'.

וראיתי את רבי חיים שמח ביותר

וכך סיפר ביום מן הימים רבי נתן צבי, שלימים עמד בראש ישיבת מיר: הגעתי לבקר את רבי חיים קמיל, היה זה כבר אחרי פטירתו של רבי משה זאב, וראיתי את רבי חיים שמח ביותר, לשאלתו, סיפר רבי חיים שראה את רבי משה זאב בחלום והיה מאוד מאושר, ואמר לו בהאי לישנא: "ברוך ה' אני בעולם האמת, כאן אני יכול ללמוד גם בערבי פסחים".

המשך דבריו הבהירו את כוונתו, וכך אמר: "שם בעולם האמת ממשיכים לעשות בדיוק מה שעשו כאן בעולם הזה, מי שהיה עסוק ראשו ורובו בשטויות, ממשיך שם את עיסוקיו, והצער של הנשמה הוא נורא ואיום, כי שם בעולם העליון אין שום נושא אחר מלבד תורה, ומי שעוסק שם במשהו אחר יש לו צער שלא ניתן לתאר, אבל מי שלמד כאן בעולם הזה נותנים לו שם להמשיך ללמוד, ואת התענוג של הלימוד שם לא ניתן לתאר ולשער בשום תיאור.

והוסיף: שם ממשיכים להתנהג בדיוק כמו שהאדם התנהג כאן בעולם, מי שהתבטל בערבי פסחים גם שם בערב פסח לא נותנים לו ללמוד, מי שהתבטל בימי שישי ושבת מתבטל גם שם בימים אלו, ומי שבבין הזמנים מרגיש רפיון בלימודו ואינו לומד גם שם בעולם האמת בבין הזמנים ילמד ברפיון כמו שלמד בעולם הזה!".

המשך מעמוד 5 | מרן הגר"ש בעדני זצ"ל

מתיקות, זה מעורר חשק עצום ואהבה גדולה לתורה. לכן תחזור על כל דבר שאתה לומד לפחות עשר פעמים!!!".

הרב המשיך ללמוד איתי כך במשך למעלה משעתיים!!! חזרנו עוד פעם ועוד פעם על כל דבר, הרגשתי ממש בעננים, כל כך הרבה זמן לשבת עם הרב לבד, וללמוד תורה מפיו ממש עם יחס כזה אישי ואבהי, זה היה שיא הקרבה שהרגשתי אליו במשך כל השנים שהסתופפתי בצלו.

"לצערי הרב השעה היתה מאוד מאוחרת והייתי חייב לצאת. אמרתי לרב שאני מאוד מאוד מתנצל אבל אני ממש חייב ללכת, אבל אם

כאן הבינו את ההדגשה והשמחה על מה שיכול ללמוד גם בערב פסח, הוא רבי משה זאב היה דרכו בערב פסח לנוח מעט לאחר ארוחת בוקר, ובשעה שתיים עשרה התיישב ללמוד ברציפות עד כניסת החג, במשך שלושים שנה היה לו קביעות עם גיסו הג"ר אלי חיים שפירא, באחת השנים כשהשולחן היה ערוך ומלא ולא היה מקום להניח גמרא, התיישבו ללמוד על הרצפה! לבטל את הלימוד כלל לא בא בחשבון.

קבלנו את המסר הנורא, בעולם הנצח יש שפה אחת - תורה! ומי שחפץ להיות בעולם הבא בכל זמן ועת בעונג העילאי של עולם הבא צריך להעלות נר תמיד, להיות שקוע בתורה בכל עת ובכל שעה בעולם הזה.

ומעתה, נראה לומר שהנה חז"ל אמרו "אמר רבי יצחק הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום" (ב"ב כה:). כלומר שהמנורה מהווה את ההשפעה להבנת וידיעת התורה, אור המנורה א"כ הוא אור התורה.

אור התורה אינו יכול להיות נחלת מאן דהוא, הוא נחלת כל מי ששם ישראל קרוי, וממילא אור המנורה שייך גם הוא לכלל ישראל, מדוקדק א"כ נפלא מה שנפסק ברמב"ם:

"וכן הדלקת הנרות כשרה בזרים לפיכך אם הטיב הכהן את הנרות והוציאן לחוץ מותר לזר להדליקן".

בחידושי רבנו חיים הלוי זצ"ל מבאר בארוכה שההיתר לזר להדליק את הנרות הוא רק בהדלקה עצמה, אבל דישון המנורה וההכנה להדלקה חייבת להיעשות דווקא על ידי כהן.

הדברים מדוקדקים היטב, אור המנורה שהוא אור התורה שייכת לכלל ישראל וכשרה היא בזר, ובכל זאת, זכו שבט הכהונה בכח מסירות נפשם לזכות שהטבת המנורה חייב להתבצע על ידם, כלומר שהם חונכים את אור התורה בכל יום ויום.

וזה מה שאומר הקב"ה לאהרן, אתה מצטער על כך שאינך זוכה לחנוך את המזבח שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומיטיב את המנורה, המזבח אמנם מקריבים בו קרבנות ריח ניחוח לה' - אבל אור התורה זהו תכלית הבריאה ואתה מיטיב את המנורה בכל יום, לך כח חנוכת המנורה בכל יום, אתה מצית את אור התורה שיעלה יפה בלבם של כלל ישראל, תפקיד הטבת המנורה, הוא הכוח לעמוד ימים רבים באהלה של תורה, זוהי החנוכה התמידית ביותר.

רק הייתי יכול הייתי יושב איתו כך כל הלילה וכל היום שלמחרת... "אמר לי הרב 'לא נורא, לא נורא, פעם אחרת!'. "

אבל לצערי הרב לא היתה פעם אחרת, עוד לפני שהספקנו ללמוד שוב, הוא חלה את חוליו האחרון התאשפז בבית החולים ולבסוף ניצחו ארואלים את המצוקים. כל בית ישראל בכו את השרפה אשר שרף ה', אבל אני בכיתי פעמיים, גם על כך שנלקח מאתנו מורה דרכנו אשר אמרנו בצלו נחיה עד ביאת המשיח, וגם על ההפסד הפרטי שלי, שלא זכיתי להמשיך וללמוד מפיו יותר מאותו לימוד חריג וחד פעמי שהרב למד עמי.

בינתיים צועקים לו 'מנחה, מנחה' והוא מסיים בזריזות את השיחה עם הנציג, כשראשו אפוף מחשבות מה לעשות הלאה, האם לנסוע הביתה עם אחד העובדים ולהשאיר את הרכב היקר באתר הבנייה...

הרב אברהם פוקס שליט"א על התפילה באתר הבנייה שנענתה מיד

על פי ה' יחננו, ועל פי ה' יסענו (ט, כ"ג)

התורה מספרת שזמן החניה היה משתנה ממקום למקום, יש חניה של לילה אחד ויש חניה של 'ימים או חודש או ימים', רש"י מפרש ש'ימים' היינו שנה, וכל זה על פי ה'.

'על פי ה' יחננו על פי ה' יסענו'. האור החיים הקדוש מפרש מה הסיבה להבדלי הזמן בין חניה לחניה. לכל מציאות ולכל חפץ מלבד החלק הגשמי הנראה לעיניים יש גם חלק רוחני שהוא בעצם מזין את החלק הגשמי, ופעמים, מחמת חטאי האדם, אותו חלק רוחני שקוע בידי כוחות הטומאה, ותפקידו של האדם באמצעות קיום התורה והמצוות להחזירו למקומו, וזה בירור ניצוצות הקדושה. והקדוש ברוך הוא היודע נסתרות, אמר בכל חניה כמה זמן דרוש במקום זה כדי לברור את הניצוצות הנמצאים בכל מקום.

מספר לי ידיד שבמקצועו עוסק כקבלן בניין, הם עומדים כעת בשלב התחלת בנייה של פרויקט מגורים גדול בצפון הארץ ולצורך כך הוא נוסע מספר פעמים בשבוע מביתו שבירושלים לאתר הבנייה להיפגש עם אנשי המקצוע הרלוונטיים.

לפני כמה ימים בסוף יום עבודה בסביבות השעה שש בערב, רוב הפועלים כבר נסעו הביתה, עוד מעט סוגרים את המתחם, אבל הוא עדיין נשאר עם הצוות שלו לסידורים אחרונים וכן לתפילת מנחה שהתארגנה במקום.

לפני תפילת מנחה רצה לקחת את החליפה שלו שמונחת ברכבו, אבל משום מה הרכב לא נפתח. לוחץ על ה'שלט' פעם ופעמים ואין תגובה.

מוזר מאד. רכב חדש משנתון 2023 כראוי לקבלן במעמדו, ובימינו ברכבים החדשים כבר לא קיים מפתח שיפתח את הדלת בצורה מכנית, אלא אך ורק שלט חשמלי. מה פשר הדבר הזה שלא מוכן להיפתח.

הוא מתקשר לחברה, מעבירים אותו לנציג טכני ששאל מספר שאלות, האם זה השלט המקורי שקיבל מהחברה עם קניית הרכב, האם זה נפל על הרצפה, למעשה הוא הגיע למסקנה, שככל הנראה הצ'יפ האלקטרוני שדבוק על השלט שמסונכרן עם מערכת האימוביליזר נפל כתוצאה ממכה או משהו דומה.

'נו, מה עושים עכשיו?!' הוא שואל את הנציג, והוא עונה לו 'אין ברירה אלא לחפש את הצ'יפ הקטן בסביבתך או לפתוח את הרכב עם שלט רזרבי עד לסידור התקלה'.

'מה?! אתה יודע איפה אני נמצא', הוא אומר לפקיד. 'אני כרגע באתר בנייה מלא חול וחצץ אין שום סיכוי בעולם למצוא כאן צ'יפ כזה מיניאטורי, הרי בדיוק על זה נאמר 'מחט בערימת שחת', כמו כן המפתח הרזרבי נמצא בביתי שבירושלים ואני בצפון הארץ מרחק נסיעה של שעתיים מהבית'.

נו, בינתיים צועקים לו 'מנחה, מנחה' והוא מסיים בזריזות את השיחה עם הנציג, כשראשו אפוף מחשבות מה לעשות הלאה, האם לנסוע הביתה עם אחד העובדים ולהשאיר את הרכב היקר באתר הבנייה חשוף לגניבות של 'אינשי דלא מעלי' המתגוררים באזור, או לחכות כאן בצפון לשליח שיביא במיוחד את המפתח הרזרבי.

התחילו תפילת שמונה עשרה. אך מיד כשהתחיל את המילים 'כי שם ה' אקרא', הוא החליט שלא ייתן עכשיו לדאגה שצצה לו בראש לטרוף את כל התפילה, אדרבא הוא יתפלל עכשיו בכוונה מרובה, ובברכת שמע קולנו אף הוסיף תפילה מיוחדת בשפתו לבורא עולם שיעזור לו להיחלץ ממצב הביש אליו נקלע בצורה הטובה ביותר.

אומר לי היהודי: 'תקשיב טוב. אני מסיים את התפילה, פוסע שלש פסיעות אחורנית, אומר עושה שלום במרומיז כשראשי פונה לצד שמאל' הוא יעשה שלום עלינו' לצד ימין, כשהגתי למילים 'ועל כל ישראל' אני רואה על הקרקע החולית עם אבני החצץ והברזלים מונצנץ הצ'יפ הקטן שלי בגודל פחות מחצי סנטימטר כשהוא שוכן בשלווה בדיוק ליד הנעל שלי, בתוך אתר בנייה ענק בגודל כמה וכמה דונם.

ברוך אתה ד' שומע תפילה

הילד עבר את הכיתה שלי, לא הצלחתי לקלף את המעטה הזה שאפף אותו מכל צד. הוא נשאר ככה גם בשנה שלאחר מכן וגם שנתיים לאחר מכן. כשהגיע לכתה ז' הוא נפל על מחנך נמרץ שהחליט לפתח את האגוז הקשה הזה. המלמד החליט שהלל הזה, יהיה הרב של הכיתה. לא פחות ולא יותר

מה הגיב אביו של הילד שגילה שבנו התמנה להיות הרב של כתה ז' - זהירות בנפש הילד

מאת: הרב עמרם בינעט

וְהִנֵּי אֶהְרֵן אֶת הַלּוֹיִם תְּנוּפָה לְפָנַי (ח"א)

הגמרא במסכת שבת (דף ל"א) מספרת שלושה סיפורים, שאחד מהם מוכר מאוד והשניים האחרים קצת פחות. הסיפור הראשון הוא בגוי שרצה להתגייר על מנת שיקיים רק את התורה שבכתב ואל את התורה שבעל פה. בא לפני שמאי הזקן שהוציאו בנוזפה. בא לפני הלל שהסכים לתנאי גייר אותו, ולאחר מכן כבר לימד אותו גם תורה שבעל פה. המעשה השני הוא בגוי שרצה שילמדו אותו את כל התורה כולה על רגל אחת. שמאי הזקן דחפו באמת הבניין והלל הזקן לימדו "דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור".

הגוי השלישי רצה גם הוא להתגייר, על מנת שיעשו אותו כהן גדול. שמאי דחפו באמת הבניין והלל הסכים לתנאי ולימד אותו, עש שאותו גר הגיע לפסוק "והזר הקרב יומת". לימים נפגשו שלושת הגרים הלוי יחד, ואמרו "ענוונותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה".

אנחנו רואים שהלל הזקן עשה דבר מאוד מעניין. הוא קודם כל קיבל אותם, גייר אותם, שם אותם במצב של יהודי, ורק אחר כך התחיל איתם את התהליך האמיתי של קבלת התורה והבנתה המעמיקה והרחבה יותר.

יתירה מזאת. מי שמדקדק בסדר הדברים רואה שהגמרא מספרת על כל אחד משלושת המקרים הללו, "גייריה", כלומר גייר אותו, ורק לאחר מכן אמר לו 'דעלך סני לחברך לא תעביד' וכן בשאר המקרים. תהליך הגיור בא לפני שהוא לימד אותם אפילו את הדבר הבסיסי ביותר.

לכאורה זה קצת תמוה, איך אפשר לגייר גוי אם אתה לא יודע שהוא יסכים לקבל על עצמו גם את עול התורה שבעל פה?

במסכת בבא מציעא מספרת הגמרא סיפור מפליא לא פחות על כך

שרבינו הקדוש הגיע פעם לעירו של רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי, ושאל אם יש לו בן לאותו צדיק. אמרו לו שאכן יש לו בן אחד שמתגורר בעיר, והגמרא מספרת שמעשיו לא היו ראויים. רבי לקח אותו, ומינה אותו לרבי, הלביש לו את הגלימה שנהגו אז ללבוש גדולי הרבנים, ולאחר מכן מינה את הדוד שלו רבי שמעון בן איסי בן לקוניא, שהיה אחי אמו של הנער, שילמד אותו תורה. ואכן במשך תקופה ארוכה לימד רבי שמעון בן איסי את בנו של רבי אלעזר בן רבי שמעון, ובכל פעם שהנער רצה לשוב לעירו ולמעשיו הקודמים, היה דודו רבי שמעון אומר לו, זה מה שאתה רוצה לעשות? הרי מינו אותך לרבי תראה איזה בגדים מכובדים הלבישו אותך, תראה איזה כבוד עושים לך ואתה רוצה לחזור לסורך? כך מנע אותו למחזור לסורו, עד שנעשה גדול בתורה וקראו לו רבי יוסי בן רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי. שוב אנחנו חוזרים לאותה הנקודה. רבינו הקדוש מינה נער שאינו ראוי לכך, הכתיר אותו בתואר רבי והלביש לו בגדי שררה ורבנות, מתוך הבנה שזה מה שיביא אותו להיות ראוי לבגד ולתואר הזה.

אחרי כעשרים שנה שזכיתי ללמד

תינוקות של בית רבן

במקום עשר, פעם אחרת הוא נתן לו להכין איזו טבלה של ההבדלים בין שתי שיטות ולאחר שהילד הצליח לעשות זאת בעמל וביגיעה הוא צילם את הטבלה וחילק לכל הילדים האחרים בכיתה. כך הלך ויצק עוד ועוד תוכן לתפקיד של 'הרב הלל', עד שבסוף השנה הלל היה אחראי על ניהול החזרות והיה בוחן את הילדים שקלא וטריא בגמרא שלמדו.

באותה תקופה פגשתי שוב את אביו של הלל. אמרתי לו: "נו, ראית מה זה? הבן שלך השתנה לחלוטין. מתברר שזה הצליח לו, למלמד". אבל האבא השיב לי באותה נימה מבזה ומזלזל, בדיוק כמו שדיבר בתחילת השנה: "מה הוא הצליח, אה? מה? הילד יודע לקרוא משניות ולומר מה שכתוב בגמרא, בסדר, אפשר לעמוד בלחץ. מה אתה חושב, שגם שנה הבאה הוא יהיה 'הרב של הכיתה', זה הרי יגמר והוא יחזור להיות אותו אחד שהוא היה לפני כן. אין לי שמץ של ספק בכך".

לא יכולתי לעצור ברוחי

לא יכולתי לעצור ברוחי, וגערתי באבא הזה באמצע הרחוב: "אתה רוצח", אמרתי לו, "אתה הורג את הנפש של הבן שלך. לא פלא שהוא היה כזה ילד מנותק! עם כזאת גישה מבזה ומזלזלת, אין סיכוי בעולם שהוא ישקיע וייצא ממנו משהו. אתה עצמך גרמת לו שיהיה כזה 'מנותק'. לא אף אחד אחר! ואם לא תתפוס את עצמך ותשנה את הגישה, הילד שלך באמת יחזור להיות 'מנותק' כמו שהוא היה, כי לא תמיד יינתן לו כזה כבוד כמו שנתנו לו השנה. "אם יש לך שכל" ייעצתי לו, "אתה תדאג לתת את הכבוד שהמלמד נותן לו, תמנה אותו להיות 'הרב של המשפחה', או מצידי 'הרב של השכונה'. תן לו מקום של כבוד ותראה שהוא מצליח!".

לאחר זמן מה מצאתי את כל הסיפור הזה, כשהוא נרמז בתוך פסוק מהפרשה שלנו, פרשת נשא "והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' מאת בני ישראל, והיו לעבוד את עבודת ה'". כלומר, ברגע שהרמת אותם, הצבת אותם בעמדה גבוהה יותר, ממילא הם כבר יתחילו לעבוד את ה', כי כשנותנים לתלמיד מקום של כבוד, זה מרומם אותו והוא דואג להתאים את עצמו לנעליים הגדולות שהלבשת לו.

אבל הכבוד צריך להיות אמיתי, זה צריך לבוא מהלב. לא סתם פעולה חיצונית. זה משהו שההורה והמחנך צריכים לשדר לילד, לא רק לומר לו את זה בפה, אלא להעביר לו את המסר הזה מכל הלב, שזה ייכנס ללב שלו ושהוא יאמין באמת ובתמים שאבא שלו והרבי שלו מאמינים בו ובטוחים שהוא לא יאכזב אותם! יש לי עוד הרבה מה לומר על אותו אב מזלזל, ואני חושב שכמעט כל אחד מאתנו לקוי בעניין הזה, גם אם לא בצורה כל כך קיצונית כמוהו. לא פעם אנחנו מזלזלים בתלמידים שלנו ובילדים שלנו, ולדעתי במקרים רבים זה זלזול שאדם מזלזל בעצמו ומפנה אותו החוצה, אבל זה כבר נושא למאמר נפרד בעז"ה.

אחרי כעשרים שנה שזכיתי ללמד תינוקות של בית רבן, אני יכול להעיד שהשיטה הזאת תמיד עובדת. לא זו בלבד, אלא שאם תשאלו כל מחנך תגלו שלכולם יש ניסיון דומה. מחנך שמכבד את תלמידיו ונותן בהם אימון, יזכה לראותם צועדים בדרכו.

הגמרא אומרת שרבינו הקדוש קרא על רבי שמעון בן איסי את הפסוק "ולוקח נפשות חכם", נראה שרבינו הקדוש לא אמר זאת על עצמו מחמת ענוותנותו, אבל האמת שהוא פשוט לקח את נפשו של הנער בחכמה וקירב אותו תחת כנפי השכינה באמצעות תחבולה מחוכמת.

זה גם הפשט במעשיו של הלל הזקן. הוא גייר את שלושת הגויים הללו, שם אותם במצב גבוה, וממילא הם כבר התאמצו לעמוד בציפיות שהוא תלה בהם.

כשאני עוסק בנקודה זו, אני יכול שלא להיזכר במעשה נורא שראיתי לפני שנים, וזעזע אותי עד עמקי נשמת. היה לי תלמיד בכיתה, לצורך העניין נקרא לו הלל על שמו של הלל הזקן שהמציא את השיטה. הוא היה ילד מאוד חלש, המנהל של החיידר הגדיר אותו 'ילד מנותק', והמשמעות היתה שבכל יום הוא היה מגיע, מתישב במקום שלו בכיתה ופשוט בוהה באוויר. לא מעניין אותו כלום! לא חומש, לא משנה, לא גמרא, לא הלכה, אפס עניין. אפילו לשיר או להקריא קטעים מתוך הספר הוא לא אהב, אפס שיתוף פעולה. כך זה נמשך מספר שנים.

הילד עבר את הכיתה שלי, לא הצלחתי לקלף את המעטה הזה שאפף אותו מכל צד. הוא נשאר מנותק גם בשנה שלאחר מכן וגם שנתיים לאחר מכן.

כשהגיע לכתה ז' הוא נפל על מחנך נמרץ שהחליט לפתח את האגוז הקשה הזה. המלמד החליט שהלל הזה, יהיה הרב של הכיתה. לא פחות ולא יותר.

שהאזניים שלי כמעט ניצלו מרוב זעזוע

כמה ימים לאחר מכן פגשתי ברחוב את אביו של הלל. האבא דיבר על בנו בכזה זלזול שהאזניים שלי כמעט ניצלו מרוב זעזוע. "הוא קורא לו הרב הלל", התז האב בבוז, "אולי הוא רב ברית. הילד הזה לא יצא ממנו כלום, לא רב ולא שרברב".

אבל המלמד הזה הושיב את הלל על ידו, לא פעם ולא פעמיים אלא באופן קבוע, והתחיל למנות אותו על כל מיני עניינים.

תחילה נתן לו משימות טכניות, לסמן מי הילדים החסרים באותו יום וכדו', ולאט לאט התחיל להכניס יותר ויותר תוכן בתפקידים של הילד. כך למשל הוא ביקש ממנו פעם אחת לנסח איזו שאלה במבחן כי הוא הכין מבחן ורק עכשיו הוא שם לב שכתב תשע שאלות

בתום סדרת השאלות ואחרי 'הרעשה כבידה' של זמזומים מסתוריים וקולות נקישה רמים מופיעה על הצג השאלה האם הוא רוצה שהמכונה תוציא את הקפה כעת? ר' משה לוחץ על הכפתור הירוק בעוצמה. ברור שכעת, אלא מתי? כשאהיה על המטוס בחזור?...

וכי יעלה על הדעת שיהודי שהיה אנוס ולא השיג אתרוג ולולב יוכל לנענע אותם בט"ו חשוון? הסכיתו ושמעו על מעשה ביהודי יקר, כוס קפה ופסח שני

מאת: הרב ישראל היימן

לְפִיּוֹ נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבַּן ד' (טז)

מעשה ביהודי יקר, לצורך העניין קוראים לו ר' משה. הוא בעל משפחה מורחבת ב"ה, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. בין הבנים ישנם גם בנות שנישאו לחתנים מובהרים. כמנהג גוברין יהודאין דפה הוצרך ר' משה לשלם על חתונות בניו ובעיקר בנותיו סכומי כסף נכבדים. אלו הצטברו למסכת של חובות שהשתרגו על צווארו, ולקראת חתונת בתו השביעית ובעצת ידידים ועסקנים החליט ר' משה לצאת לארצות הגולה לזכות את נדיבי העם במצוות הכנסת כלה מהודרת.

אחרי עבודת הכנה ובירור אצל חברים שכבר עברו את 'מסכת (הכנסת) כלה' נחת ר' משה בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות היישר לזרועותיו ולרכבו המיושן של הדרייבר הכי טוב באזור. שבועיים מלאי עבודה לפניו. ר' משה מסתובב בשטיבלעך המרכזיים, נפגש עם נדיבים ועומד בתורות ארוכים. עבודה במשרה מליאה... גם אם לר' משה היה קצת לא נעים או שעייפות תקפה אותו הוא התחזק ועודד את עצמו שהנה - עוד כמה ימים זה נגמר ואוכל לחזור הביתה לתקופת חתונה רגועה יותר. בסוף יתברר שהכל היה שווה.

ערב אחד, בשעת לילה מאוחרת, אחרי יום עבודה ארוך ומייגע, נכנס ר' משה לשטיבל האחרון להיום במטרה לקושש עוד כמה דולרים, להתפלל ערבית וללכת לאכסניה לנוח לקראת יום המחר.

בלובי הכניסה צדה את עינו מכונת קפה משוכללת

בלובי הכניסה צדה את עינו מכונת קפה משוכללת. כל עצמותיו שיחרו למנוחה, מצב רוחו לא היה מן המשופרים, ר' משה מחליט שאחרי התפילה והסיבוב מגיע לו להעניק לעצמו כוס קפה טוב. אמנם אלו לא המחירים של הקפה של 'זיכרון משה' או 'איצקוביץ', אבל כנראה גם הקפה הוא ברמה אחרת לגמרי. ומגיע לו! מגיע לו הפוגה קלה, לשבת עם כוס קפה משובח וספר תורני לדקות ארוכות

של תענוג.

קשה לומר שתפילת הערבית הזו הייתה הכי טובה בחייו... ר' משה אומר "חננו מאיתך חכמה בינה ודעת" וחושב על גדלות המוחין שכוס הקפה המשובחת בוודאי תתן לו... "רפאינו ה' ונרפא" והמוח מדמיין ביתר שאת את השיקוי החם שיימסך לעצמותיו ויתן לו כח להמשיך... התפילה נגמרת, גם הסיבוב שלאחריה. ר' משה ניגש בדחילו ורחימו אל המכונה המבטיחה... הוא מאמץ את עינו ואת כל כישוריו לקרוא את השמות המסובכים המגדירים את כל 37 סוגי הקפה שמציעה המכונה. אחרי התלבטות ארוכה הוא מחליט על השם הארוך והמסובך ביותר. כנראה אם זה כזה קשה להגדרה סימן שזהו הקפה המשובח ביותר...

ר' משה מחליט לא לחשבן כמה יוצא שבע דולר ושמונים סנט בשקלים, הוא פשוט מוציא את ערימת המטבעות מכיסו ומתחיל להכניס אחד אחד למכונה שבולעת אותם בתיאבון בריא.

היוקרה האמריקאית נושבת מכל צד. המכונה לא מכינה את הקפה וזהו... היא פוצחת בסדרת שאלות אדיבות: האם תרצה סוכר לבן או חום, הרבה או קצת, עם קינמון או בלי? ר' משה שואב הנאה מכל רגע. בעיניו כוס הקפה המיוחלת כבר איננה עוד כוס קפה. זו ממש 'חוויה' של שתיית קפה. טקס עם כל הגינונים...

המשך בעמוד 23

בכל בוקר לאחר התפילה היינו באים לבית המדרש מתיישבים ולומדים, ביום מן הימים הופיע יהודי "פשוט" בשם נפתלי, שסיפר לנו כי הוא התחתן, וכיון שהוא היה בעל דירה ואשתו הייתה בעלת דירה, הם סיכמו שישכיר את דירתו, וכך יוכל ללכת וללמוד תורה, דא עקא שנפתלי מעולם לא למד גמרא

על השמחה שמתרחקת מאיתנו... ועל הברכה בעמלינו

מאת: הרב צבי גטקר

זאת אשר ללויים מִבֶּן חֲמִשָּׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְמֵעֵלָה יָבֹא לְצַבֵּא צָבֵא
בְּעִבְדָּת אֱהִל מוֹעֵד (ח, כד)

מכאן לתלמיד שלח ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים, קצוב אינו רואה (נשיי

הרבה לומדי תורה שקשה להם... מנסים להתחבר אל דברי הרש"י האלו, שהרי שאיפותיהם הם מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, והם לא הגיעו, הרי שאין בעמלם ברכה...

חלילה מלחשוב בכיוון הזה, מי שחושב שלימוד התורה שלו תלוי בהשיגו, יכול חלילה להתייאש, נכון אנחנו מכוונים למושגים גבוהים לפסגות עליונות, אבל לא לשכוח להסתכל על חצי הכוס המלאה.

במקום לסיים את היום ולהיזכר רק בדברים שצריך לעשות עליהם חשבון הנפש... יש לסיים את היום ראשית כל באמירת מודים בכוונה, מודים אנחנו לפניך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש!!

מספרים על הסטייפלער זצוק"ל, שהגיע אליו מגיד שיעור ושאל על בחור שיושב אצלו בשיעור כבר כמה שנים, וליבו עדיין לא נפתח ללימוד התורה, ונפשו בשאלתו אולי על תלמיד קשה קליטה כמו זה שלפניו נאמרו דברי חז"ל הללו..

הסטייפלער שאל אותו, תוספות אחד הוא הבין, הוא כבר יודע לקרוא דף גמרא?, אמר המגיד שיעור כן, זה כן, ולפני שהוא נכנס לשיבה הוא הבין תוספות, נדמה לי שלא, ענה המגיד שיעור, התרעם עליו מרן הסטייפלער ואמר בתמיהה, אז איך אתה בכלל חושב לקרוא לו אינו רואה ברכה בלימודו? אתה יודע מה זה תוספות? אתה יודע מה זה דף גמרא. מספיק שבמשך עשר שנים הצליח התלמיד להבין רק דף גמרא אחד, והרי הוא כבר נחשב 'רואה ברכה בעמלו', יש לך בכלל מושג מה משמעותו של דף גמרא??

כ"כ הרבה מדברים ומחזקים בדורנו בנושא, ועדיין נראה שכולם נכשלים בזה, וזה פשוט לא טוב, מה מועיל ההסתכלות השלילית? הרי ברור לכולם שככל שבן אדם מסתכל על החלק שהוא עשה, על החצי המלא הוא נעשה יותר ויותר שמח, יש לו יותר ויותר חשק והתלהבות לעבודת ה'.

מחקרים שנעשו בקרב קבוצות שעזבו והחליפו מקום עבודה, גילו בניגוד למה שנראה, שכמעט לא היו כאלו שהסיבה של עזיבתם

את מקום העבודה, הייתה המשכורת, אנשים רבים החליפו אפילו למשכורת נמוכה במעט ממקום עבודתם הקודם, הסיבה הייתה, התחושה, ההרגשה שזו 'לא העבודה שמתאימה לי', או 'מעסיק שלא מרוצה ורוטן' וכן להיפך, עובדים שקיבלו יחס טוב ומכבד ומילות עידוד, לא עזבו את מקום עבודתם אפילו כשהציעו להם עבודה עם משכורת גבוהה יותר.

כי הנשמה שלנו, צריכה עידוד, צריכה לחוש שהיא רואה ברכה בעמלה, זה מה שמחייב אותה, וזה מה שמדליק אותה יותר ויותר.

ואילו נפתלי נראה כאילו נוצר בלא יצר הרע

בדידי הווה עובדא, לפני הרבה שנים למדתי יחד עם חברים תלמידי חכמים בבית מדרש באחד מערי הפריפריה, שם הגינו בתורה בבית מדרש שהיה כולו פנוי בשבילינו, בכל בוקר לאחר התפילה היינו באים לבית המדרש מתיישבים ולומדים, ביום מן הימים הופיע בבית המדרש יהודי "פשוט" בשם נפתלי, שסיפר לנו כי הוא התחתן בתקופה האחרונה, וכיון שהוא היה בעל דירה ואשתו הייתה בעלת דירה, הם סיכמו כי לאחר הנישואים הוא יעזוב את עבודתו, וישכיר את דירתו, וכך יוכל ללכת וללמוד תורה, דא עקא שנפתלי מעולם

לא למד גמרא.

אבל נפתלי היה עיקש, והחל ללמוד את מסכת ברכות, התקשה בקריאת הגמ' ובהבנתה והיה שואל על כל צעד ושעל, מתקדם שורה אחר שורה, כך ימים חודשים ושנים, כמובן שלאחר תקופה הוא כבר ידע ללמוד לבד את הגמרא, ולהבין את פירושו של רש"י עליה, אבל כמובן לא היה זה בעומק העיון והלמדנות.

ביום מן הימים שוחחנו בינינו לבין עצמנו, כי יש לשים על לב תופעה מעניינת, אנחנו תלמידי חכמים שכל עסקנו בלימוד התורה ועיונה עד דק, מתמודדים עם נסיונות של ביטול תורה, ואיחורים תכופים, ואילו נפתלי נראה כאילו נוצר בלא יצר הרע, הוא מגיע לתפילה, אוכל ארוחה דלה, ותיכף לאחריה הוא שוקד בהתמדה שעות ברציפות, מנגן לעצמו את דברי הגמ', מידי פעם קם לוגם כוס שתיה בקצרה, וחוזר לתלמודו. הכיצד, מה עלינו ללמוד ממנו, שלא למדנו בישיבה מספיק?, והרי ללמוד אנחנו יודעים עשר מונים טוב ממנו, ואילו הוא בלימודו הפשטני שוקד בשמחה כאילו בלי נסיון?.

המסקנא שלנו הייתה, נפתלי רואה רק הצלחות, אין לו ציפיות מעצמו, הוא בא כדי ללמוד, כמה שיספיק יספיק כמה שיבין יבין, וכך בשמחה על כך שהוא מצליח וממלא את ייעודו בעולמו, קובץ על יד ירבה, והוא כובש עוד מסכת ועוד מסכת.

ואילו אנחנו, כל הזמן מדגישים לעצמנו רק כמה לא הספקנו ולא הצלחנו ולא ולא, ומשום כך השמחה מתרחקת מאיתנו..

סיפר אחד המחנכים שליט"א ממודיעין עילית ששאל את מרן הגרמ"ה הירש שליט"א

סיפר אחד המחנכים שליט"א ממודיעין עילית ששאל את מרן הגרמ"ה הירש שליט"א, מה פירושם של דברי חז"ל לעבדו בכל לבבכם בשני יצריך, הרי על היצר הרע צריך להתגבר, ולא לעבוד איתו יחד את ה' לכאורה.

חיך מרן רה"י, וביאר לו את הדברים, בזה"ל, למשל יש אדם שיש לו תאוה גדולה, יצר עצום לאכול גלידה, מה עליו לעשות, איך דרך העבודה עם התאוה? הוא הרי אוהב מאוד גלידה, ומאיך הוא לא רוצה להשתעבד לתאוותיו, אלא הדרך הוא כך, הוא צריך לשים על לב, על הצלחה שיש לו בלימוד, שהוא אמר איזה סברא טובה בלימוד, או הבין איזה תוספות קשה, אז, בלי שאף אחד יחמיא לו על כך שהוא למד ויגע והבין, יאמר לעצמו, כזו סברה טובה, מגיע לך גלידה, וילך יקנה מהגלידות שעולים ביוקר... עד כאן דברי רה"י. הרעיון הוא נפלא, וההישג הוא כפול, גם לרומם את התאוה, אבל בעיקר בעיקר, לחדד את ההצלחה, כן הבנת תוספות היא הצלחה שיש לחגוג אותה, לא פחות מכך, סברא טובה היא דבר עצום, שיש לכבד אותו מהביוקר..

וכפי שמטעים הגאון רבי משה אהרון גולדבלט, את דברי התפילה, "ודבריו חיים וקיימים, -רק אם הם- נאמנים ונחמדים- ואז זה - לעד ולעולמי עולמים.

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

בתום סדרת השאלות ואחרי 'הרעשה כבידה' של זמזומים מסתוריים וקולות נקישה רמים מופיעה על הצג השאלה האם הוא רוצה שהמכונה תוציא את הקפה כעת? ר' משה לוחץ על הכפתור הירוק בעוצמה. ברור שכעת, אלא מתי? כשאהיה על המטוס בחזור?...

כעת נשמע טרטור חזק, ר' משה תוחב את אפו לקדמת המכונה, מושיט את ידו לקבל את הכוס המהבילה, ולפתע...

ממש מעל היד המושטת אל תוך המכונה נפתח זרם קפה רותח שמסב לו כווייה קלה...

ר' משה מושך את ידו במהירות ומביט בחוסר אימון במכונה. הוא לא שיער לרגע שאת הכוס הוא צריך להביא לבד מחדר ה'קאווע שטיבעל'. לתומו הוא היה בטוח שהמכונה המשוכללת יודעת את הכלל הפשוט הזה שקפה שותים מתוך כוס.

כנראה שבאמריקה זה אחרת...

לא הדליק נרות חנוכה יוכל להשלים את זה בכ"ה טבת?

כעת יש לו קפה ריחני, עם אקסטרה סוכר, קינמון, שוקולד בנגיעות ווניל. אבל כל הטוב הזה נוזל מן המכונה היישר אל הריצפה עליה דרכו כמה אלפי יהודים ביממה האחרונה...

הוא קיבל את כל מה שביקש, אבל כוס אֵין להכיל את ההשפעה!!

בפרשתנו מובאת אחת המצוות המרגשות. "פסח שני". במבט ראשון המצווה הזו תמוהה מאד. אין דבר כזה בשום מצווה אחרת. וכי יעלה על הדעת שיהודי שהיה אנוס ולא הדליק נרות חנוכה יוכל להשלים את זה בכ"ה טבת? או מי שלא השיג אתרוג ולולב יוכל לנענע אותם בט"ו חשוון?

מדוע קרבן פסח כן שייך להשלים? היום בו יצאנו ממצרים הוא ט"ו ניסן, מי שנאנס והחמיץ את ההזדמנות יתכבד וימתין לשנה הבאה, מדוע זה שונה מכל שאר הדברים?

התשובה היא שלפני אלפי שנים, עמדו קבוצת יהודים לפני משה רבינו. הם השתוקקו לקיים, בער להם שהם לא הצליחו להקריב את הקרבן. טענתם בפניהם: "למה נגרע?" עז רצוננו להיות חלק. לאור זאת משה בטוח שה' יתברך יענה. "עמדו ואשמעו מה יצווה ה' לכם".

ובעקבות ההשתוקקות הזו נוצר שביל חדש בשמים. שפע חדש והזדמנות נפלאה של פסח שני, כמו בא בזה"ק ששערים מיוחדים של אור רוחני נפתחים ביום הזה למשך שבוע ממש כמו בפסח של ניסן.

כשיהודי מעמיד כלי הוא ראוי לקבל שפע. הרצון, ההשתוקקות, הם כלים שאדם יוצר בשביל להכיל את כל מה שמשפיעים עליו יום יום משמים. כשאדם יוצר את הכלי של הרצון להתקרב לבורא כל עולמים, אז יש לו את היכולת לקלוט את כל ההשפעות הטובות ולהשתמש בהם לעבודתו יתברך, ועוד הוא מקבל השפעות חדשות.

תוך כדי הדברים, הציע הסוחר כי הם יגשו לחנות ויעריכו את הנזקים. כאשר הגיעו לפתח חנות, ראו שם שני כלבים אימתניים שומרים על הסף, וכשראו הכלבים את רבי רפאל הסתלקו מהפתח...

ברוחניות אין טענת 'אונס רחמנא פטריה'!

גויים. הכומר המקומי שקינא בהצלחתו, עשה כל שביכולתו להפריע לו בעבודתו. תחילה שידל את חבריו הגויים שלא לקנות י"ש אצל היהודי, ומשלא צלחה מזימתו, וחבריו לא שמרו לו אמונים והמשיכו לקנות י"ש אצל רבי רפאל, עבר לשלב הבא...

הוא ידע שבערב פסח, מוכר היהודי את חמצו לגוי, ופנה לקונה הקובע ושידל אותו שלא לקנות את חמצו של רבי רפאל. קונה החמץ הקובע השתכנע, ואכן כשרבי רפאל בא אליו כדרכו בערב פסח על מנת לערוך את הסכם המכירה, סירב הקונה ולא הסכים לחתום. השעה היתה מאוחרת, סוף זמן מכירת חמץ כבר קרוב, ורבי רפאל ניסה למצוא קונה אחר, אך הכומר ברשעותו עקב אחרי רבי רפאל ושידל את כל הגויים שלא לקנות ממנו את החמץ...

לא יהודי כרבי רפאל יכול ברוחו, בהגיע סוף זמן המכירה, הפקיר רבי רפאל את כל תוצרת החנות המלאה בחמץ, והכריז כי כולם יכולים לבוא ולשתות חנם אין כסף, כל החמץ מופקר כדין!... והשאיר את החנות פתוחה למשך כל ימי הפסח...

שש ושמוח התיישב רבי רפאל לשולחן ליל הסדר, לאחר שזכה שלא להיכשל באיסור חמץ בפסח, ורק באמצע הסעודה סיפר על כך לרעייתו.

בתום ימי הפסח, משהבין שחנותו ריקה מסחורה, פנה אל סוחר הי"ש וביקש ממנו לרכוש ממנו סחורה חדשה. התפלא הסוחר: "הרי לא מכבר קנית ממני הרבה י"ש, וכי כבר נגמר לך כל הסחורה?". רבי רפאל סיפר לו את כל אשר קרהו ואת פרשת הכומר הרשע. או אז אמר לו הסוחר כי אינו מסכים למכור לו סחורה כלל, "הרי עדיין לא שלמת לי על הסחורה הקודמת, ומי יודע אם בכלל נשאר לך משהו בחנות, וכי רק את הי"ש רוקנו לך הגויים? הרי הם לבטח שברו את החביות, בזזו את כל תכולת החנות, מאין יהיה לך לשלם על הסחורה הקודמת? ובוודאי שלא על הסחורה החדשה!"

תוך כדי הדברים, הציע הסוחר כי הם יגשו לחנות ויעריכו את הנזקים. כאשר הגיעו לפתח חנות, ראו שם שני כלבים אימתניים שומרים על הסף, וכשראו הכלבים את רבי רפאל הסתלקו מהפתח...

הגויים שעברו שם, ספרו לרבי רפאל שבמשך כל ימי החג, עמדו שם הכלבים ומנעו מהם להיכנס לחנות, למרות שהסחורה היתה מופקרת...

עמדו הסוחר ורבי רפאל משתאים, מהללים ומודים על הנס הגדול שקרה לעיניהם. אמר הסוחר לרבי רפאל: "הנה רואה אתה כי עשה ה' עמך נס ואינך צריך לרכוש י"ש חדש, לך מכור את הי"ש ופרע

הרב ישראל ליוש

לְמָה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבֵּן ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (טז)
ראויה היתה פרשה זו להאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות על ידי זכאי וכפ"ן

זכותם של השואלים 'למה נגרע?' גדולה עד מאוד! הנה הם זוכים בעבור זה לדרגתו העצומה של משה רבינו ע"ה, מוסר התורה לדורות, שפרשה אחת בתורה נאמרה על ידם. וכל זאת בעבור בקשה שלכאורה על פי השכל הישר והלכות התורה כלל אינה מגיעה להם. הרי לקרבן פסח יש זמן, י"ד בניסן, ובזמן הזה הם היו טמאים ולא יכלו לעשותו, מדוע שהתורה תקבע להם זמן חדש? וכי יש ענין באתרוגים אחרי סוכות, או בתקיעת שופר אחרי ראש השנה? וכי יעלה על דעת מאן דהוא לבקש השלמות ומועד ב' למצוות שקיומן תלו בזמן!?

אלא שונה קרבן פסח משאר מצוות התורה, מצוה זו דומה לברית מילה, כי שתיהן מבטאות את הברית והקשר שבין הקב"ה וישראל, ואכן הן מצוות עשה יחידות שהמבטלן נענש כרת, כי בזאת הוא מראה שאינו חפץ בברית זו, וביטול קיומן הוא מרידה בעיקר ושושן יסודי היהדות והאמונה.

לכן כל כך היה חשוב לטמאים הללו להקריב קרבן פסח. אכן, הם יכלו להיפטר בטענה צודקת וישרה על פי התורה: 'אונס רחמנא פטריה', אך הם לא חיפשו להיפטר, הם חיפשו להתחבר. נפשם כמהה להיכלל בברית האהבה בין קוב"ה וישראל. הרי זה דומה לחתן שייאנס ולא יוכל לבוא לחתונתו, וכי הוא ישמח בטענת 'אונס רחמנא פטריה'!? הוא הרי יעשה כל אשר בידו כדי ליישב את טענת האונס ולבוא לחתונתו, לכרות את ברית אהבתו! כך הרגישו האנשים אשר היו טמאים לנפש ב"ד ניסן, הם לא חיפשו תירוצים, הם לא ניצלו את טענת האונס, הם ניסו ליישב אותה ולהקריב קרבן פסח, קרבן ה' המבטא את הברית והקשר בין העם ואלוקיו.

הסיפור הבא הוא על יהודי צדיק, ירא ה', שלא חיפש קולות ותירוצים, ובעבור זאת זכה לבן שהאיר את העולם בתורתו... רבי רפאל לנדא חשוך בנים היה, אך מעולם לא התייאש, הוא הרבה בתפילות ובמעשי צדקה, וקיווה להי"ת שיושיעו מצרתו. הוא עסק למחייתו במכירת י"ש, ומטבע הדברים רוב לקוחותיו היו

את חובך..."

"אכן ארע לנו נס גדול" - אמר רבי רפאל - "אך התורה לא בשמים היא, אסור לי למכור את החמץ, שכן זהו חמץ שעבר עליו הפסח..." כששמעה זאת הרבנית, הציעה שישאלו את פי הרב כיצד עלינו לנהוג ב"ש שנשמר ע"י הכלבים. הם פנו להגאון רבי אריה ליב צינץ זצ"ל והוא השיב כי מותר ליהנות מהי"ש.

פסק הדין לא הניח את דעתו של רבי רפאל, והוא החליט כי אינו רוצה להקל באיסור כה חמור. הוא הלך אל החנות, פתח את ברזי החביות ושפך את כל הי"ש שהיה בתוכן...

כששמע זאת רבי לייבוש, אמר: "מובטחני שבזכות זה יתברך רבי רפאל בן שיאיר את העולם בתורתו"

ואכן לתקופת השנה נולד לו בנו, הלא הוא הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב זי"ע.

הגאון רבי אפרים זי"צ'יק זצ"ל מצא בשאלת 'למה נגרע?' נקודה מעניינת! הרי אנשים אלו בחרו להיטמא למת, משום שהם רצו לעסוק בטיפול במת מצוה, מצוה נדירה שאין עליה קופצים, ובכך ויתרו על חגיגת קרבן פסח...

הקרבן קרבן פסח, היתה מסיבה גדולה, בה עם ישראל כולו נחלק למשפחות, שר, זימר והודה לקב"ה על הניסים העצומים שחוו ביציאת מצרים, שיבחו והיללו על החרות האמיתית שזכו אחר שנות

המשך מעמוד 13 | רבי אליעזר טורק שליט"א

נובע מכח ההלכה שמא יאכלו הרבה עוגות ויבואו לחשש קביעות סעודה. לכן יצרו בירושלים את מאכל הקוגל, כי בזה אין שאלה של קביעת סעודה.

אציין בדרך אגב, כי הסבר זה אודות הקוגל, אומרים בשמו של מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים. אבל מדודי זקני עמוד ההוראה מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל שמעתי, כי בכל זאת לחשוש לחומרא לקביעת סעודה, כי זה נכלל בגדר אפיה.

כך גם מאכל ה'געפילטע פיש' שאוכלים בליל שבת, נוצר כדי למנוע מלאכת בורר שעלולים להיכשל באכילת דג רגיל.

לכן, הסיק רבי שלמה זלמן, כי אין לשנות מכל מנהג שהוא, אשר ממקור קדוש יבוא, מתוך כוונה של מניעת מכשולות והידורי הלכה.

הוא ניגש אל רבי שלמה זלמן

ושאלו - היכן לקנות?

עוד סיפר רבי מיכל, כי לפני כחמישים שנה היו לו הצעות שונות לרכישת דירה בירושלים, בשכונת רמות או בשכונת גבעת שאול. הוא ניגש אל רבי שלמה זלמן ושאלו - היכן לקנות? ורבי שלמה זלמן השיב: "לרכוש בגבעת שאול", כשנימוקו עימו: "שכונה זו היא שכונה ותיקה, יש בה גם אנשים זקנים וגם צעירים, וכדאי לגור סמוך לזקנים, מהם ניתן לקבל את מסורת המנהגים וההלכה של הדורות

שיעבוד וגלות נוראה תחת ידם הרעה של המצריים... והנה כמה אנשים צדיקים מוותרים על החגיגה הגדולה, ומתנדבים לטפל במת מצוה, מצוה חשובה ונדירה, מצוה שהיא עצמה בבחינת 'מת מצוה'... על מעשה אצילי שכזה, מגיעה להם הזדמנות שניה לקרבן פסח גם עבורם, ומגיעה להם גם זכות שהפרשה הזו תיאמר על ידם...

זכורני מאורע מימי נעורי, מספר הרב זי"צ'יק, והוא נחרת על לוח ליבי... היה זה בשנים הראשונות שלאחר המהפכה ברוסיה, כאשר נאלצו הישיבות לברוח, וביניהן ישיבת 'נוברדהוק' שמצאה את מנוחתה במדינת 'פולין'.

זו היתה תקופה מיוחדת במינה, מעיד הרב זי"צ'יק, אל הישיבה התמזגו בחורים מכמה ישיבות וממדינות שונות. והאירה היתה רוממה ונשגבה... רוח התורה והמוסר היו בשיא המדרגה!

והנה בחג הסוכות, כאשר מפלס השמחה גאה לרקיעים, בלב ליבה של השמחה והשתפכות הנפש, ניגש אלי אחד מראשי החבורה, ובקשני להפסיק את שמחתי ולצאת לבקר בחור בעל תשובה שחזר לתלמודו, וחלה בפתאומיות. היה עלי לשרתו ולשמשו במשך כל היום כולו... זו היתה משימה קשה מאוד עבורי, בחור בגילי ובמצבי, דבק הייתי בשמחת החג ובדיבוק חברים, ובכל זאת ויתרתי על הכל וקיימתי מצוות ביקור חולים ועזרה לזולת...

זכרון המאורע לא מש מליבי, מסיים הרב זי"צ'יק, והוא מעורר בי בזעיר אנפין את ציור הניסיון של האנשים שנטמאו למת מצוה ויתרו על חגיגת קרבן הפסח.

הקודמים".

נסיים באמרה נפלאה ששמעתי מהגאון רבי אברהם יצחק ברזל מראשי ישיבת 'מיר ברכפלד':

הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ריף זצ"ל, ראב"ד העיר קמרון בניו ג'רסי, ויושב ראש המפעל הגדול 'עזרת תורה' בארצות הברית, שמע בילדותו בעיר מולדתו 'זאגר', כיצד אב מוכיח את בנו, ואומר לו כך: "ראה בני! העובדה שיש ירידת הדורות מדור אחד לדור שבא אחריו היא עובדה מוגמרת. למשל סבי היה אדם שלא הפסיד כל חייו קימת חצות, אחר כך נהג ללמוד עד ותיקין, ואחר התפילה היה לומד כמה שעות עד ארוחת בוקר, עובד עד מנחה גדולה, ואחר כך לומד עד הערב, כך היה נראה סבי. אבי כבר היה הרבה פחות, לא קם כל לילה בחצות, אבל לפחות קם לותיקין ואחר כך לומד כמה שעות, ואני אף פחות מכך... אך דבר אחד אני מזהיר אותך בני יקירי! שלא תעשה אותי לגביך כמו 'אֶלְטֵר זי"דע', אל תתרחק ממני כמנין ארבע דורות, אלא תרד כמו בן מאביו".

עלינו לשמר את מסורת אבותינו ורבותינו, לא לשנות מחינוכם, לא לשנות ממורשתם והנהגתם. כולם ספוגים בניחוח קדום, ויסודם בהררי קודש. גם אם נראה לנו כי השינוי ישכלל, יפאר וירומם, השבח הגדול ביותר הוא איפוא לא לשנות כמלוא נימה!

"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

אולם אז אני שומע את מילותיו של הרבי: "מען רעדט נישט לשון הרע!" - לא מדברים יותר לשון הרע בפה שנתן לנו הקב"ה ברוב טובו וחסדו, ואזי נעלמים כל הכאבים מהפה!"

על כאב השיניים של החסיד הר"ר משה בנצלוביץ ז"ל ודברי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע

מאת: הרב אליהו שור

חסידות גור. מעצמה של תורה, יראה וחסידות, התברכה בחסידים עובדי ד' ודורשי שמו, כמו גם בישישי שיבה העוסקים בתורה בכל רגע פנוי, ועובדים את ד' בכל כוחם ומאודם. אחד מישישי גור אלו היה החסיד הר"ר משה בנצלוביץ ז"ל שהיה מקושר בלב ונפש לאדמו"רי בית גור לדורותיהם, החל מן האדמו"ר הזקן מוגר - "האמרי אמת" כמו אצל בניו והדור שאחריו. ר' משה זה סיפר מעשה מופלא שבדידה הוה עובדא, הממחישה יותר מכול את גודל איסור סיפור לשון הרע, ועד כמה היא מזקת באופן מידי, ללא שהיות.

"בבחרותי עלו הוריי ארצה", סיפר ר' משה, "היה זה עוד לפני המלחמה, וכך ניצלנו אני וכל משפחתי.

במשך תקופה מסוימת החילותי לחוש כאבים עזים ומציקים בשיניים, כשאם בתחילה הציקו לי המה רק בלילות, שעה שהמוח פנוי מן החכמה וההתעסקות, הרי שבמשך הזמן ולאט לאט התפשטו המה, באיכות - במידת חוזקם ועל שטח שיניים נרחב. ובכמות - גם ביום יום הציקו לי הכאבים באופן נורא ואיום.

חיי הפכו ללא חיים. ללמוד ללא יכולתי, הכאבים לא פסקו לרגע. לנוח לא הצלחתי, כי הכאבים התגברו ביותר. בקיצור: צרה צרורה! כאשר כפי הידוע הכאבים בשיניים בכוחם למוטט את האדם הלקוי בו, והינם עזים ומציקים ביותר!"

היה זה עוד לפני המלחמה. הישועה הגיעה לפתע מכיוון בלתי צפוי. ארי עלה מבבל. כשרבינו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע החליט לבוא לבקר בארץ ישראל, ללכת בה לאורכה ולרוחבה ולדרוש בשלום חסידיו הגרים בה. כאשר כפי הידוע היה האמרי אמת זי"ע קשור בקשר איתן, חזק ואמיץ לארץ ישראל ואהבתה עד לאחת. ובשכך הרבה לבקר בה ולשגר אליה את חסידיו להתגורר בה ולהיות בקרבה. ממשך ר' משה לספר: "אני עצמי התביישתי בשל גילי הצעיר להיכנס אל הרבי ולשטוח בפניו את מצוקתי. ובשכך, ביקשתי מבנו הרה"ק רבי מאיר זצ"ל הי"ד - ששהה עם הרבי בביקורו - להזכירני לפניו בדבר ישועה ורחמים. רבי מאיר נענה לכך והורה לי לעמוד במקום פלוני שהרבי עתיד לעבור שם. וברגע שהרבי ימצא במקום ההוא יזכירני הלה לפניו על מצוקתי וכאביי. וכך אוכל לשמוע את מענה קדשו ודברי אמונתו.

כך הוזה. נעמדתי במקום ההוא. ברגע שראיתי את הרבי עובר, שמתני אזניי כאפרכסת לשמוע האיך שרבי מאיר שוטח את מצוקתי

הדק היטב. הכנתי את עצמי לשמוע את תשובתו של הרבי כשאני מחשב במוחי לאיזה רופא הוא יפנה אותי וכיצד. אולם אז אני שומע את מילותיו של הרבי, בתגובה לדבריו של רבי מאיר על כאבי השיניים דילי, כשהמה מצטלצלות באוזניי עד היום: "רעדט מען נישט קיין לשון הרע!" כאומר: "מה זאת אומרת? אם חש הוא בשיניו, שומה עליו לבדוק את עצמו באותו איבר בו לקה. ואם לקה בפה אות היא כי עליו לתקן את חטאי הפה. ומה הוא חטא הפה הגדול ביותר? "מען רעדט נישט לשון הרע!" - לא מדברים יותר לשון הרע בפה שנתן לנו הקב"ה ברוב טובו וחסדו, ואזי נעלמים כל הכאבים מהפה!"

כשה'אמרי אמת' בחמש מילותיו "לא מדברים יותר לשון הרע" העביר לר' משה את המסר, שהקב"ה מתנהג עם בניו אהוביו באופן של מידה כנגד מידה, כשלכך אם הוא לקוי בפיו הגשמי וסובל מכך כאבים עצומים, הרי שחובה עליו לתקן את הפה הרוחני לבל ידבר סרה ורעה על חבריו, ואזי ירווח לו וטוב לו כל הימים אשר הוא חי על פני האדמה! ר' משה הפנים את הדברים ועל אתר קיבל על עצמו בקבלה גמורה וחזקה שמאותו היום והלאה הרי הוא 'שומר פיו ולשונו' באופן הכי חזק שרק אפשר, כשיזהר בעצמו לבל ידבר בפיו שום שמץ או רבב מלשון הרע ח"ו.

הקבלה נתקבלה. ומיד נתקיים בו חציו השני של הפסוק 'שומר מצרות נפשו'. כשלא עברו ימים ספורים, וכאבי - שחשב שלא ירפוהו עד סוף ימיו - חלפו ועברו בלא שוב ובלא להותיר שום סימן מזהה! פשוט! חד וחלק! הכאבים נעלמו ברגע אחד באופן פלאי. כשהמסר ברור: לשון הרע כארס המפעפע הוא, ועלול הוא להזיק באופן נורא. על כן עלינו להישמר ממנו כהישמר השועל מרשת הציידים!

וראו איזה פלא מיד חזרו השיניים לכאוב

אלא שישנו המשך קטנטן לסיפור זה.

כאשר כך מספר ר' משה: "קבלה זו אשר קיבלתי על עצמי החזקתיה בכל כוחי ומאודי כל הימים. אולם פעם אחת נכשלתי בשמץ קטנטן של לשון הרע. וראו איזה פלא מיד חזרו השיניים לכאוב באורח מפליא. מיד קלטתי שנכשלתי באיסור הנורא של לשון הרע. קיבלתי על עצמי שוב שלא לשגות באיסור הזה ח"ו. ומיד עד עלות השחר נעלמו הכאבים כלעומת שבאו. ומיני אז אני מקפיד עוד יותר על איסור זה עד לאחת!"

לשון הרע לא מדברים! ויהי מה!!!

פניני מצוה

איסור לשון הרע ורכילות

וַתְּדַבֵּר מְרִים וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה... (במדבר יב, א)

המצוה: שלא לדבר רכילות. ורכילות הוא כאותו רוכל שטוען דברים במקום אחד ומוכרם במקום אחר. כן הוא הרוכל בדברים שמעביר ומרכל בחברו ומספר לו: 'פלוגי זה דיבר עליך כך וכך, ואני בעצמי שמעתי כן!' וכן דומיו.

ועל אף שפירוש התורה "לא תלך רכיל בעמך" הוא על הרכילות. הרי שאמרו חז"ל שאיסור זה כולל גם איסור לשון הרע שותפן. ואיסור לשון הרע הוא שמדבר על אחד דברים רעים ללא תועלת וללא תכלית, אפילו אם הדברים אמיתיים המה.

הטעם: בספר החינוך כותב טעם ושוורש מצוה זו במילים מתוקות מדבש ובקיצור נמרץ: "משרשי המצוה: כי ד' חפץ בטובת הבריות אשר ברא, וצונונו בזה כדי להיות שלום בינינו, כי הרכילות סיבה לריב ומצה!"

פשוט כפשוטו! ד' חפץ בשלום העולם, ואילו לשון הרע ורכילות לא רק שאינם מקרבים שלום כי אם גורמים ההיפך, למצה ומריבה כתבערת סדום ועמורה. על כן נצטוונו לבל נדבר לשון הרע ורכילות. **מצוה זו נוהגת:** בכל מקום ובכל זמן. לזכרים ונקבות.

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: בגמ' ובמדרשים במקומות מפוזרים, ובפרט במסכת ערכין טו - טז. ברמב"ם הלכות דעות פרק ז'. וכבר נתפרסם בישראל ספרו המסודר של רבינו החפץ חיים ז"ע על הלכות אלו, ומכוחו ובזכותו נתעוררו רבים והתחזקו בהלכות לשון הרע ורכילות ללמוד ולשמור ולעשות!

מהיחודיות במצוה זו: לא רק האומר או המקבל לשון הרע ניזוק מעבירה זו, כי אם גם אותו אחד שעליו נאמרה הלשון הרע ניזוק הוא ביותר! כאשר כך מגלים לנו חז"ל (ערכין טו:): "במערבא אמרי: לשון, תליתאי קטיל! תליתאי הורג! למספרו, למקבלו, ולאומרין עליו!" עד כדי כך חמור הוא איסור זה של לשון הרע! **עצה טובה קמ"ל:** כדי שלא להיכשל במצוה זו חובה עלינו לחגור מתנינו ולעסוק בהלכות איסור זה כמה שיותר ובפרט בספרו המדהים של רבינו החפץ חיים בהלכות אלו!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אחסידישער שבת

מתכוננים לשבת יחד עם הדרשנים
ר' חיליש גולדברג שליט"א
ור' יעקב אשר גרין שליט"א

כל שבוע
ב'קו השבת' של 'דרשו'

היכנסו עכשיו ותזכו לעונג שבת
שלוחה 3 **077-666-2222**

ישנם ג' מצוות הנעשות ע"י הדלקת נר, ומסגולתן שהמהדר בהן שיהיה נר יפה, יזכה על ידן לבנים צדיקים ותלמידי חכמים.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

בְּהֶעֱלֵתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת (ה, ב)

הרגיל בנר זוכה לבנים תלמידי חכמים - איתא בגמ' (שבת כ"ג): "הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים". והנה ישנם ג' מצוות הנעשות ע"י הדלקת נר, ומסגולתן שהמהדר בהן שיהיה נר יפה, יזכה על ידן לבנים צדיקים ותלמידי חכמים. והן: נר שבת, נר חנוכה ונרות בית המקדש - בית הכנסת. בנר שבת ובנר חנוכה ראוי להדר שיהיו המנורה והפמוטים נאים ומהודרים, ושיהיו הנרות גדולים ויפים, וההדלקה תהיה בזמן הנכון עם כל הלכותיה כדין. ובעניין נרות ביהכ"נ, אשרי מי שיהדר להיות ראשון בביהכ"נ, שיהיה הוא מדליק את נורות החשמל, וגם נוהגים אנשי מעשה להתנדב את חשבון החשמל של ביהכ"נ כדי לזכות לסגולת בנים תלמידי חכמים, וכלל הוא שככל שיהדר האדם יותר בענייני הנרות - יזכה לבנים יותר מאירים וצדיקים. ובאמת ישנה עוד מצוה חשובה הנעשית ע"י תיקון נרות, ועל ידה יכול לזכות האדם לבנים טובים וחשובים, והוא מה שאמרו חז"ל (תנחומא תצוה סי' ח) 'מפני מה זכה שאול למלכות? מפני שהיה זקנו מדליק לרבים במבואות האפלין'. היינו במקומות האפלים ברשות הרבים, מי שמתקן שם אורות להאיר עיני האנשים בחשיכה זכותו גדולה מאוד, וזוכה לבנים שיאירו עיני הרבים במעשיהם הטובים. גם בזמננו אפשר לקיים מצוה חשובה זו, ובמיוחד בחדרי מדרגות, או במחסנים ומקלטים בבניינים המשותפים, שקורה שנורות החשמל שרופות, ואימה חשיכה גדולה נופלת על מי שמזדמן שם, שמגשש בחושך ואף נתקל במכשולים. אשרי מי ששם לבו, ואינו מחכה לוועד-הבית, אלא טורח להאיר מקומות אלו.

והנה ידוע מנהג ישראל שהנשים נותנות צדקה בזמן הדלקת נרות

והנה ידוע מנהג ישראל שהנשים נותנות צדקה בזמן הדלקת נרות, ומתפללות על בנים צדיקים ותלמידי חכמים. באמת ענין זה מועיל בכל מצוה שיש בה סגולה לדבר מסוים, שע"י עשיית המצווה נפתחים שערי שמים לגבי אותו הדבר, ואז היא השעה הנכונה להתפלל ולבקש מהקב"ה, כי יתכן שהשערים יפתחו לו והוא לא ייקח מהם כלום. משל למי שפותחים לפניו תיבה המליאה כסף וזהב לרוב, אם לא יושיט ידיו וייקח בפועל, יצא ריקן כלעומת שבא. לכן כשעושים מצוה המסוגלת לעניין מסוים, כגון הדלקת נרות, צריך לצרף למצווה את התפילה כדי שימלאו חופניו מהשפע הטוב. וגם האנשים כשמשתתפים עם נשותיהם במצוות הדלקת נר שבת ע"י שמכינים ומסדרים את הנרות ומצחצחים הפמוטים, מה מאוד ראוי לצרף באותו זמן גם תפילה מעומק הלב, וכן כשמטעסקים במצוות נר חנוכה ובהדלקת נר ביהכ"נ, ואף כשדואג לתאורה במקום אפל לרווחת הרבים, רצוי מאוד לבקש ולהתפלל באותו זמן, ויזכה לבנים ת"ח ומאירי עיני ישראל.

והלבוש (סי' תפז) כתב שאין מזכירים שבת ב'יעלה ויבוא', משום שאינה בכלל הכתוב 'וביום שמחתכם ונזכרתם'

וּבְיוֹם שְׂמֵחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם (י, י)

שיטות הראשונים בחיוב שמחה בשבת - איתא ב'ספר': 'וביום שמחתכם - אלו השבתות'. וב'בית יוסף' (סי' רפא) הביא שב'שבלי הלקט' (סי' פב) כתב בשם רבי אביגדור כהן צדק, שעל כך סמכו לומר 'ישמחו במלכותך', וכן יש לומר 'וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך'. ועוד הביא ה'בית יוסף' (סי' תרפח) שבירושלמי (מגילה פ"א ה"ד) אמרו שאין עושים סעודת פורים בשבת, כיון שנאמר 'לעשות אותם ימי שמחה', פרט לשבת ששמחתו כבר בידי שמים, דשמחת שבת אינה מתקנת מרדכי אלא בידי שמים היא. אכן מאידך התוס' (מו"ק כג: ד"ה מ"ד) הביאו שבירושלמי (שם פ"ג ה"ה) מבואר שאין שמחה בשבת, שהרי אמרו שם שהטעם שאין אבלות בשבת הוא משום שנאמר בה 'ברכה', ולא מהטעם שאין אבלות נוהגת ביו"ט, שהוא משום ימי שמחה, כי נאמר 'ושמחת בחגך', ולא בשבת. וכן כתבו הגאונים וה'טור' (סי' ת"כ) שאומרים צידוק הדין במנחה בשבת, כי אין שמחה בשבת. ומתוך כך כתב רע"א (שו"ת סי' א) שבשבת יש חיוב אכילה רק מדין כבוד ועונג, ולא מצד

חיוב שמחה, שאינו אלא ביו"ט, ואף במנהגי מהרי"ל כתוב שלא לומר 'וישמחו בך בשבת', כי אין שמחה בשבת, והלבוש (סי' תפז) כתב שאין מזכירים שבת ב'עלה ויבוא', משום שאינה בכלל הכתוב 'וביום שמחתכם וזכרתם'. ולכשתמצי לומר, אין כאן מחלוקת אם יש שמחה בשבת, והכל מודים במציאות השמחה בשבת, אלא שחלוקה במהותה, כי בעוד השמחה ביו"ט באה דרך ציווי 'ושמחת בחגך', הרי שבשבת היא טבועה בעיצומו של יום, והוא תוארו 'יום שמחתכם', ובה ישמחו 'קוראי עונג', ולכך יש לבאר מה היא השמחה בימים טובים המתקיימת במצוותיהם, ומהי השמחה בשבת, אשר אין צריכה פעולה לקיומה.

בשביעי ישב הקב"ה על כיסא שמחה והעביר לפניו שר של שמים בשמחה גדולה, ושר של ארץ בשמחה גדולה'

על מה השמחה בשבת - איתא במדרש (בראשית רבתי ח"א עמ' שסט): 'בשביעי ישב הקב"ה על כיסא שמחה והעביר לפניו שר של שמים בשמחה גדולה, ושר של ארץ בשמחה גדולה', והולך ומונה שם שמות שרים רבים שעברו לפני הקב"ה 'בשמחה גדולה', עד ש'היו כולם עומדין בשמחה גדולה במעון של שמחה, ושחקין ומשמחין ומרקדין ומנגנים ומקלסין לפניו בכל מיני קילוס ובכל מיני זמר ובכל מיני שבח והלל, והיה ערבות רקיע מלא שמחה, ואף אדם הראשון העלהו הקב"ה לשמי שמים העליונים לשוש ולשמוח בשמחתה של שבת, והכל היו שמחין בה, ואף אדם הראשון שש ושמח עמה, והיא הייתה תחילה וראש לכל השמחות כולם'. וכן הוא בזוהר (ח"ג קה). 'דהאי יומא חדוותא הוא לעילא ותתא, חדוותא דכל חדוון, חדוותא דכל מהימנותא ביה אשתכח'. הרי שהשבת היא שורש השמחות, והיינו כי מהות השמחה היא שלימות, וכפי שביאר המהר"ל (דרך חיים פ"ו מ"ב, נצח ישראל כג לב), 'כאשר הנמצאים בשלימות נאמר (תהלים ק"ד) "ישמח ה' במעשיו", שהם שלמים'. ומהות השמחה בשלימות היצירה, היא בהיותה ראויה לתכלית - להשראת השכינה בתחתונים, וכמו שכתב הגר"א (שה"ש א ד, ג יא) ש'שמחת לבו' היא בבניין המשכן והמקדש, שאז הייתה לפניו שמחה כיום שנבראו בו שמים וארץ, והטעם לכך הוא כי 'אין שמחה אלא בחופה' (סוכה כה:), שהיא מקום הראוי לייחוד. נמצא שחלוקתו כן שמחתה של השבת משמחת שאר ימים טובים, כי כל ימים טובים שנקבעו על גילוי הארות מהנהגת הייחוד לישראל, ולכך הצטוו לקיים בהם הנהגות של שמחה במצוותיהם, כנענוע הלולב, ואף הנהגות המביאות לשמחה, כאכילת בשר ויין, ובגדי צבעונין, אך שמחת השבת - היא בעיצומו של יום, שהיא החופה לייחוד השי"ת וישראל, ולכך אין צורך בשום מצוה והנהגה של שמחה, אלא קיום העונג בסעודותיה הוא פועל יוצא מהשמחה.

ובזה מיושב מה שאמרו (ערכין י:): שאין אומרים 'הלל' בשבת, לפי שאינו מועד. והקשה הגרי"פ (על הרס"ג ח"א רנה:): הרי דעת הרמב"ן (סהמ"צ שורש א) שחיוב אמירת הלל במועדות הוא מדין שמחה, ואם יש מצות שמחה בשבת, למה לא יאמרו הלל כנהוג בשמחה? ברם, לאמור, אף שעיצומו של יום הוא יום שמחה, הלא כיון שאינו מועד על גילוי ייחודי, אלא כולו יום של שלימות, לא שייכת בו מצווה על הגברא לבטא שמחתו, אלא להיכלל בה, וזה ע"י עונג שבת. וראה מנהגי מהרי"ל (יו"ט מו) שאין להתענות ביו"ט תענית חלום, ואף שמתעניין בשבת דכתיב בה 'וקראת לשבת עונג', היינו כי יש לו עונג שמתבטל החלום בתענית. אכן ברגלים נאמרה 'שמחה', ואין שמחה אלא בבשר ויין, לכן אסור להתענות בהם. ויש לבאר כוונתו כמבואר, דבשבת אין צורך לעשות קיום לשמחה, אלא שהעונג הוא פועל יוצא ממנה, וכל שיש לו עונג אין שמחת היום נפגמת, ורק ביו"ט שצריך קיום שמחה, אי אפשר בלא אכילה. והרמ"ע מפאנו (שו"ת סי' עח) כתב: אין קידוש לבנה בשבת, לפי שאין מערבין שמחה בשמחה, ותמה הב"ח (סי' תכו), שהרי התוס' (מו"ק כג:): כתבו שאין שמחה נוהגת אלא ביו"ט, דכתיב 'ושמחת בחגך', ולא בשבת. ולאמור הוא מיושב כמין חומר, כי כל מה שאין חיוב שמחה בשבת, הוא לגבי קיום השמחה במצוות והנהגות, אך כיון שעיצומו של יום הוא יום שמחה, ודאי שיש בו איסור של עירוב שמחה אחרת, וכמו שביארו תוס' (מו"ק ח: ד"ה לפי) שהטעם שאין מערבין שמחה בשמחה הוא כדי שיהא לבו פנוי לכל שמחה בפני עצמה, וזה ודאי שצריך להיות פנוי לקבלת שמחת השבת, אף שלגודל עניינה אינה כשמחת המועדות, אלא היא עצם מציאות היום, ולכך אין בה צד עבודה הנצרך כדי לתת לה ביטוי (אספקלריא, 'בואי שבת' הרב ח.שולביץ)

אספנו עבורך שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 666-2222-077

כמה דקות ביום
ואתה בקיא
בהלכות שבת!

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

האם מותר ליהודי להשקיע כספים בבית השקעות של גויים הפועל בשבת? והאם מותר ליהודי לרכוש את רוב המניות בחברה הפועלת בשבת?

רשאי יהודי לתת לגוי כסף לסחור בו עבורו, או לתת לו סחורה למכור עבורו. ולמרות שהגוי עוסק במסחר גם בשבת, רשאי היהודי להנות גם מרווחי השבת, משום שלא מוטל על הגוי לעסוק במסחר דווקא בשבת, והוא זה שבוחר לעסוק בשבת, ואין זה בשליחותו של היהודי.

וכמו כן, אין חשש ל'מראית העין', שהרואים יחשדו כי הגוי עובד בשליחותו, שהרי לא ניכר שהעיסוק במסחר הוא לצורך יהודי. וכמו כן, אין חשש לאיסור 'שכר שבת', שהרי היהודי מקבל את רווחי השבת ב'הבלעה' עם שאר הרווחים. וכמובן, כל ההיתרים האמורים, אינם אלא כשהגוי אכן בוחר מדעת עצמו לעסוק במסחר בשבת, ואינו עושה כן בהוראת היהודי. ואם 'יום השוק' [נכדומה] של סוג מסחר זה שבו עוסק הגוי עבור היהודי, מתקיים בשבת, הרי זה כאילו הורה היהודי לגוי לעבוד בשבת, ואסור. ולרכוש מניות בחברה המנוהלת על ידי גויים ופועלת בשבת - הורה הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שמותר, אף אם היהודי רוכש את רוב המניות. וגם אם מנהלי החברה שומעים תמיד לדעתו ולעצתו, אין זה נחשב שהם עובדים בשבת בשליחותו.

האם ניתן לאפשר לגוי לשטוף רצפות בביתו של יהודי בשבת? והאם מותר להעסיק בשבת פועל גוי ששכרוהו לכל עבודה שהיא?

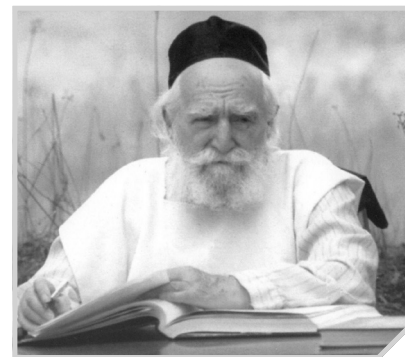

השוכר פועל גוי בסכום קצוב למשך תקופה, לעבוד עבורו בעבודה מסוימת, הכרוכה באיסורי שבת, בכל פעם שיזדקק לה - אינו צריך למונעו מלעבוד עבודה זו בשבת, שהרי העבודה מוטלת על הגוי, והוא זה שבוחר לעשותה בשבת. ויש אומרים, שצריך למונעו, מחשש שבמוצאי שבת יזדקק פעם נוספת לעבודה זו, ונמצא שמרויח בעבודת הגוי בשבת, בכך שיוכל הגוי לעשותה עבורו גם במוצאי שבת. ומעיקר הדין, הלכה כדעה ראשונה, אך למעשה, ראוי להחמיר כדעה השנייה. אולם, אם מדובר בעבודה בביתו של היהודי, כגון שטיפת רצפות, חייב לכל הדעות למונעו. וכמו כן, אם המעסיק מקפיד שהפועל יעבוד בכל יום ולא יתבטל ממלאכה, חייב לכל הדעות למונעו מלעבוד בשבת, שהרי הגוי עובד בשבת מחמת הקפדתו, והריהו עובר על איסור 'אמירה לגוי' לעשות מלאכה בשבת.

והשוכר פועל גוי לכל עבודה שיזדקק לה - כלומר, שאינו שוכרו לעבודה מסוימת - לדעת הרמ"א, גם אם המעסיק אינו מקפיד שהפועל לא יתבטל יום אחד מעבודתו, והפועל הוא זה שבוחר מתי לעבוד את כל העבודות המוטל עליו, חייב המעסיק היהודי להניא את הפועל הגוי מלעבוד בשבת, משום שקרוב לודאי שבמוצאי השבת או למחרת יזדקק היהודי לעבודה אחרת, ונמצא שהעבודה שהגוי עובד היום היא לצורך היהודי, שכן היא מפנה את זמנו של הפועל הגוי לאחר השבת לעבוד עבור היהודי, והרי זה נכלל באיסור דרבנן של 'אמירה לגוי'.

בית עסק הנמצא באזור של גויים - האם מותר להפעילו בשבת? ומדוע הורה הגר"מ פיינשטיין זצ"ל להימנע ממכירת בתי עסק של יהודים לגויים לימי השבת?

יהודי שיש ברשותו בית עסק הנמצא באזור של גויים, אשר ההימנעות מלהפעילו בשבת היא הפסד משמעותי עבורו, שהרי הלקוחות הגויים קונים בשבתות כבימי חול - התיירו לו להפעילו בשבת באמצעות גוי. ויקנה לגוי מערב שבת את כל המוצרים שבבית העסק, או לפחות את כל אלו

שעשויים להימכר בשבת.

והקנאה זו תעשה ב'קנין כסף', דהיינו שהגוי ישלם סכום כלשהו עבור המוצרים, וגם ב'קנין משיכה'; משום שיש אומרים שרק קנין כסף מועיל בגוי, ויש אומרים שרק קנין משיכה מועיל בגוי. ובשעת הדחק - שלא ניתן לבצע קנין משיכה לכל המוצרים - ניתן להסתפק בקנין כסף בלבד. ובכל מקרה, אסור ליהודי בעל העסק לשהות במקום העסק בשבת, אם מטרתו היא להשיג על הפעלת העסק, או לשער את רווחי הגוי, וכיצא בזה; משום איסור 'ממצוא חפצך', שהוא איסור מדברי קבלה שלא לעסוק בשבת בחפצי החול; וכן משום 'מראית העין', דהיינו שהרואים לא יחשדו כי הגוי עובד לצורך היהודי.

אולם, אם נוכחותו של היהודי במקום נדרשת על מנת למנוע רמאות ונזק מצד הגוי - רשאי להימצא שם, אך עליו להקפיד מאוד שלא לדבר אף מילה בעניני העסק. ומאחר וקשה מאוד להקפיד על כך, רצוי עד מאוד להימנע משהייה במקום העסק, ולבטוח בהשי"ת שלא יארע לו כל הפסד משמירת השבת.

והגר"מ פיינשטיין זצ"ל הורה, שיש להימנע ממכירות של בתי עסק של יהודים לגוי לימי השבת, אשר מטרתן להתיר את פעילות בתי העסק בשבת; אם משום שפעמים רבות המכירה אינה מבוצעת כדין, ואם משום הפירצה בשמירת השבת, הן בעצם העובדה שבתי עסק יהודיים פועלים בשבת, והן מחמת החשש שיגרום לבעלי העסק היהודים להגיע בעצמם לבתי העסק בשבת כדי להשיג על הנעשה שם.

מהו ההסכם הנדרש בפתיחת עסק בשותפות של יהודי וגוי? ומהי המשמעות ההלכתית של 'בלאנק' של בית העסק?

יהודי וגוי השותפים בעסק, או במלאכה שקיבלו בקבלנות, ומתכונת השותפות היא שאינם עובדים יחד, אלא בתורנות לפי ימים - יסכמו ביניהם לפני יצירת השותפות, שבשבת יעבוד הגוי לבדו, ורווחי השבת ישתייכו לו, וכנגדו, יעבוד היהודי יום אחד בימי החול, ורווחי יום זה ישתייכו לו, ורק את רווחי חמשה הימים הנותרים יחלקו בשווה.

ומשמעות הסכם זה היא, שביום השבת ובאותו היום שכנגדו אין הם שותפים כלל, אלא בחמשה הימים הנותרים בלבד; וממילא, כאשר הגוי עובד בשבת, לצורך עצמו הוא עובד, שהרי אין ליהודי שייכות לעבודת יום זה ולרווחיה. אולם, עשיית הסכם כזה לאחר יצירת השותפות אינו מועיל, משום שהם כבר שותפים בפועל בכל הימים, וכאשר היהודי מסכם עם הגוי שיעבוד ביום השבת, הרי זו 'אמירה לגוי' לעבוד בשבת עבור היהודי.

ואם אכן סיכמו ביניהם לפני יצירת השותפות כפי ההסכם הנ"ל, אך הוסיפו וסיכמו שלבסוף יחשבו את כל הרווחים ויחלקו אותם שווה בשווה - הרי זה כאילו לא התנו מאומה. ואם לא הוסיפו זאת להסכם, אלא שבשעת החלוקה בפועל, חישוב את הרווחים של יום השבת ושל היום שכנגדו, ויחלקו אותם בשווה - נחלקו הפוסקים אם ההסכם בטל למפרע.

ואם בשעת חלוקת הרווחים לא ידוע הרווח של כל יום בפני עצמו - רשאי היהודי לכתחילה לחלוק בשווה עם הגוי; אך לכתחילה חובתם לחשב את הרווחים, ואם לא עשו כן, ההסכם בטל. וכמו כן, אם ידוע מראש כי לא ניתן לחשב את הרווחים - הורה הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, שאסור ליהודי להשתתף עם הגוי; ורק באופן שניתן לחשבם, אלא שאירע שלא חישובם מחמת הטירחה המרובה, וכדומה - ניתן בדיעבד לחולקם בשווה על אף ההסכם.

ברם, אף באופן שיצרו את השותפות על פי ההסכם הנ"ל - כתב בשו"ת מנחת יצחק, שצריך ששם הגוי יופיע כבעלים במקום בולט בעסק; ומאידך, אם שם היהודי מופיע במקום בולט בעסק - ההסכם אינו מועיל, ואף אם הסירו לאחר מכן את השם. וכיצא בזה הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שאם שמות השותפים מופיעים על הנייר הרשמי - ה'בלאנק' - של בית העסק, אין ההסכם מועיל.

חֲמַדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

בדירת המסתור באמסטרדם היו ברשות אבא זצ"ל ספרי קודש בודדים, ביניהם כרך ג' של 'משנה ברורה' אותו הוא שינן עשרות פעמים. שם נזרעו הזרעים לחיבור הגדול 'שמירת שבת כהלכתה'...

הגאון רבי עקיבא נויבירט שליט"א, על חמדת השבת וחשיבות הקביעות בלימוד פרטי הלכותיה.

מאת: אלעזר גולדברג

המפעלים הקדושים של ארגון 'דרשו' בנושא זה, גם בישיבת 'נתיבות חכמה' הולכים בעקבות אבא ומזה מספר שנים מתקיים מידי ערב שיעור ב'משנה ברורה' אותו מוסר אחי ראש הישיבה הגאון רבי ברוך שליט"א ומשתתפים בו כמאה בחורים בקביעות.

ואם 'בוא האדם וישאל': מה יצא לי מלימוד כמות קטנה של הלכות, הרי צריך לדעת את כל הלכות שבת ומתי יהיה לי זמן ללימוד כל כך הרבה חומר? את התשובה לכך אנו אומרים בכל יום בסוף תפילת שחרית: "כל השונה הלכות בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא". מהי החשיבות של לימוד שתי הלכות? הרי לכאורה מדובר בהספק מועט ביותר. אלא שעיקר ההדגשה במאמר זה הוא ה"בכל יום". חכמי התורה מלמדים אותנו על חשיבות הקביעות היומית בלימוד ההלכה, שעל ידי כך בהמשך הזמן מקבל הלומד את הידיעות הנרחבות בכל מרחבי התורה, הקביעות יוצרת אצל האדם תחושת חיבור גדולה לתורה וכבר אינו רוצה לעזוב את הלימוד בשום אופן. הרי זה דומה למי שעלה לרכבת כדי להגיע ליעד מסוים, שמרגע שהרכבת יצאה לדרך, הוא בודאי אינו רוצה לרדת ממנה עד שתגיע אל היעד.

כעת ישנה הזדמנות נדירה להצטרף ללימוד קבוע עם הבנה במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה', לימוד שאינו מצריך מאמץ רב וניתן גם להשלים ולחזור על החומרים בימי שישי ושבת, וכך ליזכות בידיעה מקיפה בכל הלכות שבת. מי שיצטרף כעת ל'רכבת' הזאת, יזכה להתעלות ולשמור שבת כהלכתה, מה שלא ניתן לעשות ללא ידיעת פרטי ההלכות, כמו שכתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל שמי שאינו לומד הלכות שבת על בוריים, לא ימלט ויכשל באיסורי שבת ומהם איסורי דאורייתא כגון בישול ובורר ואיסורי דרבנן כגון אמירה לנוכרי ומוקצה וכל הנלווים אליהם, דברים שמתרחשים בכל בית מידי שבת. לכן ההצטרפות ללימוד זה בימים אלו מתבקשת מאליה ואין ספק שהלומדים יזכו לסייעתא דשמיא והצלחה גדולה.

בימים אלו, בהם התחילו המוני בית ישראל ללמוד את חלק ג' ב'משנה ברורה' במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה' של ארגון 'דרשו', נזכרתי במה שסיפר לנו אבינו מורנו הגאון רבי יהושע זצ"ל, שבשנות הזעם באירופה הסתתר בדירת מסתור בעיר אמסטרדם שבהולנד, שם היו ברשותו כמה ספרי קודש בודדים, אחד מהם היה כרך ג' של 'משנה ברורה'. מכיון שכך, הוא שינן את כל הלכות שבת עשרות פעמים מתחילתם ועד סופם ושם נזרעו הזרעים לחיבור הגדול שכתב שנים רבות לאחר מכן - 'שמירת שבת כהלכתה' המצוי בכל בית יהודי.

במשך שנים רבות היה לאבא מנהג קבוע ללמוד כל יום דף יומי ב'משנה ברורה'. הוא לא ויתר על לימוד זה בשום אופן, גם בזמן שנפל למשכב, או כאשר היה טרוד בזמני נסיעה לחו"ל. לפני החגים היה קובע את לימודו בהלכות החגים, באופן שיוכל להספיק לסיים את כל ההלכות עד ערב החג. כך למשל היה מתחיל ללמוד הלכות פורים ופסח כבר בראש חודש טבת, כך בשנה רגילה היה מסיים הלכות אלו עד פסח. באופן הזה הוא קיים בהידור את המאמר "כל השונה הלכות בכל יום", כי הצורך לחזור על ההלכה לא נגמר אף פעם, גם לאחר שינון רב של עשרות שנים.

גם לאחרים הנחיל אבא את חשיבות לימוד ה'משנה ברורה' בדרכו הייחודית. כאשר היו בחורי ישיבה באים להתיעץ איתו בשאלות הלכתיות, פעמים רבות לא היה משיב במישרין, אלא ביקש שיביאו את ה'משנה ברורה' והיה קורא יחד איתם את ההלכה ודברי הפוסקים. כך לימד אותם כיצד יש לגשת ללימוד הלכה ולהכרעה הלכתית בשאלות מצויות.

אבא זצ"ל זכה שרבים רבים הולכים בעקבותיו ולימוד ה'משנה ברורה' בקביעות יום יומית הפך לנפוץ מאוד בקרב בני התורה, בעיקר בזכות

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 632
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטום על האישור לפרויקט בלבד

סיפורי חז"ל

והיו לי הלוים (ח' - י"ד)

אין הקדוש ברוך הוא מעלה את האדם לשררה, עד שבוחן ומנסה אותו תחילה, וכיון שהוא עומד בנסיון הוא מעלה אותו לשררה. כך אמר הקדוש ברוך הוא, "והיו לי הלוים", עד שבחן ובדק אותו שבט ומצאו ראוי והגון לשררה, שבשעה שהיו ישראל במצרים מאסו את התורה ועבדו עבודה זרה, והפרו בריתו של אברהם אבינו, אבל שבטו של לוי, כולם היו צדיקים והיו עושים את התורה ומקיימים ברית המילה, וכשבאו ישראל למדבר ועשו את העגל, לא נשתתפו שם שבטו של לוי, אדרבה קנאו קנאת ה', כיון שראה הקדוש ברוך הוא שהיו כולם צדיקים, וניסו אותם ועמדו בניסיונם, בחר בהם ובורעם לעמוד לשרת לפניו בהיכלו, בו ביום הופרשו לעבודת המשכן.

(תנ"כ בהעלתך יג)

לזכות

החתן ישראל משה בן שרה תרצה

וייס הי"ו

הכלה שרה רייזל בת לאה

שיינברגר תחי'

לשבת עליה לתורה במזל טוב

בורא עולם בקנין ישרים זה הבנין

פרשת השבוע

על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו (ט' - י"ח)

מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו רכש בכוחו ובעוצם ידו. פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים, בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה כסוחר, שאלו אליהו להיכן אתה הולך? אמר לו: לשוק אני הולך לקנות שוורים, אמר לו אליהו אמור אם ירצה השם או אם יגזור ה' יתברך, השיב לו הסוחר הרי המעות בכיסי והדבר תלוי אך ורק ברצוני, השיבו אליהו אם כך אתה אומר לא תצליח, ואכן כאשר המשיך הסוחר בדרכו נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך. ראה אליהו את הכיס והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק ולאחר יגיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכרצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו, וחזר לביתו בפחי נפש. אחרי זמן מה נטל שוב מעות ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים, הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו כבפעם הקודמת, כשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו, אמר לו שנית אמור אם ירצה השם או אם יגזור ה', כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם הזאת, הפיל עליו אליהו תרדמה, כשנרדם נטל ממנו את

כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער. כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו, שב לביתו בצער רב, בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו הגיע למסקנה כי בודאי יד ה' בדבר והעונש הגיע לו, מאחר שלא שמע לאלהי.

מיד קיבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אם ירצה השם על כל דבר שירצה לעשות, כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק, נגלה אליו אליהו הנביא בדמות נער עני המבקש עבודה, שאלו אליהו להיכן אתה הולך? אמר לו אני הולך לשוק לקנות שוורים אם ירצה השם, בירכו אליהו בברכת הצלחה וביקשו שאם יודקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו, אמר לו הסוחר אם יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים, אשכור אותך לעזור לי, הצליח הסוחר בדרכו ומצא שוורים מובחרים בול, ושכר את הנער להנהיגם, בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים ליער, רדף אחריהם הסוחר עד שלפתע נעצרו ליד סלע, ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו, שמח הסוחר והודה לה' והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים, כאשר הגיעו לביתו נעלם לפתע הנער, אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה היתה בכל אשר אירע לו.

(אוצר המדרשים)

זמני השבת

פרשת בהעלותך

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:0

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

מהשם יצא הדבר

אל אחת הישיבות הגדולות והמפורסמות שבפולין הגיע לביקור צדיק אחד מגדולי הדור. הוא הופיע בפתאומיות ללא כל הודעה מוקדמת, בחורי הישיבה שלא היו מוכנים כלל לביקור, עסקו בשגרת חיים רגילה של ימים פשוטים ואפורים של אמצע השנה, כך שבעת הופעתו הפתאומית של אותו גדול בשערי הישיבה, היו הבחורים מסתובבים לכאן ולשם, ובישיבה כמו בישיבה, זה נכנס לבית המדרש וזה יוצא, זה קופץ לרגע לחדרו שבפנימיה, וזה נכנס אל חדר האוכל, השני ממזהר לספריה והשלישי למשרד, והכל רוחש כמרחקה במאות בחורים צעירים ותוססים בבית תלמודם.

והנה נכנס לו הרב בניחותא אל קומת הכניסה של בנין הישיבה, ובפנים מאירות וזורחות, פוגש הוא בבחור אחד, הראשון שנקרה בדרכו, ומושיט לו את ידו לברכת שלום, והחל משוחח עמו בחביבות. הבחור כמובן נחרד לקבל את פני אחד מגדולי הדור כך בפתאומיות, כשהוא לבוש בחאלטעל באמצע פרוודור הישיבה ללא שום הכנה, הוא התרגש מעצם המחשבה שמאות אנשים ממתנינים לתורם שבועות וחודשים, עד שיוכו להתקבל ליחידות בקודש פנימה, והנה הוא זוכה לזאת מן המוכן לפניו ממש. הצדיק קרבו באהבה ובחביבות, ולאחר שהחליף עמו מספר משפטי היכרות כמקובל, מה שמו, ומאיזה מקום הוא בא וכו'? שאל אותו גדול עם חיוך על שפתיו, "און לערנען קענסטו עפעס? (וללמוד אתה יודע משהו), אני מקוה שאני יודע מעט, השיב הבחור בחיוך מבוש, אמנם יש מדרגות רבות, ועוד ארוכה הדרך לפני, הוסיף בענוות חן. הבה ונבדוק את מידת יכולתך בלימוד פוסק הצדיק, ונכנס עמו יחדיו אל ספריה צדדית ושקטה. הבה נא נשלוף איזו גמרא מן הש"ס, ונראה מאי קא אמר מר, אומר הצדיק תוך כדי שהוא מושיט את ידו אל ארון הספרים להוציא גמרא אחת, והנה אינה ה' לידו מסכת פסחים .

"נפתח נא את הגמרא, היכן שיפתח. ונראה מה תוכל לחדש לנו באותה סוגיא שתיפתח". אומר הצדיק בחיוך קל. והנה נפתחה לפניו הסוגיא הנודעת של "רבי חנינא סגן הכהנים" (פסחים דף יד ע"א), הנודעת כאחת הסוגיות הקשות והסבוכות ביותר שבש"ס. נו, שואל הרב, ומה יש לך לומר בסוגיא של רבי חנינא סגן הכהנים?

הבחור לא נבהל מהסוגיא הקשה והמסובכת, והחל מיד להיכנס אל תוככי נבכי הסוגיא, כשהוא שזור ברוב חכמה ולמדנות, קושיא בקושיא, תירוץ בראיה, מפרק הוויות ומשבר סלעים,

והכל בחן ובשלות הנפש, דבר דיבור על אופניו, עד שפני הרב זרחו משמחתה של תורה ולומדיה.

שיחתם נמשכה זמן לא מועט, כדרכה של תורה, זה מוטיב וזה מפרק, כשכל העת הרב לא מפסיק מלתהות על קנקנו של הבחור ותורתו, וניכר עליו שמאד נהנה מאישיותו של אותו בחור, ובעיקר מתורתו הסדורה לו ממש כמונח בקופסא! - הוא הרי לא התכוון כלום מראש, למבחן פתע זה. לא ידע כלל שהרב אמור להגיע אל הישיבה, ולא על כך שהוא יהיה זה שיפגוש בו ראשונה במסדרון. ובוודאי לא איזה מסכת תישלף מן הארון, ובאיזו סוגיא תיפתח. והנה הוא שולט בסוגיא הסבוכה ובכל צדדיה, והדברים מאירים כנתינתן מסיני!

ברם ההפתעה הגדולה הגיעה דווקא בתום השיחה, היא נפלה על לב הבחור כרעם ביום בהיר: "התסכים להיות חתני?" שואל הרב ישר ולענין, ללא שום הקדמות סחור סחור. הבחור נדהם והשתומם ולא ידע את נפשו, הוא בכלל לא חשב בכיוון הזה, ולא עלתה על דעתו, שהשיחה הלמדנית הפתאומית הזו שנתקל בה במקריות, אינה אלא 'מבחן אישיות', וכשהרב נכנס כאן לחפש חתן לביתו. "ובודאי שהתסכים" ענה הבחור על אתר, כשלבו מתרונן בקרבו, אשמח מאד על הזכות הגדולה הזו. ואין לי גם שום ספק שהורי היקרים יסכימו אף הם בלב שמח ובנפש חפצה. - אם כן, מסיים הרב, בימים הקרובים בעזרת השם נתקשר בינינו, ונראה כיצד לגמור הדבר על הצד היותר טוב!!!

הרב יצא מן הפגישה הזו שמח מאד, שאינה ה' לידו בחור תלמיד חכם ולמדן כראוי, שהיה גם בן טובים וממשפחה מיוחסת. - ביציאתו מאולם הספריה, כבר המתינו עליו ראש הישיבה, וצוות הרמ"ם לקבל את פני אחד מגדולי הדור. "במה זכינו - שואל ראש הישיבה, כשכולו נרגש - לביקור רם ונכבד שכזה, כך ביום רגיל בשנה?". טח לו הרב את כל אותו מאורע, שיש לו בת שהגיעה לפרקה, ובא אל הישיבה כדי לחפש חתן ראוי ונאה עבור בתו. ראש הישיבה נדרך מיד, הנה יש לנו ברוך השם בישיבה, עילויים גדולים, ענקי רוח מן השורה הראשונה. והוא החל למנות כמה שמות של הבחורים הטובים ביותר בישיבה, ששמם הולך לפניהם, היושבים ראשונה במלכות, והראויים לאיצטלל מפוארה זו, להיות חתן של אחד מגדולי הדור. את שמו של אותו בחור, שעמו נפגש הרב במקריות, לא הזכיר ראש הישיבה, כנראה שבכל זאת לא היה אותו בחור מן הבחורים המפוצצים, היה זה בחור שקט, צנוע ועדין. אולם להפתעתו של ראש הישיבה, סיפר לו הרב שכבר בחר לו בחור בן טובים שמאד מצא חן בעיניו, ונקב בשמו של אותו בחור.

צישל ונמשל

ההצלחה הינה פועל יוצא של מה שנגזר במרומים.

משל ל"שמש הקהילה" שנים רבות שימש בתפקיד ועשה את מלאכתו במסירות ובנאמנות. מדי בוקר פתח את דלתותיו של הבניין המכובד, הדליק את האורות, הסיט את הווילונות ואסף את שאריות הלכלוך שהותירו אחריהם אי אלו פקידים שעבדו עד השעות הקטנות של הלילה. דאג שהכול יתפקד כראוי. מגיל שלש עשרה עבד שם, מאז הלך אביו עליו השלום לבית עולמו, ועול פרנסת הבית נפל על כתפיו בכבוד האחים. הוא התקבל לעבודה, תחילה מתוך רחמים, ולאחר מכן מתוך הערכה. הם שילמו לו משכורת הגונה והתייחסו אליו יפה. עד שהגיע ראש הקהילה החדש. צעיר ומלא מרץ, גדוש רעיונות חדשניים, החל משנה סדרי בראשית. קבע תקנון חדש, שינה את סדרי קבלת הקהל, פתח ערוצים נוספים לתקשורת בין פקידי הקהילה לאנשיה ושלח את העובדים להשתלמויות. שום דבר לא נשאר כמו שהיה, רק השמש. כשהתפנה ראש הקהילה מעיסוקיו, קרא לשמש וביקש לשוחח עמו. התעניין בעבודתו וביקש לדעת על חייו הפרטיים, השמש גולל בפניו את ילדותו הקשה בבית דל וחסר אמצעים, סיפר על אי יכולתו לשלם כסף למורים שילמדוהו קרוא וכתוב, והוסיף שאת המעט שלמד כבר הספיק לשכוח. סיפר גם על אביו שנפטר בצעירותו והותירו בודד במערכה. "הקהילה היא כל חיי", סיכם השמש את דבריו. ראש הקהילה לא היה שבע רצון. "לא מתאים שעובד הקהילה לא ידע קרוא וכתוב. אין זה מכובד! אתה מוכרח ללמוד!" חתם את השיחה והותיר את השמש בספק לגבי עתידו. השמש גמר בדעתו לא להמשיך בעבודתו. כאב לו שעבודתו אינה מוערכת בגין אי ידיעתו קרוא וכתוב. יצא לשוק לחפש עבודה, הלך מחנות לחנות, מרחוב לרחוב, ולאחר דקות ארוכות מצא חנות קטנה בקצה העיר שמכרה מיני מגדנות. החליט אף הוא למכור עוגות. תחילה רכש מעט ומכר עוגות בודדות. לאחר מכן רכש מספר קופסאות ומכרן. בתוך זמן קצר היה לו דוכן של קבע, ומהר מאד הפך לחנות של ממש. העסק התרחב, נוספו לו סוכנים, מפיצים ועובדים, עד שהיתה לו רשת ארצית של חנויות בעלת כוח כלכלי אדיר. הוצע לו לחתום חוזה עסקי עם חברה דומה בחו"ל, עסקה שאמורה היתה להגדיל את המחזור השנתי בעשרות אחוזים. שני המנהלים ישבו יחד בלובי של מלון מקומי מפואר. מסמכים שנוסחו בקפידה על ידי עורכי דין ותיקים הונחו על השולחן, והוא התבקש רק לקרוא ולחתום. "איני יודע לקרוא!" אמר בפשטות. אלפי סימני שאלה הצטיירו על פניו של היושב ממול. "אתה? אתה שהצלחת להגיע בתוך שנים ספורות למעמד כלכלי כזה, אינך יודע לקרוא?!" "לו ידעתי לקרוא", השיב השמש כשבת צחוק על שפתיו, "הייתי נשאר שמש בבניין הקהילה עד עצם היום הזה!"

הנמשל: לא לחכמים לחם, לא מי שחושב שהוא מוצלח יכול להצליח, ההצלחה הינה פועל יוצא של מה שנגזר במרומים.

(אחד המגידים)

בחור זה! נודעק ראש הישיבה, הלא אין הוא מהעילויים והלמדנים הגדולים, הוא בוודאי בחור טוב ונעלה מן המשובחים ביותר, אבל בכל זאת אין הוא מן הליגה הראשונה. הוא לא נמנה בין העשירון העליון. אין זה שידוך מתאים בשביל גדול בישראל. יש כאן בישיבה הקדושה כמה וכמה בחורים הרבה יותר חזקים ממנו. שופרא דשופרא ממש. הרב הופתע מהדברים. הרי שלפתי מן הארון איזוי גמרא שתפתח, והגענו ממש במקריות לסוגיא הקשה ביותר של 'רבי חנינא סגן הכהנים', והבחור הוכיח שם ידענות ולומדות מופלגה, ולמה תאמר שאין הוא מהחזקים שבשיבה? תהה הרב. אומר לכם את האמת, גילה ראש הישיבה להפתעתו של הרב, בחור זה איננו מן הטובים והחזקים ביותר, תנסו נא אותו במבחן שאר סוגיות בש"ס, ותראו זאת בעצמכם. אך משום מה דווקא סוגיא זו של 'רבי חנינא סגן הכהנים' תפסה אותו מאד, ועל אף היותה סוגיא קשה וסבוכה, מצא בה הבחור את נפשו, ונקשר בה בכל לב, ולכן היה בקי בה בהצלחה מופלגה שכוז.

אך הרב לא חזר בו ואמר, אם כך הם פני הדברים, הרי המקרה הזה צווח בפנינו: מהשם יצא הדבר. הנה כשנכנסתי לבנין הישיבה לא ידעתי איזה בחור אפגוש, ואם מן השמים הפגישו אותי דוקא עם אותו בחור ופתחו בפנינו דווקא גמרא פסחים שנפתחה דוקא בסוגיא הקשה של 'רבי חנינא סגן הכהנים' שבדיוק באותה סוגיא שולט הבחור היטב, הרי אין לך סימן יפה מזה שמהשם יצא הדבר. ובואתו מעמד הסביר אותו גדול, הנה מדרך העולם כשבררים על שידוך, ושואלים אצל אנשים רבים, הרי כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, כל אחד רואה וחושב אחרת, אחד רואה יותר את המעלה והשני את החיסרון, ודבר שנחשב בעיני אחד כמעלה גדולה, נחשב בעיני השני לחיסרון ענק, ועל אותו בחור עצמו יתכן שאחד יגדירו כמצוין ביותר ובעל מידות נפלא, והשני יאמר עליו שהוא גרוע שבגרועים, ומן השמים מסובבים בעיני דאשגחותא תדירה, מי יאמר טוב על השידוך, כנודע.

והנה בשביל בחור זה סובבו מן השמים, שיהיה התנא הקדוש 'רבי חנינא סגן הכהנים' המדבר טוב עבורו הרי זה סימן שהוא שווה את זה, לא לכל אחד נותנים כזה עד טוב, ואם הגיע רבי חנינא סגן הכהנים לבשר לי על הבחור הזב שהוא שידוך טוב עבורי, לא אוזו מעדות זו. סופו של אותו בחור, שצמח לאחד מגדולי הדור, מפאר שולחן של חכמי פולין של מעלה.

(טיב השידוכים)

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

מיום עמדי על דעתי לא כעסתי מספרים שפעם שאל אדם אחד את הרה"ק רבי אליהו לופיאן זיע"א במה הארכת ימים? אמר לו, מיום עמדי על דעתי, לא כעסתי על שום אדם ולא על שום דבר.

אהבת ישראל אמיתית

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא זיע"א שכל ימיו היה גומל טוב לנדכאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחחים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרגש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתנו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחור יהודי מן הגוים, וכשהש"ת שירחיב נחזיר לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למענן הסרתי כתר התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו

ללבו ופעלו פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו והיה לאיש כשר ויקר מאד.

מחלוקת לשם שמים

מסופר על הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א, שפעם אחת יצא נגד מוסד מסויים שהעמידו לראשם מנהל שלדעתו לא היה לטובת הדת של אותו מוסד. הוא לא היסס לצאת בפרהסיא לגלות דעתו דעת תורה כנגד המוסד והעומד בראשו. ערב אחד עלה אותו מנהל אל ביתו של הג"ר שלמה זלמן כשלבו פועם בחוזקה, חושש היה שמא יגרשוהו בבגד פנים ובחרי אף. אך הגאון קבלו בסבר פנים יפות, וכבדו שלא כערכו, וכשיצא ליווה אותו עד סוף חצירו, כשהוא מסביר לו שאינו מנהל מערכה אישית נגדו, אלא טובת המוסד לנגד עיניו, בסוברו שאין הוא האיש המתאים לנהלו. משעלה הרב אל ביתו, קרא לבני הבית ואמר להם, חפץ אני להראות אתכם וללמדכם לקח, איך מנהלים מחלוקת לשם שמים ללא פניות.

טוב ומטיב לרעים ולטובים

מסופר על הרה"ק רבי מנחם נחום בעל ה"מאור עיניים מטשערנוביל זיע"א שהיה נוהג לקרב כל נפש מישראל ולהיטיב עמה, אפילו על הריקנים שבהם היה מסתכל בעין יפה, מימיו לא הביט און ביעקב, ונהג לקרוא לכל יהודי בשם צדיק, ולעזור לו יותר מיכולתו. פעם הסביר הרבי את מנהגו, ואמר אני מתכוון לתפוס בקצה מידותיו של הקב"ה, מה הוא טוב ומטיב לרעים וטובים, אף אני רוצה להיות כך.

תִּילּוּלָא דְצַדִּיקָא

יום שבת ט"ז סיון הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארקי ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט) הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנו (תש"ד)

יום ראשון י"ז סיון

הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן - תרל"ב)

יום שני י"ח סיון

הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ ב"ר יצחק (תר"ג)

יום שלישי י"ט סיון

הרה"ק מנחם נחום מטקווירא מאבניווקא (תש"ו)

יום רביעי כ' סיון

רבי יוסף אירגאס ב"ר עמנואל (שומר אמונים הקדמון - ת"צ)

הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלום זעליג מנאדבורנא (צמח ה' לצבי - תקס"א)

יום חמישי כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה שפירא ממנוקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט (תרנ"ג)

יום שישי כ"ב סיון

רבי יחיאל מיכל אב"ד נעמרוב הי"ד ב"ר אליעזר (ת"ח)

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא ב"ר מאיר מקרעטשניף (תשל"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שְׂאוֹנָה הַלְכוּת

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטביץ שליט"א מדרום "בם אבי אוד" רפרים יוסף הרש"ל על המעשים.

לשון הרע (י')

אפילו אם הוא רואה, שאם ירגיל עצמו במידה הזאת שלא לספר לעולם בגנותו של ישראל, וכדומה מדיבורים האסורים, יסובב לו הפסד גדול בענין פרנסתו, כגון שהוא תחת רשות אחרים, והם אנשים שאין בהם ריח תורה, וידוע הוא שבעוונותינו הרבים אנשים כאלו הם פרוצים מאד בזה העוון החמור, עד שאם יראו מי שאין פיו פתוח כל כך כמותם, יחזיקו אותו לשוטה ופתי, ועל ידי זה יסלקוהו ממשמרתו, ולא יהיה לו במה לפרנס את בני ביתו, אע"פ כן אסור, ככל שאר לאוין שחייב ליתן כל אשר לו, ולא לעבור עליהן, כמבואר ביורה דעה (סימן קנ"ז, סעיף א', בהג"ה), עיין שם (חפץ חיים כלל א', סעיף ו').

לע"נ

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנו זיע"א נלב"ע ט"ז סיון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת בהעלותך - תפסיק להתלונן

"וְיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאָזְנֵי ה'
(במדבר י"א, א')

שנעשו שוורים גדולים. מהרווח היה נותן לחסידות. הוא היה נכנס בכניסה האחורית, נותן לרבנית את הכסף והולך כדי לא להפריע לרב בעבודת הקודש.

יום אחד מגיפה פשטה בכל העדרים שלו- עוד מעט ישאר חסר כל. האיש דהר עם הסוס לאדמו"ר. הגבאי חסם את הדרך ואמר: "הרב ביקש לא להפריע. הוא עסוק מאוד". הגבאי לא הסכים אפילו להעביר את השם שלו לרב.

האיש נכנס בכניסה האחורית ואמר לרבנית: "אני חייב את הרב דחוף! מגיפה פשטה וחצי מהרכוש אבד!". הרבנית ענתה: "הרב לא מקבל קהל. אני אנסה בשבילך".

כאשר נכנסה ואמרה לרב: "יענקלה נמצא פה". הרב אמר: "ביקשתי לא להפריע!". הנגיד כעס מאוד על הרב: "היכן הכרת הטוב? יותר לא תראו אותי, תסתדרו לבד".

כעבור כשעתיים הרב פותח את הדלת. הרבנית אומרת לו: "יענקלה שמחזיק את החצר שנים, הייתה לו בקשה. האם אי אפשר לעזור לו?".

הרב ענה לה: "אין לך מושג כמה התפללתי שכל העדרים ימותו! נגזרה עליו ועל משפחתו מיתה. החלפתי את זה במגפה שפגעה בעדרים שלו מכיוון ש'עני חשוב כמת'".

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

הלכתי לבקר את הסבתא בבית הרפואה שערי צדק בירושלים. אישה מבוגרת שהיתה שם ביקשה ממני עזרה עם הטלפון נייד שלה. לאחר מכן היא פרצה בבכי קורע לב: "אני לא רואה!". חשבתי לעצמי- כמה אנחנו כפויי טובה. כמה דברים טובים הקב"ה נותן לנו ואנחנו בוכים ומתלוננים ומתמקדים בחסר.

כתוב בפרשה (במדבר י"א): "וְיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאָזְנֵי ה' וְיִשְׁמַע ה' וְיַחַר אָפוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה'... וְיִשְׁמַע מִלְּשָׁה אֶת הָעַם בְּכֹה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתְחֵ אָהֱלוֹ וְיַחַר אָף ה' מְאֹד".

בורא עולם עשה איתם כל כך הרבה חסדים: הוציאם ממצרים **"בְּכַח גְּדוּל"** (שמות ל"ב, י"א), עשרת המכות **"בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים"** (דברים כ"ו, ח'), קרע להם את הים **"וַיִּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה"** (שמות י"ד, ל"א), במדבר הגנה מלאה- **"וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמֹּד עָנָן"** (שמות י"ג, כ"א).

רש"י הקדוש כתב שהיו מוקפים בשבעה עננים. ארבעה מארבעת הצדדים. ענן מעליהם- להגן מחום, שרב וגשם. ענן מתחת- מסוע וענן לפניהם. ה' מוריד להם את "המן". הם מתלוננים: **"נַפְשֵׁנוּ יִבְשֶׁה אִין כָּל!"** חסר להם שום ובצל!

מדוע הקב"ה כועס עליהם הרי באמת חסר להם שום ובצל? התשובה לכך- למה אתם חסרי אמונה להבין שמה שקורה איתנו זה לטובתנו! שום ובצל לא טוב עבור המינקות! הכאב הגדול הוא שאנחנו חסרי אמונה! מה שנראה לנו רע או חסר זה לטובת האדם!

בספר 'פרח מטה אהרון- מקרלין' מסופר: יהודי אמיד החזיק את כל חצר חסידות קרלין. לפרנסתו הוא גידל עגלים ומכר אותם לאחר

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרוו בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגנו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

צאת לכת

ע"א	כניסת לכת	צאת לכת	יבוי תם
י"ט	19: 12	20: 24	21: 21
ת"א	19: 31	20: 23	21: 18
מ"ט	19: 34	20: 26	21: 22
כ"ב	19: 31	20: 23	21: 17

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים – חלק ט'

כאשר יהודי טעה ובישל בקדירה של הגוי האם המאכל מותר באכילה?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

סתם כלים של גוים בחזקת אינם בני יומם. לכן אם היהודי טעה ובישל בקדירה של גוי, המאכל מותר בדיעבד. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קכב ס"ו). והוא עפ"י התוספות ע"ז (לח ע"ב) מטעם ספק ספיקא להיתר, שמא לא השתמש בו היום ואם תמצא לומר שהשתמש, שמא השימוש היה בדבר שהוא פוגם או בדבר שאין בו טעם.

אם היהודי ידע שאסור לבשל בסיר של גוי ועבר במזיד ובישל בו, התבשיל אסור עבורו מכיוון שחכמים קנסו אותו שעבר על דבריהם, מכל מקום לאחרים התבשיל מותר באכילה. **מקורות:** זבחי צדק (סימן קכב אות טו).

עירב דבר הנאכל כמות שהוא חי עם דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי והגוי בישראל, אם העיקר [שהוא רוב התבשיל] מדבר שיש בו בישולי עובד כוכבים אסור, ואם לאו מותר. היינו דווקא שכולו נעשה גוף אחד ואין ניכר כל חלק בתערובת בפני עצמו. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג ס"ב). ש"ך (שם ס"ק כא), דווקא כשהתערבו לפני הבישול, שעדיין לא נאסרו, אבל עירב לאחר הבישול, דינו כדין תערובת איסור הצריך פי שישים. כ"כ התוספות בחולין (סד. ד"ה סימנין), כן פסק בספר קהל יאודה- אשכנזי (סימן קיג ס"ב). הש"ך כתב (שם ס"ק כג) דהוא הדין לדבר חשוב שבטל.

כן הדין אם עירב דבר שכבר התבשל על ידי יהודי עם דבר שיש בו איסור בישולי גוים, אם העיקר בתבשיל הוא ממה שהיהודי בישל ולא ניכר האיסור, מותר. **מקורות:** ט"ז (סימן קיג ס"ק ב), ש"ך (שם ס"ק ה, יג), כף החיים (שם אות כט).

אם הגוי בישל חתיכות בשר יחד עם ירקות הנאכלים חיים, אפילו אם הירקות הם העיקר והרוב בתערובת מכיוון שהבשר [שומן] נותן טעם במאכל, כל התערובת אסורה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג ס"ג) מפני ששומן של בשר נבלע בהם. עיין בשו"ת דברי דוד ח"ב (יו"ד סימן כ) לעניין ביטול בשישים.

ישועה מפלאה

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כי כאשר יש צרה ובעיה לאדם, עליו לדעת כי יש בורא לעולם. ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים לא מוגבל בשום דבר ויכול להושיע כל אדם בדרכים מופלאות: שמי אלדד בוכריס. יש לי חבר ושמו רז. בחור טוב, מתחזק. אחרי הצהריים הוא לומד תורה. לאחרונה ראיתי אותו עם חליפה מהסוג ששומרי מצוות לובשים. הוא סיפר לי סיפור מדהים שאירע בחודש אייר ה'תשפ"א. ביום שני בשבוע רז החליט לצאת לנסיעה. הוא לקח את הרכב של אבא שלו ונהג בו. היה לו מצב רוח טוב קצת יותר מדי. הדרך נראתה לו חלקה יותר ממה שהיא באמת. בעלייה על הגשר של גבעת שמואל הוא עלה על גדר. זאת היתה תאונה לכל דבר. בחסדי שמיים היא הסתיימה בלי נפגעים אבל הרכב קיבל מכה חזקה.

הרכב של אבא שלו היה חדש ויקר בשווי של כמאה אלף שקל וללא ביטוח. רז לא ידע אם יוכלו לתקן את הרכב באופן שיחזור להיות כמו חדש, וגם אם כן כמה יצטרכו לשלם על זה. מי יודע כמה זה יעלה לו? והוא לא מדבר על הכסף. איך הוא יספר לאבא על מה שקרה? איך הוא יגיב? מה הוא יעשה כשיגלה את הנזק? רז פחד ממש.

רז נסע עם הרכב הניזוק הביתה, החזיר אותו לחניה ולא סיפר לאף אחד מה קרה. הוא התחיל להתפלל לה' יתברך: "אנא בורא עולם, תציל אותי שאבא לא ידע שום דבר על התאונה, שלא ישים לב למכה שהרכב קיבל, בבקשה השם, בבקשה, שלא תהיה מריבה, שלא יכעסו עליי, אנא, תסדר את העניינים, אני לא יודע איך". כך הוא עמד, ביקש, בכה והתחנן שעה ארוכה ודיבר עם בורא העולם מתוך אמונה תמימה כי אכן השם שומע אותו והוא בוודאי יושיע אותו.

דרכו של האב היתה לנסוע לעבודה בפתח תקווה באמצעות קטנוע. ביום שלישי הוא נסע בקטנוע וכך גם ביום רביעי וחמישי. בחזור מהעבודה ביום חמישי הוא השאיר את הקטנוע בפתח תקווה וחזר באוטובוס. למחרת ביום שישי הוא נסע ברכב ולא הרגיש שיש בו בעיה כלשהי. הוא השאיר את הרכב בחניה שליד מקום העבודה וחזר בקטנוע.

במשך כל השבת היה הרכב בחניה. בינתיים ה' שלח ישועה נפלאה שרז לא יכול לדמיין בשום פנים ואופן. במוצאי שבת האב מקבל טלפון בהול. "שמעת מה קרה?" - "מה קרה?" - "אתה לא יודע? טיל נפל בפתח תקווה, בדיוק באזור של העבודה". "ו...?" - "הרכב שלך ספג פגיעה ישירה מהטיל!" הרכב נשרף והתקלקל לגמרי. המדינה שילמה את שווי לפי המחירון על פי חוק הפיצויים לנפגעי טרור. אנשים ברחוב דיברו על המצב ושחייבים לעשות משהו ומה זה צריך להיות שתושבי עזה מסוגלים לירות טיל עד פתח תקווה, אבל רז לא גמר להודות לבורא עולם על החסד הגדול.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אתו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחס ישי להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PNINEEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב יעקב חֲדָאד זצ"ל

המקובל הרב יעקב חֲדָאד זצ"ל - נולד בליל שבת, כ"ה אלול שנת ה'תרל"ב (1872) באי ג'רברא שבתוניסיה. בצעירותו למד אצל הגאונים ראב"ד רבי יוסף ברבי (היה רבו המובהק), ר' עטיה יאנה, ר' ניסים סיסי הכהן יחד עם חבריו הגאונים ר' משה כלפון (מח"ס שו"ת שואל ונשאל) ור' ציון הכהן יונתן (מח"ס שערי ציון). בהמשך רבינו למד גם את תורת הנסתר. שקדן גדול בתורה. נידד שינה מעיניו. כל הזמן עסק בתורה הקדושה. בכל עת ובכל זמן, בלכתו בדרך ובשבתו בביתו. הקפיד להשכים קום בחצות הלילה, לקרוא תיקון חצות ולהתאבל על חורבן בית-המקדש. עם זאת היה צנוע ונסתר במעשיו ובתורתו. **התנהג בענווה ובשפלות מופלגת עד שרבים היו קוראים לו בשמו הפרטי ולא הכירו את רום מעלתו.** מתוך ספריו ניתן להכיר את היקף ידיעותיו.

בעל בקיאות מופלגת ובלתי רגילה בזוהר הקדוש ומפרשיו. בסוף ימיו ידע סבל ומכאוב. ביום ט"ז סיון ה'תש"ט (1949) ישב עם בנו יחידו רבי ישועה, לפתע מסר בידו פתק ויצא מהחדר. כשפתח הבן את הפתק מצא שאביו כתב כי ביום זה הוא מסתלק לעולמו. הבן הלך מיד לחדרו וראה שאביו כבר השיב את נשמתו ליוצרו. חי כ-77 שנים. ציונו בבית החיים שמאחורי בית הכנסת הגדולה בג'רברא. בצוואתו הזהיר את בני משפחתו על שמירת סדרי הלימוד, על זהירות בכבוד בית הכנסת ואיסור שיחה בטלה בו, לעזור איש לאחיו ולהימנע ממחלוקת ועוד הנהגות יקרות.

סבא (מצד האב): רבי יצחק. **אביו:** רבי רחמים. **בנו:** רבי ישועה. **מרבותיו:** הגאונים ראב"ד רבי יוסף ברבי (היה רבו המובהק), ר' עטיה יאנה, ר' ניסים סיסי הכהן (מח"ס

'קול רינה' - על התהילים). **מספריו:** **יוחי יעקב** - על התורה הקדושה. **גואלי חי** - על הגדה של פסח, רבינו ביאר במהלך אחד את כל ההגדה בדרך הסוד. **קונטרס ויצב יעקב קונטרס אחיעזר** - התכתבות בינו לבין הגאון רבי עובדיה הדאיה • **מהללאל** - ביאור על ספר התהילים • **חלוקא דרבנן** - על הש"ס • **אחי טוב** - ביאור ופירוש דרכי המסורה • **יושכם יעקב** - דברי מוסר ודינים על התפילה.

נודש ניסן הגיע. בעוד כעשרה ימים יחול חג הפסח. בכיסו של רבינו רק כמה פרוטות. "בעלי היקר, איך אקנה את צורכי החג?!", אשתו שאלה. "הסירי דאגה מליבך", רבינו ענה לה, "הזן והמפרנס לכל יספק גם לנו את צרכינו". למרות שהיה חכם וגדול בתורה, רבינו סירב לעשות את תורתו קרדום לחפור בו. "גדול הנהנה מיגיע כפיו", נהג לצטט את דברי הגמרא. רבינו חילק את יומו לשניים - בחציו הראשון למד תורה ובחציו השני עבד בנגרות. רבי יעקב מיעט במלאכה והסתפק ברווח מועט בלבד. אם נותר בידו פנאי, היה מקדישו ללימוד תורה. אותה שנה בהתקרב חג הפסח, לא התקבלה שום הזמנת עבודה לפיכך לא היה בידו אפילו כדי פרנסת ביתו.

חלפו עוד כמה ימים, לא נותר אלא שבוע אחד עד החג. רבינו הלך ברחוב, הוא הבחין ברעש ובהמולה. כשעצר להבין מה קרה הזדעזע נוכח המראה שנגלה לעיניו - המון מוסלמי זועם התנפל על נער יהודי וביקש לעשות בו שפטים. בתוך כך הוזעקו שוטרים למקום. אלה אחזו בנער, קשרו את ידיו וביקשו להוביל אותו למשפט. רבינו התבונן וראה כי מדובר בתלמידו, נפתלי הכהן. הוא מיהר למקום וצעק לעבר ההמון בקול רם: "מה רצונכם ממנו, עזבו אותו לנפשו!".

ההמון התבונן ברבינו במבטים מלאי חימה. "הסתלק מכאן יהודי", השיבו לו וכבר הניף מישהו מוט כדי להכות את הרב. "מה עשה לכם?", שאל. "הוא גנב מרכוש המסגד וחילל את הקודש. על כך הוא ישלם בחייו!". רבינו נחרד מחומרת ההאשמה. הרב פנה לנפתלי ושאל: "האומנם עשית כן?!" - "לא רבי, אני לא יודע מה הם רוצים ממני!", השיב. "עזבו אותו לנפשו!", צעק רבינו לשוטרים. אך אלה לא הקשיבו לו. "הוא לא עשה דבר!", הוסיף לטעון. "הקאדי יפסוק", אמרו השוטרים. "קחו אותי במקומו, תאסרו אותי במקומו!", צעק אליהם. "לך מכאן איש זקן", דחפו אותו ההמון, "השתבשה דעתך עליך".

בעודם מתווכחים והנה הם רואים את הקאדי רכוב על סוסו. הקאדי התקרב למקום כדי לראות במה דברים אמורים. "תפסו את הנער על לא עוול בכפיו", רבי יעקב קרא אל הקאדי, "ידיו נקיות ומעולם לא פגע בקדוש לכם!". הקאדי הכיר את רבינו כאדם ישר והגון ונטה להאמין לו. "מה לך ולנער זה ומניין ביטחונך ביושרו?", הקאדי תהה. "הוא תלמידי ואני ערב לו כי לא עשה דבר", רבי יעקב השיב. "אני לא יכול לראותו מובל כפושע ולכן מבקש אני ממך לשחרר אותו ולאסור אותי במקומו!". "אתה מתכוון לכך?!", הקאדי תהה. "כן", רבינו ענה. "עשו כבקשתו!", הקאדי הורה לשוטרים. הנער נבהל והתחיל לצעוק: "לא, אדוני, אני לא אסכים להשתחרר במחיר כבילת רבי!".

רבינו קרא מנגד: "הוא בסך הכל נער, אל תשמעו לדבריו!". בתוך כך אדם הגיע למקום והכריז בקול רם: "קערת הכסף נמצאה!". "בידי מי?!", הקאדי שאל. "בידי מי שהעליל על הנער כי גנב אותה", באה התשובה. הקאדי שלח להביא למקום את הערבי, גנב הקערה. "ספר מה עשית!", פקד עליו. האיש שתק. הקאדי הצליף בו בשוט פעם ופעמיים והגנב פתח את פיו. הוא סיפר כי בבוקר התגנב למסגד וגנב את הקערה היקרה. כאשר חמק משם הבחין בנער יהודי שזועד לתפילה. הגנב חשש שמא הנער הבחין בו ובמעשיו והחליט להעליל עליו. "תפסו את הגנב", קרא בקול רם, "נער יהודי גנב מהמסגד!". בעקבות צעקותיו אנשים רבים הגיעו למקום. בעוד הנער נס על נפשו וההמון בעקבותיו, הגנב האמיתי חמק משם והסתיר את הקערה בביתו. "כיצד עלו על עקבותיו?", הקאדי שאל. התברר כי אחד משכני המסגד ראה מחלון ביתו את הנעשה והלשין לשומר המסגד. השומר מיהר לבית הגנב ולאחר חיפוש קצר גילה את הקערה.

במצוות הקאדי הקערה הובאה וצורף הוזעק למקום כדי להעריך את שוויה. הצורף נקב בסכום גבוה. הקאדי פנה לגנב ואמר: "הברירה בידך או להיתלות היום על העץ או להביא בתוך שעה את שוויה המלא של הקערה". הגנב רץ לבני משפחתו מלווה בשני שומרים. הוא לווה מהם כל סכום אפשרי, נטל מחבריו הלוואות ומכר בחיפזון חפצי ערך בחצי מחיר. כעבור שעה כבר היה בידו את הסכום הדרוש.

"תן את הכסף לחכם ותלמידו, שיעשו בו כרצונם כפיצוי על צערם", הקאדי הורה לגנב. תחילה רבינו ותלמידו סירבו לקבל את הכסף אבל הקאדי הכריח אותם. הם הודו לו על יושרו. רבינו שב לביתו ונתן לאשתו כסף להכין את הפסח בהרחבה ובשמחה. "זה שכרי על קיום דברי חכמים" היא כבוד תלמידך חביב עליך כשלך, ואילו הקרן קיימת לי לעולם הבא", אמר.

עֲשֵׂית חֶסֶד וְשִׁכָּרָה

חיים קפץ ממקומו ושאל: "ההוצאות מרובות והן יגיעו לסכום גדול"

"אנחנו עשירים ולא נתרושש מהוצאות החתונה", השיבה לו. "תמהר אחריו, אני מעוניינת לקיים את המצווה החשובה של הכנסת חתן וכלה". חיים זלץ יצא מביתו וחפש את ר' דב. לאחר דקות אחדות הוא הבחין בו וקרא לעברו. ר' דב הופתע לראות שגיסו ממחר אחריו ושאל: "הכל בסדר?" חיים השיב שרעייתו ביקשה לזכות בזכות העצומה של המצווה והיא מעוניינת לממן את כל הוצאות החתונה. ר' דב התרגש והודה לגיסו. הוא מיהר לביתו וסיפר לרעייתו בשמחה שאשתו של אחיה הסכימה לממן את החתונה.

רעייתו של חיים זלץ שכרה מקום מכובד במרכז הארץ עבור החתונה. היא גם הזמינה אוטובוסים מיוחדים כדי להסיע בהם את כל המשפחה מטבריה לגוש דן.

היא דאגה לכל הוצאות הלבוש של ילדי המשפחה, חליפה לחתן ושמלה לכלה. היא דאגה לרכוש את כל המוצרים: בשר, עופות ודגים. היא גם טרחה ובישלה בעצמה את כל המטעמים שיוגשו בחתונה. בתום מלאכת הבישול היא אפתה עוגות וקינוחים בשפע רב לרווחת האורחים.

החתן והכלה היו מאושרים והודו בכל ליבם לגברת זלץ על כל עמלה. לאחר החתונה גברת זלץ ביקשה ששבת החתן וגם הלילה האחרון של השבע ברכות יחולו בביתם. גם בשבת החתן וגם בסעודת שבע הברכות גברת זלץ טרחה, בישלה ואפתה את כל המטעמים שהוגשו בפאר ובשפע רב.

יום לאחר 'שבע ברכות' ר' דב גרטנר הגיע לביתו של גיסו חיים זלץ. גברת זלץ עמדה ליד הכניסה למטבח. ר' דב ניגש לעברה ואמר: "גברת נכבדה, אין לי איך להודות לך על כל מה שעשית. כל מה שאומר לא יתקרב לתודה שאנחנו חייבים לך וגם אין באפשרותי להשיב לך על מעשיך הנפלאים. אבל דבר אחד אני יכול להבטיח לך. נכון שבעולם הזה אני לא יכול להחזיר, אבל בעולם הבא אני יכול ואני אשיב לך על כל מה שעשית למעננו".

שבוע לאחר מכן ר' דב החליט לטבול בכינרת. רגלו נתקעה בבור שהיה בקרקעית הכינרת. לאחר דקות מספר הוא טבע ל"ע. כשבוע לאחר ההלוויה הרופא של הזוג זלץ ביקש שיגיעו למרפאה. הוא בישר להם בהתרגשות שהתרחש נס ולאחר עשרים וארבע שנות עקרות הם יזכו לפרי בטן בעזרת ה'.

כעבור חודשים אחדים אכן התרחש הנס. גברת זלץ זכרה את הבטחת ר' דב ואמרה: "אין לי ספק שר' דב קיים את הבטחתו בעולם העליון והעתיר עלינו ולכן זכינו לפרי בטן לאחר שנים רבות".

בשנת ה'תש"ח משפחתו של ר' דב גרטנר מרובת הילדים התגוררה בטבריה בבית קטן וצפוף. הוא היה יהודי מכובד שעמל קשה מאוד לפרנסתו. למרות קשיי הפרנסה הוא השתדל בכל מאודו, שילדיו לא ידעו מחסור.

בשכונה אחרת בטבריה משפחת זלץ התגוררה בבית גדול ומרווח. למרות העושר והפאר חיים זלץ ורעייתו חיו בצער מכיוון שהם לא זכו לפרי בטן במשך עשרים וארבע שנים.

דוד גרטנר, בנו בכורו של ר' דב למד בישיבה חסידית. הוא זכה להשתדך עם בת יעקב צדיקה. לאחר פגישת ההורים נקבעו התאריכים לאירוסין ולחתונה. ההכנות לאירוסין היו בעיצומן וההוצאות המרובות שר' דב התחייב להן היקשו עליו מאוד.

בסיום מסיבת האירוסין ר' דב אמר לרעייתו: "ב"ה זכינו לארס את הבן אבל מאין נשיג ממון לחתונה?". רעייתו השיבה: "הישוב היהודי בטבריה מכיר ומכבד אותך מאוד. תעבור בבתי הכנסיות ותבקש צדקה להכנסת חתן וכלה".

ר' דב שמע את הצעתה של רעייתו וגופו הצטמר. "בשום פנים ואופן לא אבקש נדבה במקום שכולם מכירים אותי", אמר בנחרצות. "ישנה אפשרות אחרת, שתיסע לירושלים", רעייתו הציעה, "שם אף אחד לא מכיר אותך. תעבור בין בתי הכנסיות ותבקש נדבה עבור הכנסת כלה".

במשך כל הלילה ר' דב התהפך במיטתו וחשב על הצעתה של רעייתו. בבוקר הוא נשאר איתן בדעתו שלא לקחת נדבה מאף יהודי וה' ימצא פתרון לבעייתם. "ישנה עוד אפשרות", רעייתו אמרה, "תיגש לביתו של אחי חיים זלץ ותבקש עזרה לחתונת בנו". ר' דב השיב: "הרי אחיך חיים זלץ הוא חשוך ילדים. איך אבוא לביתו ואבקש עזרה לחתונת הבן, הרי אני עלול לצער אותו בבקשת!".

רעייתו אמרה שזאת האפשרות הנכונה ביותר. לבסוף ר' דב הסכים. הוא עשה את דרכו לעבר ביתו של חיים זלץ. ר' דב התקבל בבית גיסו בכבוד. לאחר מילות הנימוסין אמר: "חיים, אני מבקש עזרה כספית לחתן את בני דוד. ההוצאות מרובות ואין בידי את הסכום הדרוש לחתונה".

חיים זלץ הביט בגיסו האהוב ואמר שהוא צריך להתייעץ עם רעייתו ולשאול אם היא מוכנה לעזור בהוצאות החתונה. ר' דב הודה לגיסו ויצא מביתו. רעייתו של חיים הייתה כל העת במטבח. היא הבחינה בר' דב יוצא מביתם בפנים נפולות. היא מיהרה לעבר בעלה ושאלה לסיבת בואו של ר' דב.

חיים השיב שר' דב ביקש עזרה כספית לחתונה. "מה השבת לז?", שאלה. "עניתי לו שלפני שאחליט עליו להתייעץ איתך". "בבקשה", רעייתו אמרה, "תמהר אחרי גיטך ותאמר לו שכל הוצאות החתונה יהיו על חשבוננו".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלה יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מעדה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מתחזקה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל

תמצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב רחמים בן רחל ז"ל
שמואל בן רבקה ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	יצחק בן פנינה ז"ל
חי יזידי בן קלרה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	חי יזידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	קסאנש בת דגיסו ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	שרה בת נרקיס ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	אורה בת נעמה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	עפאת בת השמת ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה
	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהעלותך

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בהעלותך

- ב..... כי ה' דבר טוב על ישראל - הוא היטיב הוא מיטיב הוא ייטיב לנו
- ד..... על פי ה' - שיהא שם שמים שגור בפיו ובלבבו
- ז..... וישמע ה' - שומע תפילת כל פה
- ט..... מעט הכמות ורב האיכות - חשיבות כל מעשה טוב ואפילו פעולה קטנה
- יא..... מקשה תעשה - ההתעלות וההתרוממות שעל ידי ה'קושי'
- יג..... אותי יום ים ידרושון - לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו
- טז..... והטבנו לך - להיות טוב ומיטיב ולא להיפך ח"ו

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בהעלותך

תבוא, שחלילה לא יתרעם ויתאונן ויתלונן 'על מה עשה ה' בכה', אלא צריך לדעת שכל מאי דעביד רחמנא לטב עבידא, וגם אותה 'צרה' שפקדה אותו אינה אלא דרך להביא עליו את הטובה, וכמו שאמר השי"ת כאן בעת שהיה נראה שהטריחם במסע שלושה ימים ללא הפוגה - אני הייתי מתכוין לטובתכם, וכיו"ב בכל 'מסע החיים' הרי אבינו הוא אב הרחמן, הוא היטיב והוא מיטיב בכל עת ובכל שעה, ואף כאשר קצרה עין השכל להבין מה טובה יש בדבר, מ"מ יתחזק באמונה

כי ה' דבר טוב על ישראל - הוא היטיב הוא מיטיב הוא ייטיב לנו

בפרשתן (יא א), 'ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' וישמע ה' ויחר אפו', ופירש רש"י, 'אמרו, אוי לנו כמה לבטנו בדרך הזה שלשה ימים שלא נחנו מענוי הדרך', ועל כך ויחר אף ה', וכדברי רש"י שאמר הקב"ה 'אני הייתי מתכוין לטובתכם שתכנסו לארץ מיד'. ודברי התורה תק' המה נצחיים, ונאמרו בכל דור ודור לכל אחד ואחד מישראל, על כל צרה וצרה שלא

א. דוגמא לדבר במעשה נפלא שאירע לאחרונה, אברך חשוב ביקש מרעהו - האם יש לך להלוות 3,000 שקלים, והלה ענהו 'אין לי'. והנה, אותו אברך יש לו 'קביעות עתים לתורה', בכל לילה בשעה 3 לפנות הבוקר, אז הוא עוסק בתורה בהתלהבות באחד מ'היכלי התורה' שבעירו. בלילה ההוא הגיע האברך כדרכו ללמוד, ובאותה שעה ישב שם גם האחראי על היכל התורה, ומאחר שהיה 'נצרך' להלוואה על כן פנה האברך אל האחראי שמצא באישון ליל ושאלו - שמא יש בידך להלוות לי שלושת אלפים שקל, ואף הוא השיבו בלאו.

והנה באותו 'היכל התורה' קבועים מצלמות (Cameras) שדרכם ניתן לראות בכל עת ושעה את ה'נעשה והנשמע' שם, ואף ה'נדבן' שתרם את היכל התורה נוהג כסדר להתבונן מביתו שבחול"ל מה נעשה ב'היכלו' - כשאישי מהלומדים שם אינו יודע כלל שעוקבים כסדר אחריהם... ומאת ה' היתה זאת שבדיוק באותו הזמן שניגש האברך אל האחראי - הביט ה'נדבן' מביתו בנעשה בהיכלו, ומיד התקשר אל האחראי ואמר לו, 'ראיתי' שפלונני ניגש אליך ולא נענית לו, הגידה נא לי מה היה רצוני, והשיב לו דברים כהווייתן, 'נפתח' ליבו של ה'נדבן והורה לאחראי, הענק לו מממוני סך עשרת אלפים שקלים, ויעש כן, ויאורו עיני האברך. ויהי ממחרת פגש ברעהו הראשון, והודה לו מקרב לב על מניעתו להלוות לו ביום אתמול, כי רק בזכות זה פנה בלילה אל האחראי של היכל התורה, ונגמר הדבר בכי טוב. אתה הראית לדעת, כי אותו קושי ואותה רעה ב'סירוב' ההלואה, לא היתה אלא פתח להביא עליו את הברכה, והקב"ה הוא שסיבב שלא יקבל את הטובה שביקש לקבל בתחילה בכדי שיזכה ל'מתנה טובה'... על כן אל יאמר האדם 'אוי לי' כי אני הייתי מתכוין לטובתכם...

אגב אורחא נלמד עוד לימוד נפלא, זה האיש יושב בלילה ועוסק בתורה ואינו יודע מי רואהו, ולמעשה, יש 'עין רואה', ולא עוד אלא שמשלמים לו שכרו משלם, וללמד על הכלל כולו יצא, כי משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם, הקב"ה רואה היטב את מעשינו הטובים ויש לו דרכים משלו להיטיב לנו.

ב. פעם נזדמן איש נבער וכפרי לעיר הגדולה, הלך ברחובה של עיר ופקח עיניים גדולות להבין ולהשכיל את כל הנעשה בעיר... והנה הוא רואה שיירת רכבים נוסעת, ולפתע האחד נעמד דום על מקומו, וכל העומדים אחריו נשארים לעמוד בשורה ישרה לאחוריו, איש לא מוחה ואיש לא זועם, הכל עומדים בהשקט ובנחת מאחוריו, לפתע החליט זה הראשון שהוא ממשיך בנסיעתו, והנה הפלא ופלא, כולם נוסעים אחריו, משל היה זה הראשון כ'אורים ותומים' ממש. ויתמה הכפרי, וכי יש כאן בעלי רוח הקודש, או בעלי דרך ארץ שאינם מגביהים קולם על הזולת... אמרו לו תושבי העיר, לא ולא, לא רוח הקודש ולא דרך ארץ, אלא הבט נא למעלה מראשך, שם קבועים ע"ג מקל ג' מנורות מאירות בצבעים שונים, והלא המה יורוך את הדרך ילכו בה, על פיהם ישק כל דבר, נסיעה, עצירה, עמידה והליכה. והנמשל לתהלוכות חיי אדם, פעמים לא מובן לאדם מה נעשה עמו, מדוע עמדו חיינו מלכת, זה בכה וזה בכה, מדוע החל מהלך חיינו לרדת מהר... תשובתו כתשובת אותו כפרי נבער, אל תהיה

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ג

מה היה הטאם כמו שפירש בשאר הטאים. אלא כוונת הקרא לבכיה וזענות, ומתאוננים - מלשון 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו' (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו. שמאחר שנתרחקו ישראל ממדבר סיני שהיה קרוב למקום ישוב, ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא - במסע הראשון, היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, איך נחיה במדבר הזה, מה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי, מתי נצא ממנו... ונמצא שסיפורה תורה מה היה הטאם, וזה היה רע

יתירה ויבטח באבינו אב הרחמן הרוצה תמיד אך ורק בטובתנו, ויזהר כל יחיד בנפשו שלא להיות מ'המתאוננים והמתלוננים', שעל כגון דא אומר הקב"ה אני הייתי מתכוין לטובתכם ואילו הם מפרשים אותה לרעה ח"ו.

והא גופא היה הטאם של ה'מתאוננים', וכמו שכתב הרמב"ן לבאר תיבת מתאוננים, שבתחילה מביא את ביאורו של האבן עזרא שהוא מלשון 'און' - שבני ישראל דיברו דברי און, אך הרמב"ן דוחה ביאור זה, כי אם לזה הייתה כוונת הקרא, היה לו לומר בפירוש

נבער מדעת, הבן כי הכל מנוהל ומסודר ממעל, וג' דברים ילמד מאותם מנורות מאירות - דמתקריא רמזור (טרעפיק לייט), א. לא לעולם ישארו הללו נטועים (ותקועים) על עמדם, כי בקרוב תאיר המנורה להם, ותאיר דרכם ללכת הלאה, ב. לא סתם נעמדו הללו ועצרו מלכת אלא יש מי שמורה להם ממעל עשות כן, ג. ועל הכל, כי הכל לטובתם, כי כשתתבונן תראה שבשעה זו שהם עומדים הרי מצד השני נוסעים כולם לדרכם, והרי שלטובת הכל נעשו 'מעכבים' הללו, כי אילו יסעו משני הצדדים לא תהא תרופה לבוקה ומבולקה שישררו שם.

מעתי יבין האיש וישכיל, לא להישבר מ'עצירות' ועכובים בכל ענייני חייו, כי כנ"ל, א. לא לעולם ישאר במצב שבור זה. ב. הכל נעשה בהכרזה ממעל בחשבון מדויק לשעות ולרגעי רגעים. ג. והכל לטובתו הגמורה נעשה.

ג. וכך כתב בעל 'נפש החיים' זי"ע (דרשות מהר"ח שה"ש א ז) בפסוק (תהלים כג א-ב) 'ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני, על מי מנוחות ינהלני', כי פעמים שהשה רוצה להמשיך בדרכו מאחר שנראה לו שבמקום פלוני יש 'מרעה שמן וטוב' ושם ימצא מרגוע לנפשו ושובע לרעבונו, והנה בא בעה"ב ומושיבו דייקא במקום הזה אשר הוא עומד (ירביצני מלשון 'הרביץ בהמתו' - הושיב אותה), והשה איננו מבין על מה ולמה מענה אותו בעה"ב... והאמת, כי רק במקום ההוא יש 'נאות דשא', ע"כ ירביץ שם את צאנו, שישארו במקום זה למלאות שובע וחסרון רעבונו. וכן להיפך, פעמים שהשה רוצה להישאר על עמדו במקום מסוים, ובא בעה"ב ומכה בו ודוחקו להמשיך בדרכו ואף אז לא יבין השה מדוע נגזר עליו להתייטר תחת שבטו של בעה"ב, ובאמת, מטרתו של בעה"ב להוליכו ולנהלו עד ל'מי מנוחות' שם ירווה צימאנו במים זכים וחיים... ולדידן, פעמים מעביר הבורא את האדם ממקומו למקום אחר והוא מצטער ע"ז באמרו הלא טוב לי שבת פינת ביתי, ולא ידע כי בחמלת ה' עליו נהיתה זאת כי שם טובתו באמת. לאידך, פעמים שהאדם חושב, אוי לי, כי 'נתקעתי' ב'כולל' פלוני, ב'עסק' פלוני, וכל נסיונותי למצוא מקום חדש עולים בתוהו, וכיו"ב לענין מקום עבודת הפרנסה, שמחמת סיבות שונות עושה 'השתדלויות' למצוא מקום חדש - 'בוס' חדש וכיו"ב, והכל מתנהל לו להיפך... אז ידע כי הקב"ה 'מרביצו ומושיבו' באותו המקום כי דייקא שם הוא מקום הצלחתו וכו' וברבות הימים ימצאנו.

ומדרך העולם נלמד, כהיום שהמציאו את המכשירים המורים דרך (GPS, ג'י פי עס וכיו"ב) שפעמים האדם נוסע ובדרכו הוא נתקל בפקק (טרעפיק) והלה מורה לו להישאר באותו מקום ולא לעשות כמעשה חברו שסטה מדרכו ימין או שמאל לרחוב הנראה כפתוח וריקן, ולא עוד אלא פעמים שהוא מכניסו במכוון ל'פקק', אמנם בהגיעו למחוז חפצו הינו מגלה לבסוף שהקדים את רעהו שנכנס לרחוב הפתוח במחצית השעה, וביאור הדבר, כי ה'מורה' רואה הכל מלמעלה ובזה הוא רואה להדיא כי דרך זו הסתומה אינה סתומה אלא לזמן קצר אבל מיד בהמשך הדרך הכל יפתח, ואילו זה שאין ראייתו אלא מלמטה נדמה לו כי רק הנראה כפתוח הוא באמת פתוח ובזה הנו טועה בדרכיו ל"ע... והנמשל פשוט... פעמים נראה לאדם שה'דרך' לישועתו חסומה וסתומה, והוא מהלך סחור סחור מבלי דעת מאין יבוא עזרו, ידע, שאדרבה, דייקא בזו הדרך הוא מתקרב בכל עוז לישועתו הקרובה במהרה בב"א.

ד. הוסיף הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, שחטא זה הוא שורש החטאים כולם, כי כן מצינו בבני ישראל שהתחילו בחטא זה של עצבות מחוסר אמונה ושמחה, ומשם הגיעו לשאר עבירות ותאוות רעות כ'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים' וכו'.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

בעיני ה', שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם'.

הק' (דרך חיים תוכחת מוסר יב) וז"ל, יש רמז מוסר בכאן, על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'. למשל, בלכתו בדרך יאמר הנני נוסע בעזרת השם יתברך, וברעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה, וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבת, ויאמר הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, וברעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך

על פי ה' - שיהא שם שמים שגור בפיו וכלכו

בפרשתן (ט יח-כ), 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו וגו', על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, כתב השל"ה

ה. וכבר אמרו לבאר מה הייתה טענתם של בני ישראל בפרשתן, בענין ה'מתאוננים' - 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים, ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו' (יא ה-ו), ולכאורה אין כל שחר לטענתם, שהרי כל טעם שחשב עליו האוכל מה'מן' היה נרגש טעם זה בפיו, ומדוע לא חשבו להרגיש במן טעם דגה או קישואים ואבטיחים... (ובאמת, המן לא השתנה לטעמים אלו, כמבואר בגמ' יומא עה, וברש"י על אתר בפ' בהעלותך, ולא באנו אלא כ'דרוש') ומכאן ראייה, שקל יותר להתלונן ולבכות מאשר להפעיל את הראש אפילו במחשבה קטנה כטעם דגה וכו'.

ו. שמעו נא למעשה שהיה במוצאי ראש השנה לפני כמה שנים בעי"ת בני ברק, כידוע ברחבי העיר מפוזרות 'תחנות אוטובוס' בו יאספו ה'עגלות' את הנוסעים איש איש למחוז חפצו... במוצאי ר"ה באישון ליל כשהשעון כבר הורה על 1:30 עמדו רבים מתושבי עיה"ק ירושלים ת"ו (לאחר שערכו את ימי החג בבני ברק) באחת התחנות ברחוב כהנמן בב"ב, והמתינו שיבוא אוטובוס הנושא את מספר 402 לקחתם לביתם... אך בוששו פעמי המרכבה מלבוא, וכבר נתגנב בלבם מחשבה שמא יצטרכו להישאר למשך כל הלילה ברחובה של עיר על טפיהם ומטלטליהם...

עד שמרחוק נראה אוטובוס ריק מנוסעים, ותעל הרינה במחנה - הנה קרבה ישועתנו לבוא, אך משנתקרב ראו שהוא נושא על חלונו מס' 318 הנוסע לעיר רחובות, מכיוון שכן, עלו עליו כמה מה'עסקנים' שבעם, וביקשו מה'נהג' שיאות להחליף את יעד נסיעתו ויקחם לעיה"ק ירושלים, אך הנהג לא אבה בשום פנים ואופן לשמוע להם, שהרי נשלח מטעם בעליו ליסע ל'רחובות', ויפצרו באיש מאד מאד עד שנכמרו רחמיו ונתת להם - החליף את מספרו ל402 העלה את ציבור הממתינים בכליו עיניים - בישיבה ובעמידה עד אפס מקום, והחל ליסע ירושלימה. הנוסעים ששמחו ב'טובתו' של האיש החלו לשבחו להללו ולקלסו, ולברכו בעולם הזה ועולם הבא גם יחדיו, בגמר חתימה טובה, ב'פתקא טבא' ובכל הברכות האמורות ושאינם אמורות בתורה... בהגיעו לחוצות ירושלים, ניגש אליו אחד הנוסעים ושטח תמיהתו 'וכי היאך לא חשש מר עשות כן' והרי המפקח עליך רואה את כל אשר נעשה (בשעת מעשה - ע"י GPS) ונמצאת מסכן עצמך עם פרנסתך... מילא הנהג פיו שחוק... וביאר לו עומק הענין... הנה יסלח נא מר כי טעות בידו... בחדר המפקחים ראו (ע"י כלים מיוחדים הפועלים בחכמת הטעכנאלוגיע) שב'תחנה' פלונית - זו שעמדתם בה זמן ארוך מאד, רבים הממתינים לאוטובוס שיושיעם... והוכרז שחייבים לשלוח אוטובוס לשם, אך כל הנהגים ענו ואמרו פה אחד שאינם יכולים להתקרב לתחנה זו ולהעלותם לירושלים, כי כן מנהג ה'נוסעים' - להביע ולכלות את כל הרוגז והקצף (על המתנתם באריכות יתירה) על ה'נהג' שיבא לאספם ביתה - אף שברור כי לא לו החטא ועוון... עד שנענית - אנכי אקח 'נסיעה' זאת, עשיתי 'תחבולה' הצגתי עצמי כ318 ככוונה להשתנות לאחמ"כ 402 - כאשר יתחננו הממתינים בפני - ובזה הרווחתי שכל ה'קללות' נהפכו ל'ברכות' עד בלי די... לדידן ייאמר, כאותו אוטובוס שאם היה מגיע כשעל חלונו כתוב 402 היו הכל מתלוננים וזועפים ועתה כשבא מתחילה כ318 הבינו לבסוף שהכל היה לטובה וברכה מתחילה, כך כיו"ב רבים הם המהלכים בעולמו של הקב"ה כשהם מלאים טענות כרימון, ואף על חסדי הבורא פעמים שלבו של אדם מפתהו להתלונן על הא ועל דא, מה עושה הקב"ה, מעמידו לרגע בפני מציאות שאיננה טובה אז ברגע יכיר שבשעה שהכל הולך למישרין 'חסד' גדול הוא מן השמים... יכניע עצמו, וישוב לראות שהכל מעיקרא לטובה היה (ומתחילה נשלח האוטובוס כ402) מידי של הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, וכי לא עדיף להכיר בזה בטרם יצטרכו לשנות עליו סדרי בראשית ח"ו.

[באותו ענין, נלמד ממעשה זה, שהרי אותם 'עסקנים' וחברה'מנים' מדמים בנפשם, אה, ב"ה לאור השתדלותי הרבה פעלתי על לבו של הנהג שיקח את הקהל לירושלים, ובאמת, שטויות והבלים מחשבותיו, שהרי מתחילת דרכו כבר היו פניו מועדות ירושלימה...]

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ה

אם ירצה, נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו. עכ"ל.^ט
ביותר אמורים הדברים כלפי עניין ה'פרנסה', שצריך לזכור תמיד שכל ההשתדלות אין בכוחה לפעול

ולחשיג כלום אלא הכל יארע כמו ש'ירצה ה' ו'בעזרת ה', וכדברי הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (במדבר ד"ה וידבר) כי זהירות יתירה נדרשת מן האדם הנוקב לצאת לפרנסתו, כי בה פורס היצר מצודתו להפיל את האדם ברשתו, ע"י שידמה בנפשו שככל שיתאמץ יותר בעבודת כפיו

ז. פשיטא ואין צריך לומר שאין די ב'אמירה' אלא בעיקר ש'יחיה' במחשבתו שבמוחו ובהרגשתו בלב כיצד כל המעשים והפעולות הם רק 'אם ירצה השם', ומבלי עזרתו ית' אינו יכול לעשות כלום, ואפילו להניע אצבע קטנה. וכעין מה שסיפר הגה"ק החפץ חיים זי"ע על הגה"ק רבי מרדכי באנעט זי"ע, שהתלמידים ראו שהוא רגיל לעשות כצורת אותיות באוויר, משהתבוננו היטב הבינו שהוא מצייר לעצמו תיבות אלו - אשרי איש שלא ישכח וכן אדם יתאמץ בך, שהזכיר לעצמו - שלא להסיח דעת מהבורא יתב"ש (הובא בחפץ חיים ופעלו, וכן ברחמי האב ערך 'זכירה' ס"ק כ"ג).
ח. ועל ידי שיהא שם שמים שגור בפיו יזכה אכן שכל מעשיו יהיו 'בעזרת השם' ובהצלחה גדולה מתוך סייעתא דשמיא. וכך הובא ב'אצר המדרשים', מעשה באדם עשיר שהיה נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא היה שלם באמונה ובהשגחה פרטית, בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו רכש בכוחו ובעוצם ידו, פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים, בדרך פגע בו אליהו הנביא שנראה כסוחר, שאלו אליהו, להיכן אתה הולך, אמר לו, לשוק אני הולך לקנות שוורים, אמר לו אליהו, אמור 'אם ירצה השם', או אם יגזור ה' יתברך, השיב לו הסוחר, הרי המעות כביסי והדבר תלוי אך ורק ברצוני, השיבו אליהו, אם כך אתה אומר לא תצליח.

ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך, ראה אליהו את הכיס, והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק, ולאחר יגיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכאשר רצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו, וחזר לביתו בפחי נפש, אחרי זמן מה נטל שוב מעות, ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים, הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו כבפעם הקודמת.

כשראה שעדיין אינו אומר מה שלימדו, אמר לו שנית, אמור אם ירצה ה' או אם יגזור ה', כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם הזאת הפיל עליו אליהו תרדמה, כשנרדם נטל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער, כאשר הקיץ הסוחר משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו שב לביתו בצער רב, בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו הגיע למסקנה כי בודאי יד ה' בדבר, והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאליהו שלימד אותו להאמין בהשגחת הבורא יתברך, מיד קיבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אם ירצה השם על כל דבר שירצה לעשות.
כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו הנביא בדמות נער עני המבקש עבודה שאלו אליהו להיכן אתה הולך, אמר לו הנני הולך לשוק לקנות שוורים אם ירצה השם, בירכו אליהו בברכת הצלחה, וביקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו, אמר לו הסוחר אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים אשכור אותך לעזור לי. הצליח הסוחר בדרכו ומצא שוורים מובחרים בזול, ושכר את הנער להנהיגם, בדרכם הביתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער, רדף הסוחר אחריהם עד שלפתע נעצרו ליד סלע ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו, שמח הסוחר והודה לה', והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים, וכאשר הגיע לביתו נעלם לפתע הנער אז הבין הסוחר כי יד ההשגחה העליונה היתה בכל אשר אירע לו (הובא גם בקיצור בחדרי בטן להגה"ק החיד"א זי"ע).

סיפר הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל ששמע מהגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל (מלך בפינו' פל"א, עפ"י רשימות הגאון רבי גדליה אייזמן), כי בשנת תרפ"ה כשהכין ה'חפץ חיים' את עצמו לעלות לארה"ק, נשא מדברותיו אל קהל הקודש בראדין, ונפרד מהקהל לקראת נסיעתו לארה"ק. אחרי שסיים את דרשתו ניגש אליו אחד מהבעלי בתים ושאלו בתמימות, מדוע כשדיבר רבינו על הנסיעה לא אמר 'אם ירצה השם' כדרכו בכל עת ועונה. ולבסוף, והנה פלא, מיד במוצאי שב"ק נחלתה פתאום הרבנית של החפץ חיים וכל הנסיעה התבטלה (הוסיף ר' יחזקאל, כי מן הסתם תביעה כזאת היא דווקא מאדם גדול כהפץ חיים... אבל יש בו גם לימוד לדידן).

ט. מעין זה פירש הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (יב ה) 'ותמונת ה' ביט', שבא הכתוב ללמדנו שבכל 'הבטה' לא יראה אלא תמונת ה', כלומר, שבכל עניין מענייני עולם יראה את ה' - שהוא עשה ועושה את כל המעשים (הובא בליקוטי יהודה החדש).

י. וכך ביאר הגה"ק ה'נודע ביהודה' זי"ע (או"ח סי' ז) הטעם שמקדימים לומר בתפילת השחר 'אין כאלוקינו וכו', מי כאלוקינו וכו', נודה לאלוקינו וכו', לאמירת סדר 'פיטום הקטורת', שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל (יומא כו.) שהקטורת

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

(במ"ד טו ו) על האמור בריש פרשתן (ה ב) בהעלותך את הנרות - זהו שאמר הכתוב (תהלים לד י) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, וצריך ביאור, מה שייכות פסוקים אלו להרדי. ומבאר, כי הנה מצינו במנורה לגבי ה'נר המערבי', שנותן בה שמן כמידת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים (שבת כב:), והרי לך שתי נרות העומדים סמוכים זה לזה, בשניהם הטילו אותה מידת שמן, האחד יכבה בבוקר ומשנהו יבער עדי ערב שלמחרתו, ומכאן תראה בעליל דרכי אמונה בהשי"ת, אשר ממנו כל המעשים, וכל השתדלות שבעולם אינה מעלה ואינה מורידה מאומה, אלא עצת ה' היא תקום, וכפי אשר נגזר עליו מלעילא כך יקבל קצבתו.

ומכאן ילמד אדם לעסקי פרנסתו שמוזנותיו קצובים לו מן השמים, וקל וחומר שלא יעשה השתדלות שלא ברצון השי"ת^א, כי בשום אופן לא תועיל לו

ככה יעלו רווחיו ותגדל הצלחתו, עד שהנו סבור שכוחו ועוצם ידו עושים לו את כל החיל הלזה, ועי"ז נופל מדרגה לדרגה ועבירה גוררת עבירה שמבקש לחמו בתחבולות וערמימות, בהיתר ושלא בהיתר.

ומביא מה שפירש מרן הבעל שם טוב הק' זי"ע בלשון המשנה (אבות ג טז) 'מצודה פרוסה על כל החיים', שהנה 'פרוסה' רומז ללחם ולפרנסה וכמו שמצינו (ברכות לז:) 'בכדי אכילת פרס', והזהירונו חכמים כי מצודת היצר היא על ידי פרוסה - פרנסה, ואין לך מי שנמלט ממצודה זו אלא היא על כל החיים, שכל בני אנוש מתנסים בנסיון זה של רדיפת הפרנסה, ועלינו להישמר ביותר לבל נילכד במצודתו של היצר, אלא נתחזק באמונה הפשוטה שהקב"ה הוא הזן ומפרנס, ואין ההשתדלות מועילה מאומה אלא גזירת מלך היא.

וכדברים הללו ביאר הרה"ק ה'תפארת שמואל' מאלכסנדר זי"ע (אות ה) הא דאיתא במדרש

מעשרת, ובכדי שלא יבוא לומר לאחר שיתעשר 'אף חכמתי עמדה לי'... כוחי ועוצם ידי עשו לי את כל החיל הזה... על כן מקדימים לומר אין כאלוקינו וכו', לזכור ולהזכיר שכל העושר ניתן לנו מהקב"ה, ורק לו נאה לשבח. על דרך זה כתב ה'עיון יעקב' (שבת עז:) לבאר הא דאיתא בגמ' 'ת"ר, שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן דג ונחש וחזיר', ולכאורה תימה גדולה יש כאן, מה ראו חז"ל הקדושים ללמדנו 'ידיעה חשובה' כזו, ומה נפקא מינה יש לנו מידיעת ארחות בעלי חיים, ומבאר ה'עיון יעקב' שהנה אין לך בכל בעלי החיים שאוכלים 'מאכלים שפלים ונפסדים' יותר משלושה אלו, שהרי דג ניזון רק מהמים, נחש - עפר לחמו, ואילו חזיר נובר באשפה, ולכאורה היה נראה שמחמת כן אזי יהיו חלושים בטבעם, אכן דייקא הם מוסיפים גבורה בזקנותם יותר משאר החיות, ללמדנו **שלא על הלחם יחיה האדם כי אם על מוצא פי ה'**, ועצת ה' היא תקום... (פשיטא שצריך האדם לשמור על בריאות גופו, ואין מקום ללמוד מכאן לאכול עפר ולשתות מים... אלא ללמוד מכאן שאין ההשתדלות בבריאות הגוף מועילה אלא אף היא גזירת מלך ותו לא).

יא. סיפר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע בשם חותנו הרה"ק רבי מרדכי יוסף מזלאטיפולי זי"ע על גביר ידוע ברוסי', שהיה לו 'מתווך' שהיה מביא לפניו עסקים טובים, פעם אחת איקלע לידי המתווך עסק עצום שהיה אמור להרוויח בו כחצי מליון רובל, בא המתווך לפני העשיר להציע לו עסק טוב זה אשר רבים קופצים עליה לגודל הרווח הטמון בו, אמנם אותה שעה היתה שעת סעודה - סעודת צהריים בבית הגביר, וגביר זה אימץ לעצמו מנהג להאריך על שולחנו בכל יום כאילו היום חג ומועד, בריבוי מיני מאכלים בכמות ובאיכות, ובאותו זמן אין אל מי לדבר... המתווך ניסה לדבר אל לבו להיכנס לאותו עסק נפלא כי מדובר ברווחים עצומים, אבל ראשו של הגביר היה בתוככי הצלחת, ולא שמע מה שדיבר אליו המתווך, המתין המתווך עוד רבע שעה ושוב פתח פיו לדבר אל לבו ולהסביר לגביר את גודל ההזדמנות אבל הלה איננו שומע, אמר לו המתווך מדובר בעסק של פעם בשנים רבות, אולי כדאי לכם להזדרז מעט בסעודה... ולא תפסידו, אבל עדיין לא הצליח, גם כשהסביר לגביר שמדובר בדבר האבד שאף בחול המועד מותר לגמור עסק כזה, עדיין לא נשא עמלו פרי, הגביר לא זז אפילו כקוצו של יו"ד ממנהגו, וישב בסעודתו כאילו לא היה, עד שגמר את סעודתו, אז נשמע הקול כי הכל ירד לטמיון, הגביר הלז הפסיד את העסק שנחטף בידי אחרים.

המתווך לא ידע את נפשו, ושאל את הגביר - היאך נתת לעצמך להפסיד כזאת, ענהו הגביר, וכי לא ראית שעמדתי באמצע סעודתי, א"ל המתווך הרי מע"כ איננו שוטה, וכי בעד אכילת קצת בשר שווה להפסיד מליונים רבים כאלו, השיב הגביר, כל עמלי ויגיעתי להשיג את המעות הוא בכדי שאוכל לאכול סעודה דשנה בעת הצהריים

(ד"ה ויהי) וז"ל, 'יש בחינת עיני ה' והיא השגחתו ית' על כל הברואים, לתת לאיש מראשית השנה מה שיהיה באחריתו. אמנם, בחינת אזני ה' היינו ששומע תפילתנו, ומשנה הגזירה עתים לטובה... כי הקב"ה משנה הנגזר עפ"י תפילותיהם של צדיקים בכל עת ורגע. והוא שהיו מסתפקים בו ישראל בעת ההיא לאמר, נהי כי עינו עלינו לטובה, לגזור עלינו לטוב ומוטב, מכל מקום שוב אינו משגיח בתפילת כל פה להפוך המידה ממה שהיה ולמלאות משאלות תאוותינו (היינו שהאמינו בעיני ה' שהקב"ה

השתדלות להרבות פרנסתו. ובוה יתבאר דברי המדרש על נכון, שמפרשה זו של הדלקת נרות המנורה נלמד כי 'ראו את ה' קדושו', ושלא לעבור על רצונו, 'כי אין מחסור ליראיו', ולא תיגרע הימנו פרנסתו על שלא עשה אותה השתדלות שאינה ראויה".

וישמע ה' - שומע תפילת כל פה

בפרשתן (יא א), 'ויהי העם כמתאווננים רע באזני ה' וישמע ה'', וביאר הר"ק ה'חתם סופר' זי"ע

דבר יום ביומו, וכשאני כבר יושב באותה סעודה, וכבר מונח ה'בשר' לפני, וכי אפסיק באמצעה בעבור ה'מסחר', הרי כל המסחר הוא עבור בשר זה, ומי משמש את מי...

ומכן למד הר"ק, אף שיש לו לאדם טרדות כעין 'פרנסה' או שאר ענינים, מ"מ עליו להזהר ביותר שלא יסיח דעת מן העיקר והתכלית מחמת הטפל, והיינו, בעת קביעת עיתים לתורה אשר ה'שכינה כנגדו', וכן בעת התפילה כאשר הוא עומד לפני ה', לא יעזוב אותם עבור דברים אחרים כעסקים וכיו"ב, שהרי כל מטרת הביזנעס הוא בכדי שיהיה לו ישוב הדעת לתורה, מעתה יאמר לעצמו, וכי אעזוב את התורה עבור העסקים, אף בעד מיליונים, ועל אחת כמה וכמה שלא יעשה השתדלות על חשבון קביעות עיתים לתורה וכיו"ב, כי היאך יתכן שהטפל יהפוך לעיקר והעיקר לטפל...

יב. לפני כמה שנים נפטר בבני ברק איש צדיק ת"ח מופלג - אין לו בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד ה"ה הגאון רבי אליעזר פרסמן זצ"ל. וכך סיפרו יודעי דבר עובדא נפלאה מימי קדם, באחד הימים צלצל הטלפון בביתו של ר' אליעזר, נוו"ב ענתה, ועל הצד השני של הקו דברו מהשגרירות האמריקאית בתל אביב, וכך אמרו לה, היות והוריו של ר' אליעזר היו תושבי ארה"ב, והם נפטרו בהותירם ירושה גדולה, ור' אליעזר הוא ה'יורש', על כן הוא נקרא אחר כבוד לעלות אל בנין השגרירות בתל אביב, בכדי שיחתום בפני השגריר על איזה מסמך (דאקומנט) ואז מיד תעבור הירושה הגדולה לרשותו - 'חתימה אחת והעניין מסודר'.

שאלה הרבנית את רבי אליעזר לדעתו, אך להפתעתה ר' אליעזר פסק, בתל אביב יש הרבה חששות של 'שמירת עיניים', ואיני מהלך שמה אפילו בשביל ירושה גדולה.

לנוכח 'פסק' זה, התקשרה נוו"ב אל השגרירות, ואמרה שבעלה הנו יהודי שחרד מאד מאד על דבר ה' (מאד דתי), וא"א לו להגיע למקום מושב השגרירות, ושאלה האם אין אפשרות לקבל הירושה מבלי לבוא ולחתום, ונענתה בלאו, הוסיפה האשה לשאול בתמימות, אולי השגריר יכול לבוא אלינו, אך כמובן הם סירבו... כשהיא שומעת קולות צחוק של כמה מעובדי השגרירות על 'שאלה' תמימה כזאת.

מה עשה הקב"ה, לאחר כמה ימים פנו אליה שוב מהשגרירות, ובפיהם בקשת טובה, היות שמגיעים קבוצת סנאטורים [חברי כנסת] בכירים מארה"ב לביקור בארץ הקודש, וברצונם לפגוש את כל סוגי האוכלוסיות בישראל, אך מהמגזר הדתי (חרדי) אינם מכירים אף אחד, ולפתע נזכרו שהיא אמרה שבעלה מאד מאד דתי, לכן הם מבקשים לקבוע אתו פגישה, מיד שאלה אם ה'שגריר' גם יצטרף, וענו הן, שוב שאלה האם הוא יוכל להביא אתו את המסמך לחתימה, וענו שכן. ושאלה את בעלה לדעתו בעניין, וענה ר' אליעזר שהוא מסכים אבל רק בשעת בין הסדרים, וכך הווה... המשלחת הגיעה לביתו של רבי אליעזר בין השעות הנ"ל, עם המסמכים, והשגריר חתם עליהם, וגם הנפיקו לו פספורט (דרכון)... כשיצאו אנשי המשלחת מהבית, אמרו, 'דעו לכם, שגם לבנו של נשיא ארה"ב לא היינו עושים את זה עד שיגיע בעצמו לבנין השגרירות, ומה שעשינו עבורכם היה ענין נדיר ומיוחד במינו, שלא עשינו מעולם לאף אחד. וראו עין בעין כי המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות - וכל הבא להטהר מסייעין בידו, ועל הכל, שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה - שהכל מסובב הקב"ה לטובת השומר עיניו, מן השמים הביאו את הסנאטורים ארצה והכל בכדי שהשגריר יבוא לביתם להחתימו - מה שהיה נראה בעת שבקשה זאת כחוכא ואיטלולא נעשה כפשוט ביותר.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

כ"ש שישמע לקול שוועתנו" ויאזין תפילתנו, למלא כל משאלותנו".^ד

ומבאן, שהקב"ה חפץ בתפילת כל פה יהיה מי שיהיה, שהרי אפילו תפילת ה'מתאוננים' נשמעת במרומים, כי השי"ת מתאוה לתפילתם של כל ישראל, וביד כל אחד לפעול בתפילתו^{טו} גדולתו^{טז} ונצורות.

צופה מביט ומשגיח הכל, אך לא האמינו דיים באזני ה', שבידם לשנות ולהפך כל סדרי בראשית בהבל פיהם זו התפילה). וזהו ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' דיקא, שרצו להכחיש בחינה הנקראת אזני ה', וישמע ה' - פירושו, הראה להם שהוא שומע לקול תרעומת שלהם, ומזה ישאו ק"ו בנפשם, אם את קול תרעומת שלנו שמע ה',

יג. ב'בריסק' התגורר אחד מחסידי קארלין שכדרכם של חסידי קארלין התפלל בהתלהבות ובקולי קולות, ורצו אנשי בריסק לגעור בו שיפסיק מלצעוק בתפילתו, אך הגרי"ז לא נתן להם לומר לו דבר, כעבור איזה זמן נסע הגרי"ז למעיינות המרפא, וביקש מאותו חסיד שיצטרף עמו בצאתו לדרך, בהיותם יחדיו מחוץ לעיר פנה אליו הגרי"ז ובקול רעש גדול שאלו 'מה שלום מע"כ, איך אתה מרגיש', נענה החסיד והשיב, ב"ה הכל בסדר, אבל תמה אני מדוע יצעק הרב 'הרי אני עומד בסמוך אל הרב והנני שומע גם כאשר ידבר אלי בהשקט', השיב לו הגרי"ז ואמר, הוא הדבר אשר רציתי ללמד אותך, שתפסיק לזעוק כל כך בתפילתך, כי הקב"ה עומד לצידך ושומע את תפלתך, נענה החסיד ואמר 'יודע אני שהקב"ה עומד עלי ושומע תפילתי, אך מה שאני צועק בתפלה הוא כדי שאני אשמע את אשר אני מוציא מפי'...

וכלפי מה הדברים אמורים, שיתור ויחפש כל אחד באשר הוא במה מתעורר בתפילתו, שתצא מעומק הלב, ו'בתחבולות תעשה מלחמה' כל אחד כפי תכונות נפשו.

יד. הרה"ק המנחת אלעזר זי"ע היה פעם בבית החולים בבודאפעסט, וביקש שיתנו לו 'אישור' מיוחד להביא לשם מנין בכדי שיוכל להתפלל תפילות של שבת בציבור, היה שם רופא אחד שהכיר היטב את הרבי וידע שהוא איש גדול וקדוש, אמר לרבי, אני מוכן לקחת על עצמי את האחריות להביא מנין, בתנאי שיהיה הדבר באופן שקט שלא יפריעו לחולים האחרים (שהם ישינים). וכך הוה, באותה שבת הובא מנין מצומצם וכל אחד מהם הוזהר שיש לשמור על כללי ביה"ח, שלא להפריע למנוחת החולים, כי כל מה שהם נמצאים שם הוא רק בזכות שהרופא קיבל על עצמו שלא יפריעו לאחרים.

גם הרה"ק ניסה בכל כוחו לעמוד בתנאים, אבל כשהגיע לתיבות (מיד בתחילת מנחת ערב שבת) 'אמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר ממזרח וממערב... ויצעקו אל ה'... פקע קולו בקולי קולות, ובדמעות שלישי זעק. הרופא שמע את ה'קולות והברקים' מיהר לבוא אל חדר הרבי, ובתחנונים ורחמים גדולים ביקש מהרבי שיעמוד בהבטחתו שאחריותו עליו.

אחר התפילה טען הרופא לפניו, וכי יתכן שלא קיים רבינו את ההסכם שדברנו. ענה לו הרה"ק, האמת אגיד, בראשית דבר חשבתי שזה 'חק ולא יעבור' שבביה"ח שולט ה'שקט', על כן אמרתי, אקבל על עצמי התקנות. אבל ראיתי שאינו כן, כי בלילה כשנרדמתי התעוררתי מיד מקולות זעקה שהקים אחד השוהים כאן בביה"ח, ולא יכולתי לישן כל הלילה מרוב זעקותיו, ולמדתי שמותר להקים כאן קולות רעש, נתחייך הרופא ואמר, הרי אתם חכם הרזים כיצד תדברו נארישקייטן כאלו, אותו אדם שזעק הובא לכאן עם חולי ומצב קשה עד מאד, כל עצמותיו היו שבורים לגמרי, ומיסורים קשים ומרים בקעו הקולות מעצמם, אבל באופן כללי הרי שורר כאן השקט... נענה הרה"ק, אכן אתה רופא גדול ואכן למדת (שטאדירט) אצל פראפעסארן גדולים, שם לימדו אותך להבין את הכאב של ידיים ורגלים שבורים, אבל מה הינך מבין בלב קרוע ושובר של איש יהודי... לעולם לא תבין את כאב הלב של יהודי שכבר ממתין אלפיים שנה לגאולתו ובינתיים קושי הגלות והיסורים מתגבר בכל יום. גם זעקותיי באו מכאב עמוק עמוק הקורע את הלב, ושוב הבכי אינו בשליטתי (דוגמת אותו חולה שלא היה בשליטתו).

טו. כתב ה'חיד"א' זי"ע (נחל קדומים בפרשתו) על הא דמצינו (בסוף פרשתו) שמשנה רבינו התפלל על מרים בבקשו (יב יג) 'א-ל נא רפא נא לה' - שמעתי משם הקדמונים משה רבינו ע"ה מסרו לו זה הסוד בשמים, דכשיתפלל ויאמר ב' פעמים נא בתפילתו תקובל תפילתו. ומשום הכי אמר 'א-ל נא רפא נא לה', ויעתר לו ה'.

ואולי יש להוסיף בגילוי ה'סוד'... שכבר אמרו חז"ל (ברכות לב): 'אם רואה אדם שלא נענה בתפילתו יחזור ויתפלל, שנאמר (תהילים כז יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', וכאשר אדם מבקש א-ל נא, וחוזר ומבקש רפא נא, אזי בודאי תתקבל תפילתו לפני אדון כל.

מעט הכמות ורב האיכות - השיבות כל מעשה טוב ואפילו פעולה קטנה

ומבאר בזה"ל, אבל הענין הוא כך, אמנם המעשה שעשתה מרים לא היה בעצמו כ"ב גדול אבל התוצאה של מעשה זה היתה גדולה מאד, שהרי משה לא רצה לינק מהמצריות, ואילו מרים לא היתה שם הרי משה רבינו היה גווע ברעב ח"ו, והרי כל גאולת עם ישראל היתה תלויה בו [ושוב לא היו יכולים להינאל ממצרים]. ולכן אע"פ שעצם המעשה לא היה כ"ב גדול, אבל כיון שהתוצאות היו גדולות, לכן זכתה מרים לשכר גדול שכל ישראל ימתינו לה. וזה לימוד גדול לאדם שידקדק אף במעשיו הקטנים, כי ממעשה קטן יכול לצאת דבר גדול מאד, עכ"ל".

טז. איתא מהרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע (אמרי פינחס השלם פר' בא), דהנה איתא בזוהר הקדוש (ויקרא פח): שבכל יום יש רגע אחד שאז מתגלה אור הגנוז, ובאותו הזמן מתקבלים כל התפילות, ולכך איתא במדרש (עיי' דב"ר ב' קוה אל ה" - אפילו מאה פעמים, כלומר, כשאדם מתפלל על איזה דבר הרבה פעמים ואינו נענה יתפלל עוד ולא יתייאש, וביאור הדבר, כיון שהכל תלוי באור הגנוז וכבר אמרנו שבכל יום הוא מתגלה בעולם, ואפשר שיזדמן לו לאדם אותו עת שיתגלה האור ומיד נעשה בקשתו, כי דבר הגנוז אין יכולים לידע אימתי מתגלה, ומוסיף שם מכל מקום משמע קצת שבבוקר קודם נץ החמה מתגלה ואז עת רצון לשאול כל אחד צרכיו (נ"ל בשם הבעש"ט ז"ל). עוד איתא באמרי פינחס (בפרשתו) שבפרשת בהעלותך מאיר ומתעורר ענין אור הגנוז, אמור מעתה כי 'עת רצון' נפלא הוא בכל השבוע לקבלת התפילות.

ושמעתי מאחד מצדיקי וגאוני הדור שליט"א, כי בכל השנה בידינו 'לגלות' את האור הגנוז ובאותה שעה לפעול למלא כל משאלותינו לטובה, שהרי כתב הגר"א באגרתו בשם המדרש וז"ל. וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער, ומכאן 'מקור' נפלא שהמעביר על מידותיו ושותק למחרפו יתקבלו תפילותיו שבאותה שעה.

יז. סיפר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ברחובות העיר ווילנא התהלכו להם אב ובן עניים, לבושם קרוע לגזרים, וכל מהלכם אומר עניות דלות ואביונות, שפלות נוראה, ועל כולנה היה האב עיוור ל"ע, והיה הבן מוליכו ומדריכו את הדרך בה ילך במקום שאין שם מהמורות ובורות המסוכנים לנפילה. והנה פגע בהם ה'מגיד מדובנא' זי"ע ונכמרו רחמיו עליהם, והחל שואל אותם מה מעשיהם, מדוע הם לבושים קרעים ומהלכים ברחובה של עיר כמחוסרי בית, האב שעיוור היה ולא ראה עם מי בנו מדבר גער בו שימשיך בדרכו, אך הוא ניחמו והרגיע את רוחו... עד שהבין המגיד כי האב נתאלמן מזוגתו והבן יתום הוא, ביתם בקצה העיירה ושם שורר הכפור כי אין להם עצים להסקה ולא לחם לאכול... הכניסם המגיד לביתו החם, שם נתחממו עצמותיהם הקפואות, האכילם והשקם, סכס והלבישם באופן 'מכובד', ומכיוון שהבחין בנער כי 'בעל כשרון' עצום הוא, שכר לו מלמדים ושלחו לבית התלמוד.

השניים נהפכו ל'בני בית' אצל המגיד מדובנא, ואף משמת האב המשיך המגיד להחזיק את הבן כבנו יחידו, הבן עשה חיל בלימודיו עלה ונתעלה עד שנעשה גדול וענק בישראל ה"ה הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע שהאיר את עיני ישראל בתורתו, ובפרט בספריו שחיבר מאות ספרים בכל מקצועות התורה.

והיה אומר ה'חפץ חיים' הנה רבים היו העוברים ברחובות העיר ווילנא אשר ראו את ה'אב ובנו' מתהלכים להם ברחוב העיר במסכנותם ועניותם, מה עשו כל אלו, נדו בראשם לאות רחמנות, אה... אה... נעבעך... נעבעך... (מסכנים... מסכנים...) ותו לא מידי, אילו היה המגיד עושה כמעשיהם הרי היו הכל נפסדים, האב מפסיד את חייו, הבן את תלמודו, המגיד את מצוותו הכבירה ובני ישראל וכל העולם כולו את גדול הדור ואור תורתו המאירה לדורות עולם. הרי לך שבמעשה אחד נכון והגון קנה המגיד את עולמו והיטיב לבריות ולכל בני ישראל, כמה יש לנו ללמוד ממעשה זה, להיות 'חוטף ואוכל' מצוות ומעש"ט ולא לתת להזדמנויות כאלו להיאבד מתחת ידינו.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

אך מלבד זאת, הרי האמת היא שכל פעולה קטנה רב ערכה בשמי מרום¹, וכמו שכתב ב'חובות הלבבות' (שער חשבון הנפש פ"ה) 'ואל תמעט בעיניך שום טובה שתעשנה לשמו אפילו במילה או בראיה, כי המעט ממך רב אצלו'², והקרוב שבדמיונים בזה העתקת לפני שנים הלך אחד הרבנים החשובים בארה"ב ברחובה של עיר ונתקל ביהודי בא בימים שהציע את מרכולתו לעוברים ושבים, מתוך רצון להיטיב עם יהודי זקן זה ניגש הרב לדוכנו ורכש מעמו דבר מה. אדהכי והכי שח עמו הרב על הא ועל דא, בין הדברים סיפר הזקן שלפני עשרות בשנים בעת שעדיין היה צעיר לימים וכוחו במותניו היה דר בשכנות למשפחה אחת, והיה הכותל שביניהם 'דקה מן הדקה' והיה בידו לשמוע כל הנעשה בביתם. לאותה המשפחה היה בן עלם חמודות שנפשו חשקה בתורה. אלא שבאותם ימים רבתה עניותם ואבי המשפחה לא הצליח להביא די טרף לביתו ומזון לעולליו. והחליט האב שהבן לא ילך ללמוד תורה אלא יבוא לעזרת הפרנסה בביתם. אך בכל לילה היה הנער בוכה לאביו שנפשו חשקה בתורה, נכמרו רחמי עליו (כאשר שמעתי את הנעשה מבעד לכותל הדק) עד שביום מן הימים החלטתי ועשיתי מעשה, הוספתי לעבוד עוד כמה שעות בעבודות קשות מנשוא ואת הפרוטות המועטות אשר הרווחתי ברוב עמלי הייתי מביא לאותו אב בתנאי שישחרר את בנו שילך לדור במקום תורה. האב אכן שלח את בנו ללמוד תורה ואני הוספתי לעמול בעמל ויגיעה קשה. בסיימו לספר את סיפורו פנה הזקן אל אותו ראש ישיבה ושאלו אם יכול הוא לברר אם יצא משהו מאותו נער והאם עמלו היה שווה. חקר הרב לשמו והזקן נזכר ואמר, אכן שמו היה אהר'לע קאטלער. ראש הישיבה נפעם על עומדו וכמעט שצווח, היודע אתה את מי גידלת, הרי רק בזכותך נתגדל הגאון הגדול רבי אהרן קאטלר להיות בונה ומקים עולה של תורה בשממונה של אמריקה דאז, כל תורתו ותורתם של רבבות תלמידיו נזקפים לזכותך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.

יח. וכך איתא ב'תורת אבות' (דרכים בעבודת הבורא אות רט"ו) בשם הרה"ק מקאברין ז"ע, לבאר בנוסח התפילה בברכת מגן אבות 'קונה הכל' - שהקב"ה 'קונה' כל דבר קטן וכל תנועה קלה שיהודי עושה לכבודו ית'. וכבר רמזו בלישנא דקרא (שה"ש ד ט) 'לְבַבְתִּינִי [פירש רש"י, משכת את לבי אליך] באחת מעיניך', אפילו בשמירת עיניים אחת - כי אי אפשר להשיג אפילו במקצת את הנחת רוח שיש לאבינו שבשמים, וגודל הקירבה והאהבה המתעוררת מפעם אחת של כפיית היצר...

יט. נוראות מצינו במדרש (במ"ד יב יח) בעניין ה'בקר' שהביאו הנשיאים לחנוכת המזבח ששימשו לשאת את קרשי המשכן וכו', וכדכתיב (לעיל ז ה) 'והיו לעבוד את עבודת אהל מועד' - נתן להם הויה שיהיו קיימים לעולם, ונחלקו שם התנאים עד אימתי היו קיימים, שיי"א שהקריבו אותם ב'גלגל' או ב'נוב' או ב'גבעון', ורבי חמא בר רבי חנינא אמר ששלמה המלך הקריב אותם בבית המקדש (כעבור חמש מאות שנה). תני בשם רבי מאיר, עד עכשיו הן העגלות והפרות קיימות, ולא הוממו (-לא נפל בהם מום), ולא הזקינו ולא הטריפו ולא נשברו. ומסיים המדרש 'והלא דברים קל וחומר, מה אם העגלות שנדבקו במלאכת אהל מועד ניתן להם הויה עד שיהיו קיימות לעולם, ישראל שהם דבוקים בהקב"ה על אחת כמה וכמה, שנאמר (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום'. עמוד והתבונן, הרי לך 'בהמה' ששירתה את עבודת אהל מועד לפי שעה ובזכות זה זכתה לאריכות ימים מופלגת מתוך בריאות הגוף, לא נס לחה ולא כהתה עינה, אם כן מה רב טוב הצפון למי ש'נדבק במלאכת אהל מועד', ואפילו רק לפי שעה, ואפילו אם עשה את העבודה כמו 'בהמה' (מבלי דעת או הבנה מה הוא עושה)...

גם למדנו לקח טוב וחיזוק נפלא, כי זה העובד את מלאכת אהל מועד וכל אחד שעשה איזה מעשה טוב - הרי נשאר בו רושם הקדושה לעולם ועד, ותמיד יש בו בנפשו ובנשמתו 'משהו' קדוש שהוא דבוק בו אל ה'משכן' ואל הקב"ה, וכל פעם שמתגבר על יצרו ומתקדש בקדושה עליונה - אותה 'קדושה' אינה רק 'לשעתה' אלא קידשה אותו לשעתו ולעתידי לבוא...

כ. כה אמר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל ללמוד מדרכי אנשי הצבא בעת שעורכים מלחמה, שפעמים רבות שמשגרים מטוסי קרב למדינת האויב, וכאשר המה מתקרבים למטרתם הרי הם מנמיכים מאוד ואינם נוסעים ב'שמים' ממעל אלא קרוב מאוד אל הארץ (כפי האפשר), וכל כך למה, כי כל מדינה יש לה 'ראדאר' אשר נועד לגלות את כלי הטייס הנוסעים באוויר, שע"ז יוכלו להפילם מבעוד מועד בטרם יצליחו לבצע את זממם ולשגר

ביסוד זה מבאר ה'שם משמואל', שבהיותם במדבר זכו בני ישראל להתגלות אלוקית כשאינם צריכים כלל לעסוק בענייני עולם הזה, כל מאכלם היה 'לחם מן השמים' שכולו רוחני, ואף שמלתך לא בלתה מעליך ולא חסר להם מאומה. ברם, לא זו היא תכלית הבריאה, שהרי חיים כאלו כבר עברו על כל נשמה בטרם שירדה לזה העולם, והייתה אז מתענגת על זיו השכינה, מה עשה הקב"ה הורידה לזה העולם, כשתכליתה הטוב לחיות בעולם הגשמי הלזה ולהתעלות לקדושה. ולכן העלה אותם הקב"ה לארץ ישראל, כדי שיחרשו את השדות, יזרעו ויעסקו בעניינים גשמיים, ואעפ"כ יהיו כל מעשיהם בכוונה טובה. ומכיוון שרצה הקב"ה להכניס ולהרגילם לקראת עבודה כזאת בעודם עתה סמוך לארץ ישראל, על כן התרחק מהם מעט בכדי שיבואו בכוחות עצמם' כדוגמת התינוק ההולך ובא לקראת אביו. ובה מפרש מה שנאמר מקודם (י לז) 'וארון ברית ה' נוסע לפניהם', שלא נאמר 'בתוכם' אלא 'לפניהם' בריחוק מעט לרמוז על התרחקות השכינה כביכול. אמנם בני

מקשה תעשה - ההתעלות וההתרוממות שעל ידי ה'קושי' בפרשתן (יא א), 'ויהי העם כמתאוננים' וגו'. וביאר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תר"ע ד"ה באופן אחר) על פי מה שפירש מרנא הבעש"ט הק' זי"ע בדברי המדרש (ויק"ר יא ט) על הפסוק (תהלים מח טו) 'כי זה אלוקים אלוקינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות' - 'עלמות פֶּאֱיִן עוֹלָמְתָא', ש'על מות' נדרש מלשון 'עלם' ותינוק, וביאר הבעש"ט הק' בדרך משל, לאב הרוצה ללמד את בנו התינוק ללכת, הרי הוא מעמידו לפניו, ובשהתינוק מתקרב אליו מתרחק האב מעט לאחוריו, וכל זה כדי שיהלך הקטן עוד כמה פסיעות, והנה, מי שאינו 'בר דעת' נדמה לו שהאב מתרחק מבנו ואינו מראה לו אהבתו, אך באמת אין כאן 'ריחוק' ו'הסתר' אלא הרי זה לטובת הבן שיתרגל ללכת. כיו"ב הקב"ה מתנהג עמנו, כשברצונו להרגיל אותנו ללכת לעלות ולהתעלות (בעבודת ה' או בכל ענין) אזי 'יתרחק' מאתנו ויסתיר פניו, ובאמת, אין זה אלא לטובתנו השלימה כדי שיתחזק האדם לעבוד את הש"ת אף מתוך 'הסתר' וקושי^{כא}.

מלמעלה חיצונית מוות, אכן מערכות הללו מכוונות לגלות את ה'מטוסים' הנמצאים בגובה החלל, על כן מתחכמים האויבים לשגר אותם כלי טייס דווקא סמוך לקרקע, בכדי שלא יתגלו על ידי ה'ראדאר', ויוכלו לפגוע מבלי מפריע. ומכאן נלמד גם בדרכי המלחמה על הצר הצורר אתכם - אותנו 'יצר הרע' אשר כל היום צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, שאף הוא יש לו 'ראדאר' למנוע מכל איש יהודי לעבוד את הבורא ית"ש, אכן 'עיניו' נשואות רק 'למעלה' - על מצוות 'גדולות'... ואינו שם לב לדברים קטנים (שנראה שהם 'קרובים לארץ'), על כן העצה היעוצה לקבל על עצמו להתחזק דייקא ב'דברים קטנים' ובקבלות קטנות (תוספת כמה מינוט ללימוד התורה, חיזוק בשמירת עיניים וכו') שאותם אין ה'ראדאר' מגלה, ועליהם אין התנגדות היצר כ"כ, ועי"ז יוכל להתעלות בלי גבול ותכלית.

כא. הגה"ק 'החפץ חיים' זי"ע נשא את משלו, למלך שהיה לו גדוד אנשי חיל נאמנים ומסורים, והיו לבושים בגדי כבוד (מדים) מפוארים כראוי להם ולמעמדם, יום אחד החליט המלך לפאר עוד יותר את בגדיהם ולעטרם במצנפות פרווה דובים לבנים, פרווה נאה ויקרה, ונדירה עד מאוד, כי הדוב הלבן שוכן בקרחוני העד בירכתי צפון, וקשה לצוד אותו בהיותו מזה רעב ושוחר לטרף, בחר המלך את הגבורים והאמיצים בגדודו, ושלחם לצוד דובים לבנים ולהביא את פרוותם, לשם כך היה עליהם לפשוט את מדיהם ההדורים ולעטות לבוש מסורבל של צמר ופרווה, להגן עליהם מפני הקור הנורא, שיוכלו לשרוד בסופות השלגים וברוח המקפיאה, ואכן מסרו הנבחרים נפשם ועמדו במשימתם, שבו עם הפרווה המבוקשת, וזכו להעלאה בשכרם ובדרגתם ולמדים מפוארים עוד יותר.

ועתה, כל מי שהיה רואה באותה שעה את חיילי הגדוד שומרי הארמון במדיהם ההדורים, ואת ה'משלחת' בבגדיהם העבים והגסים, עלול היה לשפוט שאלו חביבי המלך ואלו נדחו מלפניו ואין המלך חפץ ביקרם, אך המבין דבר לאשורו יודע שההפך הנכון, בני המשלחת נבחרים וחביבים שבעתיים, אלא שלצורך משימתם חייבים היו לעטות ביגוד זה, וכשישבו יפשטוהו, ויזכו לקירבה וגמול והארת פנים נפלאה.

זה ההבדל בין המלאכים לבני האדם, אלו ואלו משרתי עליון, אבל המלאכים המשרתים במרום יכולים להיות רוחניים וזכים כרוממותם, ואילו האדם שנשלח למשימתו לעולם השפל חייב לעטות בגדים גסים, עור ובשר גידים ועצמות, לשכן את נשמתו הנאצלת בגוף עכור למען משימתו, אך אין זה גורע מחשיבותו, אדרבה, כשישוב עטור נצחון ושבע מצוות יפשוט בגדי החומר וילבש שוב מחלצות, וישב בגן העדן לפני מלאכי השרת (רש"י להלן כג כג) ויהנה מזיו השכינה וקרבת אלוקים לנצח נצחים (הובא במשלי הח"ח טז).

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

כאשר מתחזק להתגבר על כל הקשיים. וכדאיתא במדרש (רבה טו ז) בפרשתן על הפסוק (ה א) 'בהעלותך את הנרות', אמר רבי חנינא, אמר הקב"ה, עיניים שיש בכך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור, ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה רואה אלא מתוך השחור, הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם'. מכאן למדו צדיקים (כע"ז ב'שפתי צדיק' בפרשתן) 'ארחות חיים', כי הנה לא כל העתים שווים, פעמים שמרגיש האדם אור בהיר בשחקים - באותו לבן שבעיניים, כי אור ה' זרח עליו, ועל מי מנוחות ינהלהו הבורא הן ברוחניות והן בגשמיות, לאידך, פעמים שהוא מרגיש כי עולמו חשך בעדו באותו שחור שבעיניים, ומכל צד באים עליו צר ומצוק לייסרו,

ישראל לא הבינו פעולות ה' ואת הכוונה האלוקית אלא הרגישו שהוא מתרחק מהם על כן 'ויהיו העם כמתאוננים'.

ומסיים ה'שם משמואל' וז"ל, וזהו לימוד לצעירים שמתחילים לעבוד השי"ת בהתלהבות, ואח"כ נופלים מעט ממדרגתם, וזאת היא מן השמים שלוקחים מהם העזר האלוקי, כדי שבכוחות עצמם יעבדו את השי"ת, וכל המניעות הם ג"כ מן השמים, וצריך כל אחד לידע זאת, שלא יפול בעצמו ויחזק את עצמו לעלות מעלה מעלה, והבן, עכ"ל.

ואדרבה, עיקר העבודה היא דייקא בזמן ההסתר והקושי, ומשם דייקא היא עיקר עלייתו,

כב. בפרשתן (ה ד) 'וזה מעשה המנורה מקשה תעשה אותה', ולכאורה קשה מה ענין פסוק זה המדבר מ'עשיית המנורה' לפרשה זאת המדברת מהלכות הדלקת הנרות (ועשיית המנורה כבר נאמר בפר' תרומה - ויקהל). ומבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי אדרבה, כאן גילתה תורה אופן נעלה ביותר של 'הארת המנורה', כי דייקא מזה ש'נתקשה משה במעשה המנורה' (במד"ר טו י), מזה עצמו נעשה אורה היותר גדול של המנורה (ויתפרש תיבת 'מקשה' תיעשה המנורה, מלשון 'קושי'), וכן בכל ענין שהאדם מייגע עצמו - לפי היגיעה יתרבה האור, כמו שאמרו רז"ל (מגילה ו): 'יגעת ומצאת - תאמין' (ליקוטי הרי"ם בפרשתן).

וכך ביאר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (מאמר יחזקאל עמ' קט) בפסוק בפרשתן (יב ו), 'במראה אליו אתוודע', עיקר ההתקרבות אל השי"ת הוא דייקא על ידי מניעות ועיכובים - ובהתגברות האדם עליהם יתקרב ביותר אל ה'. ומרומז בעשיית ה'מראה' [שפיגע"ל], שנוטל האומן זכוכית שהיא זכה וברה, ואפשר לראות דרכה את כל הנעשה לפניו, ומדבק בה חתיכת כסף צרוף ועל ידי זה נהפכת הזכוכית ל'מראה', ונמצא שההסתרה החוסמת בעד ראיית האדם היא המביאה לאומן שתיעשה תכליתו ומטרתו. וזה במראה - כמו מראה החוסמת, כן אליו אתוודע - בזכות הקושי וההסתרה, כשמרגיש כי הכל סתום וחסום בפניו, אז אז יראה אליו הקב"ה.

מעין הדברים כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ליקוטים פר' ויקהל ד"ה וכל) לפרש בדרך צחות בלשון הכתוב בפרשתן (יא ה) 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם', ופירש רש"י 'חנם מן המצוות', שמרמז בזה אשר מצוה שנעשית 'בחנם' בלא שמוציא עליה הוצאות הרי היא 'בלא מצוות'... ועיקר הכוונה ללמד על חשיבות המצוה כשנעשית מתוך טורח וקושי, אם בקושי מחמת חסרון כיס, ואם בקושי מחמת התגברות היצר.

מספרים על בחור שהתאונן בפני ה'ראש ישיבה' שלו כי כל ענין של תורה ועבודה בא לו בקושי עצום ונורא, בעוד שכל חבריו לומדים עם געשמאק וחיות, והיה מבכה מרה על עצמו 'למה נגרע'... מה נשתנה חלקי משל אחרים, אמר לו רה"י, הנה אמרו חז"ל הדלקת הנרות כשרה בזר, ואילו הטבת הנרות דווקא בכהן, ומדוע, כי כשהנרות כבר מוכנים אין בזה כל 'חכמה' ועבודה להדליק, אמנם, כל עוד שאין הנרות מוכנים יש כאן 'עבודה', ויש חשיבות לעבודה זו, ולזה צריך דייקא את הכהן, אף אתה בחור יקירי, עבודתך - כאותה 'הטבת' הנרות, להיטיב את הנרות ולסלק את הפסולת, ועבודה זו חשובה יותר והיא אכן צריכה כהן דייקא, תיטיב ותקן עצמך.

אך הבחור בשלו שהיה מעדיף 'לוותר' על עבודה זו ולהיות כאותם שאין בהם יצר הרע... אמר לו רה"י עלה אלי כליל שב"ק ואז נדבר בניחותא, עלה לבית ראש הישיבה, וראש הישיבה הכין בעבורו 'גרעינים', אמנם הגרעינים היו קלופים, ואמר לו רה"י, הנה לטובתך ולהנאתך הכנתי את הגרעינים, אמר לו הבחור, אין כל טעם וענין באכילת גרעינים קלופים, ומדוע, כי כל העונג והגעשמאק הוא לפצח את הגרעין שכולו מכוסה בקליפה... וצריך לקלפו עד שמגיעים ל'נקודה הפנימית' ה"ה הגרעין הנאכל בכבודו ובעצמו... החזיר לו רה"י מיניה וביה, ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, כל התענוג הוא רק ב'פיצוח' - בעבודה הבאה על ידי קושי, ואין שום עניין ב'אכילה' בלא טורח...

מצד יצרו הרודף אחריו, או מצד מצוקה גשמית, ויש הטועים ואומרים שעיקר עבודת וחיבת האדם הוא בזמנים שאור ה' מאיר עליו, ולא כשאור וחושך משמשים בערבוביא, וק"ו בעת שהפך כולו לחושך. לזה בא רבי חנינא ואמר אין אתה רואה אלא מתוך השחור - דייקא מתוך השחור תראה את ה' יתברך. ולא תאמר שחפץ הקב"ה יותר בזמני אורה, כי 'הקב"ה שכולו אורה אינו נצרך לאורה שלכם'. אמנם לעבודתנו בזמני החושך הינו כביכול נצרך ונצרך^{כג}, כי עבודה כזו - מתוך חושך ענן וערפל אין לו להקב"ה מהמלאכים דרי מעלה, כי אם מאתנו דרי מטה.

ומכאן, יענה כל חר וחר ליצרו שבא לפתותו ולומר לו - אין זה מן הראוי כי שפל ונבזה כמוך יעבוד את ה' הגדול הגיבור והנורא, המתן נא, אולי עוד יחוס עליך הבורא ויביא עליך זמני אורה, אז תזכה להתעוררות והתלהבות לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, ואז יהא יאה ונאה שתעבוד את אלוהיך, כי באמת אדרבה ואדרבה, אין לך שעת רצון יותר מזו, ויותר חפץ הקב"ה בעבודת האדם כשהוא מרוחק, ולא עוד, אלא שעליו להודות לו יתב"ש^{כד}, כי כבר אמר הנביא (ירמיהו לא ב) 'מרחוק ה' נראה לי' - על ידי הריחוק מה' מתקרבים אליו מאד.

ובך איתא במדרש בפרשתן (רבה טו ה) על ענין הדלקת נרות המנורה, וכי צריך הקב"ה לאורה שלנו, והרי כתיב (תהלים קל"ב) 'גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה' ומדוע ציוונו 'בהעלותך את הנרות', ומבאר המדרש על פי משל (עיי' בהערה)^{כד}, שאכן הקב"ה הוא בעל הבירה והוא בעל האורה, אלא שנחת רוח תבוא לפניו כשקרוצי חומר יביאו משלהם כפי שידם - יד כהה משנת, כי זה יעלה לפניו לריח ניחוח.

אותי יום יום ידרושון - לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו בפרשתן (י לג), 'ויסעו מהר ה' דרך שלושת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלושת ימים לתור להם מנוחה', ידוע מה שכתבו רבותינו הראשונים (רמב"ן פסוק לה, ותוס' שבת קמז. ד"ה פורענות) בשם מדרשי חז"ל שהיה זה 'כתינוק הבורח מבית הספר', וכלומר שנסעו מהר סיני משום שחששו שמא יוסיף הקב"ה לתת להם עוד תורה ומצוות.

כג. היטב הגדיר זאת הגאון רבי ירוחם ממיר זצ"ל, שיש בני אדם הסבורים שמטרת ביאתם לעולם היא לעסוק בתורה ומצוות, ואפילו כשהדבר עולה להם בקושי עדיין חובתם מוטלת עליהם, אך האמת היא להיפך, וכמו שנאמר (איוב ה ז) 'אדם לעמל יולד', דייקא לאותו עמל ויגיעה נולד האדם וירד לעולם הזה, ועיקר תכליתו לעסוק בתורה ועבודה מתוך יגיעה (דעת חכמה ומוסר, ח"ב עמו' קכב).

כד. וז"ל המדרש, למה הדבר דומה למלך שהיה לו אוהב (איש מפשוטי העם), אמר לו המלך, תדע שאצלך אני סועד, לך ותקן לי (סעודה). הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט, מנורה של הדיוט, ושולחן של הדיוט. כיוון שבא המלך באו עמו שמשין שסיבבו מכאן ומכאן מנורה של זהב (להאיר ולכבוד) לפניו. כיוון שראה אוהבו את כל הכבוד התבייש (להציע לפני המלך את כליו) והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל (כשל) הדיוטות. אמר לו המלך, וכי לא אמרתי לך שאצלך אני סועד, למה לא התקנת (הכנת) לי כלום. אמר לו אוהבו ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך, ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך - שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך, חייך שאני פוסל את כל כליי שהבאתי, ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך, עכ"ל. וכלומר, כי כלי זהב ומשכיות חמדה יש למלך די והותר בביתו. ואיננו נצרך ל'טובותיו' של רעהו הפשוט שיפאר שולחנו בכגון דא, ומה חסר בבית המלך - אותם כלים פשוטים שמציג האיש הפשוט אחר שנתייגע להשיגם לפי כוחותיו.

כ"ו. כי"ב הוא לגבי כל ענייני עבודת האדם, אין הקב"ה דורש ומבקש מאדם מדרגות יראה ואהבה כשל המלאכים כי מזה יש לו די והותר למעלה למעלה... ובכלל אין הקב"ה נצרך ל'טובותינו' שנעבדו ונפארו בכלים מפוארים - במדרגות גבוהות באהבה ויראה יותר ממדרגתו - כראוי לבית המלכות, כי אין לו חפץ אלא ב'כלים' שלנו - התגברות על היצר על הקנאה ושנאה ושאר תאוות הלב הן וכיוצא בהם... ומזה בא תענוג ונחת רוח לפניו.

כה. סיפר הגאון רבי משה ברנשטיין זצ"ל חתנו של הגה"ק רבי ברוך בער לייבאוויטש זי"ע בעל ה'ברכת שמואל', שכאשר נסע חותנו הגדול לארה"ב להתרים נדיבי עם עבור ישיבתו הרמה בעיר קאמעניץ ושהה שם תקופה ממושכת ניצלו זאת מקורביו ואנשי ביתו והקימו עבורו בית דירה חדש גדול ונאה, והנה אותו בית עמד מול דירתו של גלח (כומר) ומעל הגג התנוסס 'שתי וערב' גדול, אלא שאיש לא שם ליבו לכך.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

לפניהם להתרחק מהם דרך ג' ימים, נמצא ריחוק דרך ו' ימים ביניהם כדי לתור להם מנוחה מן המצות אשר מאסו בהם, עב"ל. והרבה יש להתעורר בהתחזקות ב'קביעות עיתים לתורה'^י, ללמוד חק תלמודו בכל יום ממש^י, ושלא יעבור עליו אפילו יום אחד ח"ו לבטלה, בכדי שלא יהא בכלל 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך'^ח.

עפי"ז פירש ה'כלי יקר' את האמור כאן בזה"ל, לפי שכתוב במגילת סתרים 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך' (ספרי עקב יא כב), משל לשנים שהולכין זה מזה, זה הולך מיל למזרח וזה למערב, נמצא שהם רחוקים זה מזה ב' מילין (אעפ"י שב"א הלך רק מיל אחד), כך אמר הכתוב כי המה נסעו מאחרי ה' ונזורו אחר דרך ג' ימים מן השכינה, ולעומת זה גם ארון ברית ה' נוסע

כעבור כמה שנים קרא רבי ברוך בער לחתנו הנ"ל וסיפר לו בשמחה, היום נזדמן לי לקרוא אודות קורות ותולדות הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע וראיתי מעשה אשר הציל את חיי כפשוטו... וגולל לו אשר על ליבו, באמרו, מיום שנכנסתי לבית החדש לא היה קץ לסבלי, כל ימי התרחקתי מעבודה זרה והנה שתי וערב כנגד עיני... ובעל כרחי לא הייתי יכול לעשות כלום כדי שלא לפגוע באותם דורשי טובתי שסידרו עבורי דירה זו, והרגשתי שהצער העמוק הממלא את ליבי מקצר את ימי... היום הזה ראיתי כתוב מעשה, שפעם נסע הגה"ק רבי נתן אדלער זי"ע לדרך רחוקה בימות השלגים ונתלווה אליו תלמידו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע, והנה באמצע הדרך באישון לילה מת אחד הסוסים והלך 'בעל העגלה' להביא סוס אחר ולא עלה בידו אלא להביא חמור, ורתם את החמור לעגלה ורצה להמשיך בנסיעתו, בו ברגע הבחין הגה"ק רבי נתן אדלר במתרחש וקפץ מהעגלה והחל לרקוד ברוב דיצה וצהלה, ולא ידע החת"ס לשמחה מה זו עושה... ובפרט שהכפור שלט בכיפה... אמר לו רבי נתן, הנה זו פעם ראשונה בחיי שנזמן לידי לקיים מצוות 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו', וכי מילתא זוטרתא היא... מן הדין שאתמלא בשמחה גדולה ומופלגת על המצוה הנדירה שזכיתי בה...

המשיך רבי ברוך בער ואמר, אחרי רואי מעשה זה חשבתי לעצמי, הנה פירשו חז"ל (ברכות יב:) הא דכתיב (להלן טו לט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם' – זו מינות, ואחר שאינה ה' לידי לקיים מצוה זו בכל רגע ורגע כשאותו שיקוץ מול עיניי ממש – כמה עלי להיות בשמחה רבה על שאני זוכה לעשות רצונו ית'...

אף אנו נוסיף לומר, כי הנה עוד איתא שם בהמשך הסוגיא לפרש מה שנאמר 'אחרי עיניכם' – זו הרהור עבירה, אמור מעתה, רבים המהלכים מלאים דאגות אודות ה'נסיונות' הרבים המצויים ברחוב העיר, אדרבה ישו וישמחו כאשר הם נפגשים עם 'שפע' של נסיונות, וכמה תגל נפשם על כך. פשיטא ואין צריך לומר שמחובת האדם להתפלל על נפשו 'אל תביאני לידי נסיון', אך אם כבר בא נסיון לידו ימלא לבו שמחה, צהלה ורינה לזכר מלכותו... כו. הרה"ג רבי יהודה אריה דינר שליט"א מביא מעשה ממחותנו הרה"ג רבי שמואל בירנבוים ר"י מיר בארה"ב, שפעם נסע למקסיקו לצורך אסיפת כספים לשיבתו הקדושה, ובית האכסניא היה בבית אחד מתלמידיו (לשעבר), בהיותו שם הבחין ר"ש שבעל האכסניא טרוד מאד מאד, דאגתו היתה פרושה על פניו, ניסה ר"ש לעודדו ולחזקו, על כן שאלו, תלמידי יקירי, האם אירע משהו לא טוב אצלכם בבית במשפחה בקהילה וכו', בעה"ב לא אבה לענות, אבל אחרי הפצרות רה"י ענהו, הנה עשיתי 'עסק' טוב בו חישבתי להרוויח הון רב עד מאד, אבל, העסק נעשה מתחת השולחן – כלומר, מבלי לדווח לרשויות המס, ועתה עלו אנשי המס על כך, והם מתעתדים לבוא אלי ולחקור אותי חקירות עמוקות, ויש בזה הן סכנת הפסד של אלפים ומיליונים, והן סכנת מאסר בבית האסורים לשנים רבות וארוכות.

שאל אותו רה"י, והיכן חשבת לשבת עמהם, ענה בעה"ב הנה בסלון שבביתי, אמר לו רה"י, הבא נא תשו' רעק"א, ונתיישבו שניהם לעסוק בתורת הרעק"א בעמקות ויגיעה עצומה באותו מקום שבעה"ב הראה עליו כ'מקום החקירות'. כעבור כמה ימים באו אנשי המס, ובס"ד ענה האיש תשובות על כל שאלותיהם, ויצא נקי לגמרי, חף מפשע ונפטר מהם לגמרי לגמרי. ברוב התרגשות הודיע לרה"י על ה'נס' הנגלה שאירע עמו, אמר לו רה"י, יש ב'קבלה' מקמאי, שכשלומו תורה בהתמדה ובחשק יש בזה כח לבטל כל הגזירות...

הבט נא וראה דברות קדשו של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (אביר הרועים אות קי"ג) בלשונו הטהור 'כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מצייתים לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה'.

חז"ל (אבות ג ה) הפורק ממנו עול תורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. כי העוזב את דרכי התורה נכנס מיד לעול מלכות ופורענות באה עליו, נמצא שעצם חטא עזיבת התורה היא עצמה פורענות כי הם כרוכים זה בזה. לכן באותה שעה שעזבו וברחו ממתן התורה, מיד ראה משה רבינו כי שעבוד עול מלכויות מתוח כנגדם, פתח בתפילתו ואמר - 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך, ולא ישלמו בבניך'.

בפרשתן (ה יח-יט), 'ואקח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל, ואתנה וכו' מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל באוהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש, וברש"י, 'חמשה פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמניין חמשה חומשי תורה'. וביאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (עי' שפ"א תרל"ו ד"ה בשם), שכאשר נבחרו הלויים לעבודה חלשה דעתם של ישראלים שהבינו שאינם ראויים לעבודה, על כן הודיע חיבתן שעדיין בידם לזכות לתורה, כי כתר תורה מונח הוא וכל הרוצה ליקח יבוא ויקח (יומא עב:), ולכך כפל שמותם כמניין חמשה חומשי תורה לרמוז על כח התורה אשר עדיין הוא בידם^{כז}.

והנה אמרו חז"ל (שבת קמז. הובא ברש"י פסוק לה) כי פרשת ויהי בנסוע הארון הרי הוא ספר בפני עצמו, והוא נבדל בנונין הפוכין בתחילתו ואחריתו - להבדיל בין פורענות לפורענות, ובתוס' (שם) ביארו שפורענות הב' הוא פרשת 'ויהי העם כמתאוננים', ונאמר מיד 'ותצא אש'. והפורענות הא' היא מה שנאמר 'ויסעו מהר ה'', וכמדרש חז"ל 'כתינוק הבורח מבית הספר'.

ולבאורה צ"ב, דבשלמא בפרשת המתאוננים אכן יש בה 'פורענות' - ותצא אש. אבל איזה 'פורענות' היא במה שהם ברחו מבית מקום לימודם, והרי זה עוון ולא פורענות.

ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הויכרון מכת"ק בדרוש ל' אב עמ' נא) באופן נורא וז"ל. 'כי הנה איתא במדרש רבה פר' ראה (פרשה ה) 'הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו, אתם נהרגים בסייף הזה', וכוונתם בזה כי אינו דומה פורק עול לימוד התורה לעובר שאר עבירות, כי בשאר עבירות העונש מעותד ליום מועד כי יבוקר פנקסו, אבל ביטול תורה אינו כן אלא עונשו כרוך בעקבו כשני דליים מים כשזה עולה זה יורד. ועל כן אמרו

כז. ובעניין זה אמרו לרמוז בהא דאיתא בגמ' (שבת פז:): 'בשבת ניתנה תורה לישראל', שבא ללמד שכשם שיום השבת קבוע ועומד, ולא יוכל בר אנוש להקדימה ולאחרה לעולמים, אף אם מאד מאד נחוץ לו להזיז את השבת ליום אחר מחמת עסק ממון שנזדמן לו וכדו', ואפילו אם ירצה להשלימה בכפליים כגון לערוך במקומו ב' ימי שבתות גם כן לא יועיל לו במאומה. כיוצא בו, 'בשבת ניתנה תורה' - אין להזיז 'שיעור תורה' הקבוע, ולא יאמר למחרת היום אשלים את הלימוד היומי, אלא בכל יום ויום עליו להשלים את חוק לימודו.

כח. מיקירי קרתא דשופריא ומנקיי הדעת שבה היה הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, ביום מן הימים הוצרך ר' זלמן להיכנס אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע ונקבע לו לשעת בוקר מוקדמת, ולכן הקדים ר' זלמן והגיע לבני ברק בלילה שלפני היום, והשתכן אצל בנו ר' נטע. והנה מנהגו של אותו חסיד היה לשכב במיטתו בין השעות 11 בלילה עד 2 לפנות בוקר, ותיכף היה מתעורר לעבודת הבורא. באותו לילה לא הספיק רבי זלמן להשלים כל שיעוריו בתורה, ועל כן נשאר ללמוד לגמור חוק לימודו, הפציר בו רבי נטע שילך לישון כי כבר קרבה שעת קימתו, וכבר ישלים את לימודיו למחר... אך ר' זלמן לא זע כלל לשמע דבריו אלא המשיך בלימודו, אך בנו שדאג לו המשיך ואמר לו, אולי תמשיך מחר... אולי תשלים למחרת את חוק לימודך... הלא מאוחר כעת... משראה שאינו נענה לאחר כל ההפצרות המרובות, פנה ר' נטע אל מטבח ביתו וישב לסעוד את לבו בסעודת הערב. אדהכי והכי סיים ר' זלמן את לימודיו, ובעברו ליד המטבח הבחין בבנו האוכל לשובע, פנה אליו ואמר לו... די לך נטע בני, אולי תשלים למחרת...

כט. מעשה באב לבחור מהולל בתשבחות, שהבין את 'טיב הסחורה' שברשותו, ובבואו לעונת השידוכים כשהצעות החלו לזרום כגשם ביום החורף, ביקש האב (מלבד זאת שעמד האב להסכים רק לשידוך חשוב ומשובח) שיתנו לו 2 דירות

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

המחלוקת... ותוצאותיה מי ישורנה... על כן אמרה תורה 'ואם באחת יתקעו' ונמצא שכל הנשיאים הוזמנו יחדיו באותו רגע ובאותו כבוד, וייסתם פיהם של בעלי מחלוקת ל'.

ושמא תאמר, וכי נגזר עלי לסבול מחמת 'דמיונותיו' של פלוני, הרי אני מהלך בדרך ישרה, ואם פלוני 'מסובב' בדמיונות שווא ומדוחים יאכל בעצמו את פרי מעלליו. תשובתו בדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע בפרשתן על הפסוק (יב ג) 'והאיש משה

והטבנו לך - להיות טוב ומיטיב ולא להיפך ח"ו בפרשתן (י ד), 'ואם באחת יתקעו, ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל'. ולבאורה קשה, וכי לקרוא ל"ב אנשים מתוך בני ישראל (שהרי לא עלה מספר הנשיאים יותר מ"ב) הוצרכו ל'חצוצרות', מדוע לא נשלח 'שליח' שיקראם לאסיפה. ומבאר הרלב"ג, כי אם היו שולחים שליחים היה מקום לבעל דבר לחרחר ריב בין הנשיאים, במענה מדוע לנשיא פלוני קרא משה ראשון, והרי לך שהוא מחשיבו יותר ממני. ומתוך זה תתלבה אש

עבור הבן, משעברו כמה חדשים ולא התקדם מאומה החלו השדכנים להסביר לו כי עליו לרדת מהעץ... וכי באמת כך תתגאה עם בנך וכיו"ב משאר טענות. אך הלה עמד על שלו.

ויהי היום, ותיהום כל העיר, השמעתם, אותו בחור בא בקשרי שידוכין, עם מי... עם בת פלוני, המה ראו כן תמהו, והלא ידוע אותו אבי הכלה דלפון בן דלפונים, וכי הוא הבטיח ל'חתן' 2 דירות, והרי אף את ההוצאות של הלבשה וכיו"ב יצטרכו לאסוף ב'שטיבלעך' עבורו...

משנתבקש אבי הסבר לכך, ענה, הנה כל השדכנים טרחו להסביר לי עד כמה בני החשוב אינו חשוב כל כך, בני הצדיק אינו צדיק כל כך - עד כדי 2 דירות, בני הת"ח אינו ת"ח, אבל זה האיש שזכיתי להיות מחותן, הוא 'מבין' כהוגן על בני, ובכל העת הכריזו כי אכן חתן זה ראוי לקבל 2 דירות ואף יותר, אבל מה יעשה שאין בידו לשלם כל כך...

על דרך זה ייאמר לעניין לימוד התורה, שהיא מחזרת אחר מי שמבין 'בטיבה' ומכיר בגדולתה, ואף אם אין לו 'שלם', כל עוד שהוא מכיר בחשיבותה ורוצה לזכות בה מתוך הכרה בקדושת התורה... סוף דבר, אם לא יתייאש וינסה לקנותה אכן יזכה לתורה.

ודע כי אין הקב"ה דורש ומבקש מאתנו אלא להתחיל מבראשית, יתחיל בעבודתו המוטלת עליו - לעסוק בתורה בהתמדה כל חד וחד בדרגא דיליה, ואז יגמור ה' בעדו, כדברי רש"י (שמות יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, אם עתה תקבלו יערב לכם מכאן ואילך - שכל התחלות קשות'. אבל אם יתייאש מלהתחיל אף בעת ההתחלות הקשות, להיכן יגיע...

אמרו המושלים להמשיל מדרכו של עולם, פעם קנה הקונה מנעלים חדשים ושילם עליהם במיטב כספו, בעודו נהנה להלך במנעליו החדשים החלו המנעלים ללחוץ על רגליו עד כדי זוב דם בכמה מקומות בכף רגלו, מיד אץ הקונה אל ה'מוכר' וגער בו, איזה מנעלים נתת לי, וכי לזה כיליתי את כספי - שיזובו רגלי דם ויהיו נפוחים וכואבים בכל אבר ואצבע שברגלי... אמר לו המוכר, תנוח דעתך קונה יקר, אין ברירה אחרת - כך הוא דרכו של מנעל חדש, המתן בסבלנות כשבועיים ימים ותראה שכל הלחץ שהמנעל לוחץ פסק ותהנה עד מאד ממנעליך החדשים והטובים... וכן עשה האיש, חלץ מנעליו הניחם בארון שבביתו, לאחר שבועיים שב ללבשם, ואוי... שוב הם לוחצים את רגליו במידה מרובה. כאן כבר פקעה סבלנותו וברוב כעס נכנס לבית המוכר ושפך על ראשו קיתונות של זעם וחימה, למה רימיתני זה פעמיים, כבר עברו שבועיים ושום דבר לא זו ולא נפחתו הכואבים, חקר המוכר למעשיו של הקונה ה'חכם', ומשהבין את הנהגתו עם המנעלים פתח את פיו ב'מענה רך ישיב חימה', לא מחכמה שאלת על כך, כי לא הייתה כוונתי שתניח המנעלים בארון ומאליהם יפסיקו להכאיב וללחוץ אותך אחר שבועיים, 'אם כה תעשה' - שתמשיך לנעול אותם לרגליך על אף היותם כואבים ומכאיבים אז כעבור שבועיים ימים יקבלו המנעלים צורת רגליך והכל יבוא על מקומו בשלום... כיו"ב לענין עסק התורה, הגם שרק כל התחלות קשות, מ"מ על האדם להתחיל ללמוד, וא"א לו להניח את הגמרא בארון הספרים ולאחר שבועיים ימים להוציא משם את הגמרא ולהתאונן שלא זו מאומה ועדיין קשה עליו לעסוק בתורה, רק אם יעסוק בתורה ויקיים כל התחלות... אז לאחר זמן ינוח לו וירגיש טעם מתיקות התורה בעזהשי"ת.

ל. ובדרך זה פירשו (עי' בני יששכר מאמרי תמוז אב ד א) הא דאיתא בגמ' (תענית לא.) 'עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן', כי 'מחול' הוא בצורת עיגול שאין לו ראש ולא סוף, ולא שייך בו

אתנו) כי 'אחד מהטובות שהקב"ה מתחסד עם עושי רצונו הוא שיוזכרו להטיב לאחרינו'. וזהו הטוב אשר ייטיב ה' עמנו שנוכח לזהטבנו לך.

וגדול מתן שכרו של המיטיב לזולת, וכמו שביאר הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (בפרשת בשלח) על הפסוק בפרשתנו (יא ז) 'והמן כורע גד הוא', עפ"י דברי חז"ל (שבת קנא:): 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים', וזהו 'והמן' היינו הפרנסה והשפע הבאה לו מן השמים הוא 'כורע גד' ר"ת גומל דלים, היינו כפי מה שהוא גומל דלים ומרחם על הבריות כך מרחמים עליו מן השמים ל"ג.

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנוכח לעלות ולהתעלות בדרכי האמונה הטהורה, בשמחה ובטוב לבב, ויקויים בנו הפסוק דפרשתנו (י כט) 'כי ה' דיבר טוב על ישראל' ל"ד, ואור חדש על ציון תאיר במהרה בימינו אמן.

עניו מאד' וברש"י 'שפל וסבלן', וביאר, כי להיות שפל ועניו הוא באמת מעלה גדולה מאד. אך יש מעלה יותר מזה - שיוכל לסבול את שפלות חברו (ליקן הרי"ם בפרשתנו). ודבר שפתיים אך למותר.

וביותר יש להיזהר במשנה זהירות בשמירת הלשון - שלא לדבר סרה איש ברעהו ואדרבה לדבר טוב איש על רעהו. דכתיב בפרשתנו (ט כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכנינו על האדם. ועל פי ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (אילנא דחיי, פיעטרעקאו תרס"ח) ל"א.

אדרבה, יהא כל אחד מבקש שלום, מרבה באהבת חברים ואהבת ישראל ומשתדל בטובתם ל"ב. בא וראה עד כמה יקרה מידה זו בעיני ה', דהנה כתיב בפרשתנו (י לב) 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', ומבאר הרה"ק 'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכה

מזרח'... על כן יעשה הקב"ה מחול דייקא להראות שכולם שווים לטובה, ולא יהיה האחד מכובד יותר מחברו. לא. וכבר אמרו בעלי המוסר ב'לשון נופל על לשון', כי הקב"ה ברא בעולמו 'דומם צומח חי מדבר', ובכל אחד מהם כשימות ויכלה הדבר נקרא בשם 'נבל', הצומח ייקרא 'עציץ נובל', הדומם 'נבלי חרס' והחי נבילה, על משקל זה נאמר שניבול פה הוא הוא סופו של ה'מדבר' - האדם. כי אם אינו שומר פיו הרי זה נחשב כ... ל"ע.

לב. נפלאות כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (לקוטים במדבר ד"ה בכושרות) וז"ל, ונראה עוד דלכן נבררו הלויים לשורר ולזמר בבית המקדש, שמסתמא הם שהיו פנוים מעבודה במצרים היו בוכין ומתפללין עבור בני ישראל וכו', עכ"ל.

לג. הנה שמענוה מעשה נפלא בכוחו של ויתור, בשב"ק העעל"ט (פרשת נשא תשפ"ד) נערכו שני שמחות 'שבת שבע ברכות' באולם אחד בעיה"ק ירושלים, שיש בו שתי אולמות בשתי קומות נפרדים, ביום שישי הגיע בעל הקייטרינג להכין את השמחה באולם העליון - שהוא יותר גדול ויותר מפואר מהתחתון, והנה הוא רואה שיש עוד 'בעל שמחה' שמכין את 'שמחתו' באולם העליון, הראה לו בעל הקייטרינג 'חוזה' (contract) שהוא שילם על האולם היפה למעלה, לעומתו טען השני שהוא שילם על האולם למעלה, לנוכח כן התקשר בעל הקייטרינג למחותן שהזמין אותו והלה אמר לו מיד לוותר ולרדת להכין את השמחה באולם הקטן למטה.

למעשה, בשעת 'הדלקת הנרות' נהיה 'הפסקת חשמל' בחלקים גדולים של ירושלים, גם אותו אולם העליון לא היה בו לא אורה ולא מזגנים (air conditioners) החושך והחום שלטו שם ללא מיצרים, ובלית ברירה ישבו כך וגמרו את 'שמחתם' במהירות עצומה ללא טעם טוב, ואילו האולם התחתון היה מחובר לגנרטור וממילא היה שם בהרחבה אורה ומזגנים, וערכו שמחתם ברוב נחת ודיצה עד השעות הקטנות של הלילה, הא למדת כי המוותר מרוויח פי כמה וכמה.

לד. ידוע שהרה"ק מלעכאוויטש זי"ע אמר פעם בחזרו מבית הטבילה בערב שבת קודש פרשת בהעלותך לעת כזאת היה עלינו לשורר ולזמר בתופים ומחולות, כי בפרשה זו כתיב 'כי ה' דיבר טוב על ישראל'.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בהעלותך תשפ"ד

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

עוד צריך המחנך לבדוק שתהא שלהבת עולה מאליה, לא ברגע הראשון שנדלק לעזוב אותו, אלא לעמוד סמוך לכל תלמיד ותלמיד להעביר לו דעת תורה שיהיה עומד חזק, גם כשהרוחות ינשבו מכל צד, ישאר מאיר בתקיפות האורה. עוד הוסיף רבי משה 'מלמד שבחו של אהרן שלא שינה' אע"פ שהיה לו אומדנא חזקה שכבר הבינו התלמידים, לא עזב את הנר כל זמן שלא ראה ממש בחוש שכל תלמיד ותלמיד השיג את הלימוד בתכלית השלימות. וזהו ענין שצריך לתקן במערכת החינוך הכללי, שלא לאבד ההשגחה על הפרט. כי בימים הקדמונים היו ההורים לוקחים מלמדים לבניהם בפרטיות, המלמד לא היה לומד פעם אחת עם כל עשרת הילדים, אלא לומד עם כל אחד בפרטיות. אך בימינו זה חזר כבזמן הבית שיש עשרות ילדים בכיתה, יחד עם זאת צריך להזהר ולהשמר שלא יזוק הפרט מזה, אלא לעמוד מלמעלה ולשמור על כל נר שידלוק יפה. אם המלמד נכנס לכיתה ומדבר רק לבודדים המוכשרים, הרי לא עשה מלאכתו, כי אלו המוכשרים אין צריכים חיידר ושייבה, תקנת רבי יהושע בן גמלא היה בשביל הנכשלים ולא בשביל המוכשרים, כמ"ש בגמ' להדיא. ולכן עבודת המלמד שלא לסמוך על האומדנא, אלא לבדוק בפרטיות כל נפש ונפש אם הוא מאיר כראוי. ושיהיה הלהב עולה מאליה, שיהיה הפתילה מחובר מאד לאש שתדלוק בו יפה. כך יזכו התלמידים להתחנך כראוי תקנת יהושע בן גמלא. שלא יצא אחד מן השורה. וכן המוכשרים לא ינזקו מזה, שאם יש לו זמן פנוי להוסיף לו לימודים נוספים, וב"ה אכשור דרא כל המוסדות מכניסים בזה כחות רבים שהפרט לא ינזקו מהכלל.

(הגרמ"י רייזמאן שליט"א)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה: (ט, כג)

יש להבין את האריכות הגדולה באמרו שהיה לפעמים שהענין על המשכן "ימים רבים" ו"ימים מספר" ו"מערב עד בוקר" או "מיומם עד

ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה (ח, ב) כתב רבי משה פינשטיין זצוק"ל בספרו דרש משה, תוכחת חיים למחנכים ומלמדים וראשי הישיבות והורי הילדים שיש לפעמים בעיה עם הילדים שיש בהם ג' דרגות בכלליות, עידית בינונית וזיבורית, המלמד אינו יודע למי לדבר, אם ידבר לעידית יחלשו הזיבורית, ואם ידבר עם הזיבורית ישתעממו העידית, והרי יש סדר קבוע בתלמוד תורה עם כל התלמידים ביחד, וכן אבא בשלחן שבת ויש שם כמה מדרגות של ילדים, האם יש כאן מטה של סדום שמי שהוא קצר ימשכו אותו כמדת המטה, ומי שהוא מדי הארוך קוצצים קצותיו? וב"ה בימינו אכשור דרא ויש סיוע פרטי למי שצריך, אך בדרך כלל צריכים ישועה ופתרון לבעיה הזאת. וכתב רבי משה שחינוך בני ישראל נמשל להדלקת המנורה בדברי חז"ל, ורש"י פי' שני פירושים על בהעלתך, א. עד שתהא הלהב עולה מאליה. ב. שהמדליק יעלה על המדרגות למעלה. וכתב השפתי חכמים איך לומדים שני לימודים מפסוק אחד. ותי' המזרחי דשקולים הם ויבואו שניהם, כיון ששני הדרשות שווים דורשים שניהם. וביאר רבי משה, באמת היה הכהן יכול להדליק את המנורה מלמטה ולסמוך שמסתמא נדלק הנר, שהרי יש כאן שמן ופתילה, ועתה עומד מלמטה עם הנר כמה רגעים ונוגע בנר הדולק בפתילה, ע"פ כללי יו"ד סי' ק"י יכול להמשיך ולסמוך על החזקה שמסתמא נדלקו הנרות. אך דרשינן שאסור לו לסמוך על החזקה אלא לעלות על המדרגות ולהיות בטוח בעיניו שכל אחד מהנרות נדלק. זהו תוכחת חיים למחנכים, אתה יכול להדליק כשאתה עומד בארץ, ואז בכלליות הבינו הילדים את הגמרא שהרי הסברתי מאד יפה את הסוגיה, מה לי להתאמץ לראות על כל נר במיוחד לבדוק אם הוא הבין בפרטיות או לא, שמא אין זה מצד חיובי ומעמדי כאן כמחנך. לכן מלמדים אותנו שצריך לעלות על ג' מדרגות לבדוק בעיניו אם כל אחד מבין לפי כשרונותיו.

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. בדברים אלו יקה את הלויים (ח, ו). ב. הזכרו חמשה פעמים להראות חבתן (ח, יט). ג. אין להם חלק בארץ ישראל (י, לא). ד. נסעו ראשונים (י, יז) שבט מרובה אוכלוסין (י, כה). ה. כינוי לרשעים (יא, א). ו. מכאן שהראה ד' למשה מעשה המנורה (ח, ד). ז. נאמרים עם מלכויות (י, י). ח. החלישה את דעת אהרון (ח, ב) משמותיו של יתרו (י, כט). ט. על מנהיגי ישראל לקבל (יא, יז). י. יש בפסח ראשון ואין בפסח שני (ט, י). כ. באמצעות חותכים הזהב (ח, ד). ל. עולה בהדלקה (ח, ב) מה עושה הלוי מגיל 25 (ח, כד). מ. זקוקים לתגלחת (ח, ז) עליהם נשאו את כלי הקדש (יז, ג). נ. מהעבודות שעושים הלויים אחרי גיל 50 (ח, כה). ס. כמותו נפרש עמוד הענן, מעל בני יהודה (ט, יח). ע. עליהם שמו בני גרשון ומררי את המשכן (י, יז). פ. פירוש "פְּטֵרֶת" (ח, טז) הקריבו במדבר, רק פעם אחת (ט, א). צ. על קרבנם, תקעו בחצוצרות (י, י). ק. מהמדות שהתורה נדרשת בהם. (יב, יד). ר. יתרו או אביו (י, כט). ש. פוסל בלויים (ולא בכהנים) (ח, כד) מונחים בארון היוצא למלחמה (י, לג). ת. יתכן שכצורתה היו מהלכין במדבר (י, כה).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

א. הנביאים שנשארו במחנה (י"א כ"ו). ב. מראה המן כמותו (י"א ז). ג. נשיא שבט מנשה (י' כ"ג). ד. מהדברים שנזכרו במצרים (י"א ה). ה. האנשים מעוררי התאוה (י"א ד'). ו. הפרשה שאיננה במקומה (י' ל"ה). ז. המן כצורתו (י"א ז'). ח. מאיזה גיל יבוא הלוי לצבא צבא (ח' כד). ט. בסיס המן (י"א ט'). י. בסיס המנורה (ח' ד'). כ. העונש לנמנע מקרבן פסח (ט' י"ג). ל. העם עשה בהסגר מרים (י"ב ט"ו). מ. קרבן, עשוי מסלת (ח, ח). נ. הסימניות בפרשה (י' ל"ה- ל"ו). ס. המנחה שהובאה עם פר הלויים (ח' ח'). ע. כמות מינימלית לאיסוף השלו (י"א ל"ב). פ. הדבר המיוחד את נבואת משה (י"ב ח'). צ. הנצרך לשחיטה (י"א כ"ב). ק. נושאי המשכן (י' כ"א). ר. המחנה, שבראשו היה אליצור בן שדיאור (י' י"ח). ש. מהדברים שהתנגעו מחמתם למצרים (יא, ה'). ת. מהדברים שעשו ללויים (ח' א').

ולא יסעו, ולא אמר ולא נסעו, לשלול בחינת החושב כאלו אמר ולא יחפצו ליסע:

(ציוני תורה)

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה'. (יא, א).

הנה לא מפורש בזה על מה התלוננו. ודברי חז"ל בזה ידועים. והנראה בדרך צחות, שכל מהותם של המתלוננים הוא שמלאים הם בטענות, ואין כלל נפקא מינה על מה ולמה, ויהיו הדברים איך שיהיו תמיד ימצאו על מה להתלונן, וכן הוא בכל דור ודור אנשים מלאים טענות בכל מצב, או להם אשר ימצאו על מה להתלונן בכל מצב ובכל זמן, ועל זה יצא הקצף מדוע אין אתם רואים הדברים בעין טובה, והסתיר הסיבה אשר התאוננו אז לאמור שאין הוא הטעם לתלונתם שהרי בכל מצב ימצאו על מה להתאונן. (טעם הצבי)

שטו העם ולקטו וטחנו בריחיים

יש פה קושיה גדולה, הרי במן היו יכולים לטעום כל טעם שבעולם, וקושיה דומה שואל רש"י למה הם התלוננו על המן הרי יכלו לטעום בזה כל מה שרצו, ורש"י כותב שהיו דברים שלא היו יכולים לטעום כי זה קשה למניקות, [ויש שאמרו בדרך צחות – שאמנם יכלו לטעום במן טעם של חציל, אבל חציל בטעם כבד הם לא יכלו לטעום...]. ויש עוד קושיה – למה הם היו צריכים שליו? הרי במן הם היו יכולים לטעום טעם של שליו??

אומר הזוהר הקדוש שטו העם ולקטו עשו מעשה שטות, זאת אומרת שמי שהיה לו אמונה וביטחון לא היה צריך לעשות שום דבר, לא לטחון בריחיים ולא לבשל, היה לו את המן קרוב לבית והוא טעם בו את כל הטעמים, אבל מי שהיה חסר לו ביטחון היה צריך לטרוח על המן, וככה זה לדורות מי שעוסק בתורה באמונה וביטחון יש לו את כל מה שהוא צריך בלי לטרוח, ואנחנו רואים בעינינו שיש כאלו שעובדים מהבוקר עד הלילה והילדים שלהם לא מסודרים עם דירות, ואברכי כוללים שיושבים ולומדים כל היום הילדים שלהם מסודרים בדירות משלהם, וכשאתם בוחר דרך של השתדלות הצינור שלו זה השתדלות, וכשאתם בוטח בקב"ה הצינור של זה הקב"ה.

זה לשון הזוהר הקדוש [בשלח סב עמ"ב] 'ואינן שלא אשתכחון בני מהימנותא מה כתיב הו שטו העם ולקטו, מאי שטו שטותא הו נסבי לגרמייהו בגין דלא הו בני מהימנותא, מה כתיב בהו וטחנו בריחיים או דכו במדוכה, מאן אטרח לון כל האי אלא דאינן לא הו בני מהימנותא, כגוונא דא אינן דלא מהימני ביה בקודשא בריך הוא לא בעאן לאסתכלא בארחי, ואינן בעאן לאטרחא גרמייהו כל יומא בתר מזונא יממא ולילי דילמא לא סליק בידייהו פתא דנהמא, מאן גרים לון האי בגין דלאו אינן בני מהימנותא, אוף הכא שטו העם ולקטו שטו בשטותא דגרמייהו ובעאן לאטרחא עליה, הדא הוא דכתיב וטחנו בריחיים בתר כל טרחא דא לא סליק בידייהו אלא דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן, ולא יתיר מאן גרים לון האי בגין שלא הו בני מהימנותא.'

הסבא מנובהרדוק היה עמוד הביטחון – שאלו אותו תלמידיו: אנחנו רואים שאם משתדלים יותר לפרנסה מרויחים יותר, ואם משתדלים פחות מרויחים פחות, והוא ענה להם: משל למה הדבר דומה – היה זוג צעיר אחרי השבע ברכות שישבו והתלבטו ממה כדאי להם להתפרנס, הבעל חשקה נפשו להיות סנדלר והאשה טענה שזה לא כל כך מכובד והיא מעדיפה שהוא יהיה שערן, והבעל שמע בקול אשתו ונעשה שערן וכך התפרנסו בכבוד יותר מחמישים שנה, לעת זקנה הם ישבו יחד והאשה אומר לבעלה: יש לך אשה חכמה, כמה טוב ששמעת בקולי, אם היית הולך להיות סנדלר היינו גוועים ברעב, כל יום הגיעו לכאן עשרות אנשים עם שעונים וכך התפרנסו, ומעולם לא נכנס לכאן אדם עם זוג נעלים לתיקון, אם היית בוחר להיות סנדלר היינו גוועים ברעב, אומר לה בעלה: את לא מבינה? יש פה חנות לשעונים אז באו לכאן אנשים עם שעונים, אם היתה כאן סנדלריה היו מגיעים לכאן אנשים עם נעלים, אמר האלטער מנובהרדוק: מי שמחליט שהצינור של הפרנסה שלו יבוא מנעליים זה יבוא מנעליים, מי שמחליט שזה יבוא משעונים זה יבוא משעונים, ומי שמחליט שהצינור שלו זה מידת הביטחון יש לו צינור של 'והיה ה' מבטחו' יש לו הנהגה מיוחדת.

מסופר על אדם שכמה שנים אחרי החתונה יצא לעבוד לפרנסתו והיה לו קביעות עיתים לתורה בבוקר ובערב, יום אחד הוא החליט שהוא רוצה ללכת לכולל לחצי יום והוא הגיע לשאול את הרב שך, הרב שך הכיר אותו וידע שאם הוא יעשה ככה הוא יבוא לידי דקדוקי עניות אז

לילה, "ימים או חודש" וכו', וכי מה האריכות בזה הרי היה די באמרו שבכל עת שהענן על המשכן חנו, ובהעלותו נסעו.

עוד יש להבין הסדר הפסוקים, שמתחיל עם "ימים מספר" ועובר אל "ערב עד בוקר" ושוב "ימים או חודש".

גם ההדגשה "על פי ה' יסעו וכו'" שחוזר פעמיים על זה הן בפסוק יח והן בפסוק כג ומוזכר בין הפסוקים שוב. ונקדים את פירושו הנפלא של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל על דברי הגמ' שבת (לא, ב) "סותר על מנת לבנות במקומו" – היא סותרת. על מנת לבנות שלא במקומו – לא היא סותרת. אמר ליה רבה: מכדי, כל מלאכות ילפינן להו ממשכן, והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא! אמר ליה: שאני התם כיון דכתיב "על פי ה' יחנו" כסותר על מנת לבנות במקומו דמי".

וביאר הגר"ח שמואלביץ את דברי הגמ', שהנה אדם הנוסע ממקום למקום באם נשאלהו היכן עבר ימנה אחת לאחת את כל דרכו ואת המקומות שבהם עבר. לא כן הוא אצל תינוק הנמצא בחיק אמו שכשאמו עוברת ממקום למקום הוא לא עובר במקום זה ובמקום זה אלא נמצא באותו מקום – בחיק אמו – מתחילת הנסיעה עד גמירא. כן היו אף בני"ב באותה שעה באותו מקום של "עפ"י ה' יחנו". ע"כ. ובאמת שהוא פסוק מפורש: (דברים א, לא) "ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה".

הנה, באם נתבונן במה שעברו בני ישראל במסגרת מ"ב המסעות יתגלה לנו דרגתם העצומה. ונצייר לעצמנו קורות מסעם, שהנה עלה הענן מעל המשכן וזהו אות וסימן לתחילת מסעם, והאב וכל בני המשפחה אורזים במהירות את כל כבודם ורכושם הרב (שהרי עלו עם רכוש רב ממצריים), ונסעו עד אשר הגיעו לחנייתם. הגיעו למקום החדש ו"התמקמו", ו"פרקו את החבילות", כל דבר על מקומו, דירת השינה, המגורים, ולהקצות ולהכין מקום לבהמות וכו'.

אחרי עבודה מרובה, הכל בא על מקומו בשלום, ואולי אפי' לא הספיקו ליתן תנומה לעפעפיהם, "ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו" נוסעים! שוב, לארוז את החבילות הכל מחדש, ונוסעים עד לחניה הבאה.

בחינה זו, כבר היה אבי המשפחה חכם יותר. "לא מפרקים שום חבילה", "יושנים על הארזים", שכן חבל לעבוד פעמיים...

עובר לילה, עובר יום, ועוד לילה ושוב יום הוא מתחיל להישבר... "לפרק רק מה שצריך דחוף" מכריז הוא לכל בני המשפחה לאחר כמה ימים. "או ימים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכן עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו". פעם חודש ופעם יומיים, פעם יום ופעם לילה אחד.

עליהם התנבא הנביא ירמיה': "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

הא למה הדבר דומה? בהמה שהרועה מוליכה ממקום למקום, וכי יש בדעתה חשבונות להבין את מטרת הרועה? וכי היא חושבת אם הדבר לטובתה או לרעתה? הרי היא הולכת אחרי הרועה בלא שום מחשבה לכאן או לכאן. כן היו בני ישראל באותה שעה, כגמול עלי אמו, ששם את כל מבטחו באמו בלא ום נדנוד של מחשבה או טרונאי, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל בתהילים (עח, נב) "ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר".

בזה נבא לביאור הכתובים. האריך הכתוב לומר שהחניות היו לפעמים ארוכות ולפעמים קצרות, ובדייקא כתבם שלא כסדר להדגיש נקודה זו שהיה בזה טורח כנ"ל ומדגיש לנו ש"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" שבנ"י לא הרהרו לרגע אחר הבורא ית"ש ח"ו "ומשמרת ד' שמרו על פי ה' ביד משה".

וכל זה כתב באור החיים הקדוש וזה לשונו:

כל ימי וגו' ובהאריך וגו' – בא הכתוב לסדר כל בחינות הנהגות הענן, וללמד שבחן של ישראל שהיו חפצים באשר יחפזו ה', והתחיל בענין אריכות זמן החניה, ואמר כל ימי אשר ישכון הענן יחנו, פירוש יחנו יחפצו לחנות, ולזה לא אמר "חנו בני ישראל" שהיה נשמע שעשו לצד ההכרח מהמנהיג, והוסיף לומר ובהאריך וגו', לומר, שאפילו יאריך כל כך ימים רבים אף על פי כן יחנו:

ואומרו ושמרו וגו' – לומר, כי מלבד שהיו חונים כל זמן וכו', עוד מודיע כי לא היו עושים הדבר לצד שהיו חפצים בשבת ולא בהילוך, אלא לצד שמירת דבר ה', והוא אומרו ושמרו וגו' הגם שהם ימים רבים, ואומרו

טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש! ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים, פעם אחת הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך רגלי. פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו. פגשו אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם. פגעו ברביעי ואמר לו: שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חבירו, סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם. זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו...

(דרך שיחה)

וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: (יב, ה)

ברש"י: "ויצאו שניהם - ומפני מה משכן והפרידן ממשלה לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו וכן מצינו בנח שלא בפניו נאמר (בראשית ז) איש צדיק תמים ובפניו נאמר (שם) כי אותך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר, שלא ישמע בניזיפתו של אהרן."

אפשר לבאר הטעם למה הביא רש"י פירוש נוסף, שהטעם שלא אומרים כל שבחו של אדם בפניו הוא שלא יתגאה. אבל אצל משה רבינו שהעידה עליו התורה "עניו מכל האדם שעל פני האדמה" וודאי לא יבא לידי גיאנות מכך, ומדוע א"כ משכן והפרידן ממשלה, לזה הביא טעם נוסף "שלא ישמע בניזיפתו של אהרן".

(פני יצחק)

וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה (יא, כז) כתב רש"י "ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ".

פירש בזה הגאון ז"ל בדרך רמז את דברי הגמ' "מילה בסלע שתיקה בתרי", דהסיבה שלכן לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, היה מפני שלא דבר אל הסלע אלא הכהו, וזהו אמרו "מילה בסלע" שאם היה "מילה" בסלע דהיינו שמשה היה מדבר אל הסלע ולא מכהו "שתיקה בתרי" היו אלדד ומידד שותקים מנבואתם שמשה מת ויהושע מכניס. (הגר"א)

מאוצרות המגידים

והעם לא נסע עד האסף מרים (יב, טו)

זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר 'ותתצב אחותו מרחוק' (רש"י) שימת לב לכל פרט

כאן רואים עד כמה החשיבה התורה כל מעשה של יהודי, גם אם בעינינו הוא נראה קטן ולא כל כך חשוב.

ישנם דברים שאנו מסיחים את דעתנו מהם לא משום שהם מדי גדולים עבורנו, אלא עקב היותם קטנים מדי עבורנו. אנחנו אוהבים מצוות גדולות, רועשות. אך האמת היא שאין לשער ולתאר גם את ערכם של המעשים הקטנים ביותר!

כשם שאין דבר מדי גדול עבור השי"ת, באותה מידה גם אין דבר מדי קטן עבורו יתברך.

דוגמא מאוד פשוטה: הנה כאן, בבית המדרש בו אנו נמצאים, ניצב ארון הקודש, בצדו ישנו פס קטן קטן. וכי לא ניתן היה להסתדר בלעדיו? התשובה היא: פס זה מוסיף מעט כבוד לבית המדרש ומעט חן בתוך החיים שלנו, ולכן הקב"ה דאג שהוא יהיה כאן.

או דוגמא נוספת: ישנה עניבה עם פסים בצבע שחור ולבן. באמצעה ישנו פס אחד ירוק. מה הוא עושה שם? השי"ת הציבו שם. לשם מה? להוסיף חן. אין שום דבר שהוא מדי קטן עבור השי"ת. אם הפס הירוק יוסיף לנו חן - הקב"ה מטפל בו ודואג שייכלל בצבעי העניבה.

גם עלינו מוטל החיוב ללמוד מדרכי הנהגת הבורא, ולהבין עד כמה חשוב להתייחס לכל פרט, ונביא לכך כמה דוגמאות:

אמא נמצאת במטבח ומכינה את השבת. נכנס בנה הקטן ומבקש: "אמא, אני רוצה לשנות". אמא מכניסה מעט 'סירופ' לכוס ומוסיפה מים, אך אין לה כעת זמן לקחת כפית ולערבב.

נכון, הילד יסתדר גם אם כוס הפטל לא יהיה מעוררב כראוי. אמנם הוא לא יהיה כל כך מתוק, אבל לא נורא. האם זו מצוה לעשות את המשקה מעט יותר טעים? כן! ואם זו מצוה, יש לעשות זאת! זו לא מצוה מרעישת עולם, אבל זו מצוה!

הוא אמר לו עדיין לא הגיע הזמן, אחרי כמה ימים הרב שך ראה אותו ואמר לו אני רואה שאתה ברוגז עלי, יש כאן כל כך הרבה אברכים שיושבים ולומדים בכולל מהבוקר עד הערב ואני מעודד אותם לזה, ואתה רוצה חצי יום ללמוד ואני לא מרשה לך, הסביר לו הרב שך: יש את הצינור של שבט לוי ויש את הצינור של אלו שעושים השתדלות, אתה יצאת מהצינור של שבט לוי וזה לא כל כך פשוט לחזור, אם אתה תחזור לחצי יום לא יהיה לך מספיק פרנסה, ואין למדים הלכה מפי מעשה, אבל למדנו מכאן שיש צינור מיוחד לשבט לוי שעמלים בתורה.

סיפר לי יהודי שיש לו חיידר בדרום, והיה נצרך בשביל טובת החיידר שאחד המלמדים שלימד גם אחרי צהרים יותר על זה וילמד רק בבוקר, והוא שאל את המלמד האם הוא מסכים לוותר. והמלמד אמר לו שזה תוספת של ארבעת אלפים שקל בחודש שאני צריך ללחם לילדים, איך אני יכול לוותר על זה? והמנהל הסכים לתת לו אלפיים שקל נוספים בחודש, ועדיין המלמד טען שלצרכי ביתו הוא צריך את כל הסכום, והוא הלך לשאול את הראש ישיבה ר' גרשון אדלשטיין זצוק"ל - אמר לו ר' גרשון: תלוי במידת הביטחון שלך, אם יש לך ביטחון תעזוב את החיידר אחרי הצהרים, אבל אם אין לך ביטחון אסור לך לעזוב, והמלמד החליט לבטוח בקב"ה ולוותר, תוך שבוע מאז הויתור הוא קיבל הצעה מחיידר אחר ללמד אחרי הצהרים פחות שעות ולקבל אלפיים שקל, בדיוק מה שהיה חסר לו, זה ההנהגה של מידת הביטחון והיה ה' מבטחו.

(הגר"א דיסקין פ"ב)

והאספסוף אשר בקרבו התאוות וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים (יא, ד ה)

נ"ל לבאר ע"ד שאמרו [חולין פד]. כי ירחיב ה' גבולך, למדך תורה דרך ארץ שלא יאכל בשר רק בהרחבת גבול, כי אין בו צורך כ"כ, ועל הלחם יחיה האדם וא"א בלעדו. ונ"ל לכן נתן ה' המן בשפע ותדיר, כי הוא הלחם אשר נתן ה' להם לאכלה. אבל בשר אין בו צורך כ"כ ולא בא אלא לזמנים. וי"ל דהזמנים אלו שבתות ויו"ט, דמצוה לאכול בהם בשר, ובזמנים אלו נתן ה' בשר לעונג שבתות ולשמוח ביו"ט כראוי, וכולם שווים במצוה זו. אבל לחסידים שאוכלים לשם שמים להברות גופם לעבודת ה' מצוה להרבות במאכל להוסיף כח ואומץ לעבודת ה', ע"ד שאמרו [ביצה טז]. הלל שכל מעשיו לשם שמים וכו', ולכן נתן ה' להם שליו בכל יום ויום כנ"ל. ומעתה י"ל שזהו כונת הקרא, והאספסוף אשר בקרבו התאוות וישבו ויבכו גם בני ישראל מי יאכלנו בשר, כי רצו לאכול בכל יום כמו אלו החסידים ואנשי מעשה שאכלו, אשר אכילתם היה לשם שמים. אבל הם בקשו אוכל למו כי התאוות לאכול ולמלאות בטנם. ואמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים, כי במצרים אכלנו כל יום חנם בלא מצות, שהיה לנו לאכול די סיפוקינו שלא במקום מצוה. ועכשיו אין לנו לאכול רק ביום שיש מצוה לאכול בשר, ואתי שפיר וק"ל.

(כתב סופר)

אומרת התורה: {יח} ואל העם תאמרו התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן ה' לכם בשר ואכלתם: {יט} לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: {כ} עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים.

כותב הרוקח - אם תחבר את כל המספרים שבפסוק, תקבל את כל הימים שחייבים לאכול בשר. דהיינו:

לא יום אחד - 1 תאכלון ולא יומים - 1+2=3 ולא חמשה ימים - 3+5=8 ולא עשרה ימים - 8+10=18 ולא עשרים יום - 18+20=38 {כ} עד חדש ימים - 38+30=68 ימים שחייבים לאכול בהם בשר.

דהיינו: 52 שבתות + 8 ימי סוכות + 7 ימי פסח + 2 ימי ר"ה + 1 יום שבעות = 70 תוריד מזה 1 יום מסוכות שיוצא בשבת, ועוד 1 יום מפסח שיוצא בשבת, ומכאן קיבלנו 68 ימים שבהם מחויבים לאכול בשר!

(ברוך שאמר)

האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו (יא, יב) דיבר פעם הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל שלא להתפעל מבקורת של בנ"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים (ק"ז ט"ז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים -

בחורי ישיבה יושבים יחד בחדר האוכל, ועל השולחן מונח קנקן של תה. בחור אחד נוגע בקנקן, ואומר: "התה לא מספיק חם". חבירו היושב לידו הבין מתוך דבריו שהוא מעוניין בתה חם. הוא אמנם לא מת מצמא, כי אחרת היה שותה גם תה פושר, אבל בכל אופן הוא מעוניין כעת ליהנות מכוס תה חם.

אם כעת יקום החבור ויביא לו קנקן עם תה חם, וכי אחרי פטירתו ידברו על כך בלוויה שלו?! לא! זוהי מצוה גדולה! לא, זו מצוה קטנה. אבל - אין לזלזל גם במצוה קטנה כזו. כי כשם שאין קץ לפרטים הקטנים לכאורה שהקב"ה מטפל בהם למעננו, כך אין קץ לדברים שגם עלינו מוטל לעשותם. אם זו מצוה - עשה אותה. אם זהו חסד, גם אם זהו חסד קטן ביותר - אין להתחמק מעשייתו!

אין גבול למה שמחוייבים לעשות! תסלחו לי על המשל הבא: בעל ה"יסוד ושורש העבודה" מספר על עצמו: כשהייתי הולך ברחוב ורואה מישהו יורק ברחוב - לא הייתי עובר הלאה, אלא קודם הייתי משפשף את היריקה ברגלי, כדי שאדם שיעבור אחרי לא ירגיש את אותה תחושת גועל שאני הרגשתי. זו אינה מצוה כ"כ גדולה, אבל זו מצוה! רואים לפעמים אדם מר נפש. כל אחד מבין שבמצב כזה חיוך אחד מחבר עשוי לחולל אצלו מהפך בחיים, וזוהי מצוה גדולה לעשות זאת! אך גם כאשר מדובר באדם בריא בנפשו, וחבירו מדבר אליו בצורה יפה - נכון, גם אם לא ידבר אליו יפה, הוא לא ישתגע ולא יזדקק לטיפול נפשי, אך זו מצוה! מצוה קטנה אמנם, אך אין לזלזל בערכה! לעולם לא ניתן לדעת מה כוחה של מילה טובה הנאמרת בשעה שיש לשומע צורך בה.

אספר לכם מעשה ששמעתי על ראש ישיבה אחד. יום אחד הוא מקבל הזמנה לחתונה שתערך בשוויץ. להזמנה צורף כרטיס טיסה, ונכתבה עליה הבקשה: "אנא ממך, בא לחתונת בתי!". הוא ניסה להיזכר מיהו השולח, ואז נזכר שיהודי זה למד אתו בישיבת פוניבז' בצעירותו.

היה הדבר לפלא בעיניו: הרי הוא בקושי הכיר אותו. נכון, הם למדו יחד בישיבה, אך עד כדי כך שישלח לו הזמנה עם כרטיס טיסה?! הוא התקשר אליו ושאל אותו: מה פתאום החלטת להזמין אותי להשתתף בשמחתך, ועוד להעניק לי כרטיס טיסה, הרי לא היה לנו כמעט קשר?

פתח אותו יהודי וסיפר: באותם ימים הוא הגיע לישיבת פוניבז' משוויץ כבחור צעיר, והיה לו קשה מאוד. הוא לא ראה הצלחה בלימודיו, וגם בחברה לא ראה את עצמו משתלב בצורה מניחה את הדעת. הוא היה ממש שבור, והחליט לחזור הביתה. אם היה חוזר הביתה, כנראה שהיה יוצא יהודי פשוט, יהודי כשר, אך ודאי לא תלמיד חכם.

היה זה באותו יום בו נתנו לו הוריו רשות לקנות לעצמו כרטיס טיסה ולשוב הביתה. הוא ישב בישיבה, והחליט שילך לקנות כרטיס. והנה ניגש אליו אותו ראש ישיבה [שהיה אז בחור בגילון], וסידר לו את הצווארון. מעשה זה גרם לו לתחושה כה נפלאה: הנה למישהו איכפת ממני! ואם כך, החליט מיד, אינני חוזר הביתה!

ואכן הוא נשאר בישיבה, וברבות הימים נעשה ת"ח גדול. ושנים רבות אח"כ, כשחיתן את בתו, זכר עדיין את אותו בחור שסידר לו את הצווארון והזמינו ברוב כבוד להשתתף בשמחתו.

אי אפשר לדעת מה יכולה מילה טובה בזמן הנכון לעשות למישהו! גם המצוה הקטנה ביותר היא מצוה! חיוך, אמירת "בוקר טוב". גם אדם שלא צריך חיוך מעריך כשמחייכים אליו. וא"א לדעת מי צריך חיוך!

אם יש לך רגע פנוי, תאמר פרק תהלים!

אין דבר קטן מדי עבור ה', ולא צריך להיות דבר קטן מדי גם עבור כל אחד ואחד מאתנו.

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איבין וינסו משנאיך מפניך: ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל: (י, לה-לו)

כתב רש"י: ויהי בנסע הארץ - עשה לו סמניו מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז):

ומה הם הפורענויות? הפורענות הראשונה, כתב הרמב"ן: "אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה וכו'".

הפורענות השניה, זהו ה"מתאוננים", וכתב הרמב"ן "והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לשוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי ומתי נצא ממנו, מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג לט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו, וכו'".

יש להבין מדוע הפסיק הפורענויות דייקא עם פרשת 'ויהי בנסוע' ומה הם הנוני"ם ההפוכים מצידי הפרשה?

ונמשיל הדבר לראובן שנצרך להגיע למקום רחוק, אשר הדרך איליו מפותלת וסבוכה, והוא לא הכיר את הדרך כלל, המתין לעת מצא, וכאשר סיפר לו רעהו שמעון שנוסע הוא לאותו מקום ביקש ממנו ראוּבן הלז שרוצה ליסוע אחריו ברכבו, ונתן שמעון את הסכמתו לכך. במהלך הנסיעה הארוכה הבחין ראוּבן באחד שמצפה בתחנה והשיב על שאלתו שרוצה להגיע גם הוא לאותו ישוב המרוחק, ועלה על רכבו של ראוּבן. במהלך הנסיעה התחיל לרטון הנוסע "מדוע נוסע הנך אחר הרכב שלפנינו ואינך עובר אותו לנסוע לפניו?" ראוּבן לא ענהו דבר, ואותו נוסע רטן וכבר ממש כעס ולא הבין "כבר יכלת לעבור אותו לפני שעה ושעתיים!..."

כמובן שלא ידע שדוקא הרכב שלפניו הוא המורה את דרכם ובזכותו אינם טועים בדרך המפותלת. הנמשל לעניינינו: התורה הקדושה וכל תרי"ג המצוות הר הם כאבוקה המאירה את דרכינו, ומבלעדם לא ידע האדם את המעשה אשר יעשה אם ישר הוא ואם לאו, בזוהר הק' קורא לתרי"ג מצוות "תרי"ג עיטין" - עצות.

כאשר בני ישראל שמחו על נסיעתם מסיני - כדברי הרמב"ן - שלא יתווספו להם עוד מצוות, באה התורה ומוכיחה אותם ראו נא "בנסוע הארון" - היא התורה הק' המונחת בארון - ראו נא שהיא המוליכה אותנו ומאירה לנו את הדרך בה נלך. ומה מקום יש לשמוח כביכול המצוות המה לטורח ולמשא? הרי הם ממש כאותו נוסע שרטן על ראוּבן הנ"ל ולא ידע שההיפך הגמור הוא האמת שרק בזכותו אינו טועה בדרכו.

בגמ' ברכות איתא שב'אשרי' לא מופיע האות נו"ן מפני שמרמז על נפילה. ע"ש. והנה כאן שהתייחסותם למצוות היתה ממש להיפך מן האמת כנ"ל נרמז להם בזה הנו"ן - נפילה - ההפוך. שהפכו את תכלית התורה והמצוות לגמרי.

ומדוע הביא הפסוק השני "ובנחה יאמר וגו'?" שהנה חטאם היה - כדברי הרמב"ן הנ"ל - שדאגו ונתיראו מה יהא בדרכם ומהיכן יאכלו וכו'.

ובזה הוכיחם משה בב' דברים: א. "ובנחה יאמר שובה ה'" וכתב רש"י "שובה ה' - מנחם תרגמו לשון מרגוע וכן (ישעיה ל) בשובה ונחת תושעו". והנה בכך מה מקום יש לדאגה? כל הנהגתם היא בשובה ונחת.

וביותר, שהרי היו שם כל כלל ישראל, ובמצב כזה ישנה השראת השכינה בגילוי ממש, ההפך הגמור מ"הסתר פנים" וזהו אומרו "רבבות אלפי ישראל" - וכתב רש"י - "מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושתי רבבות". ומה מקום יש לדאגה מהמדבר ומכל עתידם?

(ציוני תורה)

ויוצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר רבי אלעזר ברבי שמעון מזון אלפים שנה היה מן יורד בכל יום דכתיב דבר יום ביומו ולהלן הוא אומר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול אם כן למה היה יורד בכל יום והמותר וחם השמש ונמס מפני משאוי הדרך. דבר אחר שהיו אוכלין אותו חם ולא צונן. דבר אחר שיהיו ישראל נושאים עיניהן בכל יום לאביהן שבשמים" (ילקוט שמעוני בשלח)

פעם נסעתי במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל, וודאי שמעתם מי הוא היה רבי עזרא ברזל!

הרב ברזל זצ"ל פנה לנהג באומרו "אתם נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר בבטחון בה", כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית, כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עינייכם למרום ולזכות לבטחון בה... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם...

"מה קורה, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך?"
שאל המלך (בתמימות).

"הכל טוב התאריך והחותמת"

אלא מה?

הסכום... אבא רשם סכום פעוט מאד שיש בו רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר, אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה."

"כן, ילדי, השיב המלך" זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך מרחקים, תישאר קרוב ותבוא לבקר מידי יום..." כך גם במן כפי שאמרנו - ישאו את עיניהם לשמים מידי יום ביומו.

במלחמת העולם, הרב מבריסק זצ"ל ברח לוורשא עם בנו. בוורשא כמו בכל האזור היה קשה להשיג כזית לחם וכאשר השיגו פרוסה או שתיים הרב ובנו אכלו את כולה ולא השאירו למחרת כלום, הבן אכל את הקשה שבלחם והרב אכל את הרך שבתוך הפרוסה. היה להם בבנין שכן שהכין לעצמו בית מלא אוכל, ואכל מהאוכל פירוים ממש, כי פחד כמו כולם, וחשש שמא מחר ומחרתיים גם זה לא ישרא לו, אך הרב מבריסק לא שמר מהיום למחר, ועשה כן עפ"י דברי הגמרא "האומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה" הוא אכל כפי הצורך בלי לקמץ, והנה לא שמר מאומה. יום לפני ערב ים הכיפורים (תש"א) חשב הרב מבריסק כי היום בשונה מימים אחרים מוטל עליו להשתדל ליום המחר, כיון שמחר זו מצוה לאכול, הוא השיג לחם והטמינו למחר - לערב יום כיפור. במהלך הלילה נפל על הבית פגז ורסיס ממנו קלקל את הלחם. הרב ראה בכך את משמים כי אפילו היום, היה עליו לסמוך על הקב"ה ולא לעשות השתדלות.

בטחון! בטחון! כל כך מורא'די, תשמעו שתי עובדות.

אני אוהב לספר מעשע'ס בתנאי שזה א'אמת'ע מעשה - מעשה אמיתי, אז אספר שני סיפורים אחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, איני יודע האם הסיפור נכון - אבל מוסר ההשכל הנובע ממנו הוא רב, והשני וודאי מעשה אמיתי.

החסידים נסעו לרבי' פעם בחודש מהכפר לעיירה, עגלון יהודי קבוע היה לוקח אותם מידי חודש, אך לא נכנס איתם יחד לרבי. העגלון התאכסן באכסניה קטנה והתפלל בבית החסידים תחשוב לעצמך איך אנו משאירים את בני הבית, נוסעים מרחקים על מנת לשבות בצל האדמו"ר ולהכנס לחדרו. תיכנס גם אתה פעם אחת בשנה - כדאי לך, אם כבר הגעת עד הלום חבל שלא תזכה. הוא דחה אותם "מה הרבי כבר יעזור לחיי האומללים, לאשתי החולה וילדי הרעבים ללחם, הוא ניח את ידו על ראשי, וכי זה יושע אותי בחיי הקשים?!" הוא לא נכנס. פעם אחת, לאחר הפצרות הוא נאות להכנס. הוא שהה בחדר הרבי זמן רב. ויצא. בצאתו לא שאלו אותו דבר.

בשובם בעגלה הם שוחחו ביניהם, אחד אמר כי התעלה מאד בסעודה שלישיית, ואחר אמר שהיה לו תועלת מדברי התורה בטיש בליל שב"ק וכו', פתח העגלון את פיו ואמר אני התעליתי יותר מכולם. ואספר לכם כיצד ומה:

כאשר שהיתי בחדרו של הרבי, הוא שאל אותי מה סדר היום שלי, השבתי כי הדבר תלוי, אם יש באותו יום עבודה או לא: "ביום שאין עבודה אני קם בבוקר מתפלל במנין, אח"כ מצטרף לשיעור משניות, לאחר מכן אני יושב בבית המדרש ואומר תהלים, בסיום אני שב לביתי טועם פת שחרית ונח קמעה, אחרי צהריים, אני מקדים לתפילת מנחה ושומע שיעור בעין יעקב אח"כ מנחה מעריב וכך עובר היום. וביום שיש עבודה? אני קם השכם בבוקר משמן את הגלגלים כדי שחלילה לא יוצרו בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלוקח. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצידי הדרך, אני מניח תפילין קורא קריאת שמע מקפל את התפילין וכו', ואם אין זמן, כאשר מגיעים לעיר אני מתפלל". הרבי שאל אותי "ומדוע שלא תקום להתפלל במנין ורק אח"כ תצא לשוק לחפש קליינטים למשל, בשבע וחצי אחרי תפילה, ואם בכל זאת מישוהו כבר הזמין בלילה תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?".

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים" עניתי באנחה.

הגביה הרבי את עיניו ואמר, אספר לך סיפור קצר:

עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסיו עשרות רובלים והיו עמו: שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאר עמו תמיד. הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע, נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך. הוא שאל את הרב, אם יוכל לשבות בביתו? הרב ניאות

מעשה אדם שהלך ברחוב בוורשא והבחין ביהודי ישיש העומד ליד מכולת פרטית, וקורא בקול: "בייגלאך! בייגלאך!".

הוא היה סקרן לראות כיצד מתנהלת המכירה, כמה קונים ומה הם מספר הרוכשים, והוא ראה כי פעם ברבע שעה בערך, נעצר אדם להושיט יד ולקנות בייגלע (ארבע-בשעה, שמונה בשעתיים, לפעמים יותר או פחות) בשעת המכיר שקט המוכר לא קורא "בייגלאך!" וכאשר הקונה עוזב את המקום הרוכל ממשיך לקרוא בקול "בייגלאך!" ללא הפוגה.

אותו יהודי ריחם עליו "כמה אפשר לצעוק, רחמנות" הרהר, עלה במוחו רעיון. ניגש למוכר הבייגלאך ושאל: "ר' יהודי, כמה כסף הנך מרויח ליום המקסימום שאתה יכול להרויח?"

"חמשה רובל".

"אתה יודע מה, בא נעשה עסק, אני אתן לך מידי ערב חמשה רובל ובאותן שעות שעמדת עד היום בשמש ברחובה של עיר, תשב בבית המדרש הגדול ותגיד מידי יום את כל ספר התהילים עם כוונה בכל שם ושם..."

הישיש הסכים "בסדר, אני מסכים, תודה רבה".

הם התחילה במימוש העסקה. ועמדו בדיבורם. הזקן אמר תהלים וההוא שילם את הרובלים שהבטיח.

חלפו שבועיים והישיש ביקש כי מעוניין לחזור בו מהעסקה. "מה קרה, האם אתה רוצה לצעוק ברחוב, וכי לא יותר טוב לך לשבת בבית המדרש?!"

הזקן מיאן לנמק מדוע "בבית הרב אסביר, בוא ונשאל יחד את הרב". הם התביישו ונכנסו לבית הרב בכבוד ראש, שם הישיש נמק את החלטתו: כבוד רבנו, הנה היהודי היקר שעומד כאן לצידי, הבטיח לי חמישה רובל ליום, והוא ריחם עלי, יישר כח לו. אך כחלוף תקופה קצרה, התיישבתי בדעתי ונוכחתי כי הדבר מזיק לי. עד היום כאשר עמדת ברחוב התפללתי בפה מלא להקב"ה "תשיג לי קונה", צעקתי בייגלאך, וכאשר ב"ה לאחר עשרים דקות הגיע קונה הייתי מודה להקב"ה ששלח לי קונה שהחליט משום מה לרכוש בייגלע, אם היו מגיעים שני קונים יחד הייתי מודה בכפליים. הם עזבו התפללתי שנית, והתחלתי בקריאות נוספות: בייגלאך. כך עשרות פעמים ביום: "ה' הושיעה" "הודו לה' כי טוב", "אלוקי תסייע בידי לסיים את בייגלאך מוקדם כי הרגליים עייפות הזקנה אוכלת ביי", ובכך, כבוד הרב, בטחוני בה' היה מתרבה. עיני הזקנות היו נשואות תמיד לשמים (לא נשואות לאנשים אלא לשמים) אבל בשבועיים האחרונים, נכון שאני אומר תהילים אבל משום מה אני מרגיש כי עם התהילים הבטחון בה' נחלש, מאחר ואני מרגיש בטוח במשכורת הקבועה..."

כך היה נראה מוכר בייגלאך בוורשא.

הרב של וורשא הבין לליבו, שמעו את הרב ממלמל "אשרי העם שככה לו" ומיהר לחדרו לבכות מתוך התרגשות.

בואו ונשאל, לשם מה היה צורך להוריד מידי יום ביומו מן ולמחרת שוב ירד מן, אדרבה, יירד מן פעם אחת בשנה או פעמים. כי חז"ל אומרים המן ירד לישראל בכמות שיכלה להספיק לאלפיים שנה. ומידי יום הוא היה נמס "וחם השמש ונמס" (זרימה אדירה של מים טובים היתה נשפכת לירדן כמבואר בדברי חז"ל) א"כ, שיירד חד פעמי וגמרנו. התשובה ברורה (כפי שכתוב בגמרא), הקב"ה הנהיג את דור המדבר דוקא כך, הולכים במדבר מן שמים וארץ באמצע מדבר גדול ונורא, כאשר, אם יום אחד אין אוכל, אין שום אפשרות להגיע למקום יישוב ובמהרה הכל גוועים ברעב. וכיון שהקב"ה רצה שיהא להם בטחון בה', מידי יום נמס כל האוכל, אין לחם. אין. משום כך נשאו עיניהם לשמים ובטחו בהקב"ה - שביכולתו להביא גם מחר אוכל. חז"ל מביאים על כך משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו. לאחר כשנה כאשר הכסף אזל הוא יצא לדרכו חזרה. ושלח מברק "אני בדרך", ערכו לו קבלת פנים מפוארת כראוי לבן מלך. הוא שב נכנס לביתו והשתעשע עם אביו. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אבא הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?"

"כן", השיב הבן.

המלך הוציא מהארון פנקס ש'קים וחתם על המחאה ומסרה לבן. בן המלך הביט בש'יק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אבא ובאדיבות הושיט בחזרה את הש'יק.

בעל הבית ירא ה', פסע לעבר בית הפריץ בעיירה הסמוכה, ממש לא היה מובן למה ומדוע הולך, מה שברור כי הוא הלך בשלוה מאין כמוה. והגר"א בעקבותיו. בעומדו לפני פתח בית הפריץ אמר לו המשרת: "אם אתה מבקש להכנס, עליך להמתין, כי לפני שעה קלה נכנס פריץ מאחד הכפרים הסמוכים, הוא משוחח עם הפריץ בעל הבית (בסוד שיח שרפי...). היהודי התישב על אבן סמוכה, והמתין.

כאשר יצא הפריץ, התרומם היהודי להכנס פנימה, עצר אותו הפריץ היוצא: רגע! המתן, רגע, אני מבקש לדבר איתך כמה מילים: "אני מעוניין לקנות מהפריץ בעל הבית, שדה מסוים, הפריץ דרש ממני מחיר יקר, אני נקבתי בסכום זול, בתקוה שהוא יתפרש עימי על מחיר ביניים, אך הוא התעקש על הסכום היקר. לא התפשרנו. אני, זקוק לשדה גם במחיר יקר, אך אין זה מכבודי להכנס שוב ולהביע הסכמה מוחלטת למחיר שלו. אבקש ממך, יהודון, שתכנס אתה לרכוש את השדה כביכול, בשביל עצמך, אני סמוך ובטוח בך שתעביר לי אח"כ את השדה, תהיה מתווך נאמן, אני אשלם לך גם דמי תיווך..."

היהודי עשה כבקשתו. נכנס. קנה. ניהל עימו בחכמה דברים קצרים של משא ומתן - רכש את השדה במחיר מלא, יצא וקיבל דמי תיווך - בדיוק בסכום שאותו חייב לפריץ.

נכנס שנית, שילם ויצא. שב לביתו. והגר"א בעקבותיו. לא נותרו כמעט סיפורים מימי גלות הגר"א, אבל עובדה זו היא מהמועטות. מעשה שהיה.

"יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" כפי ה"חלנו" כך "חסדך ה' עלינו" למדנו מהעובדה זו כי השלו והרגוע מכח אמונתו האיתנה בה' כאשר משליך את כל יביו על ה' בלבד, אכן אף זוכה לניסים מופלאים.

ונזכה שיתקיים בנו חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה' וכל היושבים כאן זקנים ונערים ינחלו כל טוב סלה. (להגיד)

זאת אשר ללויים, מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבא לצבוא צבא בעבודת אהל מועד (ח, כד).

וכתב רש"י: ובמקום אחר אומר: "מבן שלשים שנה". הא כיצד, מבן עשרים וחמש בא ללמוד הלכות עבודה ולומד חמש שנים, ובגיל שלשים עובד. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים, ששוב אינו רואה. (חולין כד, א).

ובענין זה, אספר -

הייתי בלונדון ושוחחתי עם הרב פרידמן, ראש ישיבה בעיר, שסיפר לי את הסיפוק הבא.

בין התלמידים היה בחור קשה קליטה, "קשה לשמוע ומהיר לאבד זה חלק רע", כדברי המשנה (אבות ה'). ישב וקלץ, וכלום. אלו היה זה תלמיד אחר היה משלחו מכבר, אבל אביו היה מחשובי תומכי הקהילה. גם אילו היה דורש להושיב בובה ליד הסטנדר, היו מציייתים. מכל מקום, חיב היה להיות שלם עם עצמו. קרא לאב והראהו את דברי הגמרא, שתלמיד שאינו רואה ברכה בלימודו חמש שנים, שוב אינו רואה. ידע שיש כזו תופעה ובנו הוא דוגמא, ויחליט.

אמר האב: "איני איש חינוך. תחליטו אתם".

ענה ראש הישיבה: "היודע אתה, אני מוכן לטוס עם הבחור לארץ ישראל, ולשאל את הסטייפלר!"

"נו פרובלב, אני מממן את כרטיסי הטיסה!"

'אומר ועושה'. נחתו בארץ והתפללו אצל הכותל המערבי, נסעו לבני ברק ונכנסו אל הסטייפלר. הרב פרידמן כתב שמאז החל הבחור ללמוד גמרא עברו יותר מחמש שנים ואינו רואה סימן ברכה בלימודו, אינו משתתף בשיעורים ואינו לומד עם חבריו, אולי ראוי שיצא לשוק החיים.

קרא הסטייפלר פעם, ופעמיים, והשנים עוקבים אחריו בלב הולם.

הניח את הפתקה, והאיר פניו לבחור: "אתה לומד בישיבה?!"

"כן".

"ומה אתה לומד? גמרא?!"

"לא". אינו מבין גמרא.

"משנה?!"

"לא", גם משנה אינו מבין.

והסטייפלר לא פוסק מלחייך בנועם: "אז מה אתה לומד?"

"הלכה". קצור שלחן ערוך, חיי אדם.

"ואת זה אתה מבין?"

"או, יס". לא הכל, אז הוא שואל. וחוזר הרבה, כדי לזכור. ומשרטט טבלאות, חבל שלא הביא איתו.

בשמחה הכניסו לביתו, החלו בהכנות אחרונות לשבת והנה הוא נזכר שהכספים בכיסו מיהר לרוץ אחרי הרב שיצא כבר לבית הכנסת ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף, הרב שב, נטל את כל המטבעות ספר אותם, הטמין היכן שהטמין. יצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון, מה עשיתי הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכירו, הכסף הזה הינו כל פרנסתי ומי יודע, "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפילת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התיישב לסעודת שבת בפנים חמוצות והתיאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם "אני לא מסוגל" כך התנצל, כי אין לו תאבון. הציעו לו "אולי משהו חלבי?" "לא, איני חש בטוב ואין לי תאבון" (הוא היה בפחד - מה יהיה עם הכסף) כך חלפה השבת בחששות ודאגות.

בצאת השבת מיד רץ לבעל הבית וביקש: "הכסף שלי!"

"רגע, קודם מתפללים מעריב, אח"כ נדבר על הכסף".

אחרי מעריב הוא אמר בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי".

"רקע, קודם נעשה הבדלה" השיב הרב...

הנשמה שלו כמעט פרחה. לאחר הבדלה הרב הוציא את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השולחן - הנה הסכום שהפקדת בידי.

אח"כ הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר (לראות שמא הרב לקח לעצמו איזה מטבע), סיים והתמלא שמחה "גם מהם לא חסר דבר".

אח"כ הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה וביקש לספור. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?!"

פנה אלי האדמו"ר, אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה ובבוקר השיב לך את הפקדון בשלימות. העיניים נפקחו - פוקח עיוורים, רגליים צועדות, ידיים מתנועות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?!... (הזוהר הקדוש אומר כי אם אדם היה פוקח את עיניו ורואה את המזיקים המסתובבים באורי הייתה יוצאת נפשו מפחד, אולי הוא מתכוון לחיידקים הממלאים את האויר והקב"ה מצילנו מידם - "על ניסיך שבכל יום").

שני פריצים ויהודי אחד

המעשה השני שסיפר הגאון מוילנא. שמעו נא.

מי שידע, הגר"א זי"ע היה עורך גלות. כאשר שב מגלותו סיפר לבני ביתו את הסיפור דלהלן.

באחת העיירות הוא התאכסן בבית יהודי ירא ה'. באחד הלילות הוא שומע את בעלת הבית שואלת את בעל הבית בקול רם "האם אתה יודעי כי מחר ממש התארץ לשלם לפריץ, ואם לא, הוא זורק אותנו לבור חלילה" הפחד והחרדה נשמעו בקולה.

אמר לה בעל הבית בשלוה: "מה את דואגת, הקדוש ברוך ישלח את הכסף".

עם שחר לפני שבעל הבית יצא לבית הכנסת, קולה של בעלת הבית רעד: "תנסה בבית הכנסת להשיג כסף, אהה אלוקים אנו בסכנה, היום, היום אחרון".

"מה את דואגת, היד ה' תקצר?!"

כאשר שב מבית הכנסת: "נו, נו, הבאת משהו?"

"היד ה' תקצר, בינתיים תגשי ארוחת בוקר" אמר בשלוה. "מה, אתה מסוגל להכניס אוכל לפה?!" תממה אשתו.

טוב, היא הגישה ארוחת בוקר. בסיום אכילת פת שחרית בירך ברכת המזון בכונה "תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו" פלאי פלאים. אח"כ נעמד ליד פתח הבית, ושם היה תלוי המעיל, לבש את המעיל חבש את הקפלוט'ש - הכובע.

שאלה האשה - "להיכן אתה הולך?"

"את עצמך אמרת שהיום צריך לשלם לפריץ, אז מה את שואלת... הפטיר לעברה.

"אבל אין לך כסף" הוסיפה לשאול.

"הקדוש ברוך הוא ישלח" ענה. מבדיל - הוא הולך לשלם לפריץ בכיסים ריקים - -

הגר"א ראה שהאיש כל כך בטוח באלוקי השמים והארץ, הוא היה משוכנע שאכן יתרחש לו נס, וביקש לראות במו עיניו כיצד יפול דבר. הגר"א מיהר לצאת בעקבותיו. לראות.

חיובו של הסטייפלר התרחב, והוא פנה אל הרב פרידמן: "אתם ראש הישיבה?"

נענה בחיוב.

"נו, שתצליחו. כי אם אני הייתי ראש הישיבה, ואתם המגיד שיעור, הייתי מפטר אתכם!"

איך מתייאשים מתלמיד שמתעלה בהתמדה מיום ליום, בכל יום לומד הלכה חדשה, ממש: כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר הליכות עולם לו!

האם זה נקרא שאינו רואה סימן ברכה בלימודו?!"

ואין הדברים אמורים רק לגבי בחור מוגבל זה –

הדברים אמורים לגבי כל אחד ואחד!

פעם אמר לי: "רבי יעקב, הרי אתה מדבר בפני בני תורה. רבים מהם סבורים שההצלחה בלימוד נמדדת לפי ההערכה שהם זוכים לה בישיבה, ולפי הקירבה שמראה להם המגיד שיעור. לפי השאלות המבריקות או התשובות החריפות. לפי העיון המעמיק או הבקיאות הנרחבת –

אמור להם שטעות בידם! שכל דף גמרא שהם יודעים, כל רש"י שהם מבינים וכל תוספות שהם משננים, זו הצלחה!"

אילו היו יודעים זאת, היו נחסכות מועקות כה רבות, ובני תורה כה רבים היו ששים ומאושרים!

ולמעשה, השקפתו זו של הסטייפלר היא גמרא ערוכה!

הכל יודעים אותה, אלא שלא הכל מעיינים בה ומפיקים לקחה –

שנינו (עירובין נד, ב) שהיה לרבי פרידא תלמיד, שהיה מלמדו [כל דבר, לפני שידעו (רש"י)] ארבע מאות פעמים, וידע. יום אחד נדרש רבי פרידא לדבר מצוה. [הודיע לתלמיד שיתכן ויקראוהו באמצע הלימוד. ברם, לא קראוהו.] לימדו [ארבע מאות פעם] ולא ידע. שאלו מה אירע, ואמר: מאז שהוגעתי שיתכן ותיאלץ ללכת, הוסחה דעתי. חשבתי שהנה אתה קם והולך ונוטשני באמצע. אמר לו: ניחא. עתה התרכז ואלמדך. לימדו ארבע מאות פעמים נוספות. יצאה בת קול ואמרה לרבי פרידא: רצונך שיוסיפו על ימיך ארבע מאות שנה, או לזכות כל דורך לעולם הבא. העדיף לזכות דורו לעולם הבא, ואמר הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

וידועים דברי הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שהכל מתפעלים מרבי פרידא, ואילו הוא מתפעל מהתלמיד: איזה כח רצון, איזה דביקות במשימה, ללמוד כל דבר ודבר ארבע מאות פעם! כיון שכך, שאלו את מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי צוק"ל: מדוע לא זכה התלמיד לשכר זה?! וענה, שמצד התלמיד אין זו רבותא, שהלא חייב הוא ללמוד תורה. ואם אינו מבין אלא בארבע מאות פעמים, מחובתו ללמוד כך. משל למה הדבר דומה, לאדם שנשרו שיניו. האם נתפעל ממנו שמרכך את הלחם וטוחן את המצה ועמל בבישול דייסה, הלא אין לו ברירה! להתפעל, צריך מרבי פרידא שהקדיש לו זמן רב כל כך –

והשאלה, מדוע קיבל רבי פרידא את שכרו רק אז? והתשובה, משום שבאותו יום לימד שמונה מאות פעם. אם כן, ראוי שיעניקו לו שמונה מאות שנות חיים! ומוכח, שעל ארבע מאות הפעמים הראשונות אין מקבלים שכר, שכן חיוב הן: "ושננתם לבניך" אלו התלמידים (דברים ו, וברש"י) ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל על מה שעושה יותר מחיובו מקבל שכר גם בעולם הזה (בבא קמא ט, ב ויעויין ברכות כ, ב ומהרש"א סוטה יד, א ושבת כג, ב עפ"ד האמונה והבטחון לרמב"ן פ"ו) וארבע מאות הפעמים הנוספות עקב פיזור דעתו של התלמיד היו יותר מחיובו, וקיבל עליהן שכר.

הכל ידוע, אבל יש לי שאלה.

איך ידעו שהתלמיד זקוק לארבע מאות פעמים לשנן תלמודו?

אין ספק שכך זה היה:

יהודי התדפק על דלתו של רבי פרידא, בשאלה להלכה ולמעשה: יש לו בן בתלמוד תורה, ואינו קולט כלום. כל הילדים לומדים משנה ועוד מעט מתחילים גמרא, והוא עוד לא יודע חומש. החברים לועגים, המלמד לא מתייחס אליו, הוא בשולי החברה, אין טעם להשאירו. הוא כבר שוחח עם הסנדלר, שמוכן לקבלו כשוליה. אבל המנהל אמר שכדאי לקבל את ברכתו של הרב, אז הוא בא להודיע.

תביא אותו מחר, אמר הרב.

האב הביא את הבחור, ילד חמד עם מבט כבוי. תשאיר אותו פה, אמר הרב, תבוא בצרהיים לקחת אותו.

האב הלך, והרב ליטף את לחיו של הילד. שאל: אתה יודע לקרוא?

כן. ברוך השם.

וכבר למדת חומש?

כן, בשעתו התחילו "ויקרא", אבל לא הבין. דימעה נשרה.

עוד לטיפה, הבה נראה. שב, ואפר לך. כשיהוד עובר עבירה חמורה בשוגג. למשל, קם באמצע הלילה ושכח שזה ליל שבת. בטעות הדליק אור, נכון? אז הוא צריך להביא קרבן חטאת. יופי. כעת, תחזור על מה שאמרתי –

אה, אני לא זוכר.

טוב, אז אני חוזר –

פעמיים, שלוש, ארבע, חמש, וכלום. אפשר להבין את המלמד, והמנהל, והאב.

שש שבע ושמונה, והפסקה למשחק. תשע ועשר וסוכריה. אז תחזור, אני לא זוכר. בוא, נתחיל מהתחלה.

בצהריים הגיע האב. הרב קידמו בחיוך רחב, והילד תלה עיניים שואלות. איזה בן נפלא, כזו התמדה ושקידה, נפלא ללמד אותו. שיאכל וינוח מעט, ויבא שוב.

בשלוש הגיע. שלושים וארבעים פעם, וכלום. חמישים ושישים, ואין תזוזה. שבעים שמונים, אולי זיהה זיק הבנה. מאה, עדיין לא. נערוך הפסקה קצרה, וננסה שוב.

מאתיים ושלוש מאות, וקיר אטום. שלוש מאות וחמישים, ושבעים, ותשעים. ארבע מאות, ותרועת נצחון. איזה יופי, אז אתה יכול, אתה מסוגל! אתן לך פתק עבור האב, ותבוא מחר!

וכך, יום אחר יום, ידיעה אחר ידיעה, רסיס אחר רסיס.

ושוב, יש לי שאלה – אם גם לאחר ארבע מאות פעם לא היה יודע?

אין ספק, רבי פרידא היה ממשיך ומנסה. אולי בפעם החמש מאות, השש מאות, השבע מאות ושמונה מאות –

ואז, לא היה מקבל שכר על לימוד של שמונה מאות פעמים!

וגם זה כתוב, למעשה, בפסוקינו –

מהיכן למידים כלל זה, שתלמיד שלא ראה סימן ברכה בתלמודו חמש שנים שוב אינו רואה? מעבודת הלויים.

ומה היתה עבודת הלויים?

"תניא, מעשה ברבי יהושע בר חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות [בבית המקדש] אצל רבי יוחנן בן גודגדא. אמר לו: בני, חזור לאחוריק, שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים, ומשורר ששיער – במיתה" (ערכין יא, ב).

ואני שואל: מה יש ללמוד חמש שנים, כדי להגיף דלת?!

מלמדים חודש וחודשיים, שנה ושנתיים –

ואין המדובר בילד, ולא בנער: מגיל עשרים וחמש עד שלושים!

ואם לא קלט איך מגיפים שער בגיל עשרים ושש ועשרים ושבע ועשרים ושמונה, הלא תלמיד של רבי פרידא הוא עליו לעומתו –

ואין מתיאשים, חמש שנים ללמד להגיף שער –

אז כמה יש להתאמץ כדי לפתוח בפניו שער – - -

(והגדת)

בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר רעיון נפלא שדרכו הוא בונה את היסוד שלו, לגבי כל חטאי דור המדבר;

כותב ר' יהונתן אייבשיץ – ולכן דעו, כי החטא בשני אופנים. החטא המורגל, כוונתי לחמדה ולתאוה להבלי עולם וכדומה, שהוא הכל מיצר הרע. אמנם יש אופן אחר, והוא להיות כל חשקם ותכלית שלמותם, להשיג ולראות מראות אלהים ומקום כבודו. ויש להם מדרגה מזמן לזמן ואם הם ממהירים לרוב עוצם תשוקת העלול להעילה שלו, להביט ולעלות מהר יותר כפי המדרגה הראויה להם בזמן ולאט לאט. זהו אצלם עון, ובזו מקבלים עונשם ...

נסביר:

אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ, שאין למלאך יצר הרע לתאוות, כפי שנמצא אצל בני האדם. למלאך יש יצר הרע אחד – לטפס לגבהים שאסור לו לטפס! – יש כרוב, יש אופן, יש חיות הקודש, יש שרף – לכל מלאך יש 'סיווג', עד איפה הוא יכל להגיע. אבל בכל זאת, יש לו חשק להתקרב לדרגות רוחניות גבוהות יותר שאסור לו להתקרב אליהם. ברגע שהוא מטפס גבוה יותר – הוא מיד נענש!

אספר לכם מעשה:

לקחו אותי פעם אחת להרצות, במקום בטחוני. לאותו אדם שליווה אותי, היו בכיס כל מיני כרטיסים בצבעים שונים, כאשר כל כרטיס פותח דלת מסוימת בקומה מסוימת. שאלתי אותו לפשר הענין, אז הוא אמר לי, שהצבעים הם רמת הסיווג של כל עובד ועובד בבנין;

יש עובד שרמת הסיווג שלו היא צבע ירוק – הנמוך ביותר. העובדים שיש להם צבע ירוק, יכולים להיכנס רק לקומה הראשונה מבלי אפשרות לעלות

לקומות העליונות. לעומת זאת, עובדים עם רמת סיווג 'צהובה', יכולים לעלות עד לקומה השנייה – לעלות ולרדת. וככה זה ממשיך עד צבע זהב שזה הסיווג הגבוה ביותר שיכל להסתובב בכל הבנין – לאותו אחד שליווה אותי, היה את הסיווג הזה.

"מה זה הסיווג הזה?", שאלתי אותו.

"זה סיווג בטחוני. לדוגמא, בקומה העליונה יש אדם, שצופה על אישיות מסוימת בעולם הערבי באמצעות ה'לוויין עמוס'; הלוויין מתבית עליו ורואה כל תנועה שלו – בבחינת 'עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בבור נכתבים' © - הכל בהשגחה! – לא כל אחד יכל להיכנס לשם!"

אמרתי לו: "ומה קורה אם מישוהו נכנס בלי כוונה למקום שאסור לו?"

"תוך עשרים שניות הוא כבר לא שם! – היו הרבה מקרים כאלה. הרי כל אחד רוצה לדעת מה קורה בקומה שמעליו!"

להבדיל אלף אלפי הבדלות, אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ – כל מלאך, שואף להגיע לפסגות רוחניות מרוממות יותר! – הוא שואף להגיע לדרגה שמעליו – הוא רוצה להתעלות, אבל אסור לו!

ממשיך ר' יהונתן אייבשיץ – וזהו חטאם של נדב ואביהוא, שהרבו לעלות אל ה' יותר מהראוי. "ובקרבתם לפני ה' וימותו":

כותב האור החיים הקדוש - בקרבתם לפני ה'... רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב דביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשיתם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה, והיא מושללת ההכרה, לא מפי מין האנושי, ולא מפי כתבו, ולא תושג בהשערות מושכל הגשם...

ידעו נדב ואביהוא, שברגע שהם יכנסו למקום שאסור להם להיכנס, הם עלולים לשלם על כך בחייהם. אבל בכל זאת לא יכלו להתאפק – נשמתם נמשכה כמו מגנט לברזל; הגם שידעו שימותו, היה שווה להם להידיק בשכינה ולהפסיד חיים!

כאן בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר יסוד נפלא להבנת כמה וכמה דברי חז"ל, שפותחים לנו פתח חדש בהבנתם:

ישנו סוג של בן אדם, שחי חיים מאושרים והכל טוב לו – תמיד הוא מאושר; הוא בבחינה של – "מצוה גדולה להיות בשמחה" – ואם הוא נכנס למשבר, הוא מיד מוצא את הנקודת יציאה ממנו.

מצד שני, יש בן אדם שנמצא תמיד ב'ירידה' – מנסה ליצור לעצמו תמיד, כל מיני אפשרויות לשמחה, אבל הוא לא מצליח. אז יש כאלה שקונים GMC, שמים 'בוקסות' ומתחילים לקפוץ © – יוצרים שמחה מדומה. יש כאלה

אנשים, שאין להם את היכולת הכספית לקנות GMC, אז הם קונים שיבס ריגל – 36 דולר, ועוד בקבוק סודה – 4 שקל; שותים ארבע כוסות, לאחר מכן עוד חצי בקבוק סודה – אחרי ארבע דק', כל העולם מתחיל לנסוע איתם ביחד ©; תוך ארבע דק' הם כבר בלונדון... משם הם עוברים לפריז ... רומא ... פתאום, הם לא חייבים כסף לאף אחד – להיפך, כולם חייבים להם – ככה

זה נמשך עשר דקות עד שהם מתעלפים ומתעוררים חזרה לחובות © מי שעושה את זה, אין לו שמחה פנימית – זה לא מובנה בתוכו! לעומת זאת, ישנם אנשים, שיש להם שמחה פנימית! – הם מאושרים שהם לומדים תורה. החיוך לא נמחק מהפנים שלהם! הוא מחדש חידוש תורה, כולו קופץ משמחה!!! – טוב לו!!!

איך מכנים חז"ל, אדם שרצה לטפס גבוה מידי, למרות שעדיין הוא לא מוכן לזה מבחינה נפשית? 'שתוי יין'!

אומר ר' יהונתן אייבשיץ – וזהו שאמרנו שאכלו בוסר, כי לא המתינו לזמן מדרגתם ואכלו פרי קודם זמנם, וכן אמרו 'שתוי יין'. שהוא הדבר שהרבו להשיג ולהבין ולהסתכל כפי חלקם המגיע, והרי זה כמו ששותה יין יותר מכפי המידה שלרוב החום ישכב וירדם ופוגם בעצמו, ואילו שתה לאט לאט היה לו לעזר וסעד בבריאות ובהשכל, וחמרא וריחנא פקחא {יומא עו}.

ולכך אמרו חז"ל כי אדם וחיה אכלו בוסר וסחטו ענבים, כי לא המתינו עד שיגמר היין בענביו, רק סחטו קודם עונתו לשתות וישכרו. הוא היין שגרים חטא אדם הראשון, היינו רוב השגתו והסתכלותו במקומות גבוהים ... ולעתיד לבוא, הבטיח ה' לבער רוח הטומאה מכל וכל, ואילילים כליל יחלפו, ולא יהא מקום לחטוא כמין ראשון, חטא תאוה. אבל מין שני לחטוא, יהיה לעתיד לבוא גם כן. כי בהשיגם חכמה ומלאה הארץ דעה, יוסיפו לעלות וימהרו ללכת לרב חשק ואש תורה ומדע, לחזות מחזה שדי וכדומה, ורבים אשר לא ישמרו גדרם שהוחק להם בנתיבות ומסילות לבבם כמו מלאכי מעלה הנ"ל, וזהו החטא שיהיה לעתיד לבוא וזהו אכילת בוסר שלא ימתינו עד גמר פרי, אבל כיון שלא יוכלו לקרוע ע"י כן לצאת הטמאה מכח לפעל כמו אדם הראשון, כי כבר בטלו לעולם, לא יהיה זה עון לגרום רעה לבניו, כי הוא רק רוב חשק לחכמה, ושניו יהיו קהות כאוכל בוסר קודם זמנו, אבל לבניו לא יקרה דבר.

וזהו מאמר ירמיה שלא יאמרו עוד לעתיד לבוא אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה, כי כך היה באדם הראשון וחיה, המה אכלו בוסר וגרמו רעה לדורותם,

אבל לעתיד לבוא לא יהיה, כי הטומאה תבוער, וא"כ מי שאכל בוסר הוא לבדו יהיה שיני קהות ...

ומה תבין חטא דור המדבר, כי כל פגם שלהם היה בזה, כי היו כולם זכאי קשוט, ואמרו בזוהר שלא יהא כדרא דא עד דרא דמשיחא, והלא היו כולם נביאים כי ראו כבוד ה' בים, במתן תורה, באהל מועד, ומה צריך ראיה יותר מאלו, שהיו נביאים שהיו קדושים לה', רק כל פגמם ג"כ כחטא מלאכים הנ"ל, שהרבו להשיג יותר מכפי הראוי להם לזמן, ומ"ב מסעות היו הכל מ"ב מדרגות. כאשר חיבר בעל 'ברית מנוחה' כל ספרו על זה הענין, כי כל מסע ומסע מדריגה עליונה למאוד, והיו מסעיהם עפ"י ה'. אבל הם הרסו לעלות ההרה וכו'. ועיין 'ברית מנוחה' בקברות התאוה, שפירש שם התאוה למראות אלהים ורוב השפעות, עד שלתאוה נפסקה נשמתם, כמו נדב ואביהוא בקרבתם לפני ה'. ושמה נקברו, ולכן אל תדברו ותחשבו כי אבותינו, דור המדבר אוכלי לחם שמים, שותים מי בארה של מרים, וכבוד ה' עליהם חופף, היו חוטאים בחטא גשמי, ללכת אחרי הבל כאנשים כערכנו.

וזהו מאמר רבה בר בר חנה, שאמר שראה למתי מדבר והם לא פנו עורף לה' ללכת בתר עניני עולם הזה הפונים מעם ה', כי אם כל ענינים כלפי מעלה, ומגמת לראות כבוד ה', אכלו ולא ישבעו מנועם עליון. וזהו דהוי 'גנו אפרקיד' פניהם כלפי מעלה מבלי סור לשום צד ונטיה כלל וכלל, רק כל ענינים דהרבו לשנות יין קודם זמנו. כמו נדב ואביהוא, שנאמר בקרבתם לפני ה'. ואמרו 'שתוי יין נכסוי', וכן היה אצלם, ולכך אמר דגנו כמאן דמבסמי, ותפתו בינים ופניהם צהובות, לרוב אור עליון, להפליג לדבר בשבחים ולהראות מופת על גודל מעלתם.

עד כאן, דבריו הנפלאים של ר' יהונתן אייבשיץ. מאכן נוכל להתחבר לדברי השפת אמת:

שואל השפת אמת – מה פירוש הדבר "והאספסוף אשר בקרבנו התאוה תאוה"? היה לו לומר "התאוה לאבטיחים ... קישואים וכו'?"

אם נוסיף על דבריו;

משה רבינו מזמין את יתרו להצטרף אליהם, שנאמר {י, כט} ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתן אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל.

כותב רש"י – נסעים אנחנו אל המקום. מיד, עד ג' ימים אנו נכנסין לארץ, שבמסע זה הראשון נסעו על מנת להכנס לארץ ישראל, אלא שחטאו במתאוונים, ומפני מה שתף משה עצמו עמהם, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו וכסבור שהוא נכנס.

שואל השם משואל – אם בעוד ג' ימים הם בארץ ישראל, בשביל מה לאכול עכשיו קישואים ואבטיחים?!

כותב השפת אמת יסוד נפלא, לביאור הענין הזה:

אנשי דור המדבר, עפ"י מה שלמדנו עד עכשיו, היו מנותקים מן החומר; אנשים שאוכלים מן – זיו שכינה שנתגשם, שמי שאוכל אותו לא מוציא פסולת! – כולו רוחני! היה נכנס לגוף ונספג באיברים!

דבר גשמי לא יכל לרדת מהשמים; מהשמים יכל לרדת רק דבר רוחני. גשמיות מגיעה רק מן הארץ, ולכן בהמה שהיא גשמית, הולכת רק על הארץ – כי כולה חומרית!

אומר השפת אמת – מהרגע שיצאו ישראל ממצרים, החלו לאכול מן, וממנו הפכו להיות מנותקים מן החומר – לא היתה בהם תאוה לאוכל כלל! אם תבוא לבן אדם שלא טעם מעולם אוכל סיני, ותאמר לו: "אתן לך לאכול 'אגרוול'!" – מיד הוא ישאל: "מה זה?!" – הוא מעולם לא טעם את זה, אין לו תאוה לזה בכלל – הוא מנותק מזה לגמרי!

באו עם ישראל למשה רבינו ואמרו לו: "משה! בעוד ג' ימים אנחנו נכנסים לארץ – אין יותר מן!" – הולכים לשוק מחנה יהודה, וקונים עגבניות, מלפפונים ואבטיחים – מתחילים לאכול כמו בני אדם, כפי שהיינו במצרים" – זה שנאמר "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים" – "עד עכשיו היינו כמלאכים – לא היתה לנו שום תאוה!"

מבקשים עם ישראל ממשה רבינו – "משה! בבקשה ממך, אנחנו מתאוים לתאוה – תכניס בנו קצת תאוה, שכשנבוא לארץ ישראל, תהיה לנו תאוה ללכת ולקנות אוכל! אם לא נתאמן לפני שניכנס, איך נדע מה לאכול?!" ראיתי במפרשים, מיישהו שמסביר את השפת אמת בצורה נפלאה: תינוק שיונק משדי אמו, במשך שנתיים; האם יעלה על הדעת, שהאמא תיתן לו כל הזמן רק לינוק?! ודאי שלא!

אחרי שנה, היא תתחיל לתת לו קצת בייסקוויט ... קצת במבה ... מועכים לו בננה וכו' – עד שמצליחים לגרות לו את חוש הטעם; הוא לא רגיל לטעמים אחרים – שנה שלימה הוא היה רגיל לאותו הטעם, פתאום אתה מכניס לו בננה – "מה זה הטעם הזה?!" – הוא לא מכיר את זה, ופולט את זה מיד החוצה!

מה קורה, אם יום אחד אתה מנתק תינוק מהאמא שלו? אם אין לו חלב אם – הוא מת! – הוא לא מוכן להכניס שום דבר לפה! – אתה מנסה לדחוף לו מזון אחר, אבל הוא סוגר את הפה!

לכן באו עם ישראל למשה רבינו, וביקשו ממנו שיכניס בהם קצת תאוה, כדי לגרות להם את הטעם בענייני העולם הזה!

עד כאן דברי רבותינו, בביאור חטאי דור המדבר; שנבין, שכל שאיפותם היו שאיפות רוחניות!

פרשת השבוע מתחילה בשאיפתו הרוחנית של אהרן – 'חלשה דעתו של אהרן' – 'למה לא זכיתי להיות בהקרבת קרבנות הנשיאים'; לא זכית, אז מה קרה???

משל למה הדבר דומה? לאדם שהתפלל בבית כנסת של הקהילה שלו – יש לו מנין אחד ביום!

נכנס אחד הרבנים לעשות שם מגבית; המרא דאתרא עולה לבמה, מדבר בשבח הענין ומחייב את כל אחד מהמתפללים לתרום מכיסם 500 ₪ בעשרה תשלומים; "אם המרא דאתרא אמר – עושים"; כל אחד נותן את מס' הויזה שלו ומשלם.

למחרת מגיע אחד שלא היה במגבית – אחותו התחתנה והוא ולא הגיע לתפילה; הוא מסתכל על פלאייר שמונח על השולחן ושואל את המתפללים: "מה זה???"

"אוו, היה כאן אתמול הרב הזה... והרב הזה... – הרב חייב כל אחד לתרום 500 ₪ למטרה הזאת!"

"אוו, ברוך ה' שלא הייתי!"

לעומת זאת, יש אנשים שהיו מצטערים על שלא היו ולא הצליחו לתרום – "איך לא הייתי!!!" – חלשה דעתו! – הוא מבקש את הכתובת לתרומה, את הטלפון של המתרים וכו' – כאן זו נקודת המבחן, איפה אתה נמצא מבחינה רוחנית!

אהרן הכהן לא היה בחנוכת הנשיאים – חלשה דעתו – "הביאו קרבנות לקב"ה – איך לא הייתי!!!"

פרשת השבוע שלנו עוסקת גם בענין {ט, ז} למה נגרע; באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם, ואומרים: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל"

אמרו להם: "כן, אבל הייתם טמאים!"

"אז מה אם היינו טמאים, בגלל זה נבטל את המצוה???"

אם הבוס חילק מתנות לחג ואתה לא היית באותו זמן; אתה מגיע ביום שלמחרת ומבקש לקבל את המתנה: "שלום, אני לא הייתי אתמול... אפשר לקבל את המתנה לחג?"

"לא היית – אתה לא מקבל!"

"אז מה אם לא הייתי – אני רוצה את השי לחג!!!" – כאן האדם יילחם כדי לקבל את המתנה! – סרוויס מסין ב – 14 ₪ לא יילחם!! ☺

באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם – "למה נגרע"

"לא הייתם טהורים בזמן הקרבנות הקרובות!"

"אז מה אם לא היינו טהורים – רוצים להקריב!"

ישנם אנשים שאכלו גבינה בחג השבועות – יצאו י"ח כל הדעות; אכלו גם בליניצ'ס, גם עוגת גבינה – גם חמוץ וגם מתוק – יצאו י"ח חג! ☺

אתה שואל אותם: "עם מה יצאת מהחג הזה?" – הוא עונה לך: "מה זאת אומרת עם מה – עם 7000 קלוריות!" ☺

בתוך הפרשה שלנו, מופיע ענין של 'נונים' הפוכים:

אומרת התורה: (י, לה) ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משואיך מפניך: (לו) ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל.

לפני המילים "ויהי בנסע הארץ", ואחרי המילים "רבבות אלפי ישראל" ישנה נוסף הפוכה – כדי להפריד בין פורענות לפורענות; מצד אחד המתאוננים, ומצד שני {י, לג} ויסעו מהר ה'.

כותב הרמב"ן – "...שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות וזהו "ויסעו מהר ה'..."

אם היית מקבל עוד מתנות, גם היית בורח???

המבחן האמיתי של כל אדם ואדם, אם הוא מוכן לקבל עליו עול תורה ומצוות – אתה מוכן לקבל עליך עוד מצוות???

מי שמוכן לקבל עליו עוד מצוות – זה סימן שהוא מרוצה – בשבילו זה מתנות!

נמצאים לאחר חג השבועות; שואל אותנו הקב"ה: "מה לקחת מחג השבועות – הוספת עוד משנה אחת? הוספת עוד לימוד של הלכות? – הוספת משהו???" – אם הוספת משהו בעבודת ה', זה סימן שאתה מרוצה בעשיית המצוות!

יש לך יותר משניות? יותר הלכות? יותר גמרא? תשמור יותר טוב על העיניים?

תראו את רות, כמה היא התאמצה!

אמרה לה נעמי: "תחזרי לאבא שלך, תעשי חיים!"

"כשום פנים ואופן... כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אליו עמך עמי ואלקייך ואוקף"

הכל היא מוכנה לעשות, רק כדי לדבוק בקב"ה!

מה אדם זוכה, לו ולמשפחתו כשהוא מראה לילדים כמה הוא תאו לקיים מצוות!

"אבא, לאן אתה הולך???"

"לקיים מצוות!"

יש בן אדם, שהבנים שלו מברכים ברכת המזון במהירות.

"מוישל'ה, למה אתה לא מברך לאט?!"

האמא ישר אומרת: "תעזוב אותו, הוא דביל קטן... אין לו עוד שכל... ☺"

אומרים היום "צריך להתנהג איתם עם כפפות של משי" ... למחרת הוא קופץ על הספה עם בוץ וזפת, האמא ישר צועקת: "מויש'י מה אתה עושה, הרסת את הספה!?!?"

אומר לה האבא: "תעזבי אותו, הוא דביל קטן... תני לו במבה"

כשזה מגיע לספה היא כמו נמר, אבל בברכת המזון "הוא קטן ודביל"

מה הילד קולט? הילד רוצה לראות מה עושים ההורים שלו!

"חלשה דעתו של אהרן" – "למה אין לי?!"

מה יש, אז אין לך?!

אבל זה הרצון שלו לרוץ אחרי מצוות.

באה פרשת בהעלותך, ומלמדת אותנו מי היו אנשי דור המדבר המרוממים!

– עיניהם היו נשואות 24 שעות ביממה כלפי קב"ה. אבל ניסו לטפס גבוה מידי – ונענשו!

אנחנו עדיין לא הגענו לפסגות האלה. אבל בואו ונטפס נמוך – לפחות שיהיה לנו משהו ביד!

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ואמור לאומן שעשני (תענית דף כ'), ולפ"ז יפה אמרו בגמ' דיש ללמוד גודל עון לה"ר ממרגלים, שלא הוציאו דבה רק על עצים ואבנים שאינם מרגישים כלל, ואין בזה רק חטא בין אדם למקום מה עלתה להם, ק"ו למי שמוציא דיבה על חברו, שיש בזה שתי עונות, בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו, שהרי האדם הוא מרגיש ומצטער כשמדברים עליו לה"ר. ואמנם כל זאת הוא רק באנוש דעלמא שיש לו צער כשמדברים עליו לה"ר, ולכן הוי ג"כ חטא שבין אדם לחברו, אבל משה רבינו ע"ה שהי' עניו גדול ולא הרגיש ולא הצטער כלל ממה שדברו עליו לה"ר, ולא הי' בזה חטא בין אדם לחברו, רק כאילו דברו לה"ר על עצים ואבנים שאינם מרגישים, ולכן יפה אמרו דהיה להם להמרגלים לקחת מוסר ממרים עמדפח"ה:

ולפ"ז י"ל להתורה הקדושה באה להורות גודל חטא לה"ר, ולכן כתבה באמצע הענין והאיש משה עניו מאוד וגוי, וא"כ לא הי' בזה חטא בין אדם לחברו כלל, וכך עלתה לה, ק"ו למי שמדבר לה"ר על אדם אחר שהוא מרגיש ומצטער. שוב ראיתי ונראה שזכיתי בעו"ה לכוון בזה לדעת רבינו הרמב"ם ז"ל מ"ש בזה בסוף הלי' טומאות צרעת, ע"ש לשונו הנחמד.

והטילו בו מום, ואמנם יש בעון זה גם חטא בין אדם למקום, שכשהאדם מספר לה"ר על חברו ומטיל בו מום הרי הוא מנגה בזה מעשי השית"ש, וכדרך שאמר אלי' לרשב"א לך

ויהי בנסע הארון. (י, לה) נוסף הפוכה לפניה ונו"ן הפוכה לאחרי אלפי ישראל, וכבר דברו מזה רבותינו וז"ל. והנראה לפע"ד, דאיתא במס' שבת (דף קט"ו סוף ע"ב) ת"ר ויהי בנסע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ומלמטה לומר שאין זה מקומה וכו', ותניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה וכו'. ופירש"י עתידה פרשה זו שתיעקר, לעתיד שיהיו כל הפורעניות בטליון ולא ידאנו לפורענות ויצר הרע בטל עכ"ל. והנה הקללות שבמשנה תורה הן צ"ח, וכתבי' [דברים כ"ח ס"א] גם כל חלי וכל מכה הרי ק', (וכתבו המפרשים דמשו"ה תקנו מאה ברכות בכל יום להגן ולהציל מהן), וי"ל שזהו הרמז שבאו שני נוני"ן בגימטריא ק', לומר כי מחמת שבזמן הזה שיש ק' קללות יש לדאוג מן הפורעניות, לכן נכתבה פרשה זו כאן שלא במקומה כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. והן הפוכות לומר כי עתיד הקב"ה להפוך את הקללות לברכות, ואז תיעקר פרשה זו מכאן ותכתב במקומה כי לא ידאנו עוד מן הפורעניות, יצר הרע בטל מאתנו, לטוב לנו במהרה בימינו: (אפריון)

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בהעלותך תשפ"ד שנה י | גליון מס' 538

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

"פתחו שערים" בענינת אמן

אמן היא אמן מלה אחת קטנה, בת שלוש אותיות, ואולם צפון בה כת רב לפתח שערי שפע וברכה בלי גבול ומדה. עליה אפשר להמליץ את המשנה במסכת אבות (ד ט), אותה נלמד בשבת הבאה עלינו לטובה: "אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו".

מכלל המקורות הרבים לכך, די אם נצטט קטע קצר מדבריו של הש"ה הקדוש (מסכת תמיד אות פ): "ומי שמכונן לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כד"נו... משפיע שפע רב טוב לכל העולמות, הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפותח המעין להשקות לכל הצריכים השקאה".

כך בקלות, ללא טרח או השקעה מיוחדת, יכול כל אחד מאתנו לפתח שערי שפע טובה וברכה, לעצמו, למשפחתו ולכלל ישראל. כל שנדרש ממנו הוא להקשיב לברכות ולענות אמן בכונה.

ענין זה אף נרמז בדבריו של הנביא ישעיה, בכתוב (כד יח): "ארבות ממרום נפתחו", שראשי תבותיו אמן. נתן לומר שענין זה אף עולה מהפסוק המפורסם הכתוב להלן בנבואת ישעיה (כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", שעליו דרשו חכמים (שבת קיט ב) "אל תקרי שמר אמונים" אלא שאומרים אמן". סתם הכתוב ואמר "פתחו שערים", לפי שפגנתו גם לשערי הברכה, הנפתחים בפני האומרים אמן.

נדרשתי השבוע לכתב על ענין זה בעקבות דברים נפלאים שהראני אחד מידידי, בספר 'תפארת שלמה' לפרשתנו, מתורת האדמו"ר רבי שלמה הכהן מראדומסק. בתגובה לטענות המתאוננים אמר משה רבנו (במדבר יא יב): "האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך כאשר ישא האמן את הינק על האדמה אשר נשבעת לאבתיו". על דרך הפשט, פגנת הכתוב "כאשר ישא האמן את הינק", היא: כאשר ישא האב את בנו הקטן, ואולם התפארת שלמה' מבאר כתוב זה, כאלו נאמר "כאשר ישא האמן את הינק", שעל ידי ענינת אמן "יונקים מלמעלה את כל ההשפעות הטובות לבני ישראל".

קוראים יקרים! "פתחו שערים"! המפתח לשערי שפע וברכה ברוחניות ובגשמיות, מנח בידינו! נקפיד על ענינת אמן, נפתח את ימינו באמירת ברכות השחר בצותא, וישפע עלינו ממרום שפע עד בלי די.

בקרית את "פתחו שערים!"
שבת שלום,

213 298 מחולקת

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

לפקד את בית הפנסת מדי יום

"ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" (ח ט)

דרש רבי שלמה זלמן אונגסדורפר, מגיד מ'שירים בפרשבורג:

בכתוב: "ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" מזהירה התורה לבל יהיה "בבני ישראל" מי שבאים "אל הקדש" - לבית כנסת, רק מחמת שפוקד אותם "נגף", שאז ממהרים הם לבית הכנסת לבקש על נפשם או לומר קדיש על קרוביהם. אלא על כל אחד מישראל לפקד את בית הכנסת תמידים כסדרם, שחרית, מנחה וערבית (שפתי שלמה).

שבעה ימים

שערי שמנים פתוחים

"ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן העדת: ויסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני" (י א-ב)

יש הנוהגים שלא לומר תחנון מיום הקרבת פסח שני במשך שבעה ימים, עד כ' באיר, על פי דברי הזהר (בהעלתך קנב ב) שב'מים אלו שערי שמנים פתוחים (ראה עבודת אפרים' ח"ב פרק כז).

רבי שלמה קלוגר הביא ראיה לשיטה זו, אותה הוא מכנה "דעת המקבליים", מן התאריך שבו החלו בני ישראל את מסעם ממדבר סיני, כמפורש בכתוב שלפנינו. מדוע התעכבו בני ישראל במדבר סיני עד כ' באיר בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים? אל מדבר סיני הגיעו בני ישראל בראש חודש סיון בשנה הראשונה כדי לקבל את התורה, ואולם היה עליהם להתעכב עוד כמעט שנה, עד אחר "ד באיר, שכן רק בראש חודש ניסן בשנה השנית הוקם המשכן, ואז היה עליהם להתעכב עד אחר

הקרבת הפסח הראשון והשני. נמצא שנתן היה להתחיל את המסע ב"ד באיר בשנה השנית, אחר הקרבת פסח שני, ואף על פי כן המתינו עוד שבעה ימים ונסעו רק "בחדש השני בעשרים בחדש". מוכח שבעה ימים אלו נחשבים כימי מועד, ומכאן ראיה שאין לומר בהם תחנון ('אמרי שפר').

הזכרת שם החולה בתפלה

"ויצעק משה אל ה' לאמר א-ל נא רפא נא לה" (יב יג)

מנסח תפלתו של משה, שלא הזכיר את שמה של מרים, אלא אמר רק "רפא נא לה", למדו חכמים (ברכות לד א) ש"כל המבקש רחמים על חברו, אין צריך להזכיר שמו". וכתב המהרי"ל (הלכות שמחות א, הביאו המגן אברהם' קיט א) שרק המתפלל על חברו העומד בפניו אין צריך להזכיר את שמו, אף המתפלל על חברו שלא בפניו צריך להזכיר את שמו.

את טעם החלוק בין מתפלל בפניו למתפלל שלא בפניו פרש הערוך השלחן (או"ח קיט א) כך: על התפלה להיות מפרשת וברורה, ולכך המתפלל על חברו צריך לפרש בתפלתו על מי הוא מתפלל. ואולם כאשר הוא מתפלל בפני חברו, נפרת פגנתו גם בלי להזכירו ולכך אין צריך להזכיר את שמו.

והנה מדברי המהרי"ל (שם) משמע שתפלת משה על מרים, שהיא המקור לדין שאין צריך להזכיר את שם החולה, היתה בפניה. ואולם בשו"ת 'אפרקסטא דעניא' (ח"א סי' כב) העיר שמלשון הפסוקים משמע שתפלת משה על מרים לא היתה בפניה, שכן לפני שלקחה בצרעת יצאו אהרן ומרים מאהל מועד, ככתוב (יב ה): "ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם".

הנצי"ב מוולוז'ין מבאר שאף אם תפלת משה לא היתה בפני מרים, נחשבה תפלתו כתפלה בפניה, שכן אף ללא הזכרת שמה היה ברוך שמתפלל עליה, מאחר שתפלתו נאמרה בעת שאהרן עמד לפניו והפציר בו להתפלל על רפואתה (מומי שדה' ברכות לד א).

רק פרפת ה' היא תעשיר

לקבל סכום גדול בבת אחת. לבסוף, אחרי שנרכשו דרכי עשר דירות ומתעניינים נוספים עמדו על הפרק, נכנסתי בהתרגשות למשרדי החברה.

הפעם המנהל קבל אותי בפנים חתומות. הגשתי לו את רשימת הרוכשים שהפנית למשרד, תוך שאני מצין בהתלהבות שאני בקשר עם מתעניינים נוספים. הוא הביט לסרוגין בי ובדף שהנחתי לפניו, הודה לי על מאמצי והבטיח שישלם לי דמי תווך על כל דירה שאזכיח שנקנתה בתווכי.

"מה זאת אומרת?" נדהמתי, "כל הרוכשים שברשימה הפנו על ידי, ורק בעקבות זאת הם חתמו אתכם חוזה!"

"מי אמר?" התמם מנהל השווק. "אולי הם נחשפו לפרויקט בעקבות מסע השווק האגרסיבי שנהלנו בתקופה האחרונה?"

הבטתי בו בהלם. לא האמנתי למשמע אזני. שניה אחר כך התעשיתי, קמתי בתנופה מהכסא ויצאתי מהמשרד בלי לומר מלה. עוד אחר עם הוכחות, אמרתי לעצמי בשקט.

באותו יום שוב הייתי עסוק בטלפונים. השגתי את הקונים. חלקם הצטרפו אלי, אבל לא היה להם האמץ הנדרש לבוא ולהיעיד שרכשו דרכי, מחשש שלא יקבלו את ההנחה שהבטחה להם. שלושה רוכשים הסכימו להגיע עמי למשרדי החברה אבל מנהל השווק התעמת אתם ולא קבל את דבריהם. הוא טען שהם פנו למשרד לפני שדברו אתי, ולפיכך אני יכול ליחס לעצמי את הרכישות הללו.

רק על דירה אחת הצלחתי לקבל דמי תווך - הדירה של בני הדודים שעמדו לחתם על חוזה והודיעו שמוכינים אתי את הדירה. הם אמרו שיחתמו בתנאי שאקבל לפני כן את שכרי. רק לאחר שמונהל השווק חתם על הצ'ק והעביר לי אותו, הם היו מוכנים לחתם על חוזה. בכסף שהתקבל רכשתי משה איכותית לילדים שישנו עד אותו יום על מזרנים שהנחו על רצפת החדר. את יתר החלומות נאלצתי לגנוב בכאב לב.

עברו כמה ימים. ישבתי ליד השלחן בסלון ביתי, בדיוק במקום שבו חשבתי בתחלה את הרווחים העתידיים, ונסיתי לחשב מה עלי ללמד מהחוויה המתסכלת שעברתי. נזכרתי איך הייתי בטוח שבזכות ההפרויות שרקמתי עם אנשים רבים, בזכות המעלות הרבות שיש לפרויקט ובזכות האיות והגדל של הדירות, אזכה להצלחה. כמה שמחתי על כל עסקה שנסגרה ושכחתי דבר אחד - לבקש ברכה והצלחה ממי שמפתח הפרנסה בידי. להודות על כל הצלחה ולדעת שהכל ממנו.

מאז אותה פרשיה הפנמתי שההצלחה אינה תלויה לא בחיל ולא בכח. אנחנו עושים את ההשתדלות הנצרכת המטלת עלינו, ואלו התוצאה תלויה כלה אך ורק בידי שמים.

'השגחה פרטית' אדר א' תשפ"ד

הייתי מגלה כי אינם מעשיים...

יום אחד, בעודי חוזר מהפולל בשעת צהריים, עברתי ליד משרדי החברה הבונה ומפתחת את הפרויקט שבו אנחנו גרים. לפתע הבריך בראשי רעיון: החברה צריכה לקוחות! אמרתי לעצמי, דירות רבות עדין בשלבי בניה ומחכות לקונים, והם בודאי ישמחו שאעזור להם בשווק הדירות.

פניתי מיד ונכנסתי למשרד המרווח. מנהל השווק קבל את פני בחמימות. שתפתי אותו בהתלהבות במחשבותי והוא הקשיב לי בתשומת לב רבה. כשסימתי לדבר, קם על רגליו, הגיש לי תיקיה גדושה בחמרי פרסום ואמר: "אתה מזמן לענין לקוחות ולשלחם אלינו למשרד. על כל קונה שיחתם חוזה דרכך, אנו נשלם לך דמי תווך כמקובל". בסיום דבריו הוא לחץ את ידי ואחל לי הצלחה.

את הדרך חזרה הבייתה עשיתי כאדם המרחף על ענן של אשר. הייתי סמוך וביטוח בהצלחתי. בראשי תכננתי איך אפנה לאנשים, היכן אניח את הפרוספקטים ואיפה אתלה את הפוסטרים. הנה חלומי עומד להתגשם - יצירת הכנסה מכבדת מבלי לפגוע בסדרי הלימוד!

בבית התיישבתי, לקחתי עט בידי ובמלוא המרץ התחלתי לצון בפרסומים שקבלתי את מספר הטלפון שלי ליצירת קשר. נות ביתי נרתמה אף היא לעזרתי, והתחלנו לתכנן מה נעשה בכסף שנרויח, ולמי נתן את המעשרות. באותו ערב היה לנו תכנון מדויק איך נתמודד עם הרווחה הפלפלית הגדולה המתקרבת לפתחנו בצעדי ענק...

כבר למחרת התקשרתי לחבר שהתיעץ עמי בעבר על קניית דירה, "איך ידעת מתי להתקשר?" שאל, "אני בדיוק עומד לרכש דירה בפרויקט שעליו המלצתי." "זו החלטה מצינית" החמאתי, ובקשתי שלא ישכח לצון שהגיע דרכי.

ההצלחה המפתיעה סחררה אותי והטלפונים התחילו לזרם. כך במשך שבועות ארוכים נצלתי את שעות הפנאי לאתור ושכנוע קונים פוטנציאליים. שתפתי גם את בני משפחתי ובקשתי מהם לענין את מכריהם ולהפנותם אלי. אנשים הגיעו לביתי ושוטטו בו על תקן 'דירה לדנמה', מתלהבים מהגדל ומהאזור החדש והמתפתח.

עסקה רדפה עסקה, ואני דאגתי לתעד הכל בפנקס מיחד. כך המשכתי לנהל שיחות, ולחלק פרוספקטים במרץ בלתי נלאה. מדי פעם שקלתי לגשת ולבקש את התשלום המגיע לי, אולם בסופו של דבר העדפתי

כאברך צעיר חיותי את הסתירה והנגוד המשותפים לזוגות צעירים רבים בימינו: השתוקקתי להשיג משפנתא פדי לרכש קורת גג, ואולם משהשגתי אותה ורכשתי דירה בשעה טובה, חפיתי ליום שהיא תעלם מחיי.

הייתי אברך צעיר, אב לארבעה ילדים קטנים, ומלבד תשלום המשפנתא היו לי

הפעם המנהל קבל אותי בפנים חתומות. הגשתי לו את רשימת הרוכשים שהפנית למשרד, תוך שאני מצין בהתלהבות שאני בקשר עם מתעניינים נוספים. הוא הביט לסרוגין בי ובדף שהנחתי לפניו, הודה לי על מאמצי והבטיח שישלם לי דמי תווך על כל דירה שאזכיח שנקנתה בתווכי.

הוצאות רבות שהלכו וגדלו. המציאות הלכה וטפחה בפני במלוא עצמתה: בשביל לחיות צריך כסף, והרבה... נמיתי עם התושבים הראשונים בפרויקט חרדי מתפתח שהיה בשלבי האכלוס הראשונים. למדתי בכלל שהמלגה בו היתה קרובה לאפסית, ונות ביתי לא עבדה.

הלחץ הזה גרם לי לחשב ללא הרף על רעיונות ליצירת הכנסה קבועה שתשתלב עם סדרי הכולל, ותקל עלי לעמד בשטף ההוצאות המתגבר. רעיונות רבים ומגוונים עלו במחי השפם והערב, ואולם עד מהרה

דיני הפסקה בקריאת שמע וברכותיה

דין עגית אמן על ברכה בין הפרקים

שמע ברכה בעודו מברך ברכות קריאת שמע או בעודו קורא את שמע, אם עומד בין פרקי שמע וברכותיה - יפסיק ויענה אמן. ואולם יש הסוברים שלגבי עגית אמן אחר ברכה דין העומד בין הפרקים כדן העומד באמצע הפרק, שאינו עונה אמן, מלבד אם עומד אחר אחת מברכות קריאת שמע, ושמע אדם אחר שפיים לברך את אותה ברכה, שעונה אחריו אמן. ויש הסוברים שאף על אותה ברכה שפיים לא יענה אמן.

כפי שאין מפסיקים בין ברכת המצוה לקיום המצוה. עוד כתב (סו לב): "לדעת השלחן ערוך אין לענות אמן על שום ברכה, כשהוא בקריאת שמע וברכותיה", ומסתימת דבריו, מבאר שאף העומד בין הפרקים אין לו לענות אמן אחר כל ברכה, הן אם שומע את הברכה שפיימה זה עתה, והן אם שומע שאר ברכות, וכך כתב בשו"ת 'ביעי אמר' (ח"ד סי' פט אות א).

3. 'חיי אדם' (כ ד). אף ה'שו"ע הרב' (סו ה) פסק: "אחר שאר ברכות אין עונין אמן בקריאת שמע וברכותיה אפלו בין הפרקים", אכן לגבי ברכת 'יוצר המאורות' פסק (נט ד) שאם סימה קדם הש"ץ, יענה אחריו אמן.
4. כתב הכ"פ החיים' (נט כו) שלדעת ה'בית יוסף' (סו ד) העומד אחר הברכות שלפני קריאת שמע לא יענה אמן אם שמע מי שפיים את אותה ברכה, שפיון שברכות אלו נאמרות על קריאת שמע, אין להפסיק ביניהן.

1. ה'שלחן ערוך' (או"ח סו ה) מפרט את המקומות הנחשבים "בין הפרקים": "ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשניה, בין שניה לשמעי, בין שמע ל'והיה אם שמוע', בין 'והיה אם שמוע' ל'ויאמר'".
2. 'פרי מגדים' (נא א"א ג), ה'גהות רעק' א' (סו ג), וכן פסק המ'שנה ברורה' (נט יח; סו כג). בשו"ת 'בגן עולם' (סי' ה) כתב שמתר לענות אמן גם על ברכתו של קטן, כל שלא ברך אותה להתמיד.

אוצרות אמונים

פנינים על סדר התפלה

אין עוד מלכהו

"כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה"

להפסיק בין 'אלילים' ובין 'וה' שמים עשה", כדי שלא ישתמע ככופר חלילה בכך שכולל את הקדוש ברוך הוא בכלל האלילים. הלכה זו מציינת בסדורים רבים באמצעו של פסוק זה.

על רבי מאיר שפירא מלובלין מספר כי שמע פעם בעת התפלה, כיצד יהודי מפשוטי עם מתפלל ואומר מתוך הסדור: "כי כל אלהי העמים אלילים כאן צריך להפסיק וה' שמים עשה..." עם תם התפלה הגיב רבי מאיר ואמר: "עכשו נתישבה לי קטיה שהתקשיתי בה זה מכבר.

מה ראו מסדרי סדור התפלה לציין הוראה זו באמצע פסוק זה? ממה נפשך, מי שיודע את פרוש המלים יבין מעצמו שצריך להפסיק בין שני חלקי הפסוק, ומי שאינו מבין את פרוש המלים הרי לא יבין גם מאמר זה, ומה הועילו חכמים בתקנתם? אולם עתה הדברים ברורים ומובנים: גם מי שאינו מבין את פרוש המלים יפסיק בין שני חלקי הפסוק, בעצם אמירת המלים 'כאן צריך להפסיק'..." (רבי מאיר מלובלין עמ' 148).

אמרו חכמים (בראשית רבה ג ח) שביום הראשון לבריאת העולם היה הקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו, שלא נבראו מלאכים עד ליום שני כדי שלא יהיה פתחון פה לומר שסיעו בבריאת שמים. האלשיך הק' (תהלים צו ה) מפרש שלזה כוון המשורר בפסוק זה: מכך שעכב הקדוש ברוך הוא את בריאת המלאכים להודיע שהוא לבדו "שמים עשה", מוכח שכל "אלהי העמים" - ובהם אף מלאכי מעלה שיש אמות הסוגדות להם - אינם אלא "אלילים" - ונבראים הפפופים לעשות רצון קונם, ועבודה להם היא עבודת אלילים.

"כאן צריך להפסיק"

"כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה"

ה'שלחן ערוך' פוסק (או"ח נא) כי בעת אמירת פסוק זה 'צריך

יהודי יקר!

זה הזמן לנקוט יזמה, להמנות עם מזכי הרבים ולהצטרף לסגל 'גבאי אמן' המעטרים את בתי הכנסיות ברחבי הארץ וזוכים כעדותם האישית לראות ברכות וישועות בחייהם.

הקדם להגיע לפני תחלת התפלה ואמר בצותא עם מתפללים נוספים את ברכות השחר. מנסיון של רבים, זהו רעיון 'מדבק', ואט אט יצטרפו אליך שאר המתפללים לזמנה נפלאה זו.

מענין להצטרף?

נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס', ואנו נצר עמך א"ה קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפס לתקום א"ה הגרלה על זכות לנסיעה משפחתית לתפלה במקומות הקדושים, במיניבוס מפא"ר.

נבאי אמן

הפטר שמחה לך

"בכל ביתי נאמן הוא"

ידועה היא תקנת חכמים (מגלה ג ב) כי בכל עיר חבים להמצא "עשרה בטלנים" - עשרה אנשים הבטלים ממלאכתם ומצויים תמיד בבית הכנסת.

רבי צבי הירש הורביץ, ממלא מקום אביו בעל ה'הפלאה' ברבנות פרנקפורט, כתב כי תפקידם של אותם עשרה בטלנים אינו מסתכם רק בעסוקם בתורה ובתפלה, אלא אף בכך שהם עונים אמן אחר המברכים בבית הכנסת. וסימנך: "בטלן" בגימטריה 'אמן' (לחמי תודה' תוכחה יום א' דסליחות).

יהודי יקר
אשמח להשלים את תרומתיך בעגית אמן
"כברית שלמה ונאמר אמן"

יהודי יקר
נא השלים את תרומתיך בעגית אמן
"כברית שלמה ונאמר אמן"

עניית אמן תסיר חרון אף

מלה אחת על אודות סבת האסונות הקשים שנתכו עליהם. הם חשו כי מדת הדין מתוחה וכי יש לסתם את הפרצה שבגינה הגיעו אליהם אסונות כה כבדים, אף, כאמור, לארץ כל שבעת ימי האבל נותר הרבי עטוף בשתיקתו ומאן לדבר דבר.

עם כלות השבעה, כמדי יום חמישי, הצטופפו החסידים סביב שלחנו של הרבי, שעמד להתחיל בשעור חמש-רש"י כמנהגו מדי שבוע ביום זה, והמתינו לדברי קדשו. בית המדרש היה מלא מפה אל פה. הקהל הרב ישב דרוך ומתוח והמתין לשמע דברי אלקים חיים ולדעת את הדרך אשר ילכו בה. באילו מן המעשים עליהם לפשפש ואיזו הנגה עליהם לתקן כדי שיסור חרון האף מעליהם.

"וירא ה' וינאץ מפעס בניו ובגתיו", פתח הרבי חרישית בצטוט הפסוק משירת האזינו (דברים לב ט), והמשיך: "ויאמר אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת המה בנים לא אמן בם" (שם כ). והוסיף והביא את דרשת ה'ספרי' (פסקא שכ) על פסוק זה: "רבי דוסתאי בן יהודה אומר: אל תקרי 'לא אמן בם', אלא: 'לא אמן בם' - שלא היו רוצים לענות אמן".

מלותיו של הרבי היו מדודות, ודבריו חדרו אל מעמקי הלב: "אמן", אמר הרבי, "היא ראשי תבות: 'אהרן, משה נחמיה'; לא לחנם בא הדבר, אלא כדי ללמדנו כי משום שלא נזהרנו בעניית אמן נענשנו בפטירתם של שני אברכים צדיקים אלו בקצור ימים ושנים. הבה נתחזק כלנו בעניית אמן בקול רם ובכונה הראויה, וכך נזכה שיסיר ה' את חרון אפו מעלינו ויותר לא ישמע שד ושבר בגבולנו".

דברי האדמו"ר עוררו רשם רב באזני השומעים אשר התחילו כאיש אחד בלב אחד לתקן ולהתחזק בנושא זה. זמן רב לאחר מכן עדין נכר החזק בקרב כל בני הקהלה.

שירי למלך' עמ' 217; פתח מלוכה' עמ' שעב

קניז תשל"ט. השמועה הקשה עשתה לה כנפים והחרידה את הלבבות. אסון נורא פקד את קהלת קדש צאנו המפארת. הרב אהרן ק', אברך ירא שמים ותלמיד חכם, ממקורביו של הרבי מצאנו קלויזנבורג בעל ה'שפע חיים', נפטר באפן טרגי.

רבי אהרן קפח את חיו בתאונת דרכים מחרידה שהתרחשה בעיר יגנין סיטי שבניו ג'רזי, עירת מגוריו של הרבי באותם ימים, כשהוא מותיר אחריו אלמנה ויתומים רכים. דבר פטירתו הפך בהלם את מאות חבריו וידידיו עמם היה קשור בעבותות של אהבה, ואת קהל חסידי צאנו בכל העולם, ועורר את הכל לפשפש במעשיהם ולשוב בתשובה.

במסע ההלוויה קורע הלב השתתפו מאות חסידים, והם מרוו בבכי על האסון הנורא שהתרחש בפתע פתאום. המספידים עוררו את הלבבות, והכל חשו כי עליהם לפשפש במעשיהם ולבדק בדרכיהם על מה זאת עשה להם אלקים כך.

בקשי יבש הדיו על מודעות האבל על פטירתו של האברך הצדיק, ועוד טרם התאוששו חסידי צאנו מהמהלמה הקשה שנתכה עליהם, וכבר הגיעתם בשורה מחרידה נוספת: רבי משה נחמיה ש' נפטר באפן פתאומי.

כרבי אהרן, גם רבי משה נחמיה היה אברך צדיק ותלמיד חכם, גם הוא ממקורביו של הרבי, אהוב ונערץ על כל חבריו וידידיו. גם הוא הותיר אחריו אלמנה ויתומים קטנים, והלבבות מאנו להאמין.

בעת קשה שכזו התפגס כל אחד מהחסידים אל תוף עצמו. איש לא יכול היה להותיר שוה נפש מול אסונות כה טרגיים שהתרגשו בזה אחר זה. היה ברור לכלם כי לא מקרה הוא, וכי מן השמים מבקשים לעוררם. כל אחד ערך את חשבון נפשו ובדק בחדרי לבו אחר הסעון תקון.

ומאיך גיסא, הכל נשאו עיניהם אל הרבי, שאותות הצער והיגון נכרו על פניו למודות הסבל. אולם אף כי הכל צפו למוצא פיו, בחר הרבי להתעטף במעטה של שתיקה.

לארץ כל מהלף השבעה נסו מקורביו של הרבי להציל מפיו ולו

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

האהל על ציונו של הסבא קדישא מראדושיץ

רבי יששכר בער מראדושיץ י"ח בסיון תר"ג

רבי יששכר דב בארון, האדמו"ר הראשון לבית ראדושיץ, נולד בשנת תקכ"ה לאביו רבי יצחק בעירה ראדושיץ שבפולין. משחר ילדותו נכר היה כי לגדולות נוצר. הוא שקד על תלמודו יומם ולילה, וכל הליכותיו היו אפופות בגנוני קדשה.

הסתופף בצלם של רבים ממאורי החסידות, ובהם רבי משה לייב מסאסוב, החוזה מלובלין, היהודי הקדוש מפשיסטה

וה'אוהב ישראל' מאפטא.

בשנת תקפ"ה, עם פטירת רבו האוהב ישראל, החל לנהל את עדתו בעיר ראדושיץ, ורבים נהרו להסתופף בצלו. מערציו כנהו בחבת קדש הסבא קדישא מראדושיץ. נכדו רבי ראובן חיים צ'רניחה מתעד בספרו 'נפלאות הסבא קדישא' את ארחות חיו והנהגותיו. נפטר בערב שבת קדש פרשת בהעלתך, י"ח בסיון תר"ג, ונטמן בבית החיים בראדושיץ. לאחר פטירתו היה ציונו מוקד עליה לרגל להמונים ובפרט ביום ההלוא.

בקש לשמוע ברכות השחר

"הדר לשמע בכל יום ברכות השחר מאנשים ולענות אחריהם אמן, ומאד הזהיר לבניו ונכדיו שיאמרו הברכות בפניו, כדי שיענה אמן אחריהם"

(נפלאות הסבא קדישא מהדורת ירושלים תשע"ח עמ' עה).

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
 רבי
 אברהם
 בן ר' יהואל
 שיחי'
 ולכל
 משפחתו
 הצלחה רבה
 ורוב פהת
 מכל יוצאי
 הלציו

שבת קודש טז סיון תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת בהעלותך

הנעלבים ואינם עולבים

מעלה נשגבה להיות מה"נעלבים ואינם עולבים" שומעים חרפתם ואינם משייבים!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י: עניו - שפל וסבלן. והקשו המפרשים: מה טעם הוצרכה התורה להודיענו כאן גודל ענוותנותו של משה: אלא, מפרש הרמב"ן, להגיד כי הקב"ה קינא לו בעבור ענוותנותו, כי הוא [משה] לא יענה על ריב לעולם אף אם יודע. עוד הביא הרמב"ן מהספרי: רבי נתן אומר, אף בפניו של משה דיברו בו... אלא שכבש משה על הדבר, יזכיר ענוותנותו שסבל ולא ענס. וה' קינא לו.

ידועים דברי חז"ל (שבת פח:): הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משייבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה) "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". מדוע דימו אותם חז"ל דוקא ל"צאת השמש בגבורתו"?

וביאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בבן יהודע) משום שכתוב על השמש "ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים" (ישעיה ל-כו). וא"כ, כשם שיגדל אורה של השמש לעתיד לבוא יותר ממה שהיא עכשיו, כך גם יגדל שכר ה"נעלבים ואינם עולבים" לעתיד לבוא מכל הצדיקים.

לדעת הנצי"ב זצ"ל (במרומי שדה), ישנו דמיון נוסף בין השמש לנעלבין ואינם עולבים, השמש שומעת חרפתה בכך שמשתחווים לה וזו חרפה גדולה עבורה. ולמרות זאת ממשיכה להאיר להם ועושה בזה - בעל כורחה - את רצון קונה בשמחה, כך גם הנעלבים ואינם עולבים.

באופן אחר ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הדימוי של הנעלבין לצאת השמש. כשנשא פעם דרשה בשעה שאירע "ליקוי חמה". הוא הביא בתוך דבריו את הביאור הבא:

הרי ליקוי חמה נוצר מחמת שהלבנה עומדת בין כדור הארץ ובין השמש, ולכן העולם רואה רק חלק מהשמש ולא את כולה. ואולם ליקוי לבנה נוצר מחמת זה שכדור הארץ עומד בין השמש ובין הלבנה, ונמצא שהשמש מאירה כרגיל במלוא גבורתה ורק הלבנה מוסתרת מכדור הארץ ומאירה רק בחלקה.

נמצאנו למדים ממצב זה, שאף שהלבנה גורמת לליקוי חמה, אין השמש נוקמת על כך ולא היא שגורמת לליקוי הלבנה. לכן מדמים חז"ל את האדם שמעליבים אותו ואינו נוקם על עלבונו, לכצאת השמש בגבורתו.

"למה הענישוני משמים..."

סיפר הגר"ש שבדרון זצ"ל: ר' בנציון קרינפוס היה מקורב לחפץ חיים. פעם נכנס לביתו של הח"ח וראה אותו יושב ובוכה בדמעות שליש. רבי בן ציון הזדעזע כמובן מן המחזה ומיד שאל את הח"ח לפרש בכיו.

אמר לו החפץ חיים: זה עתה גמרתי ללמוד בספר "ראשית חכמה" ומצאתי כתוב שם, כי מי שיש לו בזיונות בעולם הזה, מורידים לו הרבה מעונש הגיהנם שמגיע לו, ועתה אני יושב מודאג ובוכה על עצמי, למה הענישו אותי מן השמים שאין לי בזיונות?!

תפלה לטובת המגדף...

לצדיק רבי מנחם מנשה זצ"ל, אשר מלבד עמלו בתורה, היה גם עוסק בצרכי ציבור באמונה, אירע פעמים רבות שחירפוהו וביזוהו על לא דבר. אך הוא קיבל הכל באהבה ולא השיב למחרפיו דבר. ואף השתדל שלא ישאר בלבו שום קפידא, בכך שהתפלל על מחרפיו שלא יאונה להם כל רע.

ערב אחד כאשר עסק בכתובת ספרו בביתו, נכנס לפתע יהודי לחצירו והחל לצעוק עליו בחרפות וגידופים. אך הוא שתק ולא השיב מילה. כשסיים הלה את גידופיו ויצא, פתח רבי מנחם בתפלה: רבש"ע הלא הוא אינו אשם כלל, על כן יהי רצון שלא יאונה לו כל רע חלילה ושלא יענש בסיבתו... וכך המשיך בתפלה לטובת אותו יהודי.

חכם מנחם מנשה

לזוטר ולמחול על העלבונות...

כאשר הגיע פעם כ"ק האדמו"ר מויזניץ - רבי ישראל הגר זצ"ל, לבקר באחת העיירות, ניצלו בני בליעל מחרחרי ריב את ההזדמנות ופירסמו כרוז גדוש בחרפות וגידופים כנגדו וכנגד אבותיו הקדושים.

נכנסה קבוצה ממקורביו להראות לו את הכרוז. ולהסביר לו שאסור לשתוק, על הפגיעה בכבוד אבותיו אף אם מוחל על כבודו. וחייב להעניש את המוחצפים.

אולם כאשר כילו מלהשיח טענותיהם, החל האדמו"ר קורא בכוונה ובדביקות את הנוסח שאומרים קודם ק"ש: "רבונו של עולם, הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי..." משסיים קרא ק"ש שעל המיטה.

יצאו החסידים מאוכזבים. גם הפעם העדיף האדמו"ר להעביר על מדותיו לסבול עלבונות, לוותר ולמחול. לא לריב ולשמור טינה קדוש ישראל

עלון "איש לרעהו" פרשת בהעלותך הוקדש לעילוי נשמת
רבי פנחס לייב בן ר' יעקב בנימין ז"ל
 נפטר כ' סיון, ת. נ. צ. ב. ה.

הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד, בדרך רמוז, מהפסוק: "שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים, או דכו במדוכה" (פרק יא-ה)

ומובא בזוהר הק': "שטו העם ולקטו" - "שטיא הוא דא" כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המן, שכן מה ששיך ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכונן... (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - חכמת חיים).

גדר מצות הבטחון, שמשליך אדם כל יהבו ומבטחו בהש"ת שיעזרהו בכל דבר קטן כגדול. לא רק בדברים הקשים והכבדים אלא גם בדברים הקטנים והקלים שנדמה לאדם כי בידו הם, עליו להכיר ולחוש כי בלי עזרתו של הקב"ה לא יכול לעבור אף את מפתן הבית, ועם הקב"ה יוכל לקרוע ולעבור אף את הים הגדול...

הוא שנאמר (משלי פ"ג-ו) "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך". ופירש רבינו יונה ז"ל: "בכל פועל אשר תבקש לעשות זכור את הש"ת וקוה אליו להצלחתך בו ותלה בו בטחונך".

ומוסיף רבינו יונה: "דע כי יש אנשים שעניניהם אל השם במעשה גדול, כמו אם יבקשו לפרוש בים לסחורה או לצאת בשיירה ובמעשה קטן לא יזכרו את השם מפני שהפועל קל בעיניהם וברור לדעתם כי יעלה בידם... על כן אמר "בכל דרכיך דעהו", בדבר גדול או קטן, כי אחר שכל הפעולות תלויות ביד השם וכל ההצלחות בחסדו, חייב אדם לזכרו בכל מעשיו".

רגיל היה המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל לומר שמי שיש לו מה לאכול היום ואינו שואל מה אוכל מחר, אינו בהכרח בעל מדריגה, כי אם בעל שכל ישר... משל למה הדבר דומה? לאב ובנו שקבעו לנסוע יחד ברכבת היוצאת בשעה עשר בבוקר. הקדים הבן לבוא לתחנת הרכבת כבר בשעה תשע ומשלא מצא שם את אביו החל דואג וחושש, מדוע עדיין לא הגיע. היש הצדקה לדאגתו? בוודאי שלא, שהרי עדיין זמן רב לפני השעה בה יוצאת הרכבת. ודי שגיגע לתחנת הרכבת סמוך לעשר ובנתיים יסדר עניניו.

כך הדבר גם ביחס למזונותיו של אדם. מדוע צריכים להיות מזונות המחר אצלנו כבר היום. הלא בנתיים יוכלו למלא תפקיד אחר. ואולם מה רב חסדו של הקב"ה שמלבד מה שממציא לנו מזונותינו, עוד הוא עכשיו מתחשב בחולשת עצבינו מחסרון הבטחון בו ומכין לנו את מזונותינו אף קודם שנצטרך להם.

עפי"ז ביאר הגרי"פ **גולדווסר** שליט"א (בספר **עבודת לבב**) את הקטע שמברכים בברכת המזון, "א-ל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא" אשר לכאורה המילים האחרונות "ומכין מזון" וכו' מיותרות שהרי כבר נכלל במה שאמרנו קודם? אלא בזה משבחים את הקב"ה שהוא מכין את המזון לבריותיו עוד קודם שצריכים להם שיהיה להם "פת בסלם" כדי שלא ידאגו ליום המחר.

אמרו חז"ל במדרש: בשלושה דברים ניתנה התורה, במים באש ובמדבר... במדבר שנאמר "במדבר סיני" וטעון ביאור מה טעם שניתנה התורה דווקא במדבר?

וביאר הגאון **רבי יעקב ניימן** זצ"ל (בספר **דרכי מוסר**) עפי"י ביאור שאמר הגה"צ **רבי משה רוזנשטיין** זצ"ל בפסוק "ימצאהו בארץ מדבר... יסובבנהו... יצרנהו כאישון עינו" - כשם שאדם נמצא במדבר ומרגיש שאין לו על מי לסמוך, ובמי להעזר, אלא הקב"ה לבדו יוכל לעזור לו, כך תמיד כשבוטח רק בהקב"ה, כאדם שנמצא במדבר, אזי "יסובבנהו יצרנהו כאישון עינו" - הקב"ה שומר עליו ומגן בעדו.

לכן ניתנה התורה במדבר, כדי ללמדנו שיבטח האדם בהקב"ה כמי שנמצא במדבר ואין לו על מי להשען אלא על הש"ת. וזה שאנו מבקשים בתפלה: "בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים, כן תחננו ותלמדנו". כי הבטחון הוא סיבה להצלחה בלימוד התורה.

שכרו של בטחון בהש"ת...

זקנו של כ"ק האדמו"ר **רבי מאיר מפרימישלאן** זצ"ל התעסק לפרנסתו כמתווך בין סוחריו השוק. יום אחד החליט שיש בכך חסרון בבטחון בה' ולכן הלך ללמוד בבית המדרש ופסק לדאוג לפרנסתו. בביתו כלה הלחם והוא לא שם לבו על כך.

יום אחד בא נכרי לשוק ובידו כוורת דבש וחיפש את "מאיר המתווך". הוא סירב למכור לאחרים כי "מאיר אדם ישר הוא ורק לו אמכור"! הלך לביתו של רבי מאיר. קראה לו אשתו מבית המדרש אבל רבי מאיר בשלו: קודם יסיים שיעוריו ואח"כ יבוא לאכול. המתין הנכרי. וכשבא הציע לו את הכוורת למכירה. הוא לווה כסף מהשכנים ושלם לו עבור הכוורת.

שב רבי מאיר לבית המדרש, ואשתו פנתה לרדות את הדבש. אך מה גדלה אכזבתה כשראתה כי מתחת לשכבה דקה של דבש ישנה קרקעית עץ! סיפרה לבעלה שאמר: "אם זהו רצון הבורא, נמכור את ביתינו כדי להשיב את ההלוואה".

כששב בערב לביתו, בדק את הכוורת, והנה גילה בתחתית העץ מטמון של זהובים. הגיב רבי מאיר: "מעשה ניסים הוא זה ואיני רוצה ליהנות ממנו! אחלק את הכסף לעניים".

לאחר מספר ימים הופיע שוב הנכרי למכור משהו, כשרבי מאיר בבית המדרש. שאלה אותו הרבנית מהיכן לקח את הכוורת? וענה, שבהיותו ביער ראה ענף עבה ובו פעור חור ודבורים פורחים סביב החור. חתך את הענף והיתה בידו כוורת דבש... התברר שלא היה כאן מעשה ניסים ורבי מאיר רשאי ליהנות ממנו.

נכדו רבי מאיר מפרימשלן שסיפר זאת, הפטיר: "משך שנים רבות חסד גוי אלמוני זהוב לזהוב והטמין באותו ענף ולא העלה על דעתו שהוא חוסך למעשה עבור יהודי שיקבל בהם שכרו על מדת הבטחון".

אור המאיר - באהלי צדיקים

"השלך רק על ה' יהבך"...

כאשר עמד הגאון **רבי שלום צבי שפירא** זצ"ל להשיא את בתו, היה מצבו הכלכלי קשה. באחד הימים נודע לו כי ידידו בעבר מיישבת מיר, נתעשר, ומן הסתם יוכל לסייע לו. הוא פנה אל רבו המשגיח - הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל וביקש ממנו לכתוב מכתב המלצה שיצטרף לבקשה מאותו ידיד עשיר.

המשגיח שחינך את תלמידו לאמונה ובטחון רק בבורא עולם ולא להסתמך על נדיבים, השיב לו: "רבי שלום! הקב"ה יודע בדיוק מה שאתה צריך, מדוע שתפנה לעזרת בשר ודם? השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, תפנה אליו ישירות..."

לימים התבטא רבי שלום: "אם המשגיח היה עוזר לי בשעתו, ובזכות התערבותו הייתי מקבל מאותו ידיד אפילו חמשת אלפים דולר, זו אמנם היתה עזרה גדולה עבורי, אבל רק עבור נישואי אותו ילד. אך במשפט הנוקב שאמר לי הוא סייע לי להשיא את כל ילדי..."

סיפר תלמידו: לפני סוף המלחמה המטירו מטוסי ארה"ב טילים במקום ששכנה ישיבת מיר. כל בני הישיבה עזבו בבהלה את מקומם ושכבו על הארץ. אך המשגיח רבי יחזקאל בתוקף בטחונו נותר לשבת על מקומו ולא זז ממנו, באומרו שלכל חץ יש כתובת...

כך גם בשנים מאוחרות בישיבת פוניבז' בבני ברק, בזמן מלחמה, הורה המשגיח לבני הישיבה שכשיהיו אזעקות ירדו למקלט. אך הוא עצמו לא ירד ונשאר בחדרו, בבטחון ובמנוחת הנפש. [למרות שישבת פוניבז' בגובה ההר וחדרו של המשגיח בקומה הגבוהה של הבנין].

לפני מלחמת תשכ"ז (ששת הימים) היתה בהלה גדולה כשהיו איומים ממדינות מצרים, סוריה וירדן, לתקוף את ארץ ישראל. החשש היה גדול והשלטונות התכוננו למצב הגרוע מכל רח"ל. אך המשגיח היה בבטחון וברוגע מוחלט באומרו: "מי שלא הניח להם עד עתה להזיק לעם ישראל, לא יניח גם הלאה לעשות כן, ומי ששמר עלינו עד עתה, ימשיך לשמור עלינו. יש להתחזק ולהתפלל אבל אין להבהל..."

מתוך הספר החדש "עבדא דקוב"ה"

לנהוג כלפי הזולת בשפלות רוח ובענוה !

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג).

וכתב השל"ה הק': ראה עד כמה גדול מדת הענוה. הנה משה רבינו ע"ה מבחר הנבראים אדון הנביאים, ולא שבחו הכתוב רק במדת הענוה. וצריך ללכת במדת הענוה עד קצה האחרון, כהא דתנן "מאד מאד הוא שפל רוח". ואמר הכתוב "מכל האדם". והנה ג' ענוים היו: משה ואהרן אמרו "ונחנו מה". אברהם אבינו אמר: "ואנכי עפר ואפר", דוד המלך ע"ה אמר: "ואנכי תולעת". ומשה היה עניו מכולם, כי אברהם המשיל עצמו לעפר ואפר ודוד לתולעת, אבל משה אמר אין אנחנו כלום. וזה עניו מכל האדם ראשי תיבות "אברהם דוד משה". עכ"ל.

מובא בגמרא (פסחים סח:): שרב יוסף אמר "אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא" [=ללא יום מתן תורה שלמדתי תורה ונתרוממתי לא היה הבדל ביני לבין שאר אנשים בשוק ששם יוסף] ולכן ביקש שיעשו לו סעודה מעגל מובחר [שנולד שלישי לאמן].

ותמה הגרי"ש אלישיב זצ"ל: הרי רב יוסף היה גדול הענוים כמובא בגמרא (סוף מכות), וא"כ, היאך התפאר על מעלתו הגדולה בתורה? וביאר הרב אלישיב עפ"י דברי חז"ל (נדרים פא.) על מה אבדה הארץ? והתשובה: על עזבם את תורתם. וביאר הר"ן שא"א לפרש "על עזבם את תורתם" כפשוטו, שלא היו עוסקים בתורה, אלא וודאי עסקו בתורה, ולכן תמחו החכמים על מה אבדה הארץ עד שפירש הקב"ה "שלא היו מברכים בתורה תחילה", והיינו אף שבירכו את ברכת התורה ["אשר בחר בנו"] וכו' אלא שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך ולא היו שמחים בה שיהא ראוי לברך עליה. ונמצא לפי"ז שאדם שלא מרגיש שמחה בלימוד התורה הרי הוא בכלל "שלא ברכו בתורה תחילה".

לפיכך סבר רב יוסף שאם למד תורה, חייב לגלות ולהראות את שמחתו הגדולה בתורה בפומבי, שבה מחשיב את התורה בפני כולם. שאם לא יעשה כן הרי הוא בכלל "שלא ברכו בתורה תחילה" ועם כל ענוותנותו נאלץ לפרסם את גודל שמחתו בדרך זו...

וחשבנו ליישב בס"ד באופן נוסף, בהקדם מה שיש לתמוה ולשאול במה שאמרו חז"ל בגמרא (שם) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי "לכס". במה שונה עצרת משאר החגים שצריך גם הגוף להתענג במאכל ובמשתה וכיו"ב, מלבד העבודה הרוחנית, והרי לכאורה היה מן הראוי דוקא ביום זה שניתנה תורה, למעט בעינינו הגשמיים ולהרבות בלימוד התורה.

וביותר תמוה מה שמובא בגמרא (ע"ז ה:): שבערב עצרת הכל שוחטין בשר וכן נפסק במג"א ס' תקכט סק"ג ובמ"ב סק"א משום שבעינן לכס. הרי אדרבה, דוקא משום יום זה שניתנה לנו התורה, הסברה נותנת להפחית מהגשמיות ולהרבות ברוחניות [וכדמצינו אצל משה רבינו שכשעלה לקבל התורה לא אכל ולא שתה] ו"עד שיתפלל אדם שיכנסו דברי תורה וכו' יתפלל שלא יכנסו מעדנים לגופו" (עיין תוס' כתובות קד.). ומה מיוחד שיש להתענג ביום זה דוקא בבשר?

ואשר נראה בביאור הענין עפ"י מה שתירצו **האברבנאל** (אמור) ו**המהרש"א** (ר"ה טז.), בדרך דרש, את השאלה: מדוע מנחת העומר באה מהשעורים, שהוא מאכל בהמה וכמנחת סוטה שבאה מהשעורים) ולא מחיטים כשאר מנחות? משום שלפני קבלת התורה משולים היו כבהמות ולכן מביאים מהשעורים, ורק אחרי הזדככות והכנה עד ליום החמישים בקבלת התורה בשבועות, נתעלו לדרגת בני אדם, ואף למעלה מזה לדרגת ישראל, ואז מביאים מהחטים שהוא מאכל אדם.

וידוע הדרגות שיש בבריאה, זו למעלה מזו, כשהדרגה הפחותה משרתת את שמעליה. הדומם (האדמה) משרת את הצומח שמעליו, והצומח את החי שמעליו, והחי את הבני אדם. אך כל זה, שהאדם מעל הבהמה, הוא רק כשלא נוהג כבהמה ואף גרוע ממנה, אלא מתעלה בדרגותיו מעל הבע"ח ואז יכול להשתמש בבע"ח שהם מתחתיו.

וזה ברור שרק ע"י לימוד התורה וקיום המצוות יכול לאדם להתעלות ממצב של בהמה לדרגת אדם הנעלה, וממילא רק אז זכותו לשחוט בהמות לאכילתו. משום שהם מתחתיו כאמור והם משרתים אותו. ולכן אמרו (פסחים מט:): שעם הארץ אסור לאכול בשר. ורק מותר לת"ח שעוסק בתורה. כי אדם ללא תורה במה טוב הוא מהבהמה. שהרי אדם עיר פרא יולד, וללוא תורה אף גרוע הוא מהבהמה שיכול להזיק יותר [יכמו שאמר הקב"ה לאדם הראשון "תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמך"].

מעתה, לאור האמור מיושבים כל הקושיות, דמכיוון שיום זה של מתן תורה גרם לכך שיתעלו ישראל מעל האדם המשול כבהמה וכ"ש מהבהמות עצמן. מן הראוי שיחגגו זאת במה ששוחטים בהמות ואוכלים בשר משובח דוקא, שבה מראים את היתרון של התלמיד חכם מעל הבהמה וככל שיתעלה אדם מהבהמות, כך יהיה מוראו על כל חית השדה [ועל עמי העולם]. ואז אף שור המועד לבהמה, יהיה פחות מועד לאדם כזה. ולכן הכל מודים שבעצרת צריך גם לכס, ושוחטים בשר, ולכן ביקש רבי יוסף בשר משובח בגלל היום הזה שגרם לו להתעלות מעל הבהמה ומעל האדם שנדמה כבהמה, ולא היה בזה חסרון בענוה, שהרי לא דיבר על דרגתו באופן אישי אלא על דרגת כל עוסקי התורה שעלו במדרגתם מעל שאר אנשי השוק.

"לחינם משבחים אותי"...

כאשר הגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל הוציא את סדרת ספריו "שדי חמד" לאור עולם, הסעירה הסדרה את עולם התורה באשר נחשבו הספרים כליצרה ענקית מופלאה בעולם ההלכה. גאוני תורה ופוסקי הלכה מכל העולם החלו להריץ אגרות חיבה ומכתבי הוקרה מלאי שבח ותהילה למעונו של השדי חמד.

הדבר היה למורת רוחו של הגאון הצנוע והעניו. הוא לא הבין על מה ולמה כל השבחים הללו. בשיחות עם מקורביו טען כי לחינם משבחים אותו וזה עלול לגרום לו להתגאות והרי הקב"ה שונא גבה לב. על כן בהקדמתו לספריו הבאים כתב: "לא חידשתי מאומה, אלא רק לקטתי מדברי גדולים וטובים ממני... רק העתקתי את מה שמצאתי, כדי לזכות למי שאין בידו ספרים".

ארזי הלבנון

"ריק אני מכל חכמה"...

ככל שהוסיף הגאון רבי שלמה עליאשא זצ"ל (בעל ה"לשם") ונתעלה למדרגות רמות ונשגבות, כך נעשה יותר ויותר עניו ושפל בעיני עצמו. גם לאחר שכבר היה מוכר כגאון הקבלה ויצא שמו כ"שר בית הזוהר", היה כה שפל ונבזה בעיניו, עד שהחזיק את עצמו כאחד הריקים שאינו מכיל מאומה בקרבו.

וכך כתב בשער ספרו: "והגם שבענוותינו הרבים הרי אין בי לא מקרא ולא משנה ולא גמרא, וריק אני מכל חכמה וסברא, אך הוא מנפלאות תמים דעות ההופכי הצור לאגם מים וחלמיש למעינו מים... גם אני תולעת ולא איש, קטן המעלה, באין אומר ומילה, ברוח נמוכה ושפלה..."

פעם בא אצלו חתנו **רבי מרדכי פרבר** זצ"ל, והתלונן בצער על אחד מזקני שאוויל שהלבין פניו וביזוהו בזיון גדול. נענה בעל ה"לשם" ואמר לו: באמת, זה שבייש אותך עשה לך טובה גדולה, עד שראוי לך לשלוח לו יין עבור זה..."

משוש דו"ד

לפתע ה"שאינו יודע" ידע...

סיפר אחד מרבני ישיבת סלבודקה: פעם ישבו יחדיו צוות רבני הישיבה ובהם הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל וראש הישיבה **רבי מרדכי שולמן** זצ"ל. הקשה ראש הישיבה קושיה חזקה, ולא היה בפי הרבנים כל תשובה. פנה ראש הישיבה לנה"צ **רבי חיים ברים** זצ"ל שישב ביניהם וביקש לשמוע מה בפיו. אך רבי חיים השתמט בתנועה האופיינית לו כאומר שאינו יודע תשובה.

ואולם ראש הישיבה, שכנראה הכיר בטיבו, לחץ עליו שיגיד בכל זאת משהו בענין... והנה לפתע החל רבי חיים להרצות תירוץ ערוך בטוב טעם, לפליאת הנוכחים ולגודל תמיהתם היאך זה שהתאפק ועשה עצמו אינו יודע...

שנות חיים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

2 טיפות

שני סיפורים קצרים שהגיעו אלינו מקוראים נאמנים. הראשון – על מזגן שטפטף מים. השני – על עין שטפטפה דמעות.

סיפור ראשון

"נשמח מאוד אם תפרסמו את הסיפור שלנו לזיכוי הרבים – ובתודה מראש!"

מזה תקופה שהמזגן של השכן מטפטף על הבסיס של המזגן שלנו. הרעש הזה מציק לנו – כביכול כל הזמן יורד בחוץ גשם.

נכון. זה לא נורא – בוודאי לא ביחס לכל מה שמתרחש בתקופה זו – אבל זה עדיין מפריע, ולא נעים.

הדבר נמשך שוב ושוב. יום אחד ניגשנו לשכנים ואמרנו להם שעליהם להתקין צינור ניקוז. הכוונה לצינור ארוך מהמזגן ועד החצר למטה, כך שהמים יתנקזו לאדמה ולא לחלון שלנו.

זה היה יום חם מאוד, ולשבחם של השכנים ייאמר: הם מיד כיבו את המזגן. לא תירוצים, לא התחמקויות, ללא דחיות – לקיחת אחריות מכסימלית.

איפה יש שכנים כאלה!!

* * *

באותו יום אני חוזר מתפילת מעריב. מתקרב לבנין ומאמץ את עיני לראות היכן בדיוק הייתה הבעיה של הטפטוף ואז חשכו עיני...

מה מתברר? לשכנים יש צינור שמנקז את המים מהמזגן ועד החצר, אלא שהצינור הזה פשוט נחתך. לכן המים משפריצים החוצה ומטפטפים לכיוון הבית שלנו, במקום לרדת לחצר.

אבל מי חתך את הצינור?!

אני נזכר: אחרי סוכות האחרון, כאשר סגרת את הגג של הסוכה, נתקע שם הצינור ונחתך. החלק הארוך של הצינור עדיין מחובר לקיר החיצוני של הבנין עד החצר, אבל המים לא מגיעים אליו כי "מישהו" חתך את הצינור.

ואני עוד התלוננתי לשכנים על הרעש שהטפטוף שלהם גורם לנו – אוי לאותה בושה! והצדיקים האלה מיהרו לכבות את המזגן כדי לא להפריע למנוחת השכנים.

אז אני עוד חשבתי שהם מצדיקים לי, ומה התברר? לא רק שהם לא מצדיקים לי – אני מצדיק להם! ועכשיו עלי לגשת ולבקש מהם סליחה ומחילה...

ומי יודע כמה פעמים בחיים אנחנו חוזרים על אותה טעות. מתלוננים על הזולת, ושוכחים להפוך את המראה לכיוון הפנים שלנו כדי לגלות שהפוסל – במומו פוסל.

* * *

סיפור שני

את הסיפור המרגש הבא שנכתב ע"י א. אלברט קראו בני משפחת שילה ב'שושנים' ומיהרו לשתף אותנו בו:

סח לי חבר: גבר בגוברין הנני. אינני מן הפחדנים. אף לא מן המתרגשים על כל דבר קטן. רבות עברו עלי בימי חלדי. בילדותי נתימתתי מאבי ואמי ונתגדלתי בבתי קרובים. סבלתי סבל רב מתגרת ידי הנאצים בפלשם לאוסטריה – יליד וינה הנני – בשימם אותי במחנה הסגר על עווני הגדול מנשוא – כי נולדתי יהודי.

אך ברגעי סבלי הכי קשים – דמעות עיני לא הוזילו. סבלתי את עולי בשתיקה אילמת, אך לבכות – לא הייתי מסוגל מימי (אף כי יתכן שלו היו נגרות דמעותי וְרִיחַ במקצת ליגוני שקנן עמוק בקרבי פנימה)

אך, פעם אחת נגרו דמעות מעיני, ועל זה אספר לך עתה: היה זה לפני חדשים מספר. טיילתי בחוצות ירושלים עיר הקודש, כשהסבותי את פני אחורנית, בהרגישי ביד רכה הטופחת לי בחיבה על שכמי. לפני – יהודי בגיל הזקנה; את פניו וזקנו המכסיף עוטר חן יהודי מקורי. על שפתיו מרחפת בת צחוק קלה.

האינך מכירני אברך? פונה הזקן אלי. הסתכלתי בו ארוכות וקצרות, אך בשום אופן לא יכולתי להיזכר מתי ואיפה נפגשתי עם יהודי זה...

* * *

ובכן, אזכירך חביבי, מתחיל הזקן רכות. היה זה בוונה לפני כמה שנים. החזן ר' יוסלה רוזנבלט ע"ה, בא לעיר. עבר לפני התיבה באחד מבתי כנסיות הכי מפוארים והמונים צבאו על פתחי בית הכנסת לשמוע את תפלתו שהיתה יוצאת מתוך השתפכות נפש רבה ואת מנגינותיו הערבות – שהיו שופעות עידוד ונוחם על לב שומעיהן.

רב היה הדוחק. נדחקתי גם אני אך בלי משים – דרכתני בשגה על רגלו של אחד הנערים, שגם הוא עמד בין קהל הצובאים. הנער, שכנראה כאבה לו רגלו, התפרץ בזעם: "לעולם לא אסלח לך!" לשוא ניסיתי לשדל את הנער בדברים רכים, ולבקש את סליחתו – אך הוא בשלו: "לא אסלח לך!" הנער חלף מעל פני ולא יספתי לראותו עוד. הנער הזה היית אתה – הכרתך.

אמנם – ממשיך חברי בסיפורו – נזכרתי בעובדא זאת. מובן מאליו כי לא יכולתי להכיר בשום אופן את האיש שראיתו לפני הרבה שנים בסקירת עין בעודנו בגיל העמידה וזקנו שחור. נזכרתי גם שלאחר מעשה הכני לבי: וי! העלבתי איש מבוגר!

והנה הנני שומע את דבריו של הזקן אלי: זכיתי בעזרת השם להינצל מהתופת ולהסתופף בחצרות ד' בעיר הקודש, מאז הייתי דואג: הן הנער לא אבה סלוח לי ועל עווונות שבין אדם לחברו הלא אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו. התפללתי תמיד לד': זכני למצוא את אותו הנער – ולזכות בסליחתו.

כעת – מסיים הזקן את דבריו – זימנד ד' לפני. אנא, סלח לי! לא יכולתי להתאפק: דמעות נגרו מעיני. בקשתי את סליחת הזקן.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בהעלותך תשפ"ד | גליון מס': 653 | לסדר: "כי ד' דבר טוב על ישראל"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

הירא ורך הלבב מעבירות שבידו, לא כשיר למלחמת היצר

פגשתי את חבר שלי... עובד ה' שמתמודד יום עם ניסיונות ופיתוים של דורנו... שאלתי אותו בספונטניות: **נ... מה נשמע???** **איך אתה?? הוא עונה לי:** אתה יודע... נלחמים!!! משמידים מנהרות... משחררים חטופים... מידי פעם סופגים אבדות כואבות... נפילות בקרב... אבל ממשיכים עם כל הכח!! חדורים ביעדי המלחמה, החזרת חטופינו, והחזרת ריבונות בעזה!!!

כן... זו לגמרי ההגדרה!!! ככה מדברים בשעת מלחמה... זה השפראך... אף אחד לא משלה את עצמו לרגע שבמלחמה יש רק נצחונות... יש תמיד היערכות לכוננות ספיגה, משתדלים לעשות כל מאמץ למנוע סכנות ונפילות בקרב... אבל מה לעשות... האבדות הם חלק מהחזית.

השבוע התחדש לי חידוש... ניתן לומר שחידשתי את זה בדם לבי: לפני שיוצאים למלחמה, המשווה מלחמה עושה סינון ואומר: מי האיש אשר אירש אישה, נטע כרם, ובסוף הוא אומר: מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו, ולא ימס לבב אחיו כלבבו!!! וכידוע: מי זה האיש הירא ורך לבב? זה הירא מעבירות שבידו!!! וכאן מתחיל החידוש שלי: **שים לב!!! מה הבעיה באיש הירא מעבירות שבידו??** ... שאנחנו חוששים שהוא עלול ליפול במלחמה כעונש על העבירות שלו? **לא!!! לא זו הבעיה...** עם העבירות שלו אנחנו עוד נסתדר... סו"ס השוכן איתם בתוך טומאותם... אפילו אין בכם אלא ק"ש שחרית וערבית אי אתם נמסרים בידם... נ... אז מה הבעיה בירא מעבירות שבידו?? למה אנחנו מעדיפים שהוא ילך וישוב לביתו???

שלא ימס את לבב אחיו כלבבו!!! כן... אותו אחד שגם בשעת מלחמה הוא כל היום עסוק בלדדש על העבירות של אתמול... הוא נזק בחזית... ברגע שהוא יתחיל להילחם בפועל... הוא כל הזמן יסדר חולשה... אוי... איזה נפילות רוחניות יש לי... איזה פושע אני... אין לי סיכוי לנצח... וזו הבעיה שלנו איתנו!!! יש לנו בעיה עם החוסר אימון שלו ביכולת שלו לנצח במלחמה... יש לנו בעיה עם 'ימס את לבב אחיו כלבבו...', מילא כשאתה בבית ואתה ירא מעבירות שבידך... טוב מאוד... זה נקרא תשובה... חרטה וידי ועזיבת החטא... היהדות מעודדת לשוב בתשובה ולדאוג מעבירות שבידו... **אבל כשאתה במלחמה???** כאן אסור לשקוע ברגשות אשם איזה חוטא אני!!! כאן צריך להיות עם הפנים קדימה!!! אם בעיצומו של קרב חזיתי... אתה עסוק בלאכול את הלב על עבירות שבידך... וזה משחק נטו לידיים של האויב...

על אותו משקל בדיוק בייחס למלחמת היצר של כל אחד מאיתנו... כל אחד והחזית שלו...

כל זמן שאתה בבית שקט ורגוע... תחזור בתשובה וכל המרבה הרי זה משובח... אבל כשאתה נמצא כעת בעיצומה של חזית!!! אתה כעת בקרבות עזים מול פיתויי דורנו... כעת לשקוע ברגשות אשם ולהרגיש לא שווה... אתה יורה לעצמך ברגלים!!! אתה כמו ידיך ממיס את לבבך ורק משרת את האויב... וזה מדהים לראות איך היצר הרע עושה שימוש עם הנשק הקל הזה!!! שים לב... זה בדוק ומנוסה... אתה יכול לעקוב אחרי זה כמו עיניך... כל פעם שמתחיל קרב של התמודדות בשלל ניסיונות ופיתויים... אוטומטית זה מלווה במטח אלטילרי כבד של תחושה דפוקה... איזה פושע אני... התחושה הזו היא רק שם!!! הלואי ואני ארגיש כזה לב נשבר ביו"כ... הלואי והייתי מרגיש כזה חרטה ויגון ביסלח לנו... אבל לא!!! כשאתה מגיע לחזור בתשובה אני כמעט 'ולא זוכר על מה'... אבל בשעת מעשה... כשאתה נמצא בעיצומה של התמודדות... כאן אני מרגיש זבל... רשע... משוקץ... ואין ברירה!!! מי האיש והירא מעבירות שבידו ילך וישוב לביתו... א"א להילחם ולנצח בניסיונות דורנו תוך כדי רגשות אשם.

אתה חייב לדחות אותם!!! אתה מוכרח לזהות אותם כחלק מהתחבולות של האויב!!!

די להקלאה עצמית... גם אם נפלת אתמול ואיבדת נקודת זכות... היום יש לך מאבק חדש ואתה יכול להחזיר לעצמך את כל מה שהפסדת... אין לנו כעת זמן לשקוע בבוץ... אנחנו במלחמה!!! אוי ואבוי אם החיילים ישתתפו בלוויית של חבריהם... הם חייבים להמשיך הלאה כי נכון שיש נפילות... אבל אנחנו בדרך לנצחון... בפרט שאין ברירה ואתה מוכרח לנצח!!!

ולסיום: מישוה אמר לי ורט נורא: במכירת יוסף, ראובן היה נחוש להציל את יוסף ולכן הוא הציע לאחים השליכו אותו לבור הזה 'למען הציל אותו מידם ולהשיבו אל אביו... ותכלס': בסופו של דבר תכנית החילוץ של ראובן נכשלה ולפני שהוא הספיק להציל יוסף כבר נמכר למצרים... ולמה?? כי בדיוק אז ראובן לפתע נעלם!! לאן הוא נעלם?? ראובן בדיוק עכשיו מתעטף בשקו ותעניתו לשוב בתשובה על מעשה בלהה... ו... וכשהוא חוזר הוא מגלה שהבור ריק... הילד איננו ואני אגא אני בא... נ... אני שואל אותך... כשראובן כעת חוזר כעת מהבור בידים ריקות... והוא רוצה להפיק לקחים... למה פעולת החילוץ שלי נכשלה?? מה המסקנה??

שכשיוסף זרק בבור וצריך להוציא אותו משם!!! כעת זה לא הזמן לחזור בתשובה...

כעת צריך לקחת את מושכות הבכורה והאסרטיביות ולהתמלא בחיוניות ותחושת אחריות ולהסתער בפעולת חילוץ ממוקדת ומעשית... יש לי פה את יוסף ואני חייב להוציא אותו מהבור... אני מוכרח להשיב אותו לאבא בריא ושלם... יוסף זו הקדושה של כל אחד ואחד מאיתנו... ולפעמים הקדושה נופלת לבור וצריך להוציא אותה משם... אבל מה לעשות שבידוק עכשיו אני נתקף בשברון לב על כל הנפילות הרוחניות שלי... סטופ!!! לא עכשיו!!! זה לא קשור... כעת אנחנו נמצאים בחודש סיון שעליו נאמר "לעת צאת המלכים, זו התקופה שהמלכים היו יוצאים לתגרות אחד נגד השני, כן... כעת הקיץ בעיצומו ומלחמת היצר בעיצומה ואנחנו מוכרחים להציל... נא להתמקד במלחמה... עם הפנים קדימה... כעת זה לא הזמן להלקאה עצמית... מי כמוך באלים ה'!!!!!!

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

העלו רעבו! נאמר לו האוכל...

מי שיש לו בארון קופסאות שימורים... או מי שנשאר לו קצת בליניצ'ס מהג השבועות.

בקיצור: צריך תרומות...
תרומות...

כפלא: 0527683095

או באפשרויות התרומה שלהלן:

שאלת את עצמך איך תורמים?

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ד)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

תורה מגנא ומצלא!!! ו... אם בשטח לא רואים את זה???

הגמ' בחולין (פה). מספרת שר' היא שרה פשתן והגיע סוג של תולעת עש שמכרסמת את הפשתן והזיקה את הפשתן... והגמ' שם שואלת: איך יכול להיות שהפשתן של ר' היא לכה, והרי אמר רבין בר אבא: משעלו ר' היא ובניו מהגולה פסקו הזיקין והזוועות ולא החמיין יינם ולא לקה פשתנם... בקיצור: ממתו שר' היא עלה לארץ ישראל נשתלחה ברכה בעסקים ומכאן ואילך כבר לא לקה הפשתן... אז איך יכול שבדיק הפשתן של ר' היא לכה? **עונה הגמ' את התשובה המוכרת:** הזכות של ר' היא ובניו הועילה **רק לאחרים!** אבל לא לר' היא עצמו!!! כלומר: מהיום שר' היא הגיע לארץ ישראל... זהו! נגמרה הקורונה של הפשתן... הוא כבר לא לוקה יותר... והכל בזכות ר' היא... אבל יש עדיין מישהו אחד שהפשתן שלו כן לוקה לפעמים... קוראים לו ר' היא... ולמה? כי הזכות שלו באמת גדולה ובאמת יכולה להועיל לכולם... חוץ ממישהו אחד שזה לא עובד עליו... קוראים לו ר' היא... והגמ' שם מוסיפה שככה זה גם היה אצל ר' חנינא בן דוסא שכל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין וכו'...

תכל'ס: יש פה שתי שאלות: דבר ראשון: נו באמת... בדיק לר' היא זה צריך לקרות... אחרי שכבר כולם מסודרים... לכולם הפשתן כבר לא לוקה... בדיק עכשיו הפשתן לוקה ועוד דווקא לר' היא...? לעשות דווקא אותו הביש מזל יותר מכולם?? **והשאלה השנייה:** נו... מילא ר' היא... הזכות שלו לא מועילה לו... למה? כי שכרו מוכן לו לעולם הבא בלבד... נו... בסדר... אבל הם!!! השכנים שלנו! איזה זכות יש להם שלא לקה פשתנם?? איזה מצוה הם עשו שמגיע להם שהזכות של ר' היא תגן עליהם??

וכצפוי... (ומכתוב מראש) שאלה אחת מתרצת את השאלה השנייה:

הזכות של השכנים של ר' היא הייתה שלמרות שלא היה להם שום הוכחה שהברכה הגיעה בזכות ר' היא... בכל זאת הם האמינו שזה הוא!!! האם האמינו שכל הברכה הגיעה להם בזכות תורתו ומעשיו הגדולים של ר' היא... ואדרבה... היה להם ניסיון מאוד גדול... אני במקומם הייתי דורש מרשות ההגירה שר' היא יחזור בחזרה לבלב... לחשוב שסבלנו מרורות מהקורונה של הפשתן... וב"ה זהו!!! נגמר!!! הנגיף עזב את האזור... הפשתן כבר לא לוקה... והנה!!! חדשות מסעירות בעיתון... הנגיף חזר... הפשתן של ר' היא נהיה 'מאומת'!! תחשוב איזה פאניקה... הנה זה חוזר ובגדול... כן... ר' היא החוצצניק הזה... כנראה שכשהוא הגיע לארץ הוא הביא איתו את הנגיף מבבל... אז שילך מפה... שיחזור לבלב!!! **אבל לא!!!** לא רק שהם לא מסיקים כאלו מסקנות... הם ממשיכים לדבוק באמונתם שאם הפשתן הפסיק ללקות זה דווקא בגלל ר' היא... למרות שהפשתן של ר' היא בעצמו לקה!! העובדה הזו לא מזיזה אותם מההכרה בזכות התורה של ר' היא...

כשיהודי מצליח להיאחז בכזו אמונה בהירה בכח התורה של ר' היא!!! אזי כאן התורה של ר' היא באמת יכולה להשפיע עליו ברכה בכל מעשי ידיו!!! לא רק התורה של ר' היא מגינה אלא, אלא האמונה בכח התורה של ר' היא, היא זו שהגינה... וזו הסיבה שהיחיד שהזכות לא הגינה עליו זה היה ר' היא בעצמו... כדי שהאמונה תהיה מושלמת!!!

אתה יכול לראות לפעמים אנשי עסקים חילונים גמורים שמאמינים בצדיקים... הם מגיעים אליו ומבקשים ברכות... ולפעמים אפילו מצליחים לגרום לך חלישות הדעת... תשמע... איזה אמונת צדיקים יש להם... אבל זה לא נכון!! הם לא מאמינים בכח התורה או הצדקות של הצדיק... לא!!! הם מאמינים בצדיק בגלל שהולך לו... כי כנראה שהכל התחיל מכמה אנשי עסקים שבאמת הלכו לצדיק מתוך הכרה שהעיניים השמורות שלו מחטא יכולות לראות למרחוק והוא יכול להגיד להם במה כדאי להשקיע... וזה באמת הצליח... ואז התפרסם שהצדיק הזה... הולך לו!!! זה 'עובד אצלו'!!! ומכאן ואילך מגיעים אליו אנשים לא בגלל שהוא צדיק אלא בגלל שהולך לו... מי שיש לו אמונת בצדיק מסוים כי הוא שמע ש'הולך' שם טוב... אין לזה שום קשר לאמונת צדיקים!!! זו אמונה בפירמה!!! זו בדיק כמו אמונה במכבי תל אביב... (אם הולך להם...) מתי מתחילה אמונת צדיקים?? שאתה הולך לבית המט לנפול של ר' חנינא בן דוסא... ואתה מאמין שה' שולח את כל העושר שבעולם דרך העני מרוד הזה... כי הוא צדיק!!! לעמוד מול ר' היא שיתכן ודווקא הפשתן שלו לקה... וזה לא סתירה שהפשתן האיכותי של כל העולם נזקק לזכותו...

זו אמונת צדיקים!!! לא כל מי שרוצה ליטול את השם יטול... לא כל מי שמאמין לסיפורים איזה ישועות הולכים בקבר פלוני אלמוני ורץ לשם... לא לזה קוראים אמונת צדיקים!!! אפילו לא בצחוק... זה עוד איזה טרנו... לא!!! תשכח מזה...

במאמר המוסגר אני רוצה להוסיף משפט קצת רגיש (שמיועד בעיקר למבוגרים... אין לי מושג למה אני כותב את זה...) אנחנו המבוגרים כבר מבינים שכל היידישקייט שלנו נשענת על על הדורות שלפנינו... הסבים והסבתות שלנו... ההורים שלנו שמסרו נפש... שהוזילו עלינו דמעות כמים... וירקו דם למען היידישקייט שלנו בתנאים לא תנאים... ויום אחד הסבא הזה או ההורים נהיים מבוגרים!!! ו... והגיל עושה את שלו... והם נהיים נתמכים... ולפעמים זקוקים גם לתמיכה נפשית... ו... ואז בינינו... בתחושה עמוקה הערכה קצת יורדת... כי אתה מוצא את האנשים הכי מוערכים עליך בעמדת חולשה... ואתה צריך להיות התומך והחזק!!! וזה קשה... זה מבבל...

אבל לא!!! לא להתבלבל... גם כש'תשב אנוש עד דכא' ואתה מוצא את הסבא במצב של חצי שברי לוחות... בו בזמן שאתה בשיא החדות והבהירות... זה לא מפריע לו להמשיך להיות זה שאילו נזקף כל מה שיש לך... זה שיינו מחמיין ופשתנו לוקה זה לא סתירה שהנפש הצעירה והמשגשגת שלך נשענת עליו... אם זה הועיל למישהו הלוואי...

מישהו אמר לי שהתפרסמה קריקטורה מכוערת... קריקטורה שבה נראה חרדי פצוע שוכב על אלונקה עם ספר ביד והיילים לוקחים אותו והוא אומר להם תוך כדי: אנחנו שומרים עליכם!!! אני מאמין שקומץ קטן מאוד של דתיים עומד מאחורי קריקטורה כזו שהיא על הקצה של 'מאי אהני לן רבנן' שאין לו חלק לעולם הבא... אבל!!! צריך לדעת שזה לא סתירה שהקריקטורה הזו היא נכונה!!! כן... אם התורה שלנו שומרת עליכם... אז גם אם חלילה וחס ימצא חרדי שוכב על אלונקה והיילים מפנים אותו... זה ממשיך להיות נכון שהוא זה ששומר עליכם!!! זה שדווקא הפשתן שלו לקה ושלכם לא... זה לא סתירה שהוא שומר עליכם... שיהיה ברור: אם האמת ש'ונשאתי לכל המקום בעבור' זה אמת עמידה מול כל מבחן תוצאה איזה שתהיה!!! גם אם בשטח תראה את ההיפך הגמור... ואנא מכם... תאמינו בזה... כי אם תאמינו בזה... זה יעבוד!!! וגם אם לא תאמינו בזה אנחנו נתפלל מעומק לב שהתורה בכל זאת תגן עליכם... ובעזרת ש'פסקו מעלינו הזיקין והזוועות אמן... ולפני שבקש מהם שיאמינו בזה... בראש ובראשונה נבקש מעצמנו שנתחיל להאמין בזה!!! שנתחיל להאמין בכח התורה שלנו... גם ברגעים הכי עייפים והכי פחות מרשימים שלנו...

לרגל ימי הקיץ הממשמשים ובאים אי"ה אנחנו לקראת הוצאת חוברת נרחבת בתעצומות הגבורה והגב הזקוף מול אתגרי 'שמירת עיניים' ושאר ההתמודדויות המאפיינות את קליפת 'יולי יוני אוגוסט' והמסתעף... (מבוססת על הסגנון והתכנים של החוברת 'עיני עיני' אבל מורחבת בהרבה) החוברת מיועדת עבורנו!!! הלוחמים המיועדים שכבר נלחמים בגבורה במשך כל השנה ללא הרף וללא חת... וקצת כח ורוח גבית לא תזיק לנו... את עיטורי הגבורה וטפיחת השכם שאף אחד לא יכול להעניק לנו בשדה הקרב (משיקולים של צו איסור פרסום והסוואה כבידה בפעילות צבאית רגישה איסטרטגית ורב מערכתית...) לא נותר לנו אלא לתת לעצמנו את הכח הזה... כל אחד לעצמו!!! **ולשים כך נועדה חוברת זו!!!**

קצת מגוחך לומר: אבל כעת זה תקוע על 'כסף...! ההדפסה של חוברת זו ועבודת הנמלים של מערך ההפצה... זה כרוך בהוצאות שהם לא בכוחנו... אז בבקשה... אני מחפש את ה'מילואימניקים' שמכירים מקרוב את הלחימה העזה, ומליאי הערכה אינסופית ללוחמים הסדירים שלנו שלא הפקירו אותנו וממשיכים ללחום בעוז ולהגן על כל כלל ישראל... ובכן: מי שרוצה לזכות להיות 'תומך לחימה', הנה לך חלון הזדמנות... (יש עוד הרבה חלונות... אבל זה החלון הספציפי שיש לי כעת להציע ואני זקוק ל'תמיכה כספית') אי"ה נקווה שעד ר"ח תמוז זה יצא לאור... (זה כבר נכתב בעיקר בשבילי, להכריח אותי לסיים...)

לתרומות וחסויות ניתן להתקשר ל-

0548446691 0527683095

וכדי לא להשאיר את הדף ריק:

לוחם שלנו מתוך בית המדרש... אל תבהל... אם פתאום תרגיש קצת עייפות וליאות... ופתאום יש לך פחות כח ללמוד... ואין לך כח לקום בצהרים... לא להיבהל!!!

זו תופעה מאוד נורמלית בתאריך הזה... לא לחינם בימים אלו כל הבתי ספר והתיכונים והאוניברסיטאות... כולם יוצאים לחופש הגדול וזה מוסכמה בכל העולם כולו... ולמה?? כי כולם מבינים שבימי הקיץ החמים יש משהו יותר עייף ולא... ולכן ביום חמישי הקרוב ככולם יצאו לחופש הגדול והענק!!! כי אין להם כח להתמודד כ... כי בעצם למה... למה להתמודד... בשביל מה...

המוסד חינוכי ולימודי היחיד ב'קום כולו שממשיך עסקים כרגיל זה רק עולם הישיבות והכוללים!!! ממילא העייפות בימים אלו היא מאוד נורמלית... והכי הכי: זה משהו שחולף!! זה עובר!! (כמו כל עונת מעבר שבהתחלה הגוף מגיב בהלם ותשישות ואח"כ הוא מתרגל וחוזר לעצמו) לא נותר לנו אלא לנשום נשימה עמוקה... לקחת את הזמן בסבלנות וזה עובר... מה שבטוח: שורות אלו נכתבות מתוך פיהוק ענק... ובין פיהוק אחד לשני... אך לי הרבה שנים להבין שזה עובר!!! נא לא להסיק מסקנות ולא למהר לקבל החלטות ולגשת לשינויים... זה עובר...

(מה שבטוח: ימי החופש הגדול לא יעברו מתוך החילונים, מערכת החינוך מצידה כבר מאד רוצה לקצר אותם והם פשוט לא מצליחים)

ואנחנו קמנו ונתעודד... ה' הושיעה...

הועדה לתלונות הציבור...

קדימה להתלונן...

יש לי ערכת חירום שמוכנה לעת הצורך איך להרגיע את הילד שלי!!! כן... כמו בכל בית יהודי... לפעמים הילד שלי מתעצבן... ומתחיל להשתולל ולבכות ולבעוט. וכולם מנסים להרגיע אותו וזה לא הולך... הוא עומד על שלו... וכבר ניסיתי להרגיע אותו מפה ומשם... והוא לא נרגע... הוא ממשיך לצעוק... קורה!!! בפרט בחודשים החמים האלו... (כן... בחור יקר... בעזה"ש בעיתו ובזמנו יהיו לך ילדים ואתה תצטרך להרגיע אותם בדיוק כמו שהמשגיח נאלץ להרגיע כעת אותך...) אז ככה!!! יש לי שיטת חירום שתמיד מוכנה לעת הצורך... אמנם לכתחילה אני מעדיף לא להשתמש בשיטה הזו כי היא לא כ"כ סימפטית... אבל כשכלו כל הקיצין וזה עובר את כל הגבולות... אני נושם נשימה עמוקה ו... ואני יוצא לדרך... יוצא למשימה...

ובכן: מה אני עושה??? פתאום!!! ללא הודעה מוקדמת!!! אני בבת אחת נכנס לאקסטזה! אני נהיה עצבני... מתחיל לצעוק כמו בן אדם שרותח מזעם... מה זה צריך להיות... ולמה ככה... לא משנה על מה אני מתעצבן ולא משנה גם על מי... אני צועק על כל מי שרק נמצא ברדיוס סביבי... ואם יש אורחים אני מתעצבן גם עליהם (בחצי קריצה ובתיאום מראש...) אבל זה רציני... אני נהיה מפחיד... מה שנקרא בעל הבית השתגע... ותשמע... מסוכן להתקרב אלי!!! אני כעת רותח מעצבים... ו... ועוד רגע אני שובר פה משהו מרוב שאני עצבני... **ושלא תביני:** אני לא צועק על הילד שלי... העצבים שלי כעת לא מופנים להתנהגות שלו... לא! לא קשור בכלל! אני כעת סתם איש עצבני!!! ואז!!! ברגע שהילד רואה אותי עצבני הוא מיד נרגע...

מה יש?? מה קרה??? פשוט מאוד: ברגע שמישהו פה עצבני!!! מה המסר שהוא מעביר?? רבותי! אני כעת עצבני!!! אני כעת החתן! וקדימה... כולם כעת להיחלץ חושים ולהתגייס במאמצים משותף כדי לנסות להרגיע אותי, כמובן אני אחליט האם ומתי אני מעוניין להירגע או שלא...

אז באמת ניסיתי להרגיע אותו... אבל מה לעשות שה'בוס' החליט שהוא לא מעוניין להירגע... הוא כעת מחליט!!! הוא כעת מנהל את האירוע...

נו... מה עושים?? איך אני בכל זאת לא מצליח להרגיע אותו??

פשוט מאוד!!! ברגע אחד החלפתי דיסק... כי סליחה אדוני... מי הכתיר אותך להיות החתן העצבני שכולם צריכים לרקוד סביבו ולנסות להרגיע אותו... גם אני יודע להיות עצבני... אז קדימה... בא נחליף תפקידים... אני כעת בוחר להיות העצבני ואתה תצטרך להיות זה שמרגיע אותי... **זה בדיוק מה שאני עושה!!!** ברגע אחד אני משנה פאזה... ובבת אחת אני פוצח בצעקות... איומים... בום בום... יורה לכל הכיוונים... אני צועק לא ותן שתי דקות הילד שלי קולט שהזירה השתנתה!!! יש פה חתן חדש!!! אבא נהיה עצבני... וכולם מנסים איכשהו להרגיע אותו... ותן חמש

זאת אברכים ונשואים שיש להם ילדים וטרדות ועול פרנסה והם צריכים לעבוד קשה...

ואני טוען שזה פשוט לא נכון!!! מי שמדבר זה אומר שהוא הספיק לשכוח מה זה להיות בחור... כי... כי... כי יש לכם מושג איזה סבל זה שאין לך שום עול... שום דבר לא נופל עליך... אתה תלוי רק באחרים... **ולא נותר לך אלא להתלונן ??? ! אתה יודע איזה סבל זה??**

תשאל את המפונים... אלו שחיים במלון כבר חצי שנה... תשאל אותם איזה סבל זה לחיות במלון חמש כוכבים ונותנים להם הכל על מגש של כסף... ולא נותר להם אלא לשבת בחיבוק ידיים להתלונן??

זה דכאון!!! זה כלוב מזהב--- ואתה בתוך הכלוב!!!

על דור המדבר נאמר: ויענן וירעיבן ויאכילך את המן... למען **עונתך!** כתוב כאן שדור המדבר זה היה **עיניו!!!** מה היה העינוי??

הם היו דור של ישיבחרים!!! ה' מכן להם ארוחת בוקר וערב, ה' מכבס לכם את הבגדים... ה' לוקח אתכם בענן... ה' עושה לכם את הכל... לא חסר לכם כלום... רק תשבו ותלמדו... והתורה קוראת לזה עינוי!!!

למה זה עינוי?? כי בן אדם רוצה שיהיה לו מטבח משלו... רוצה עול משלו... בן אדם רוצה שאם כבר תלונות... שיתלוננו עלי... שאני אהיה **הגורר** שכולם נופלים עלי... ואני לא אהיה הנגרר שנופל על אחרים...

אז נכון שהייתה הוראת שעה למה דור דעה היו מוכרחים לחיות כמו ישיבחרים... כי 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', וזה מה שהיה נצרך במסירת התורה של אותו דור... וזו גם הסיבה שמאז ולדורות הישיבחרים צריכים להיות אוכלי המן כי כך צורת בניית האישיות של הבן תורה שלהם ואכמ"ל... **אבל במקביל צריך לדעת שזה עינוי!!!** זה שנותנים לבחור ישיבה את הכל על מגש של כסף... זה לא עושה אותו מאושר... זה עושה אותו רק נגרר ש... שלא נותר לו אלא להתלונן...

התלונות לא נובעות מפינוק! התלונות נובעות מסבל!!!

וכאן הטעות הכי גדולה והכי נפוצה... כי השכל הישר עושה ק"ו... אם אותו בחור... כשלא ביקשנו ממנו לנקות אצבע ולא נדרש ממנו לעשות כלום... **בכל זאת הו** לו כל היום תלונות ומה שעושים לו לא טוב לו... אז מה יהיה כשהוא בעצמו יהיה בעל הבית... והוא יצטרך לעשות קניות והוא יצטרך לזרוק את הזבל... ולהזיז את עצמו... אז מה יהיה אז? יהיו לו פי עשר יותר תלונות?? **אז זהו שלא!!! זה בדיוק הפוך!!!**

ביום שהוא יקח אחריות והוא יצטרך להזיז את עצמו... כל התלונות יעלמו כלא היו... הוא יתחיל לחיות!! לרוץ... להתרוצץ... ולעשות הכל... ואדרבה... הוא יהיה פנוי לקבל תלונות... ברגע שהוא יפסיק להיות נגרר הוא פתאום יקבל כוחות להיות גורר... **הוא יפוך מקוסר לקטר!**

דקות הוא מוצא את עצמו פונה אלי ברכות ב'ניסיון נואש' להרגיע אותי... אבל אבא... תבין... כך וכך... עוד מעט יביאו 'את זה' ו... ואז אני כמו בן בודק האם להירגע או לא ובסוף אני 'מחליט' להירגע!!! ו... והוא לבנתיים הספיק לשכוח לגמרי שאני אמור להרגיע אותו... כי מה לעשות שהוא כעת עסוק להרגיע אותי... השיטה הזו היא נפלאה!!! ואני מוכרח להודות שהיא לא רעיון שלי... זו גמ' מפורשת (שבת קד:); "לא צריכא דקא עביד למירמא אימתא אאינשי ביתיה כי הא דרב יהודה שליף מצבייתא רב אחא בר יעקב תבר מאני תבירי רב ששת רמי לה לאמתיה מוניי ארישא רבי אבא תבר נכתמא..." יעיון שם

בפרשת השבוע, התורה מדברת בגנות התלונות!!!

נו... מה הפתרון הכי אידיאלי למתלונן הסדרתי???

שה' יעזור ובקרוב ממש... זה יתהפך עליך... וכולם יתלוננו עליך...

כן... זה עובד בדיוק כמו הדוגמא מהכעס... הכועס הסדרתי מעביר מסר שאני פה החתן וכולם מוזמנים להרגיע אותי... אז בדיוק אותו דבר בייחס לתלונות!!! כשאתה מתלונן... המסר הוא שאני פה הנכה... אני פה המאושפז... וכל הצוות הסניטאריים והרופאים צריכים כעת להגיע למטה שלי כדי לגרור אותי... לדאוג לי... לדחוף לי לתוך הפה... ובנינו... להיות מאושפז זה... זה לא כ"כ נעים... זה מאוד מגביל...

נו... ומהי הדרך היחידה והכי פשוטה לסיים את האשפוז הכפוי הזה?

ברגע ובשניה שנצליח להפוך את התלונות לכיוון שלך!!! זו אולי מיומנות... איך לגרום שכל התלונות שעד הרגע התלוננת... הכל יעבור עליך... כבר סיפרתי פה פעם שכשהייתי ילד, הלכתי כל שבת ל'תהילים' ולא הייתי מרוצה... היו לי המון תלונות... ולא מקבלים פה מספיק... ומרוב שהיו לי תלונות... שבת אחת החלטתי זהו!!! מהיום אני פותח תהילים... תליתי מודעה: יש תהילים חדש... **תוך שבוע אחד!!!** **מהפך מאה שמונים מעלות!!!** כל התלונות שעד עכשיו התלוננתי... הכל חזר אלי... את אותם תלונות בדיוק כולם מתלוננים עלי... ואני עומד ומסביר מקירות לבי לילדים את חשיבות העניין ומה לעשות ואי אפשר...

ביום שהתלונות עברו אלי!!! באותו רגע הפסקתי להתלונן!!! בין רגע המאושפז בעצמו נהיה מנהל המחלקה בכבודו ובעצמו!

כן... בחורים יקרים... אתם צריכים להצדיע לי... אני אחד מהאנשים הבודדים והאחרונים בעולם שמתעקש לסגור על הבחורים ואני טוען שיש לכם חיים לא קלים... אני היחיד שטוען בקנאות **שאחרי החתונה, החיים הרבה יותר קלים מאשר בתוך בחור!!!** זה בניגוד ל-מה שמקובל לטעון... כולם טוענים שבחורי ישיבות הם מפוקקים... יש להם כל טוב שבעולם... והם לא מזיזים את עצמם... לעומת

בעורף... שיכניס אותך לסדר א'... ונו... תכנס כבר לסדר ב'... ולמה אתה לא זז... ותבא לתפילות... ואיפה היית שבת.

אבל ברגע שזה נהיה אריס או קבלן או חוכר...??

זה תענוג!!! אתה לא צריך לעמוד לו על הראש!!! כי הוא אינטרסנט בדיוק כמוך!!! עשיתם ביניכם הסכם... בעל הבית מקבל 33% והאריס מקבל 77% אחוז... מה... זה משתלם?? מה... לא יותר כדאי לבעל הבית לקחת את כל ה-100 אחוז ולשכור פועלים ולא אריסים??

מה התשובה?? ברגע שהאריס מקבל שבעים אחוז!!! הוא יעבוד פה עם כל הנשמה... וה-30% שישאר לי... יצא הרבה יותר ממאה אחוז שאני יכול לקבל אם אני אעביד פה איזה פועל מפהק שמחכה לסיים משמרת... אין אחד שלא מבין את זה!!!

בחור שמחובר לשיבה... בחור שמרגיש פטריוט וחלק מהשיבה... התפוקה שלו היא פי עשר מבחור שכתוב לו על הגב נגרר... וזו הטעות של כולם ללא יוצא מן הכלל... אני ישבתי לי בישיבה עם קצת בחורים... מטבע הדברים הייתה פחות אוירה... פחות אפשרויות של חברות... ואז טען לי אותו חבר: מה... אתה לא חושש שאם יש פחות אוירה וכחות מצב של לימוד... אתה לא מוכח שזה יוריד לך את ההתמדה ואולי גם את היראת שמים??? אמרתי לו: אתה אפילו לא התחלת להבין את ה'אירוע'... אתה אמנם לומד בבית מדרש מפוצץ... דחוס... המון לחץ חברתי ומלא מלא תורה... אבל אתה פועל!!! אתה מרגיש פה שכיר יום!! ואילו אני נמצא אי שם רחוק... אבל אני קבלן עבודה... אני מחובר בכל הרמ"ח והשס"ה... אתה לא מגיע לתפילות בישיבה כי... כי אתה פועל... וזה כ'מקום שנהגו שלא להשכים'... זה לא חלק מחוזה השכירות יום שלך... אבל אני מגיע כי... כי... כי צריך שיהיה פה שחרית!!! זה בנפשי... מה... אתה רוצה שלא יהיה שחרית בישיבה?? נפלת על הראש? אני מגיע ללמוד כי... כי צריך שיהיה פה אוירה של לימוד... זה חשוב לי... אני מגיע לסדרים ביום ששי כי אני הוא זה שמפעיל את היום ששי בישיבה... (תאמין לי שאני לא יותר טוב ממך... אם הייתי לומד יחד איתך בישיבה של 900 בחורים... היה לי מאוד קשה להגיע לסדר א' ביום ששי כי יש רק 200 בחורים בבית מדרש ואין מצב... אבל אני כעת לקחתי על עצמי להפעיל את יום ששי בישיבה, אני דואג שיהיו פה 20 בחורים בבית מדרש... אני מארגן להם מזונות ושתייה...) (נו... אז תגיד לי: מי יותר שקוע בלימוד?? מי יותר מחובר ללימוד?? מי שנוסע על ליון של 1000 בחורים, או מנוע שמפעיל בית מדרש של 20 בחורים...??)

בקיפור: יש פתרון!!! יש פתרון לכל התלונות הקשות של הציבור החרדי... פשוט לקחת את התלונות עליך... לקום ולפתור את הבעיות... יש פתרון לעייפות והתשישות והתחושה של הנגררות... פשוט תהיה גורר ולא נגרר... אם יש לך תלונות שאין אוירה בבית מדרש של 200 בחורים, הפתרון הוא לעשות אוירה של לימוד בבית מדרש של 20 בחורים... אם יש לך תלונות שלא כולם משרתים אותך... הפתרון היחיד הוא להתחיל לשרת את כולם ואז לזכות להיות גורר ולא נגרר... נטו עניין של איכות חיים...

אבל לא לבנות ולייצר... כעת עם ישראל עוסק בלבנות את השיעור קומה של כנסת ישראל!! זה לא עובד עם תלונות...

זכיתי בתור בחור להיות במחזור של מייסדי ישיבה... (אמנם לא ממש על ההתחלה... אבל לא משנה) א"א לתאר את התחושה העוצמתית של הפטריוטיות!! את תחושת האכפתיות והאחריות... תסלח לי על הביטוי... זה היה כיף!!! במקום לעבור את חיי הבחורות כמו שוונץ ולהתלונן... מצאנו את עצמנו במקום מוביל... עם הפנים קדימה בתחושת אחריות, אנחנו מייסדי ישיבה, אנחנו חלק מהקמת מקום תורה חדש... איזה מפונק הייתי... זו תופעה מאוד מעניינת: כל ישיבה שנפתחה... איזו שתהיה... המחזור הראשון של המייסדים!! הוא מחזור מצויין!!! הבחורים אחד אחד... כל אחד 'מספר'!!! אז פעם חשבתי שזה סוג של השגחה פרטית... שבשביל שתהיה התחלה טובה ה' שולח בחורים עם פינצטה בשביל ה'סיפחת'!! עד שקלטתי שזה לא סימן אלא סיבה... ברגע שבחור נהיה שותף פעיל ביסוד ישיבה... אוטומטית הוא נהיה פטריוט... הוא חלק מהעניין... זה מעיף אותו למעלה... הוא פורח... מבלבל... והוא פשוט חוסך לעצמו את התופעת לוואי הבלתי נמנעת של ה'ימים שעברו בחושך' של הנגררות והנרגנות של הישיבוחר אוכל מן... מומלץ בחום!! אני חסיד גדול של ה'זיווג שני' של הישיבות קיבוץ המאוכלתרות שנפתחות (ואולי הם גם נסגרות במהירות... ואז מה... מספיק שנה אחת להיות בזדה מקום וזה מטביע חותם לכל החיים!! אל תמנעו בלפתוח 'ירחי כלה' כאלו אפילו לתקופה... זה עושה בקצת זמן מה שמקום אחר לא עושה בקביעות... זה הכי נפלא... אחרי שדפקת פוזה ודפקת כרטיס והתקבלת לישיבה המרשימה כעת תצא לסבב של זיווג שני ותחפש לעצמך את עצמך...) לך לשם!! כן... יש היום צורך ברשת ישיבות נובהרדוק... בקבוצה של 15 בחורים שמגיעים חדורי מוטיבציה להעמיד עוד מקום תורה בארץ ישראל... במקום להרגיש שוונץ בישיבה של 900 בחורים... לך יחד עם ר' חיא ותפריח עוד מקום תורה בקצה גבול ישראל בגבת ועד אנטיפרס... תאמין לי שאם האינטרס שלי היה 'ערי השדה' לא הייתי אומר לך את זה... כי מקובלנו שבחור ישיבה בשנים אלו צריך להתמקד בעליה הרוחנית שלו... אז זהו!!! שהמרויח הגדול ביותר זה אתה... תלך למקום שלא יהיה לך על מי להתלונן כי זה יהיה אתה... זה יהיה שלך... זה יהיה חלק ממך... צא מהבוץ... צא מהבועה... תפסיק להיות קרון שכוח שמעלה קיטור... תתחיל להיות קטר מוביל!!!!

זה כעת כל הסוגיות בסוף מסכת בבא מציעא... אחרי שסיימנו ללמוד את השוכר את הפועלים... כעת הגיע הזמן ללמוד על קבלן ואריס...

יש הבדל תהומי בין שכיר יום, לקבלן!!

שכיר יום הוא 'עבד' ליום!! אני כעת יום שלם 'שיין לך'!! תגיד לי מה לעשות ואני עושה... מה הפלא שהגמ' אומרת שהרוצה לכלות ממנו ישכור פועלים ולא יעמוד עליהם... אם אתה שוכר פועלים ואתה לא עומד להם על הראש... העבודה לא תתקדם בגרוש!!! כי פועל, כל כולו שלעפצץך... הוא לא ממנה לשום מקום... הוא יודע דבר אחד: אני פה עד הלילה!!! אני תקוע פה אצל הבוס שלי... ולא נותר לי אלא לאכול כמה שיותר (מהמחובר לקרקע) ולעבוד ולהתאמץ כמה שפחות... כאן חייבים את בעל הבית שינשוף

אז פעם כבר כתבתי את המסר הזה בתור הרגעה להורים שחוששים שהילדים שלהם לא נוקפים אצבע... ומה יהיה איתם אחרי החתונה...

אבל עכשיו אני לא פונה להורים... אני פונה אליך!!! אתה הבחור!! תדע לך שאני מבין ללבך!!! כולם צועקים עליך שאתה לא נוקף אצבע ואתה רק מתלונן כל היום... אל תדאג... אתה בסדר גמור... אתה לא עצלן ואתה לא אשם... כל הבעיה היא בנתונים שלך... פשוט שללו ממך נטילת אחריות... נטרלו אותך מכל מטלה ולכן אתה כ"כ מתוסכל ומתלונן... לכן שום דבר לא טוב לך... ואל תדאג... הכל יעבור...

רק מה??? אם באמת איכפת לך מעצמך... ואתה רואה שיש לך באמת יותר מידי הרבה תלונות... אם אתה רוצה באמת לעזור לעצמך!!! אז תשמע לי... במקום להמשיך להתלונן... ולהמשיך להאשים... תשמע לי...

קום על שתי רגליך האחריות... ואיכשהו... לא יודע איך... אני לא נכנס לפרטים... איכשהו תקח על עצמך איזה עול!!! תעמיס על עצמך איזה פרויקט!! לא יודע מה שזה יהיה... אם זה לפתוח איזה סדר לימוד או משמר... ו... ובעזה"ש זה ילך... וזה ילך כ"כ טוב... עד כדי כך שבעזה"ש יהיו גם תלונות... בטח תלונות... אדוני- זה שלך!!! אתה בעל הבית!! למה אין כיבוד... למה חסר חלב... ולמה לא שילמת בזמן וכו' וכו'...

ותאמין לי שהתלונות יהיו כף לך... לא שזה יהיה קל!! אבל אם יש משהו יותר קשה מלהיות אחות בבית חולים זה להיות מאושפז בבית חולים... אני מאחל לך להיות הגורר ולא הנגרר...

בפרשת השבוע התורה מדברת בגנות המתאוננים!! חד וחלק!!

ולכאורה זה תמוה: איך אפשר להכליל ולדבר באופן גורף נגד מי שמתלונן...?? הרי תלונה זה משהו אינדיבידואלי... מאוד מאוד תלוי מהי תלונה... יש תלונה מוצדקת ויש תלונה לא צודקת... יש צודק יותר ופחות אבל לא! התורה לא נכנסת לפרטים... ברגע שעם ישראל מתאוננים... הקב"ה מיד כועס... ותבער במ אש ה'... והשאלה היא למה???

אז הנה!!! זו הנקודה!! כל תלונה לגופו של עניין... יתכן שהיא צודקת... אבל מה שבטוח דבר אחד: ברגע שאתה הוא המתלונן!!! זה אומר שאתה הוא הנגרר!! אתה כעת יושב על הקתדרא... וקדימה... אתה עוסק בלהפעיל את כולם... שכולם ישרתו אותך ויעזרו לך וידאגו לך...

וממילא זה כבר לא כ"כ משנה אם אתה צודק... אתה כבר לא בקטע!!!

הקב"ה מצפה מדור דעה... תהיו חלק מהעניין... ולהיות חלק מהעניין זה להיות גוררים ולא נגררים... אם אתה מתלונן זה אומר שהתרימו אותך... התחננו לך שתסכים לבא... וממילא יש לך תלונות על חוסר שירות ואי עמידה בלוח זמנים... ככה אי אפשר לזוז קדימה!!! ככה אפשר לשרוד...

בא מהר... שיא הנייאעס... חדשות און ליין... פה בחצר שלנו...

אנחנו משפחת מושטוביץ. לא נעים. אבל אנחנו טיפוסים שמאוד אוהבים עקשען... ואנחנו גרים בדיוק במקום הנכון... פה זה מרכז העצבים!!! כל הנייעס הכי רגיש בעיירה מתבשל כאן... יוצא מכאן... כל הסקופים הכי טריים יוצאים מהחצר שלנו... מה יש?? אתה בטח חושב שאנחנו גרים ליד בית הדין ואנחנו פוגשים את כל הדרמות... אז זהו שלא! יש מקום עוד יותר איסטרטגי מבית הדין... הלא הוא הבית של הסופר! אנחנו שכנים של הסופר הרשמי של העיירה שבי"ד סומכים עליו... תצחק תצחק... תגיד כולא סופר... אבל לא... מי שמבין בנייעס יודע... שאולפן החדשות האמיתי זה בחצר ביתו של הסופר... יש פה כל היום התגודדות, התלחשות, פרשנויות... לפעמים אנשים חשובים מגיעים כדי לקבל עדכונים והערכת מצב... ולפעמים זה נראה כמעט כמו איזה 'מסיבת עיתונאים'... ושלא תבין: זה לא באמת רשמי... אבל ככה זה יוצא...

אני אתחיל מהסיפורים היותר קלאסיים... לדוגמא: אתמול בשעה חמש בצהריים הופיע כאן ר' קלמן הגביר ור' זלמן העגלון ויחד איתם שני אברכים מבית המדרש... לא הייתי צריך יותר מידי לנחש... הניסיון שצברתי בשילוב חוש הריח המפותח שלי... מיד הבנתי שכנראה שוב ר' קלמן בא לתת הלוואה והפעם לר' זלמן העגלון, והרי אין כותבין שטר ללווה אא"כ מלווה עמו... והשנים הנוספים זה העדים... ואכן תוך חצי שעה כבר אומתה ההשערה שאכן מדובר בהלוואה... טוב טוב... כל הנייאסנים... גם אותם המוזרות בלבנה שטוות חוטים... כולם כבר יודעים לנייעס שר' זלמן גם נכנס לרשימת הלווים של ר' קלמן הגביר...

כן... כולם כבר יודעים כאן בעיירה שר' קלמן הכריז על שינוי מדיניות... הוא כבר לא מוכן יותר לתת מלווה על פה!! כי היו שלא החזירו לו הלוואות והוא נשאר תקוע... ולכן זהו!! מאז ר' קלמן לא מוכן לתת הלוואה אלא רק אם הלווה מוכן לשעבד את הקרקע שאם הוא לא מחזיר ר' קלמן גובה מהקרקע שלו!!! **רק כאן יש כלל ברזל!!** שאם ר' קלמן דורש שהקרקע של הלווה תשתעבד להלוואה, זה תקף רק בתנאי שההלוואה מתבצעת ע"י שטר רשמי!!! ולכן מאז... אחת לכמה שבועות דמותו של ר' קלמן נצפית כאן... כל פעם הוא מגיע עם מישהו אחר... וכבר כולם יודעים למי הוא נתן הלוואה... טובי הזכרון יודעים מי הראשון ומי השני... יש גם כאלו שיודעים את גובה הסכום, עכ"פ זה הנייעס העדכני האחרון שיצאה מ'חצר הקודש'.

אז נכון!! אני יודע שהצפונים והדרומים לא כ"כ אוהבים את הסגנון ה'חפרי' הזה... כי היו באמת... שני אנשים באו פה לכתוב איזה מסמך אצל הסופר... מה כולכם דוחפים את האף?? אז נכון... יכול להיות שזה קצת חסר טאקט... אבל ב"ד דווקא מעודדים בשתיקה את הנייעס הזה... כמובן לא באופן רשמי... אבל אחרי שהאימביציית והאנרגיות האלו קיימות... אז ב"ד נותנים לזה להתרחש כי זה עושה שירות מאוד חשוב... יש לנייעס הזה השלכות מרחיקות לכת... כן... זו מוסכמה: **שטר קלא אית ליה!!! לשטר יש פרסומות!!!** והפרסומת הזו היא הצלה גדולה... אין לך מושג כמה תקלות נמנעו כתוצאה מהנייעס הזה... הנה... בדיוק בשבוע שעבר הופיע פה פתאום המו"ץ ר' פייביש... והוא התחיל לנייעס יחד עם התכרה פה בחצר של הסופר... זה היה די מוזר... ר' פייביש הוא איש חשוב... לא מתאים לו לעמוד פה ולפספס... ו... ואז ככה בדרך אגב הוא לפתע שאל...

אז מה קורה עם ר' ולוול?? מה איתו??
אה... בטח... ולוול היה פה לפני חודשיים!! הוא גם לקח הלוואה מר' קלמן... ר' פייביש ניתר ממקומו כנשון נחש!!! מה? מה אמרתם?? ולוול היה פה... הוא לקח הלוואה?? תודה!!! תודה מעומק לב!! ר' פייביש קם מיד והלך... רצתי אחריו... מה... מה קרה?? ר' פייביש ענה לי בחצי פה... הצלתם אותי ברגע האחרון... הייתי בדרך לרכוש ממנו את השדה שלו!!! ועכשיו אני יודע לקחת כמה צעדים אחורה כי זה חתול בשק... כי זה מושעבד להלוואה של ר' קלמן... פייביש היה די מרוגש: אתם הנס שלי!!! המידע שזורם מהבית של הסופר ממש הציל אותי... רק זה היה חסר לי... לקנות ואז ר' קלמן היה מוציא עלי שטר טריפא ולוקח את השדה שלי ואז הייתי הולך לולוול ולך תחפש אותו... נס!!! נס שקבלתי את המידע בזמן.
כן... רק בזכות שהיה פה שטר... לכן היה לזה קול... וזה התפרסם... ומסילא לר' פייביש היה דרך אין לעשות בירור כדי לברוח מהעיסקה הזו... ועל זה!! על זה מתבסס כל הקלף והסמכות של ר' קלמן לבא בכלל לגבות מהלקוח... כי... כי היה לך דרך אין לברר... אצל מי?? אצל הנייעסאים של השכונה... נו... אתה רואה איזה השלכות מרחיקות לכת תלויים בנייעס של החצר של הבית של הסופר???

ואכן באמת כל תנועה 'חשודה' שנכנסת בלאט לביתו של הסופר... מעוררת כל מיני דובים מרצם והשמעות מתחילות להתרוצץ... אז כאמור... זה עוד הסיפורים הכי עדינים... כי יש גם את הסיפורים היותר עגומים... אם זה התחום של אבן העזר... אז הסופר שלנו נאלץ מידי שבוע לכתוב כמה גיטין... וכשמדובר בגט שצריך להגיע ממדינה למדינה... אז לפעמים השליח צריך להיות נוכח כדי שיוכל לומר בפני נכתב ובפני נחתם... וכבר קרה לא פעם שהיה בעל שהכריחו אותו לכתוב גט לאשתו והוא רצה לעשות חיים קשים... ואז הוא נעמד בשטיבלאך אחרי שחרית... (הסיפורים האלו קורים בדרך כלל במניין של 11 בבוקר) ואמר: כולכם כתבו גט לאשתי!! ואז באמת היו חייבים להזעיק את כל ה-12 מתפללים, וכולם ביחד הלכו לסופר, אחד כתב, וכולם חתמו... (אגב: שם דווקא הסופר לא יכל לכתוב... הוא רק נתן הוראות לאחד מה-12 צריך לכתוב) וכבר קרה לא פעם שהזעיקו את הסופר באמצע הלילה מהשינה אס או אס... שיש פה שכיב מרע שאמר כתבו גט לאשתי כדי שלא תפול לפני יבם ואם נחכה עד הבוקר יתכן שהיא תהיה אלמנה ולא גרושה... אבל לפעמים גם מוזגים כאן לחיים... כי לפעמים נעשה כאן שטר מכירת קרקעות!!! עסקאות של קרקעות נסגרות כאן... ומה אתה חושב...

בקיצור: לא נוכל בשורות הספרות האלו לפתוח את כל סוגי ה'טיפוסים' וה'מסמכים' שעוברים כאן בסרט נע ונסגרים ונחתמים תחת ידו של הסופר... אבל כמו שלהבדיל במדינת הציונים יש מושג מיתולוגי שנקרא 'טופס 4' או טופס 17... אז גם אצל הסופר יש מגירות מגירות... יש כמה עשרות סוגי שטרות מובנים ומוכנים לכל תרחיש!!! חלקם אי אפשר לתזמן ולכתוב מראש... כמו גיטי נשים שחז"ל גזרו שאסור לכתוב לפני שהבעל מבקש... משום מעשה שהיה... היה פה סופר אחד שהיה קצת פחות ירא שמים... והוא כבר תכנן לאנשים מראש את המצב המשפחתי שלהם... ולפי הטונים בקומה למעלה הוא כבר הבין ש'זה עניין של זמן'... אז הוא כבר ישב והכין גט!! ומישהו שמע אתה שאל אותו ממלמל תוך כדי הכתיבה, דוד יצחק, ו... ופראדל... שמו כשמו וזה הוגב לאנזי האישה והיא כבר הבינה שבעלה שלח אותה ונהיה שם פיצוץ שלם ואי איומן מוחלט ולך תוכיח לה שזה היה בסה"כ ממוחו הקודח של הסופר... מה שבטוח... אני מודה לה' שאני לא גר בשכונה הזו... נכון שצריך את זה... צריך גם נייאסנים שיעבירו מידע נחוץ לגורמים הרלוונטיים... אבל תודה... אני מוותר על התענוג!!! שמישהו אחר יעשה לנו את העבודה הזו... ומה אתה חושב... ספרת לך פה בקושי על שלוש שטרות... מה עם: א. פתיחא. ב. כתובה. ג. אדרכתא. ד. זמנא. ה. שטרי הקנאה. ז. שטר שומא/אגרות שום- ח. שטר חלטא. ט. שטר הדא. י. דייתיקי. יא. אפתיקי- יג. שובר. יד. אגרות מזון. יש עוד רשימה ארוכה... מה שבטוח: יש הרבה הרבה נייעס... ועדיף שלא נדע מצער...

האם גם אתה מצליח ליהנות 'בינה

מלאכותית'??

מסופר על האר"י הקדוש שהוא היה מסתכל על המצב של בן אדם והוא היה רואה עליו את הכל... את כל המצוות והעבירות שהוא עשה... וכתוצאה מזה כשאנשים היו פוגשים את האר"י ברחוב הם היו שומטים את המבוע על המצב ש'לא יראה'!

אז להבדיל אלף אלפי הבדלות!!! אני אמנם לא הגעתי למדרגה שאני רואה על המצב... ממש לא!! (אגב: אני מאוד גרוע בהתרשמות חיצונית ראשונה, אני כמעט תמיד מפספס בדיאגנוזה...) אבל יש משהו אחד כן!!! לאחרונה נראה לי שהגעתי למדרגה... שאני מסוגל להסתכל על פרסומת שרואים שם דמות של בן אדם... ואני יודע להבחין האם זו דמות אמיתית או ש... שזו דמות מעוצבת מה'בינה מלאכותית'!! אני לא יודע איך להסביר את זה... אבל לפעמים אני רואה פרסומת ואני רואה על הפרצוף של הבן אדם ש... שהוא לא אמיתי!!! אני רואה שהוא לקוח מהבינה מלאכותית...

קשה לי להגדיר איך אני מזהה את זה... תאמין לי שעומד לי על הלשון ש... שאני רואה עליו טומאה... אבל מה לעשות שאף פעם לא ראיית טומאה... אני לא יודע איך טומאה נראית... אבל אם לזה קוראים טומאה... אז אני מתחיל להבין איך היא נראית... לא יודע... אני מסתכל על התמונה ומישהו שם לא טוב לי... מישהו שם במבט דוחה אותי... מ"ם גימל" עי"ן ו"ד למ"ד-אותי...

והסיבה היא פשוטה: יש גבול!!! יש גבול כמה אפשר לדחוף את האף לתחום של הרבש"ע... ניסינו לדחוף את הידיים שלנו לכל דבר בעולמו של הקב"ה... וה'בינה מלאכותית' זה כבר עובר לגמרי את גבול הטעם הטוב!! זה כבר להיכנס ל'בינה'!! זה כבר להיכנס לתוך ה'ציוורים' של הקב"ה... וזה כבר דוחה!!!

ישים לב שאני מתקשה להסביר את התחושות... אבל משום מה אני חושב שיש עוד כמה וכמה ו... וכמה שמזדהים איתי... ולכן אני רוצה לתת עצה הגונה לגרפיקאים החרדיים ובעיקר למעסיקים שלהם... קחו בחשבון שפרסומת שיווקית שלקוחה מ'בינה מלאכותית' היא עלולה להזיק יותר ממה שהיא מועילה... למה?? כי אנחנו 'עולים על זה'!! וזה פשוט דוחה אותנו!!

סו"ם המטרה של פרסומת זה לתפוס את העין ולהשאיר אותה בטעם של עוד... ואילו אצלי זה פשוט גורם לי לדחיה... יתכן שבמסמכים טיפיקה הכללית לא ידוע על משהו כזה... אבל קח בחשבון שאנחנו חרדים!!! אנחנו עדיין נאמנים ל'פירמה' המקורית של בורא עולם... ממילא קח בחשבון שיש לנו טביעת עין יותר חדה לזיופים שרק אנחנו לא עולים עליהם... תבין: מילא מי שעבר ליד האר"י הקדוש... מקסימום כיסה את המצב שלא יראה אותו... אבל אתה רוצה שאנחנו נראה את הפרסומת... אז **תבדוק אם נעים לנו לראות את זה... שווה בדיקה!! זה עניין שלך!!!** וסתם ככה... כשמישהו עונה לי תשובה ואני מזהה לפי המבנה של הדברים שזה לקוח מה'בינה מלאכותית' זה כ"כ מעצבן אותי... כי תבין: המשמעות של 'בינה מלאכותית' זה אומר שדיברתי עם בן אדם שהוא צריך אותי ושאלתי אותו שאלה... ואין לי מנימום של כבוד להקצות לי כמה דקות של יחס ולנסח לי תשובה... הוא הולך לעבד כנעני שלי שנקרא 'בינה מלאכותית' ונתן לו פקודה ממנו לנסח לי תשובה ולשלוח אותי לעיואל...

זה מרתיע אותי!! (סליחה מכל מי שמתנסח מאוד יפה וכבר חשדתי ב) כנ"ל גרפיקאי שפעם עמל וטרח והכניס לב ונשמח כדי להעביר מסר... ופתאום בשתי שורות הוא שולח את הכלבלב שלו שיעשה עלי את הסיכוב והוא הולך לישון... עד כאן!! עד כאן לאונאה!!!

רוצה לעשות עלי סיכוב?? בסיידר... נבלע את זה... אבל לפחות תתאמץ... אבל לשלוח את הקוף שיעשה עלי סיכוב? עד כאן!!!
האם אני היחיד שעלבל כ"כ עמוק מזה?? אולי...

למה הוא קיבל 'מתנת שמים' ואני לא...???

בסוף הפרשה שלנו אנחנו קוראים על מרים הנביאה... האחות הגדולה של משה... זו שלפני שמונים שנה ביום ו' בסיון **התייצבה מרחוק** על שפת היאור באימה וחרדה לדעה מה יעשה בסוף נבואתה... והנה שמונים שנה לאחמ"כ!! בדיקו באותו יום ואותו תאריך... זוכה אותה אחות גדולה שוב **להתייצב ולהשתחוות מרחוק** ולראות את אותו תינוק שגדל ועלה ונתעלה כמלאכי אש והוא כעת נכנס בהר סיני לפנים מג' מחיצות... והנה כעת עומדת אותה אחות גדולה ויש לה טענה כלפיו... היא האחרונה שחשודה על צרות עין באחיה הקטן שהוא המניה הפרטית שלה, אבל בכל זאת היא עומדת ושואלת את אהרן שאלה... ואם נשים לב... מרים מציפה את השאלה הכאובה והטעונה והמוכרת ביותר: **הלא גם בנו דיבר ה'??** גם אני יבשתי ולמדתי שלוש סדרים לא פחות ממנו... גם אני עמלתי ויגעתי ועשייתי מעל ומעבר. ובכל זאת הוא עלה והתעלה ואני נשארת פה... אז למה?? למה הוא יותר ממני??

(מילא אותם אלו ששקו דם ועשו את כל הכבוד דרך לבד לבד כמו רבי עקיבא ורבי אלעזר... טוב... כאן מקבלים בהבנה את זה שהם זכו למה שאף אחד לא זכה... כולם מבינים איך רשבי' זכה להיות מוסר התורה של תורת הנסתר... כן... בזכות צער מערה... במערות צורים שעמדת שם קנית... אבל לא תמיד זה ככה!! לא תמיד זה אחד ועוד אחד!! לפעמים יש גם נתונים עובדתיים!! שני חברים ישבו באותו ספסל בישיבה גדולה... שניהם השקיעו עם כל הלב... וב"ה גם שניהם צמחו לאילנא רברבא... אבל עדיין!! חבר שלי זכה למדרגה יותר גבוהה... עובד ה' יותר גדול... תלמיד חכם יותר גדול... ולא תמיד אפשר לשים את האצבע ולהגיד במה הוא זכה יותר... ומרים עומדת ושואלת הלא גם בנו דיבר ה'?? והאמת היא שאם נתבונן ברקע של מרים... השאלה הרבה יותר טעונה וכואבת... למי שלא יודע... אצל מרים שום דבר לא הלך בקלות... מרים לא קיבלה שום דבר על מגש של כסף... מרים ירקה דם על כל דבר... כשמרים הייתה במצרים, היא הייתה חולנית וגם מצורעת... ולמרות הכל היא מסרה נפש למען ילדי ישראל... והיא זו שמסרה נפש על משה רבינו ושמה נפשה בכפה ואחרי כל זה... עדיין אף אחד לא רצה להתחתן איתה... עד שהגיע כלב בן יפונה והתחתן איתה... בקיצור: מרים הגיעה לכל דבר בכוחות עצמה!! היא שילמה מחיר מלא על כל קנין רוחני שהיא קנתה!! והנה היא עומדת כעת מול שני האחים הצעירים ממנה... שהיא הניצולת שואה שהחביאה אותם ודאגה להם...

ולפתע מה היא מגלה?? שגם משה וגם אהרן שניהם מקבלים מתנות שמים... משה רבינו שמו מתנת חלקו שהוא זוכה להיות מוסר התורה... ואהרן גם זוכה לכהונת עולם לו ולזרעו אחרי ברית עולם... ברית מלח... ועומדת האחות הגדולה ושואלת: רגע... מה איתי?? למה אני לא מקבלת מתנות?? למה אני צריכה לשלם מחיר מלא על כל דבר... בו בזמן שמה ואהרן מקבלים מתנות??

נו... מה הקב"ה עונה למרים על זה?? אם תשים לב... ה' לא עונה תשובה... ה' לא מתחיל לנמק למרים במה משה ראוי יותר... **לא!! ממש לא!!** הקב"ה רק שוב מעמיד את הדברים כמות שהם!! ככה החלטתי!! אני בחרתי במשה!! בכל ביתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו... זה מה שיש!! כן!! ישמח משה במתנת חלקו!! כן... יש פה מתנת שמים... כך החלטתי וזהו!! (חשוב להדגיש: שברור שברמה האישית משה רבינו עמל ויגע וזכה הוא זכה שהקב"ה בחר בו... אבל בייחס לשליחות של משה כמוסר התורה זה נושא צדדי... כשמרים שואלת למה משה זוכה יותר... הקב"ה עונה ככה החלטתי!! ישמח משה במתנת חלקו... וזה עקרוני שזו התשובה!! כי מסירת התורה מוכרחת להיות נטולת נוכחות ברמה אישית של משה ואחמ"כ... אני מוכרח לומר שארץ לי המון זמן לעכל את זה... עד לפני לא הרבה זמן אחזתי בקנאות שאין מתנות שמים... הכל תלוי בעמל ויגיעה... ואם מישהו זכה להגיע למדרגה רוחנית גבוהה מכולם מוכרח להיות שהוא עמל יותר מכולם... למד יותר... התגבר יותר... **אבל זה לא נכון!!** כי נראה התבלבלנו בין העולם הזה לעולם הבא... בעולם הבא זה באמת ככה!! בעולם הגמול הכל באמת תלוי רק לפי המעשים בדקדוק גמור... אבל כאן בעולם הזה?? לא!! בעולם הזה יש מתנות... (כמו אחד שאבא שלו מת ובוים בהיר הוא מקבל ירושה של מיליונים... ולמה?? מה... הוא עבד על זה?? לא!! אלא מאי?? יש נתון שהוא הבן של אבא שלו... ככה על אותו משקל, כאן בעוה"ז יש אנשים שקבלו מתנות!!) יש אנשים שזכו לכישורים יותר גדולים... וצריך לדעת שיש נשמות גבוהות ויש נשמות בינוניות כמוני שכל היום מדשדשים בהתמודדויות ושמידת עיניים... והיה לי קשה לעכל את זה ועדיין קשה לי!! פעם זה היה מצטייר לי כביכול כ'חוסר צדק... אז זהו שגם לקומוניסטים היה קשה לעכל את העובדה שיש עשירים ועניים... זה היה נראה להם חוסר צדק... אבל יקוב הדין את ההר וע"פ השקפת היהדות אין פה שום חוסר צדק!! ולמה?? **יש בוס יחיד לעולם!!** והוא שם כל אחד במשבצת שלו!! ועל זה נאמר: 'עשיר ורש נפגשו עושה שניהם ה''!!! ועל זה אומר הכלל: הבוס לא צריך להיות צודק!! כי הוא בוס!! תאמין לי שאני יודע שהכי נחמד להגיד אחרת... הכי כף להוציא את בורא עולם דיפלומט ומשתדל להיות מתואם עם היועצת המשפטית הממשלה... אז זהו שלא!! בדיקו בשביל זה הוא באחת ומי ישיבנה ומי שלא מתאים לו שיחפש לו עולם אחר... אלא מאי?? איפה הסקופ הגדול מתחיל?? בעולם הבא!!!! שה' מגלה שלנו שרק כאן הוא יתברך מחלק מתנות לפי מזל ולא לפי המעשים!! אבל שם?? בעולם האמת אין מתנות ואין אפילו... שם הכל לפי המעשים ורק לפי המעשים!! אבל כאן יש מתנות ובפירוש יש!!!! הקב"ה שתל כל אחד במשבצת שלו! כמו שיש צב ואריה, יש נמלה ופיל, ככה יש כהן וישראל, איש ואישה, ויש הבדלי מעמדות כי כך הבוס החליט!! לא מתאים לך?? רוצה לצאת בהפגנה?? קדימה... אתה מוזמן להצחיק את בורא עולם... **עד כאן הדברים נאמרו כמות שהם!!** ללא כחל ושרק!! וחשוב להעמיד אותם כמות שהם... כי זו האמת ואתה יכול לעמוד על הראש... כעת!!!! אחרי שזו האמת כמות שהיא היא ברורה לגמרי... כעת אפשר לשחרר כאב... ולנסות להבין... באמת למה?? הרי שנינו עמלנו בתורה יחד... אז למה הוא זכה למתנות שאני לא קבלתי?? **ובאמת מה התשובה לשאלה הכואבת הזו??**

למשה יש את המתנת שמים שלו שה' בחר בו להיות מוסר התורה!! לאהרן יש את המתנת שמים שלו שהוא זכה לכהונת עולם לו ולזרעו אחרי!! **וכאן מגיעה מרים... איזו מתנת שמים מרים קיבלה??** מרים קיבלה מתנת שמים אחת ויחידה: שהיא זכתה להיות **יהודיה!!** היא אמנם לא כהנת ולא לוויה... אז מה היא כן? יהודיה!!! מה פירוש? איפה פה ה'מתנת שמים'? איזה מתנת שמים בלהיות יהודי??

התשובה היא: ההגדרה של יהודי, שהוא עבד ה' שמוכן לקבל **הכתבות מלמעלה!!** מרים מייצגת את היהודי שמוכן להיות הרעיה של ה'... רעיה נאמנה שמוכנה למסור לבעלה את המושכות!! הוא מקבל ההחלטות בבית... ואני נותנת לו את המילה האחרונה!! יום אחד הקב"ה מתגלה למשה רבינו לעיני כל ישראל ומודיע לכולנו שמהיום משה רבינו הוא הסמכות להגיד מה רצון ה'... **וזה לא קל!!** יש לנו את המדרגות הטבעיות... רגע... למה שאני אתכופף ואשתעבד למשה?? קורח עושה הפגנה... הרי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'...??

אבל לא!! כעת יש לך הזדמנות להיות יהודי!! אמנם לא זכית להיות משה ואהרן אבל זכית במשהו הרבה יותר גדול!! לקבל את ההכתבה הזו של ה' וזכה להיות הרעיה של ה'... והנה לא חולפת תקופה ושוב ה' מתגלה ומנחית עלינו עוד שורת מינויים... מכאן ואילך אהרן הוא הכהן הגדול מאחיו!! הוא וזרעו אחרי נבחרו להיות כהנים... רגע... ומה אני?? **אתה זר!! והזר הקרב יומת...**

זה קל? זה פשוט לבלוע את הגלולה הזו?? לא... מאוד קשה!! כי רגע... מה איתי... גם אני רוצה איזה 'תיק' בממשלת ה'... למה דווקא משה ולא אני?? קורח עומד בכאב ושואל: מה איתי?? ושוב מרים זוכה להיות הבת זוג הנאמנת של ה'... לייצג את היהודי שמוכן ומזומן לקבל הנחיות והכתבות מאבא שבשמים... אם ה' אמר שאהרן הכהן הוא הקדוש ובו ה' יבחר אז אני פה בשביל לקבל את רצון ה' ללא עוררין... מרים אולי שואלת בכאב... אבל היא מקבלת את זה... ופה!! פה מרים זוכה למתנה יחודית... לייצג את הבת זוג הנאמנת ביותר של ה'!

תבין: עם כל הכבוד למשה רבינו... משה רבינו לא כ"כ זוכה **לקבל** על עצמו עול תורה... כי הוא **מוסר** התורה בכבודו ובעצמו... הוא לא טעם מה זה להיות כפוף וממושמע ל'בן תמותה' שמעליו שמכתיב לו מה ה' רוצה... כי זה הוא!! גם אהרן אותו דבר, אהרן אף פעם לא נכווה מחופתו של חבירו מהיררכיה שה' מכתוב בעולמו... כי ס"ס אהרן נמצא בפסגת ההיררכיה... ואילו מרים?? מרים כן ממוקמת במקום נחות בייחס למעמד שלה כאחות גדולה של אהרן ומשה... ה' מציב אותה במשבצת שדורשת ממנה כניעה והיא **מקבלת!!** היא מוכנה להיות מוכתבת ולהיות הבת זוג לה' ולמסור לו את המושכות שהוא יכתוב את הסדר יום... **וזה הנקודה הכי פנימית ביהדות!!** להסכים לקבל הוראות מה'!

וכעת נחזור לשאלה הכאובה והטעונה שמוכרת להרבה מאיתנו... אם ה' מחלק מתנות לחבר שלי... למה אני לא קבלת מתנת שמים??

התשובה היא: חבר שלך קיבל מתנת שמים!! ואתה קבלת הזדמנות לא לקבל מתנת שמים אלא לתת מתנה לשמים!! לעמוד מול ה' ולהגיד: ה', אין לי תלונות עליך... אני מפסיק להתכבין למה לשני יש יותר ולי פחות... אני מקבל את הנתונים שנתת לי!! ואם אתה תסכים לתת לה' את המשפט הזה ולעמוד מאחורי זה... אתה תזכה **לתת!!** לתת מתנה מאוד גדולה לה'... האם ה' יחזיר לך פידבק?? לא יודע... לא מבטיח לך כלום... דבר אחד אני יכול להבטיח לך: שזכית לתת לה' את המוצר שהכי יקר לך!! לחצת פה על לב הנקודה של תכלית הבריאה!!! ה' רצה כלה... והנה הוא קיבל... ה' קיבל בת זוג שמוכנה להמליך אותו ולמסור לו את המושכות... ואם נתת לה' את התכלית של כל הבריאה... בשורה התחתונה קבלת את המתנת שמים הכי גדולה!! כי התיישבת ממש ממש על הקתדרא של מלכות ה'!! אתה פה המסמר של הבריאה...

... כל בחור ישיבה ובת סמינר יודעים לדקלם שהם רוצים להקים בית של תורה... **ותכלס' קצר ולעניין: מה זה בית של תורה???**

בית של תורה, זה מלשון הוראה!! בית שמוכנים לקבל בו **הוראות** מלמעלה!! שני בני זוג נכנסים לבית... ובקשה בורא עולם... זה בית שלך!! אנחנו מוכנים לקבל הכתבות שלך!! ואוהו... הקב"ה מתחיל להכתיב... כן... כשהייתי בחור אני הייתי מכתוב מה רצון ה'... הייתי קם בבוקר ומחליט לפי העניין מה ה' רוצה... פעם בא לי לישבור מינה וללמוד קדישים... פעם התחשק לי להיות נורמלי ולשבת בסדר... יום אחד חסד... יום אחד לקברי צדיקים... יום אחד קבעתי חברותא... למחרת העפתי אותה... המושכות בידי... והנה יום אחד הקמתי בית!! ופתאום זזתי לצד הרבש"ע קיבל את כל המושכות!! יש פה בית... צריך לעשות קניות, צריך לדאוג לפרנסה, צריך לדאוג לאישה... לילדים... יש נתונים!! והקב"ה קובע מה צריך לעשות!! נגמרה הסאטלאניה הזו שאני עושה מה שאני רוצה... עושים מה שצריך! זה נקרא בית של תורה!! בית שה' מכתוב את הנתונים שלו!! ה' קובע את הסדר יום!! זה נראה פחות מרגש וקדוש. אבל זה בית של תורה!! להסכים לתת לה' להכתיב! ואת זה מייצגת מרים... מרים מייצגת את האידישע מאמע... אם ביראדל מקבלת הכתבות און לייך מהרבש"ע!! כעת יש כלים בכיור... אח"כ ערמות של כביסה... ואז להשיב את הילד... ה' מכתוב את רצונו דרך הנתונים של החיים כמות שהם!! ומרים מוכנה לתת לרבש"ע להכתיב לה להיות פועה והיא לא נעלמת לערב תהילים או להפרשת חלה... היא לא מחליטה לרבש"ע מה נראה לה שהיא רוצה... אלא היא נותנת לו להכתיב לה!! לזה קוראים תורה!! בחור ששרוי בלא אישה... שרוי בגולה אחרה... כלומר: אשתך לעתיד היא כבר עכשיו תורה... ואתה הוא זה ששרוי כעת בלא תורה... אתה הוא זה שקם בבוקר ומחליט לפי העניין מה מתחשק לך לעשות בעבודת ה'... אבל כשתתחתן!! אוהו... הרבש"ע יעמיד אותך מול נתונים קבועים!! לא זדים!! לא הולכים לחיזוק ולא מחליפים 'חברותות' רח"ל... ה' פה והוא מכתוב לך! אני רוצה אותך עם הבת זוג הזו... ועם השווער הזה... ועם הילדים האלו... ואין לברוח... כי ה' מכתוב את הל"ז וזה בית של תורה!!! זה ולא אחר!

ומי שמוכן לתת לה' את הבית הזה!! הוא נותן לקב"ה את המוצר הכי הכי יקר בעולם!! אתה נותן לו מלכות שמים!! ואתה תראה... יתכן שאתה תלמד קצת פחות... יראה לך (עכ"פ עכשיו) שאתה פחות עובד ה', אבל לא!! ממש לא!! כי עבודת ה' הגדולה ביותר זה לתת לה' את המושכות... כשהייתי ישיבוחר הייתי הרבה יותר עיייייייייבד מהיום... אבל עבדתי את עצמי... לעבוד את ה' זה להיות כנוע להכתבות של ה'!!

ובכללם לקבל את הנתונים שה' נתן לי!! את המשבצת שלי בחיים!! זה לתת לה' את המתנה הכי גדולה שבן תמותה יכול לזכות להגיע אליה.

גיליון מס' 565 פרשת בהעלותך
תשפ"ד שנה שנים עשרה

לעילוי נשמת
ר' אברהם גדליה
בן ר' יונה צבי ז"ל קראוס
נלב"ע י"ג סיון

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - הוצאות שבת

לוי עלי והאמינו בי ואני פורע

בגמ' ביצה (ט"ו ב') אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, לוי עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע, רבינו זצ"ל דקדק לשון הגמ' 'והאמינו בי ואני פורע', והדבר תלוי כפי מדת האמונה והבטחון של האדם, (וכ"כ המקנה קידושין פ"ב א' ירצה במ"ש והאמינו בי כי כפי ערך חוזק האמונה כן יהיה מבטחו, וכ"כ בשו"ת שלמת חיים א"ח סימן רכ"ז ד"ז תלוי ג"כ במדת בטחונו בלב שלם, וכל מה שעושה בבטחון שלם על דברי חז"ל יתקיימו בו, וע"י בנן יהודיע בביצה שם, ובספר אמרי יוסף שבת סי' י"ח לדף ק"ח א' מביא שכן שמע ממרן החזו"א זצ"ל דענין מה שאמרו ביצה ט"ז א' כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מהוצאות שבת כו' הוא רק לזה שבאמת מאמין בכך מתנהגין מן השמים איתו כך ולא ידעתי כעת אם אמרה בהחלט או שצידד כך, מעשה אתה ש"ה עמוד קכ"ו).

לכבוד שבת ולא לכבוד ולענג את עצמו

אמר רבינו זצ"ל דשקדו חז"ל באמרם 'לוי עלי ואני פורע, דהיינו דוקא כשמכוין בהוצאותיו לשם כבוד שבת ולא כשמכוין לכבוד ועונג עצמו, שזה מה שנקרא 'לוי עלי' ובלא זה לא הוי בכלל לוי עלי כלומר עבורי, ולשון רש"י (ביצה שם) שמחה שאתם עושים 'בשביל הקדוש ברוך הוא הרי היא מעוזכם היא תעזור לכם לשלם הקפתיכם ומלוותיכם שתלוו בשבילה', והיה מביא רבינו זצ"ל את משלת של המגיד מדובנא זצ"ל באב שהזמין את בניו הנשואים לחתונת בנו ואמר להם שישלם את כל הוצאותיהם שיוציאו לכבודו ולבסוף אמר להם שכיון שלא דאגו להלביש גם את אחיהם העני נמצא שלא הוציאו את ההוצאות לכבודו אלא לכבוד עצמם ועל כן אינו צריך לשלם להם הוצאותיהם, (דרך שיחה ח"א עמוד רס"ח ודקדוקי מצות אות קנ"ו).

גדר הוצאות שבת לפי מה שרגיל

נשאל רבינו זצ"ל, עד כמה חשיב הוצאות שבת שחוזר, ואמר דכפי הרגילות, וכן ע"י רש"י ביצה (ט"ז א' ד"ה חוץ מהוצאת שבתות) דפסקו לו לפי מה שרגיל, ואמר דהיינו מה שטוב לו לכבוד שבת, (פתחי חיים עניני שבת סי' א'), ונשאל במש"כ רש"י לפי מה שרגיל ממציאים לו, אם יש לדייק מכאן שאם באופן חד פעמי מוציא הוצאה גדולה לשבת אין ממציאים לו דהא כתב רש"י לפי מה שרגיל, וכתב רבינו, שלא יוציא אלפים ורבבות, (אריה שאג).

אין להוציא אלא במידה ולא יותר מדאי

במכתב לספר ויאמר שמואל כתב רבינו, וז"ל, מה שכתב על מאמר רז"ל גבי שנת לוי על ואני פורע אם הוא דוקא כפי יכולתו (לפי דרגתו ומצבו), או אפי' אלף אלפים, שהקב"ה הבטיח להחזיר, והנה בירושלמי פאה (פ"ה ה') צריך שיהיו לו שני עטיפין א' לחול וא' לשבת כד דרשה ר' שמלאי בציבוריא בכון חברייה לקובליה א"ל כעטיפתנו בחול כן עטיפתנו בשבת א"ל צריכין אתון לשנות, ולמה לא אמר להם חייבים אתם ללוות ולקנות לשבת והקב"ה יפרע ובשבת (ק"ג א') אם אין לו להחליף ישלשל בגליו ולמה אין חייב ללוות ולקנות בגדי שבת, וקשה לומר לכל אלו כשאין רוצים להלוותו דכיון שהקב"ה מבטיח שיפרע למה אין רוצים להלוותו, וגם חייבים עפ"י דין הלוותו כיון שבטוחים שיחזיר ועיי' רש"י (שבת ק"ח א' ד"ה אכליה) דמאן ללא אפשר ליה פטור

ממלוה מלכה, ולמה פטור ללווה והקב"ה ישלם, (ומבואר כאן דדעת רבינו זצ"ל דגם מלוה מלכה בכלל הוצאות שבת ע"י ס' מאיר עוז סי' רמ"ב סי"ט וע"י אילת השבת שבת קי"ט ב' שהסתפק בזה), וכן גבאי צדקה צריכין ליתן לו כיון שהקב"ה יחזיר להם (וע"י בתוס' ובהג"א בביצה דעשה שבת חול היינו בא"א לו לפרוע ההלוואה רק אם יקח מהצדקה), וע"כ שאין להוציא אלא במידה לפי רמתו ולא יותר מדאי וחכמים קבעו כמה צריך להוציא וזה יכול לקנות בעין יפה אבל לא יותר מדאי מכפי יכולתו, עכ"ל.

אם מכוין באמת לכבוד שבת הכל בכלל

ובס' שאילת רב (ח"א עמוד כ"ח) כתב רבינו זצ"ל, דמסתבר דאינו יכול לקנות כמנהגי העשירים רק כפי הרגיל אצל בני מעמד שלו. וע"ש (עמוד רע"ב) דלכן אי' בפוסקים (סי' רמ"ב) דאם המוכרים הפקיעו מחיר הדגים לא יקנו שבת אחת ול"א דבלא"ה יפרעו לו מן השמים, דהכל לפי המידה, וע"י בתפארת ההלכה (עמוד י"ד) דכ"ז בסתמא אבל אם באמת כוונתו לכבוד שבת יכול לקנות גם מאכלים יקרים, וכן בקונה פמוטות מכסף יקרים אם כוונתו 'באמת' לכבוד שבת (ולא לפאר ביתו), ג"ז בכלל הוצאות שבת, וע"ש (עמוד י"ג הערה כ) בא' שרוצה לעשות גנרטור פרטי שעולה הון רב, דאם 'באמת' מכוין לכבוד שבת (ולא שיהיה לו תמיד אפשרות לחשמל) ג"ז בכלל הוצאות כבוד שבת, ואמר רבינו זצ"ל דמסתבר דאם נוסע למלון אי"ז בכלל צרכי שבת, (וע"י ווי העמודים פ"ד עמוד צ"ב).

מה בכלל הוצאות שבת

ואמר רבינו זצ"ל, דאולי גם טועמיה בע"ש לכבוד שבת הוי בכלל הוצאות שבת, (פתחי חיים שם סי' ב'), וכן א"ל דטבילה במקוה ורחיצה לכבוד שבת בכלל, וה"ה בהוצאות בגדי שבת, (תפארת ההלכה עמוד ג'), וגם מה שלא שייך לכבוד ועונג מ"מ אם הוא לצורך שבת בכלל זה, (קו' שערי שיח סי' י"א). ואם צריך רק חתיכת בשר אבל א"א לקנות רק חתיכה גדולה הכל בכלל הוצאות שבת, (אליבא דהלכתא מ"א עמוד כ"ה). ואמר רבינו זצ"ל דגם הוצאות העירוב ואחזקתו הוי בכלל הוצאות שבת ואף שבשטמ"ק כ' הוצאות 'מזון' מזון כולל אף שאר דברים, (ענפי משה עירובין סי' ע"ח).

הוצאות שבת בעשיית גנרטור

כתב רבינו זצ"ל, בודאי מצוה רבה לסדר הגנרטור לינצל מחילול ה' ומעשה שבת וזה בכלל צרכי שבת שהקב"ה הבטיח לשלם וכל העוזרים והמסייעים יתברכו ברכת השבת כי היא מקור הברכה ומאן דיזיף שבתא פרע"י שבתא, (אגרות וכתבים דרך אמונה אות ה).

הוצאות חיבור מזגנים לגנרטור

אמר רבינו זצ"ל, דבכלל הוצאות שבת וי"ט תשלום למאור ולקירור, ובכלל זה שמחבר את המזגן לגנרטור שבת, שאם עושה זה לכבוד שבת, ה"ז בכלל הוצאות שבת ויום טוב שהקב"ה מחזיר, (כל משאלותיך עמוד שני"ג).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזר שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

התנו רבי שרגא וילמן | ויבלחטו"א רבי מאיר גריינמן שליט"א | רבינו בעל ה'נודע ביהודה'
הגאון רבי שלמה כהן זצ"ל מקורבו של החזון איש | רבי יהואל לדרמן מייסד בית הכנסת 'לדרמן'
נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מכתבים למערכת

ספר מסודר מתולדותיו של אותו גדול, היה בזה כבוד גדול לזכרו. וקיבלנו בקשה מיוחדת מכולל אברכים ת"ח שבו לומדים הרבה מיוצאי סלבודקא שבבני ברק, שהם לומדים בתקופה זו מסדר קדשים, וחביבים עליהם דברי תורתו של רבינו, וביקשו לשלוח להם גליונות של רבינו על ספרי חידושים וביאורים, ונעתיק בס"ד שני הערות לעלוי נשמתם של גדולים אלו.

מקורות שנשים מתכפרות גם כשאין שוקלות

חידושים וביאורים זבחים סוף סימן ב' (ד"ה ויש לעין): ואפשר דלענין כפרה אף אלו שאינם שוקלים מתכפרים, דקרבות ציבור ניתנו לכפר על כל ישראל, וכל חטאות ציבור דמכפרין על טומאת מקדש וקדשיו, כדאמרין בריש פ"ק דשבועות, מכפרים גם על נשים אף שאינם שוקלים, דלא מסתבר שלא תהא להם כפרה*.

נב. וכן מוכח בשבועות ח' א', ואתא [אולי צ"ל ואימא] יולדת, ובחולין ק"א ב' אלו עבדים, ועי' ריטב"א שבועות י"ז א' לענין כהנים, ועי' זרע אברהם סימן ד' אות כ'.

זמן סידור הגזירין בתמיד של בין הערבים

חידושים וביאורים מנחות סימן י"א דף ק"ו ב'. תמיד של בין הערבים, אי מסדר לגזירין לאחר שחיטה, שלא מצאתי מבואר* בהדיא מתי מסדרן, ונאבדו האימורין, אי עדיין איכא חיוב דגזירין.
נב. זה מבואר ברמב"ם סוף פרק ו' מתמידין ומוספין, כסדר שעושין כו'.

אם מידת הגזירין מעכב

שם: ... ומיהו זה דווקא אם מדת הגזירין מעכב, ולפום ריהטא לא מצאתי מבואר*.

נב. עי' תמורה ל"א ב' לאתויי שפוי ונבי', ובתוספות דבור המתחיל לאתויי, דמבואר שאם הקדיש שיפוי אילן לגזירי עצים, לא קדוש אף דיעבד, והיינו משום שאין בו שיעור הגזירין, אלמא דהמדה מעכב.

למאמר על הגאון רבי דוד גריינמן זצ"ל

היות ובדרך אגב הבאנו עובדה נפלאה על רבי משה בהגר"ד נביא אותה שוב אך בשנויים רבים ומדויקים יותר:

סיפר רבי משה בן הגרפ"ד גריינמן זצ"ל, שבילדותו בהיותו כבן 10-11 נשלח מירושלים ללמוד בתלמוד תורה "תפארת ציון" בבני ברק, והיה מתאכסן אצל זקנו הגאון רבי שמואל זצ"ל.

באחד הימים אמרה לו זקנתו הרבנית צביה ע"ה שהיתה אחותו של מרן החזון איש זצ"ל: "הנה אני רואה שבשעות בין הסדרים יש לך זמן מיותר, ולכן הצעתי היא שתחזור על מה שאתה לומד, ובשעות אלו אבחן אותך על דפים אלו, ועבור זה תקבל מתנה מיוחדת עט כדורי". וכן היה, מידי יום ביומו היה נבחן אצל זקנתו את פרק "שנים אוחזין" שאותו למד באותו זמן.

יום אחד כשרצה ר' משה להיבחן אצל זקנתו לא מצא את הגמרא הנלמדת, וכאשר שאל אותה על פשר הדבר, השיבה לו שבנה הגאון רבי מאיר שליט"א היה צריך לגמרא בכדי ללמוד עם החברותא שלו, והוסיפה: "אבל אל דאגה, אבחן אותך בעל פה שלא מתוך הגמרא". בסתר לבו שמח על כך ר' משה מתוך מחשבה שהיום זקנתו לא תתקן אותו באמצע המבחן, אך לא, לאחר כמה רגעים כאשר אמר הילד מימרא בשם אביי ורבא, תקנה אותו זקנתו שהפך בין דברי אביי ורבא, ואכן הוא נזכר בדברי הגמרא והודה כי צדקו דבריה. אך הוסיף בהתפעלות ואמר לזקנתו: "לא ידעתי ש'תלמיד חכם' גדול את!"

אמרה לו זקנתו: "שנים אוחזין מכירה אני היטב בעל פה ישר והפוך, שכן בילדותינו היינו אני ושתי אחיותי בביתנו, והיה אחינו מי שנתפרסם לבסוף כרבן של ישראל מרן החזון איש זצ"ל, יושב ומשנן את תלמודו שוב ושוב, ואחד מלימודיו בתקופה ההיא היה בפרק שנים אוחזין, וכי לא אדע את הפרק בעל פה"? (יש"כ לנכדו הרא"מ קפלן).

תמונת ילדות של האחים הרבנים: שמריהו, חיים שאול, פנחס דוד, בני רבי שמואל גריינמן, כשעוד גרו בוילנא

מכתבים למערכת

הנה מאז שהתחלנו בשבועות האחרונות לכתוב את הקשר של הגאון רבי שמואל גריינמן ז"ל ובניו, הוצפנו וקיבלנו תגובות והערות מבני משפחתם ואנשים נוספים, ונביא כאן רק מה שהוא תיקון טעות או שיהיה בו תועלת לכלל.

בהזדמנות זו נזכיר, כי אנו משתדלים לפרסם מספר שבועות מראש על מי עומדים לכתוב, ובני המשפחה או תלמידים שרוצים שייצא דבר נאה ומכובד מתחת ידינו, מוזמנים בזה לסייע ולשלוח עובדות, מעשה רב או תמונות.

הדרך הנכונה

בפרשת קדושים הבאנו בשם רבי שמואל גריינמן, שהעיד בשם החפץ חיים זי"ע, איזו דרך נכונה יותר ללכת בה, דרכו של יהושע בן נון או כלב בן יפונה, וקיבלנו על כך עשרות תגובות של אנשים שביקשו להבין ולהעיר, חלקם קיבלו מענה טלפוני ולחלקם אנו משיבים כאן, כי מקור דברינו הינו מספר דרך שיחה חלק א' פרשת שלח, הרוצה להרוות צמאונו יעין שם.

כמו כן, בענין המובא שם התבטאות שאמר החזון איש בפני רבי שמואל גריינמן כי העלימו ממנו את השואה עי"ש, הקוראים שיחיו ביקשו לציין שבספר פאר הדור חלק ג' עמוד קכ"ה הובא בנוסח שונה מעט אבל בירחון חוברת דגלנו שהופיע אחרי פטירת החזון איש, מספר ס"ז עמוד 15 מובא כמו שהבאנו בשם רבינו.

ויש"כ להר"א הלוי לופיאנסקי שציין כי הגאון רבי אפרים בורדיאנסקי זצ"ל כבר תמה (בנין אפרים ח"א עמוד רל"ז) על נוסח הדברים, ושם מפרש שכוונתו היתה כי אילו הציבור היה מודע למצב היו מעוררים רחמי משים ביתר שאת, ראה שם בלשונו.

שמו של הגר"ש גריינמן

כתב לנו הגאון רבי אברהם מאיר הכהן קפלן שליט"א - רמת שלמה ירושלים, מוותיקי תלמידי רבינו בכתב ובעל פה:

בענין שמו של הגאון רבי שלמה גריינמן, שאלתי פעם את רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל האם השם שמופיע על מצבתו 'שמואל גרונם', הוא היה שמו המלא, או שהשם 'גרונם' היה רק כינוי, והשיב שכך היה שמו המלא.

מצבת רבי שמואל גריינמן

למאמר על הגאון רבי שמריהו גריינמן זצ"ל

ביקש טל ומטר בין סוכות לז' חשוון

יישר כוח לכמה מנכדיו ששלחו הארות על המאמר שפורסם לזכרו בשבת פרשת אמור תשפ"ד, ונביא עוד רגריג אחד שמסר רבינו בשמו, כפי שמובא בספר דרך שיחה חלק ב' עמוד רנ"א:

אמר רבינו: הנה תמיד פסקתי שמי שכח ואמר בברכת ברך עלינו 'טל ומטר' בימים שבין סוכות עד ז' חשוון, במקום לומר 'ותן ברכה' חוזר. הטעם: למרות שזה כבר זמן של גשמים, מכל מקום כיון שכך תיקנו מטבע של תפילה - משום עולי רגלים, לכן אם שכח והזכיר, חוזר.

והנה לאחרונה שמעתי שרבי שמריהו גריינמן אמר שאף שיש מי שכתב שאינו חוזר, מכל מקום החזון איש פסק שחוזר.

ולא ידעתי מי הוא שכתב שחוזר, ועל כל פנים המשנה ברורה לא הביא דיעה כזו, וכנראה שגם הוא לא פסק כן. עכ"ד רבינו.

רבינו משתתף בשמחת אירוסין של אחד מנכדיו רבי שמריהו, בביתו ברחוב וולפסון בני ברק - [אך שלא בנוכחותו מחמת חולשתו]

למאמר על הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל

הנה המאמר לזכרו של אותו גאון שפורסם בשבת פרשת בהר תשפ"ד הביא עמו תגובות רבות מאוד, והיות ועד עצם היום הזה לא יצא שום